ESSENBÆK SOGNS HISTORIE

SAMLET OG UDGIVET AF

R. Mariager.

DUPLIKERINGSBUREAUET
RØRENGGADE 30
ODDER

1937.

FORORD.

En stor Del af de Oplysninger, som det har været nødvendigt at søge for saa godt som muligt at samle Sognets Historie, har maattet indhentes paa forskellige Steder. Det har glædet mig, at jeg allevegne, hvor jeg har søgt, har fundet Hjælp, Velvilje og Forstaaelse, hvorfor jeg takker.

I Egnens Kirkebøger, Dommerkontorets Pantebøger, Amtets Arkiv, Rigsarkivet og Matrikulskontoret i København, men især i Landsarkivet i Viborg har jeg fundet megen Støtte.

Trods min ivrigste Søgen findes dog enkelte Huller, som har maattet udfyldes med et „sandsynligvis" eller „muligvis", hvorved man tager sit Forbehold.-

Assentoft, i Juni 1937.

K. Mariager.

S O G N E T.

Allerede i Stenalderen kendtes faste Bopladser, hvilket de mange Affaldsdynger (Køkkenmøddinger) vidner om. Bopælen har været meget primitiv, enten Jordhuler eller simple Hytter.

Disse Bopladser laa altid nær Kysten eller ved Bredden af Søer eller Vandløb, og Beboerne levede udelukkende af Jagt og Fiskeri samt af Bløddyr. Gennem Tiderne forandredes Forholdene, blandt andet ogsaa ved en langsom Hævning af Jorden, som havde til Følge, at en indtraadt Afspærring fra Havet dels gjorde Vige og Fjorde til Brakvand, og i Søer, som fremstod, blev Vandet helt fersk. Bløddyr, Muslinger og andre Skaldyr forsvandt tillige enkelte Fiskearter.

Korndyrkning og Kvægavl var ved at blive kendt, og efterhaanden søgte Beboerne op i Landet, dog ikke længere end til de omkring ved Vandet liggende Skrænter. Maaske var den nordiske Gudelære allerede indtraadt.

Med denne opstod Offerlundene eller Gudehov, som Regel paa aabne Pladser omgivet af Skov. Disse Pladser har sikkert i mange Tilfælde de første Bebyggelser samlet sig om, og efterhaanden er opstaaet de første Odels- eller Adelsbyer, og med Christendommens Indførelse har de første Trækirker rejst sig paa den gamle Offerlunds Plads.

Det kan da let tænkes, at Essenbæk By opstod paa den Plads, hvor nu Essenbækgaarden ligger. Har vore Forfædre haft Sans for Naturomgivelser, kunde de næppe have valgt en smukkere Plads, et aabent Sted omgivet af udstrakte Bøgeskove med et vidt Syn over den store Gudenaadal, som sikkert allerede den Gang har bestaaet af de store Engstrækninger med Fjorden i Midten. Den udvalgte Plads egnede sig da ogsaa godt for, at de i Overgangstiden til udelukkende Agerbrug kunde benytte deres gamle Erhverv: Jagt og Fiskeri.

Mange af de gamle Odelsbyer giver os Oplysning om deres Ælde gennem Bagleddet i Navnet. I 1844 blev der nedsat en Kommission for at undersøge Danmarks geologiske Forhold. Professor Steenstrup, som deltog i denne, har inddelt Stednavnene i forskellige Typegrupper inddelt i 3 Perioder, mellem hvilke der dog ikke har fundet bratte Overgange Sted, men med Angivelse af Tidsfæste og Tidsfejde i store Træk.

1. Periode: De ældste Stednavne i Gruppen med Bagleddet -inge, -om og -løse opstaar i Tiden indtil Folkevandringens Begyndelse, ca. 375 Aar efter vor Tidsregnings Begyndelse. Derefter den
2. Periode med Bagleddet i Navnene med -lev, -sted, -tofte og -by.
3. Periode og sidste Gruppe begyndte omkring ved Aar 800 og fortsattes til Valdemarstiden ca. Aar 1400 med Endestavelserne -thorp og -rød, den første særlig for Jylland.

Det er altsaa ikke Betegnelsen, der giver Grundlag for Navnet Essenbæk; at Bagleddet staar i Forbindelse med Møllebækken, som engang har været mere vandførende end i vore Dage, er muligt. I Klostertiden skrev man Navnet som „Eskingbæc". Alene det, at Kirken har været bygget der, og at Efterstavelsen -toft ikke

hører til de Stednavne, der angiver de ældste Bebyggelser, giver Støtte for, at Essenbæk har været Odelsbyen i Sognet.

Inden Agerbruget blev Hovednæringen for Befolkningen, kunde den magre Jord, som omgiver Essenbæk, nok tilfredsstille dens Behov. Ved den første Inddeling af Gaardenes Marker i Bol, blev der forlods til hver af disse tillagt en Toft, som Ejeren kunde bruge og dyrke efter sit eget Ønske. En Toft har været beliggende, hvor nu Assentoft By ligger, og en Mand ved Navn Asser eller Asker har flyttet sit Bosted der hen, og omsider er hele Byen opstaaet omkring den bedre Jord, og kun Kirken og en enkelt Bebyggelse er bleven tilbage.

For den 3. Periode er Thorpnavnene lettere at udlede. I mange Tilfælde er det Mandsnavne, der indgaar som Forled i Navnet, f. Eks. Knud, Mogens, Tammes, = Knudsthorp, Mogensthorp, Tammestrup, hvor Bagleddet i Navnet senere er gledet over i -strup eller -rup.

Omkring ved Slutningen af Vikingetiden blev der overflødig Arbejdskraft. De Trælle, som udførte Arbejdet, mens Høvdingen eller Storbonden var paa Togt, kunde nu undværes, og Bonden tog da Jord ind fra de yderste Udkanter af Odelsbyens Jord, „Almindingen", som mest bestod af Skov, Krat, Heder og lignende, og som enhver havde fri Adgang til at opdyrke, til hvilket han benyttede sine Karle og Trælle, og efter endt Rydning blev der bygget, tidt en større Gaard indtil 4 - 5 Bols Størrelse, som da blev ledet under en saakaldt Brydes (Forvalters) Opsyn. Disse Gaarde blev senere delt mellem Søskende, og efter Christendommens Indførelse, da Trællevæsenet ophørte, tog nogle af disse ogsaa Jord ind og byggede, og Udflytterbyen var da opstaaet.

En vældig Opdyrkning af Landet har fundet Sted i dette Tidsrum. I mange af Landets Herreder udgør denne Navnetype indtil 50 % af samtlige Landsbynavne, hvilket altsaa vil sige, at Halvdelen af Jorden i disse Herreder er taget under Plov.

Sogne og Herreder er en ældgammel Inddeling, men først da Kirkerne blev opført, tog Sognet den Form, som de fleste Steder endnu bestaar. Skellet opstod som Regel, hvor Naturforholdene bød det, ved Skove, Vandløb, Sænkninger, og Kirken blev det centrale.

Retsplejen, som tidlig var ret fremskreden, fandt Sted paa Herredstinget paa aaben Mark. Sønderhald Herred, hvortil Sognet hørte, kan med Sikkerhed paapeges sit første Tingsted paa Krogsager Mark, „Tinghøj". Historikeren Estrup, Skafføgaard, mener, at det før den Tid laa ved den vestre Ende af Haldsø, hvor Landevejen fører til Randers, altsaa ved Stampen.

Denne Retspleje fik omsider en hel anden Form. For at beskytte sig mod forskellige Overgreb og Skatteudskrivninger, gav Bønderne sig ind under Herremændenes Værn, der da ogsaa overtog deres retslige Beskyttelse, den første Begyndelse til Vornedskabet og senere Birkedommere. Ordningen inden for selve Landsbyen beholdt man uindskrænket igennem de saakaldte „Vider og Vedtægter", som under en Oldermands Ledelse blev strængt overholdte. De bestod af en Mængde Paragraffer eller Punkter, hvoraf her skal nævnes enkelte:

„ Kirkegaarden:

„ Eftersom vi samtlige Bønder agter udi Gudsfrygt at hegne den „Velsignelse, som Gud os baade paa Ager og Eng os velsigner, og „som vi er Christne, og haaber enhver, at hans Legem skal blive „et Sædekorn udi Herrens Ager, som er Kirkegaarden, bør billigen „fornævnte Herrens, vor Guds Ager, at hegne, langt flittigeren „end vores egne Agre.

„ Lukkelser:
„ Alle Rugdiger skal være færdiggjort til Phillip Jacobi Dag, „Brugsvangen 8 Dage før Sæd. 6 Mand af dem, som haver mest Jord „i Marken, og vil Byens bedste, hver 8 Dag alle Diger og Lucel„ser at bese, og lader de nachmæssige opskrive for deres Vide, „og dernæst bøde.
„ Gadeuorden:
„ Hvilken Mands Hustru, Børn eller Folk, som løber ud paa Ga„den enten Middag eller Aften og leder efter Faar eller Lam, og „derved adspreder vore Faarehjorde, før hver Mands Faar er i „Gaarde, forbryder en Mark i Bøde.
„ Skadeligt Fæmon:
„ Befindes nogen Mand i Byen at holde skadeligt Fæ saasom, Ge„der Bukke og skadelige Svin, Bukke som støder vore Faar, opæ„der vore Kaal, og formentlig før nogen kunde af det vide, med „smitsomme Sygdomme kunde forgive den ganske Bys Bæster og Kvæg, „som paa andre Steder med stor Skade ere befundne. Derfor bødes „fra 1 til 3 Mark.
„ Byvejen:
„ Hvo som understaar sig i, paa Byens Gader eller Veje for „nær at undergrave og opkaste Ler eller Sand, som kunde den rej„sende Mand, ja selv Sognepræsten (hvad Gud forbyde) endog de „umælende Kreaturer til Skade og Ulykke, og samme Hule ikke er „dækket efter trende Dages Forløb, maa bøde 1 Mark 12 Sk."

Disse Vedtægter blev strængt overholdt, og Landets Øvrighed blandede sig aldrig deri. De var omtrent ens formede, og underskrevne af samtlige Bymænd, de fleste med Bomærke, kun Forbogstaver, f. Eks. J C S = Jens Christensen. En lignende Vedtægt har sikkert været gældende for Assentoft.

Da Enevælden blev fastslaaet 1660, krævede Staten en anden Beskatningsform end den af Adelen benyttede, og man forsøgte en ny Skyldsætning paa Grundlag af Jordens Godhed.

Den første Matrikul var færdig 1664 med 443.830 Tdr. Hartkorn. Denne Vurdering var meget uheldigt anlagt, og der blev hurtigt paabegyndt en ny, som blev sluttet 1688 med 362.085 Tdr.

Ogsaa dette Arbejde var daarligt udført. Uduelige Folk, mest gamle udtjente Officerer deltog i Arbejdet, og Grundlaget for Ansættelsen var mange Steder helt fejl. Der gaves Eksempler paa, at i 2 ved hinanden liggende Landsbyer kunde Forskellen være som 1 - 4. Denne Kalamitet kom man let over, idet man forhøjede det lave Tal og lappede lidt paa andre Tal, og paa dette Grundlag virkede denne Matrikulsansættelse i 156 Aar.

Det forundrede mig, da jeg første Gang saa denne Ansættelse, at Assentoft Bys Gaarde kun stod for hver 4 Td. 6 Skp. Hartk. I Sognets og Nabosognets 8 andre Byer (Uggelhuse var paa dette Tidspunkt ikke opstaaet; den bestod kun af 2 Huse og 1 Bolsted) udgjorde de almindelige Gaarde ca. 8 Td. Hartkorn. Forskellen mener jeg dog at kunne forklare under Ladegaard Bys Beskrivelse.

Sognet viser paa Kortet en omtrentlig Firkant, liggende paa et fladt Højdedrag, fra Øst til Vest med jævn Skraaning mod Syd til Moser og længst mod Øst den nu udtørrede Haldsø, som udgjorde 66 Td. Land, og mod Nord med mange stejle Skrænter, som i det 16. Aarhundrede var bevokset med Bøgeskove fra Romalt Bakker til Floes Skov, som er den sidste Levning og nogle faa smaa Levninger et Par Steder. Efter Reformationen, da Kronen overtog Klosteret med omliggende Bøndergods, blev Skovene takserede til at kunne føde 660 Svin paa Olden. Beskatningsgrundlaget var 24

Svin til 1 Td. Hartk.; Ørnebjerg, Kastrup, Tammestrup Skove androg 540 Svin og Romalt 120. Men allerede 100 Aar efter, da Eske Brok ejede Godset, var en Fjerdedel særlig af førstnævnte Skove bleven ganske forhugget. Den blev da kun vurderet til 6 Svin, senere til 3. Nu er de nævnte Skrænter bevoksede med Lyng, men i den sidste Menneskealder er ret store Partier beplantet med Naaletræer. Om de kan modstaa den i den senere Tid stærkt optrædende Svamp „Rodfordærveren", vil Tiden vise. Det har været et smukt Syn ved Sejlads op ad Fjorden at betragte disse skovklædte Skrænter.

Langs hele Sognets Udstrækning, særlig syd for Landevejen, findes eller fandtes en urimelig Mængde Sige og Smaalavninger, hvor Vandet ikke kunde synke i Undergrunden, og navnlig i dets østlige Side. Paa den tilstødende Ammelhede Vestermark, ca. 50 Td. Land, findes paa et gammelt Kort 46 Sige optegnede med Nummer. De er nu omtrent opfyldte eller drænede.

I Gunnerup Moses vestlige Del fandtes et udmærket Tørvelag, som nu er opskaaret.

I 1920 bliver Bækken (Gunnerupmosebækken eller Hovbækken, som den ogsaa kaldes), der fører Vandet fra den udtørrede Haldsø og videre, uddybet og reguleret, hvilket gjorde de tilstødende Moser mere værdifulde.

Man kunde jo mene, at den lette Adgang til Fiskeri paa Fjorden og den fiskerige Haldsø vilde være Anledning til et særligt Erhverv, men det har kun været Lejlighedsarbejde. Der berettes, at en Husmand fra Drastrup, som var gaaet til Søen for at fiske, omkom og efter lang Tids Forløb blev fundet af Gaardmand Mikkel Jensen, Assentoft, som var nede at fiske. En anden Husmand fra Drastrup, som i 27 Aar daglig havde gaaet til Arbejde paa Clausholm, fandtes druknet i Søen. Søen ejedes indtil Udskiftningen af Gl. Estrup.

Oprindelig gik Landevejen gennem Sognet igennem Svendsdal, hvor de Vejfarende ikke var helt modige ved at færdes efter Mørkets Frembrud. Det var let for Banditter og andet Pak at skjule sig mellem de høje Skrænter, og bedre blev det ikke, da der omkring ved Aar 1800 blev bygget et Hus, hvor der blev drevet Smugkro. Vejen gik videre op til Assentoft og gennem Byen, hvor den fortsættes mod Vest og bøjede ned gennem Buskedal, og, hvor den nuværende Gunneruplund ligger, stødte til Randers Landevejen, som kom fra Stampen - Hørning. For at skaane denne Vinkel ned gennem Dalen blev Vejen fra Byen fortsat lige mod Vest, til den udmundede i Landevejen ved Vilstrup, hvor den fortsattes lige ud til Kristrup. Denne Vej anlagdes 1786. I 1856 blev den nuværende Landevej (Grenaa - Randers) anlagt, og den gaar lige gennem hele Sognet.

1876 blev Randers - Grenaabanen anlagt som Privatbane med Tilskud og Aktier fra Kommunen og private. Den gavnede ikke Sognet den første Aarrække, idet den første Station var i Uggelhuse. Den betalte sig meget daarligt. Folk solgte deres Aktier for en Kaffepunch. Staten overtog den 1881, og der blev opført en Holdeplads med Trinbrædt i Enden af Vogterhuset. Billetsalg opf. 1889.

Essenbæk Sogns Navn har ikke givet Anledning til at blive kendt i videre Kredse. Dog indtraf der en Gang en Begivenhed, som hvis den var foregaaet i vore Dage, vilde have fyldt mange Spalter i samtlige Landets Blade. Kun Randers Amtsavis optog nogle faa Linier om samme, som her skal gengives:

„Arrestanten Ola Berggren, der tiltaltes for Mord paa Pigen „Karen Boesdatter og slæbte hendes Lig i Fjorden, blev ved Høje„steret 18. Jan. 1858 tilfunden at miste sit Liv, samt Hovedet „at sættes paa Stage. Ved allerhøjeste Beslutning er Dødsdommen „stadfæstet, dog saaledes, at Hovedet ikke sættes paa Stage.

„Den Ola Berggren idømte Livsstraf for at have myrdet Pigen „Karen Boesdatter paa Holbækgaard blev i Overensstemmelse med „Dommen fuldbyrdet imorges 16. April omtrent Kl. 8, 1¼ Mil her „fra Byen, paa en Lyngbakke paa Drastrup Mark. Ola havde for „længere Tid siden tilbagekaldt sin Tilstaaelse af Misgjerning„gen, og sin Paastand om at være uskyldig fastholdt han, indtil „han kom til Retterstedet overfor Herredsfogden; men overfor „Pastor Langballe, der med utrættelig Nidkjærhed havde været „hans Sjælesørger, erkjendte han atter sin Brøde og rørdes me„gen Anger. Exekutionen, som overværedes af en stor Menneske„masse, foregik med Nøjagtighed og Orden."

En anden Begivenhed fra Sognet blev ogsaa bekendt over Landet, men er formodentlig bleven glemt Dagen efter, at den var fremstillet. Den angik Striden om, hvor den nye Kirke skulde bygges, som gav Anledning til, at Datidens Vittighedsblad bragte det Side 20 nærmere omtalte Billede, hvor man ser Beboerne i Assentoft m.v.og Grev Schæel foretage Tovtrækning om Kirken.

Ifølge Historikeren Suhm skal en sønderjydsk Konge, Svend Langfod, være falden og begravet i Svendsdal; efter ham Navnet.

I Sognet har der været Birketing, og der er nævnt en hellig Kilde, som begge vil blive nærmere betegnet.

I Sognet fandtes 1787 286 Beboere:

47	ved Jordbrug,
91	Tyende,
3	Smede,
1	Murer,
1	Møller,
5	Skræddere, kvindelige og mandlige,
4	Tømrere,
8	Vævere,
24	Daglejere,
21	Aftægt eller andre Midler,
21	Almissesøgende,
11	som ikke skriver bestemt Næring,
49	Børn,
ialt 286.	

Ved Udskiftningen og Overgang til Selveje blev en Stilling „Sognefogden" indført.

Den første Sognefoged har muligvis været Gaardmand, men da der ingen Gaardbesiddere fandtes under dette Navn, har han muligvis trukket sig tilbage som saadan. Han hed

Rasmus Sørensen i Drastrup		1792,
Knud Pedersen, Assentoft, se 18	indtil	1820,
Knud Sørensen Degn, Essenbækgaard	-	1836,
Peder Pedersen Kloster, do.	-	1851,
Søren Pagter, Assentoft, se 7	-	1857,
Jens Chr. Mikkelsen, Assentoft, se 8 ..	-	1859,
Niels Pagter, Assentoft, se 10	-	1874,
Niels Ludvigsen, do. , se 15	-	1876,
Rasmus Pagter, Assentoft, se 7	-	1896,
Martinus Knudsen, do. , se 8	-	1920,
Søren Pagter, do. , se 7	-	1923,

Chr. Yde, Assentoft, se 4f, ... indtil 1937;
Chr. Dyrby, do. , se 5aa ..... fra 1937.

Oprindelig fandtes kun et Udflyttersted i Sognet, nemlig Stampen, formodentlig i ældre Tid et Stampeværk. Al den hjemmegjorte Vadmel blev stampet for at gøre den fast og tæt. Det er muligt, at Vandstanden i Haldsø, fra hvilken Udløbet fandtes langs Stampen, har været saa høj, at der ved Dæmning i Bækken kunde drives et Stampeværk. Der var fra Gl. Estrup givet Stampen Ret til at drive Fiskeri med Ruser i Bækken. Det kan dog næppe være disse, der har givet Lund og Krogsager Lodsejere i den østre Mose Anledning til at søge Amtet om at faa Vandløbet fra Søen frigivet og Hindringen ved Stampen fjernet. Dette skete, men det har sandsynligvis været Dæmningen og ikke Ruserne, der har hindret Vandets fri Løb.

Det Krav, der stilledes under den store Udvikling af Landbruget om større Afgrøder, kunde opfyldes gennem et større Tilskud af Gødningsmidler, det samme Krav stilledes til Engene. Men Forholdene ved Fjordengene medførte, at der jævnlig indtraadte Højvande, som efterlod en Del Salt, og det var formodentlig Grunden til, at gentagne Forsøg med Kunstgødning ikke viste noget Resultat. Der avledes gennemsnitlig kun et Læs Hø paa en Tønde Land. Efteraarshøjvandene tvang mange Gange Kreaturerne, hvoraf der kunde græsse store Flokke, bort ret tidligt. Tanken om, at udelukke dette skadelige Vand ved Hjælp af Inddigning opstod. Sagen rejstes 1918, og under en Landvæsenskommissions Kendelse vedtoges det, at Arbejdet skulde udføres. Overslagssummen lød paa 115.000 Kr., men den uhyre Stigning paa alt efter Slutningen af Krigen gjorde, at den første Entreprenør maatte opgive Arbejdet. Det blev da fuldført af en anden til en betydelig højere Pris, og da det var færdigt, var Anlægssummen stegen til ca. 300.000 Kr., hvoraf Staten bidrog med et Beløb, der bragte den Sum, som skulde laanes, ned til 260.000 Kr., der blev laant i Randers og Omegns Sparekasse, imod at den skulde forrentes og afdrages i 30 Aar. Denne Amortisationstid var altfor kort. Taksterne, hvorefter hver Portion var ansat, gik fra 1 - 10 efter Engenes Afvandingstrang. De fleste gik op i den høje Takst. Det svarede for de højeste Takster til en kapitaliseret Sum af 500 Kr. pr. Td. Land, og for de største Gaarde kunde det aarlige Bidrag beløbe sig til ca. 800 Kr.

Der blev opført et Dige langs hele Arealet med tilsvarende Fløjdiger mod Syd , saa langt som Højvandene kunde naa op. Ved Udbyhøj er indridset et Mærke 2,2 Meter over dagligt Vande. Det viser den Højde, som Vandet steg til under den store Stormflod 1872. Efter denne Højde blev Diget anlagt. Fylden til Diget blev taget paa Engen, og den derved opstaaede Kanal tjener til at føre Vandet hen til Pumpen, som drives af en Vindmotor med en Snegl 1,5 Meter i Diameter og 4,4 Meter lang; for at modtage Overfaldsvand er der ud for Bakkerne gravet en Landkanal, som leder Vandet ud i Hovedkanalen.

Trods de store Udgifter, der hviler paa dette Anlæg, saa det i Begyndelsen ud til at blive lønnende. Det var mægtige Afgrøder, der avledes, da Jorden efter et besværligt Arbejde var smuldret, men det varede ikke mange Aar, før det viste sig, at der baade maatte brakkes og gødes. Jorden, som indeholder megen Fugtighed, er vanskelig at holde ren.

Kort efter, at Arbejdet var færdigt, indtraadte et ualminde-

lig stort Højvande, som paa et Sted, hvor Diget var sunket, brød igennem, og den store Vandmængde fyldte paa en Nat hele Arealet, hele Fladen var som et Hav. Den Kraft, med hvilken Vandet var strømmet igennem, gjorde stor Skade, idet store Flader af Strømmen blev ført sammen i store Dynger langt fra deres oprindelige Plads. Disse blottede Steder var ufrugtbare i flere Aar. For at bøde paa Skaden traadte Staten til med et Bidrag paa 30.733 Kr. til Fordeling blandt Skadelidte.

Da Randers Havnevæsen 1930 lod Fjorden uddybe, var der Fare for, at Diget kunde undergraves, og en Overenskomst blev indgaaet mellem Havnevæsenet og Pumpelaget. Diget blev paa en Strækning af 5 km forhøjet med 7/8 Meter, hvoraf Havnevæsenet paatog sig de 2 km og forpligtede sig til at vedligeholde det imod en Godtgørelse een Gang for alle paa 24.000 Kr.

Den første Formand var Laurs Rasmussen, Drastrup, og efter ham Kr. Houlberg, Assentoft, efter hans Død en kort Tid A. Rasmussen, Drastrup, hvorefter Søren Sørensen paatog sig Hvervet.

Sognet har fra ældgammel Tid baade i kirkelig og kommunal Henseende hørt sammen med Virring Sogn. Kommunalbestyrelsen bestaar af 9 Mand. Da Virring Sogn har det største Indbyggerantal, kan det som Regel besætte de 5 Pladser. Det hændte dog før under den gamle Valglov, da der ved hvertandet Valg kun deltog den ene Femtepart af de højstbeskattede Vælgere, at Flertallet af Sogneraadet fandtes i Essenbæk Sogn. Endnu har ingen Kvinder haft Sæde i Sogneraadet. Sogneraadets Formand har boet i Essenbæk Sogn 6 Gange, nemlig: Laurs Rasmussen, Drastrup, Jens Thomsen, Drastrup, L. Buus, Drastrup, A. Rasmussen, Drastrup, samt Martinus Knudsen, Assentoft, og f.T. Gdr. Sør.Sørensen, Assentoft.

Under Klostertiden har Sognet med Undtagelse af Tammestrup, som hørte under Gl. Estrup, været Fæstere eller Vornedpligtige til Essenbæk Kloster, men det er tvivlsomt, om der har været Hoveri, da Klostrene som Regel ikke drev Landbrug.

Derimod vides det, at Sognet blev hoveripligtigt, da Klosteret ejedes af Godserne, muligvis først til Gl. Estrup under Eske Brok og senere til Tustrup. En gammel Fortegnelse over Gang- og Pligtdage findes, men der er ikke opført til hvilket Gods.

Fortegnelse over Hoveripligt.

		Spænd-dage:	Gang-dage:
a	Til Sædens Pløjning	7½	
b	Harvning og Saaning, 10 Harvedage eller	5	
c	Kornets Høstning		10
d	Engens Høstning		20
e	Kornets og Høets Indførsel	4½	10
f	Gødningens Udførsel samt Spredning	6	3
g	Enges og Vandsteders Rensning		2
h	Kornets Vogtning, naar det behøves		2
i	Tærskning og Langhalms Optagelse		36
k	Kornets Rensning		9
l	Kornrejser	6	
m	Kornstakkes Indførsel	1	1
n	Gammel Halms Udflytning	1	1
o	Tørveskjær 1½ Dag med 2 Karle og 2 Piger		6
	sammes Rejsning og Stakning og Hjemkørsel	6	5
p	Til Bygningstømmers Skovning og Hjemførsel	4	

q	samme at save og hugge		8
r	Borge og Gaardes Reparation		8
s	Fedevarers Transport	1	
t	Flytning for Gaardens Ejer eller Forpagter	1	
u	Materialers Hentning af Sten og Tømmer til Gaard og Gods	2	
v	Grøfter og Gærder at vedligeholde	1	2
z	Til Skovling og Stenpikning i Gaarden	1	1
	ialt	47.	126.

Ved Hoveriet bliver at iagttage:

a | En Plov skal paa en Spænddag forsvarlig omploje 10.500 □ Alen, der regnes for 6 Skp. Sædeland, og Sæden saas tillige.

b | En Harve ligeledes for en Spænddag af leret klumpet Jord 6 Skp. Land, af løs Jord det dobbelte.

c | En Vogn hjemfører en Dag af Korn, Hø, Gjærsel, Brænde og deslige 6 Læs, naar Vejens Længde er ½ Mil, og for hver 700 Alen et Læs mindre. For en Spænddag kjøres 12 Læs Gjødning, naar Vejen er 1000 Alen lang, og et Læs mindre for hver 500 Alen, Vejen er længere.
De Vogne, der bruges til Gødningens Udførelse, bør være forsynet med 3 Alen lange Fjæl 3 Kvarter høje og saadan indrettet, at den er forneden en halv Alen og foroven 1⅛ Alen vid. Den der kjører Vognen, faar sædvanlig Hjælp til Af- og Paalæsning.

d | En Rejse med Vogn regnes fra 1 - 4 Mil for en Spænddag, og 4 - 6 Mil for 2 Spænddage.

e | Til et Læs regnes af Hø eller Sæd i Straaet 36 - 40 L℔ (= 16 ℔), af Brænde ⅓ Favn 4 - 5 Kvarter lang, af Tørv 400 Stk. hver 9 Tommer lang, 5 Tom. bred og 3 Tommer tykke, af hvilke der skjæres daglig af 2 Karle og 2 Piger 8 Læs, som hjemkøres paa 1 Dag. Af tærsket Sæd regnes til et Læs af Hvede, Rug, Byg eller Ærter 3 Td., og af Havre 4 Td., af andre ubenævnte Ting 600 ℔ eller 37 Lsp.

f | Der godtgøres en Gangdag for at meje 1 Td. Land, for at oprive, binde og sammensætte og rive Sæden 1 Dag, for at gjøre 40 Alen Gjærde 5 Kvarter højt, naar Gjerslet er tilført, 1 Dag. For at grave 5 Favne Grøft ⅝ Alen høj, 2½ Alen bred, en halv Alen dyb, men af mindre et længere Stykke. For at fælde og opsætte ⅓ Favn Brænde 4 - 5 Kvarter høj. For at tærske 40 Neg Rug eller Byg og tillige kørne det sidste, Havre 45 Neg i Januar December Maaned, i de øvrige Maaneder 60 - 67 Neg en Gangdag.

g | De fornødne Redskaber skal anskaffes af Bonden selv.

Foruden de anførte Spænd- og Gangdage forretter hver Bonde det, Lov og Anordninger byder, saasom Pligtarbejde ved Kirke og Skole, oprense Aaer, grave Grøfter, sætte Stendiger, udgrave Vandet af Moser og Byens Marker, og Arbejde paa forulykkede Steder paa Godset m. m. Med god Opførsel ved Hoveriet og videre, som deraf dependeres og forholdes efter Forordningen.

Essenbæk Kloster.

Dette Kloster, som tilhørte Benedictinerordenen, nævnes som det første i Landet. Det har næppe sin Rigtighed, hvis det er opført 1141. Inden den Tid havde Erik Lam opført Klostrene i Hillerød og Esrom; det var den franske Cistercienserorden, som var indkaldt dertil.

At Klosteret har taget Navn efter Sognet er ret givet. Aaret 1141 nævnes som det Aar, det blev opført, og det kan godt passe, idet Stig Hvide til Bidstrup, Knud Lavards Svigersøn, af den store kendte Hvideslægt, efter at han sammen med Erik Rosenkrands havde gjort en Rejse til Rom og muligvis der var bleven paavirket af Klosterlivet, efter sin Hjemkomst har indkaldt nogle Munke af ovennævnte Orden. Stig Hvide skænkede dem en Del Ejendomme, blandt andet den Plads, hvorpaa de byggede.

En Forklaring paa, at de har faaet denne Byggeplads saa langt fra Bidstrup, kan være denne: I Kristrup Sogn laa dengang en Herregaard „Staanumgaard", som ejedes af Hvideslægten. Det er muligt, at han har ejet denne Jord, som kun ligger ½ Mil fra denne Plads.

Klosteret er sikkert ikke bygget paa den Plads, hvor det nu nedbrudte Kloster laa. Alting taler for, at det har ligget ca. 300 Meter nedenfor det nuværende Sofiekloster paa en flad, beskyttet Plads i Bunden af Slugten. At Klosterets Kirkegaard har ligget der, er en Kendsgerning. Paa en ca. 40 □ Meter stor Plads findes synlige Spor af Rester af Munkesten. I Begyndelsen af det 18. Aarhundrede fandt daværende Ejer af Jorderne, Knud Rasmussen, Klostergaarden, flere murede og foroven hvælvede Grave med flere Skeletter af Lig, men mærkeligt nok ikke Spor af Kister, og maaske findes der endnu nogle Grave af samme Slags, idet han fortalte, at naar en Vogn gik over et nærmere bestemt Sted, hørtes en rumlende Lyd, som kunde tyde paa Tilstedeværelsen af et hult Rum.

Dalen kaldtes „St. Laurentius' Dal", og i Bunden findes et Kildevæld med Spor af Stensætning. Til denne „hellige Kilde", som den betegnes, valfartede Folk St. Hans Aften. Fra denne Plads over Mosen til den nuværende Klosterruin førte en Vej, som endnu let kan spores. Den er sikkert brugt som Forbindelse til Kirkegaarden, hvilket tyder paa, at der aldrig har været anden Kirkegaard end denne. Der er i hvert Fald ingen andre Spor fundet, og paa den gamle Essenbæk Kirkegaard er der intet, der taler for, at den skulde have været benyttet. Da Oberst Hans Friis bliver tilskødet Klosteret, nævnes mellem alt det andet overtagne et Kapel, der sandsynligvis ogsaa har haft sin Plads der, da en Kirke var bygget sammen med de øvrige Klosterbygninger. Knud Rasmussen nævnte ogsaa en Samling store Sten, som godt kunde være Levn fra en Bygning. Et Stykke Vest for den her nævnte Plads har nuværende Ejer, N. Pagter Helles, stødt paa en samlet Stensætning af store Sten.- Om en nyfunden Begravelsesplads se S.13 f.n.

1850 fandt 2 Husmænd, som arbejdede paa Pladsen, et Pumpetræ 10 Alen langt.

Det ligger jo ogsaa nær at antage, at de faa, forholdsvis fattige Munke ikke kunde bygge det store Bygningsværk, som det nedbrudte Kloster viser sig at have været.

Benedictinerordenen fik hurtigt stor Udbredelse, og hurtigt begyndte der at flyde Gaver i Pengebeløb. 1268 skænkede en Adelsmand Kalk og Disk for at løse sig fra en Rejse til det hellige

Land, ved Testamenter og i rige Gaver for Sjælemesser indgik der store Summer.

Med disse Rigdomme er der opstaaet Midler til at flytte Klosteret over til Holmen, et Højdedrag mellem Mose og Eng, mest bestaaende af Sandjord, med stejle Skrænter mod Nord og Vest. Af forskellige Grunde har denne Plads, dækket mod Storme fra Vest, tiltalt Munkene. De var nærmere ved Fjorden, Udsigten var bedre over de udstrakte Engstrækninger, og som Baggrund havde man den lange Bøgeskovrække langs Skrænterne.

Ovenfor Laurentiusdalen mod Vest, den saakaldte Mondal, findes en Lerbakke med et lille Mosehul nedenfor omgivet af Grus med tydelige Rester af brændte Sten, Munkesten. Der har sikkert været et Teglværk, som har leveret Stenene til den ny Klosterbygning, og sandsynligvis ogsaa til de stensatte Grave i Dalen.

Der har sikkert rørt sig et ægte christeligt Liv i Klosteret en Tid efter dets Oprørelse; men inden ret længe er de aandelige Interesser vist bleven temmelig sløve. I de faa sparsomme Oplysninger om Klosteret, som jeg med meget Besvær har samlet, omhandles kun Søgsmaal om Jordtilliggender ved Lovhævdelser og Stadfæstelser.

Disse Dokumenter er jo alle skrevet paa Datidens knudrede Sprog, men vil blive overført i vor Tids Skrive- og Stavemaade. Et enkelt skal jeg anføre med Oversættelse:

„Item et Thing Vinde, alt thet godz och Jord udi Hoffuel-
„bjerg, som Abbed Jon gjorde Laughefft paa, thet ligger til
„Eszkindbec tu hundret Aar ulast och ukier."

„Det vidnes, at alt det Gods og Jord i Houlbjerg, som Abbed
„Jon gjorde Lovhævd paa, har hørt til Essenbæk i to Hundrede
„Aar tinglæst og sikret.

Torsdag efter Paaske 1299."

Den første Abbed, der nævnes, er Abbed Petrus 1345, senere Broder Johannes som Vidne i en Sag, som Abbed Laurentius ved en pavelig Bulle udstedt af Pave Alexander den 4. rejste angaaende Indgreb i Glenstrup Klosters Ejendele.

Som et Bevis paa stigende Velstand skal anføres et Tingstævne, hvori der bliver nævnt Ejendomme og Gods i Hald Herred:

„Per Witz, Foged indenfor Hald Herred, samt dennes Thingmænd
„Lage Broch paa Æsendrup (gl. Estrup), Jes Nielsen, Allestrup,
„Per Hus i Tustrup, Anders Tvengt i Alling, Anders Povelz Som-
„mer, Faardrup, alle disse var Storbønder. Som Vidne mødte føl-
„gende Fæstebønder, Jes Skøtt i Fausing, Marqvard Hermerst i
„Skader, Michal Skaaning i Gjesing.

„ Paa Kyndelsmissedag paa samme Thing fik Broder Jon Ifwersen
„af Eskindbach et Thingsvidne af 8 Dannismænd, nemlig: Jes Niel-
„sen i Allestrup, Jes Knyts i Vivild, Jes Thorhugh i Søby, Jes
„Knustz i Ryom, Jes Aabst i Andi, Micael Skaaning i Gjesing,
„Gregers i Lihme og Søren Matz i Skjæring, hvilke vidnede:

„ At de hørte og saa samme Dag indenfor fire Stokke, at Bro-
„der Jon havde med sig sine Lovshævinger 2 skjellige Dannismænd
„Anders Tvest i Alling og Per Jens i Tustrup, hvilke vidnede,
„at de Torsdag efter Poulsdag paa Virring Kirkegaard saa og hør-
„te, at Per Niels Abbed, Eskindbæch Kloster, gjorde Lovhævd med
„Kirkens Mænd de bedste paa alt Gods, som Klosteret har i fore-
„skrevne Herred. Først paa Klosterets Ladegaard, samt Essenbæk
„Kirke med alt Essenbæk Sogn, Kolkaad, Gundrup og Munkegaard,
„som alle er øde Mark, dertil Lund samt Lund Mark, Haldsø med

„Søberg, undtagen Torn nap Hjørne, og de Enge, som Axel og Lage „Brok har i Hegaard og Vilstrup, samt Virring Kirke med alt Vir- „ring Sogn med Undtagelse af et Stykke Skov, Lage har i Virring „holt, (formodentlig Floes Skov), Eng i Hestholm til Krogsager, „og Eng og Bjermand har i Halsenghøj. Dernæst frit Fiskevand „fra Klosterets Hestehave til Halshøff, først en Fiskergaard „ved Klosterets Dige og en Gaard ovre i Sønderdyb ved Tvegrene- „ne, 1 Gaard Tames Persen, 1 Gaard Michel Nørgaard, og Sønder- „gaard, som er til Abbed og Konventets Bord, Holmen, et Tag- „skjær, som ligger ved disse Gaarde, samt til Landet med alt „sønnet Vejene og Kjær mellem Halshøff ovenfor, som nævnt er, „tillige med Gaarde i Fausing, Jes Hitz, Anders Jens, Jelo Lau- „ers Persen, Jes Skrædder, Thøger og Per Kinse et øde Bol i „Liltved. Gaarde i Gjesing, Lage Eggens, Anders Clement, Per „Jens, 5 Bol Jens Langt, Niels Bjørn, Poul Smut, Hans Svaver og „Langkjær. Disse Boel var skjødet Klosteret fra St. Hans Klo- „ster i Viborg (hvilket viser, at baade Gaarde og Jord benytte- „des som Byttemiddel selv paa længere Afstande), Munkeskov og „Munkeskovgaard og halve Stenbergholtgaarde. I Lihme: Gregers „Jensen og Gregers Anders, Fløjstrup Kirke med Kirkegaard, og „en Gaard Jens Fowd, som er Præstens rette Sædegaard, og en „Gaard i Moeskjær, Asser Smidt, som er Fløjstrup Kirkes Byg- „ningsgaard.

„ En Gaard i Aarslev, Esbern Jep, 1 Boel Anders Bangh. En „Gaard i Gunnestrup, Olav Niels', et Boel Thomas Knoos'. I Hør- „ning Gaarde, Jep Anders, Jens Hvas', Thorkild Koch, Michal An- „ders', Niels Brok, N. Gjermin, et Boel Peder Naffy. Undings- „boel med alt sit tilliggende undtagen en Otting, som Bentsbol „har i Hørning samt 2 øde Bytofter i Tustrup, og en Otting i „Ughdal.

„ Hvilken Lovhævd lovlig ved 3 Thing er tilfunden af Fogden.

„ Datum ut Supra 1 Februarius 1479."

Denne Sikring af Gods, som her har fundet Sted, gælder kun for Besiddelser i Hald Herred; men i de tilstødende Herreder ejedes meget Gods, baade Byer og Jordor, Agre, Toftes, Skove og Humlegaarde. I det ældre danske Arkivregister findes der ved Vidners Stadfæstelse, Dom og Lovhævd opført i 166 enkelte Dele undertegnet med Segl og Dato.

Abbed Michal vidnede 1421 i Ribe, at Slesvig har hørt til Danmark og fra ældgammel Tid ligget dertil.

1463 nævnes Abbed Søren, 1490 Abbed Jon; han var med til at mægle mellem Ridder Axel Lauersen, Katholm, og Ivar Brok, som arvede efter deres Faster.

Den sidste Abbed var Jens Thomsen. Han købte 1516 af Chr. II. Klosteret fri for Borgeleje, d. v. s. Underhold til Kongen og hans Følge. 1529 afsatte Munkene ham, fordi han var bleven affældig og Klosterets Gods daglig vindes fra det, og Brødrene ikke i lang Tid havde faaet deres Nødtørft efter deres Regels Udvisning. Af egen Drift indsatte de en verdslig Mand, nemlig Adelsmanden Hans Emiksen, hvilket blev bekræftet af Fr. I.

Efter Reformationen 1536 inddroges Klosteret under Kronen 1540 og underlagdes Dronningborg Len. Det blev straks pantsat af Kongen til Axel Juul, Mejlgaard, for 4000 Rdl. Men de Brødre, der var der, skulde underholdes til deres Død. Men det fik hurtigt Ende; de forsvandt een efter een og rejste ind til Randers. Om Grunden dertil, siger „Hvidtfeldt": Munkene forløbe, fordi

det ikke var tilladt dem at gifte sig, men nogle blev dog tilbage. Det berettes, at en Munk havde forøvet Voldtægt og blev henrettet 1537. Da Klosteret blev forladt og ingen beboede det, forfaldt det, men det kan dog næppe tænkes, at det stod helt som Ruin. En Del af Resterne er formodentlig benyttet et andet Sted. Det kan ogsaa falde sammen med følgende Oplysning, at da Klosteret blev nedrevet, lod Bjørn Andersen paa Stenalt Stig Hvides Kiste føre til Ørsted, hvilket tildels forkaster Suhms Mening om, at en anden har oprettet Klosteret.

Chr. d. III.s Dronning Dorthe blev det skænket som Livgeding fra 1759 til hendes Død. 1771 gik det derefter over til Kronen og blev styret af en Lensmand.

Omkring ved Aar 1600 kalder Birkedommer Rasmus Pedersen Erik Skram for sin Husbond. Erik Skram, Urup, bliver ved Giftermaal Ejer af Hevringholm, og derfra køber og underlægger han Essenbæk til dette Gods. Hans Datter Elsebe Skram sælger Hevringholm 1608 til Eske Brok, Gl. Estrup, for 50.000 Daler; i dette Køb er sandsynligvis Essenbæk medfulgt og stadigvæk bleven ved at høre under Godset under de forskellige Ejere, deriblandt den kendte Kaj Lykke, indtil det 1667 blev solgt til Oberst Hans Friis til Tustrup, der af de 3 Godser lod oprette et Stamhus.

Det er muligt, at Klosterets Ejendele er blevet noget mindre· Tammestrup, Krogsager, Lund samt det meste af Virring Sogn, men der var endnu rigelig tilbage, samt de nævnte Kirker, som er overgaaet til Gl.Estrup. 1667 tilskødes Oberst Hans Friis følgende:

Essenbæk med tilhørende Skov, et Kapelhus samt et Kirkebol (Volk Mølle), Essenbæk Kloster, Essenbæk Ladegaarde, Essenbæk Møllested, 1 Hus, 1 Laksegaard, en Aalekiste i Hald Sø, Assentoft 10 Gaarde, 4 Bol og 5 Huse, i Drastrup 5 Gaarde, samt Skov, i Kastrup 11 Gaarde samt Engen Pilholm, 2 Huse, Skoven samt Boelsstedet Kjørup Boel, Sønderkongens Holm ud for Vestrup i Albæk Sogn sat til 6 Td. Hartk. Desuden nævnes i Skødet: Vilstrupgaard, 1 Gaard i Paderup, 3 i Villendrup, 3 i Nielstrup, 3 i Bramstrup, Stobdrupgaard, Tunis Jord paa Binderup Mark, Alstrupgaard med tilhørende Skov, Ladegaard 3, Klosteret 1 Gaard, 2 Huse, Uggelhuse 10 Huse, Hørning 9 Gaarde, 11 Huse, Gunnestrup 3 Gaarde, 3 Huse, Aarslev 6 Gaarde, 6 Huse, Staanum 2 Gaarde, Oustrup 1 Gaard, Lemmer 2 Huse, Alstrup Mølle i Trustrup, 1 Hel- og en Halvgaard samt et Boel i Binderup, i Robdrup 2, i Selling 4, i Langskov 4, i Røved 4, i Astrup 3, i Hadbjerg 4; desforuden fulgte Strøgods i efterfølgende Sogne: Lihme, Gjesing, Glæsborg, Tøstrup, Rimsø, Voldby, Homaa, Egens, Mejlby, Mørke, Hornslet, Bregnet, Skjødstrup, Egaa, Ødum, Gunnerup, Albæk, Harritslev, Mariager, Dalbyneder, Dalbyover, Kastbjerg, samt i Houlberg, Middelsom og Hjelmslev Herreder; ialt 837 Td. Hartkorn, som blev vurderet til 51.736½ Rd. 38½ Sk foruden Skovskyld. Tustrup blev det Gods, hvortil Essenbæk Sogn blev henlagt, hvilket fremgaar af, at dettes Forvaltre flere Gange har optraadt i Assentoft ved forskellige Lejligheder. Efter Hans Friis' Død har Tustrup sikkert ikke været beboet af noget Herskab. Hans Brodersønner Chr. og Gregers Friis arvede det, og senere Chr. Rantzau-Friis. Efter hans Død blev det efter en lang Proces tildelt Grev Joachim Beck-Friis i Skaane. 1782 havde Kongen tilladt, at Tustrup og Essenbæk maatte sælges, og 18. December 1783 blev de opraabt ved Auktion paa Tustrup. De blev begge solgt til Generalauditør Chr. Callager fra Mejlgaard. Købesum-

men var 71.000 Daler. 4 Aar senere solgte han det hele til Justitsraad Fønss, Løvenholm, og Borgmester Carøe i Randers for 75.000 Rd. Samme Aar solgte de Tustrup til Hr. Anders Dyhr, Schovdalslund, for 35.000 Rd., og straks derefter begyndte de at udstykke og sælge Gaardene i Essenbæk Sogn. Ladegaardenes Beboere var vist allerede den Gang Selvejere. 1789 blev Essenbækgaarden købt, og 1790 Assentoft By.

Der er hentydet til, at den nu afvandede Eng sydvest for Klosteret har været Fiskedam. En stensat Vej fører over Klostermosen op mod Assentoft, og en lignende er der fundet Spor af over Engene ud til Klosterets Ladeplads. En Forhøjning i Terrænet tyder paa, at en Vandgrav har omgivet Klosteret.

I 1898 lod Nationalmuseet gennem Lærer Nissen, Ramten, foretage nogle Udgravninger og Opmaalinger, og der blev gjort Skridt til at faa Stedet fredet, hvilket ogsaa skete. Man stødte bl. a. ogsaa paa en nedstyrtet Murflade, som maalte en Højde paa ca. 7 Alen. Det var kun den indre Forskalling; det ydre Lag, Munkestenene, var pillet bort. Fundamentet bestod af store raa Kampesten i en Dybde af indtil 130 cm. Underkanten af Murene laa indtil 85 cm under Jordoverfladen.

Grunden viste 3 Længder, Sidebygningerne 30 Alen, Hovedbygningen mod Nord lidt længere. At det har været Hovedbygningen fremgaar af, at der ca. 2½ Alen indenfor den yderste Grund laa en anden parallel med denne løbende Grund, saa der har sikkert været en aaben Gang støttet af Piller. Gaarden var aaben mod Syd. Ud for den østlige Længe og helt mod Syd fandtes der udbygget mod Øst en lignende Grund som paa de øvrige Bygninger. Man har fastslaaet denne som Kirken; den viste ogsaa en Længde paa 30 Alen og løb helt ind til Gaarden. Udenfor begge de sydlige Gavle midt fra disse fandtes en stensat Brønd med Trappetrin. Den nuværende Ejer har fornylig stødt paa en anden Brønd midt i Klostergaarden. Udgravningerne førtes af forskellige Grunde ikke videre den Gang.

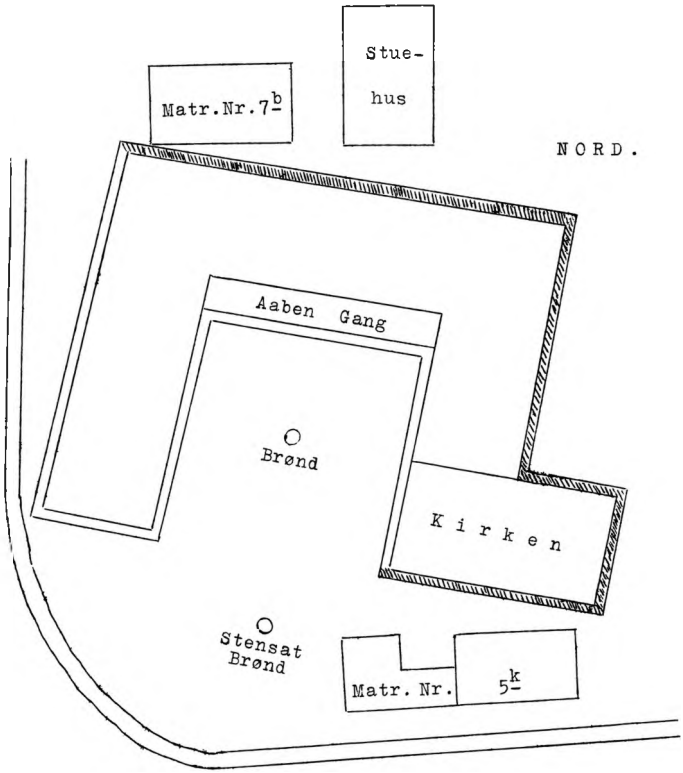
Efter at det paa Pladsen liggende Husmandsbrug havde faaet ny Ejer, begyndte denne at rydde Plads og Grund, og en umaadelig Mængde Læs af Sten blev slaaede og bortført; og nu viste det beklagelige sig, at Nationalmuseet ikke havde faaet Tinglysningen i Orden, og det nyttede ikke, at der blev protesteret.

Inden Pladsen blev helt sløjfet, blev der foretaget en ny Opmaaling af Arkitekt Hjersing, Randers, og udarbejdet et Rids, som giver et nogenlunde Begreb om Grundplanen.

Det paagældende Rids gengives paa følgende Side. De skraverede Linier viser, hvor langt den første Opmaaling naaede.

Ved Rydningen af Klostergrunden stødte man paa en Masse Skeletter omkring den nævnte stensatte Brønd.

Nord for de om Klosteret liggende Grave har der været en Vandmølle. Grunden bestaaende af svære Kampesten findes endnu.



R i d s

over

E s s e n b æ k K l o s t e r s G r u n d p l a n .

Assentoft By.

Essenbæk Kloster kunde i sin Tid sammenlignes med de største af Landets Herregaarde. Det samlede som disse Bøndergods i stor Udstrækning, hvorfra Bønderne blev Fæstere. I det 13. Aarhundrede gav mange Byer sig ind under Herremandens Værge eller Beskyttelse, blev „Vornede", og det er muligt, at Assentoft paa denne Tid er bleven vornet til Klosteret, men det er sandsynligt, at der ingen Hoveripligt er fulgt med af videre Betydning, da Klosteret ikke befattede sig med Agerbrug.

1688 blev hver Gaard i Byen ansat til 4 Td. 6 Skp., som det allerede er nævnt, mens alle de omgivende Byer stod for 8 Tdr. Assentoft har sikkert oprindelig haft det samme, men igennem Tiderne, som Klosterets Rigdom udvidedes, og dets Beboeres Antal steg, har det efterhaanden inddraget Jord fra Byens Udmarker og bygget Ladegaarde til dets Forsyning med Levnedsmidler, og det kan godt være sket 3 - 4 Gange. Prøver man at sammenlægge Ladegaarde og Klostergaardens Hartkorn med det opgivne, vil det udgøre ca. 8 Td. til hver Gaard.

Følgende Brugere besad Byens Gaarde 1688:

1. Hendrik Gabrielsen.
2. Rasmus Sørensen.
3. Rasmus Pedersen.
4. Chr. Christensen.
5. lille Rasmus Nielsen, } hvor Halvparten drives af Proprietæ-
6. Anders Jensen, } ren (Godsejeren).
7. Rasmus Jensen, }
8. Jens Sørensen, Halvdelen af Proprietæren.
9. En øde Gaard, hvis Jord drives af
   store Rasmus Nielsen,
   Jens Sørensen,
   Søren Kjeldsen, og
   Jørgen Christensen.
10. Knud Sørensen, Halvdelen sammen med Proprietæren.
    Boelsmænd:
    Peter Christensen,
    Chr. Mogensen,
    Søren Kjeldsen, og
    store Rasmus Nielsen.

Det har ikke set allerbedst ud for Bønderne paa dette Tidspunkt. Der var mange øde Gaarde, hvilket vil sige, at deres Brugere har forladt dem, og ingen har kunnet formaas til at overtage dem, og Godsejeren har i flere Tilfælde maattet tage sin Part af Driften.

Godsejeren havde dog, inden Skolen byggedes 1741, Ret til at byde en ung Mand Valget imellem at overtage en Gaard eller „springe Soldat", hvad der omtrent var ensbetydende med Slaveriet. Et Eksempel kan her nævnes fra en anden Egn: En Karl fik Anvisning paa en Gaard og en gammel Enke. Ingen af dem fristede ham, saa han blev Soldat i 6 Aar. Da han kom hjem, forelaa det samme Tilbud. Han sagde atter Nej og maatte atter være Soldat i 3 Aar. Da han slap fri, forelaa stadig Spørgsmaalet, og han tog hende og en gammel, faldefærdig Gaard.

1688 den 28. Juni udkom Loven om Stavnsbaandets Løsning, Hoveriets og Vornedskabets Ophævelse samt Jordernes Udskiftning.

Essenbæk Gods var blevet købt med dette Maal for Øje, og Bønderne blev tilbudt at købe deres Gaarde, hvilket skete 1790. Samme Aar blev Jorden opmaalt og takseret af Landinspektør Krej, og Udstykningen fandt Sted 15. Juli 1790.

Jorderne blev fordelt som følger:

Nr. 5. Der tillægges Hans Pedersen Toft og Lod næst Gaarden mod Vest.

\- 4. Jens Svenningsen tillægges Toft og Lod vest for Gaarden, samt Jens Kjeldsens Toft, undtagen Matrikulsstykket vest for.

\- 3. P. Andersens Gaard tildeles sin Toft (Resten af Jens Kjeldsens Toft) og Indmark vesten Gaarden til Gunnerupmose.

\- 1. Niels Smed tildeles sin Lod vesten Gaarden fra det sydvestlige Tofthjørne norden den ny Vilstrupvej, som er Toft. Det øvrige tillægges ham østen for Peder Andersens til Gunnerupmose.

\- 6. Peder Albrechtsen tillægges Toft og Lod fra sydvestlige Hjørne til nordre Ende af Truehøj og i sønder til bemeldte Truehøj.

\- 7. Niels Rasmussen (Pagter) tillægges Toften østen Gaarden.

\- 8. Chr. Jensen ligeledes.

\- 9. Hans Caspersen og Jørgen Hansen tillægges P. Andersens nuværende Toft.

\- 2. Jens Kjeldsen faar ingen Toft, men tillægges Jord paa østre Side af Buskdal.

\- 10. Rasmus Knudsen tildeles den største Toft i Betragtning af, at han faar den ringeste og længst bortliggende Lod.

Med Hensyn til de store Lodder blev de tildelt fra Vesten:

P. Andersen,	se nuværende	Matr.	Nr.	18.
Niels Smed,	-	-	-	-	10.
Jens Svenningsen,	-	-	-	-	3.
Hans Pedersen,	-	-	-	-	4.
Jens Kjeldsen,	-	-	-	-	6.
(Hans Caspersen,	-	-	-	-	12.
(Jørgen Hansen,	-	-	-	-	11.
Peder Albrechtsen,	-	-	-	-	5.
Niels Rasmussen Pagter,	-	-	-	-	7.
Chr. Jensen,	-	-	-	-	8.
Rasmus Knudsen,	-	-	-	-	9.

Endelig næst vesten udlægges Boelsmændene deres Jord ved den ny anlagte Vilstrupvej. Til nordvesten udlægges Agermarken norden Vejen.

Til Husmændenes Køers Græsning udlægges til hver af de 4 Husmænd 28.000 □ Alen paa Svager og Fæskiltblokken, hvoraf der svares af hver Td. Land 1 Rd., som betales hvert Aar til St. Hansdag til samtlige Gaardbeboere. Og hvilken Husmand, som ikke betaler sin Afgift, skulde ingen videre Ret have til Jorden, saa Gaardbeboerne kan leje Jorden ud til hvem som helst.

Endvidere som Fællesjord Buskdalsager samt Koekjærsig Bretrac samt Guldbjergager, ligeledes Pienborgager, Stampager, Bærdsandsager, noget af Søagrene, Horinsbro og Reskebakkerne samt Grønnemose.

Til Skoleholderens Kreaturers Græsning udlægges ifølge Forordn. af 1788 6 - 8 Td. Land middelmaadig Jord, hvilken udlægges

i Samling med Jord, han tilforn har havt.

Vejen til Stampen udlægges mellem Lodder og bliver tillige Vej til Gunnerupmose.

Udi det, som bliver udlagt til Fælled, skal alle baade Boels- og Gaardmænd have Ret i Forhold til deres Hartk., men skulde Boelsmænd i det allerede udlagte have forlidt, udlægges lidt mere i den østre Side af Boelen. Smeden udlægges til et Høved Græsmark ved Siden af Skoleholderen.

Samtlige Beboere bliver pligtig at istandsætte Gaden, saaledes at de Beboere, som skal fares af den til deres Lodder, er tjent dermed. Saaledes er denne Delingsplan afhandlet og indgaaet, det tilstaas herved med vore Hænders Underskrift.

Foruden de foran opførte Gaardmænd underskrev følgende Boelsmænd:
Gros Christensen, Jens Mikkelsen, Jens Andersen og Chr. Rasmussen, og af Husmænd:
Anders Christensen, Rasmus Pedersen, J P S = Jens Pedersen og J P S = Jeppe Pedersen.

Mod denne Overenskomst kom der en Protest fra Præsten Berg i Virring.

Til Assentoft Skole blev der 1841 lagt 20 Skp. Land til Sæd og Græsning til en Ko og 6 Faar, alt af Assentoft Bys Jorder, uden Godtgørelse af det øvrige Sogns Beboere; af denne Jord formenes det, at Sælgeren Auditør Callager ikke har Ret til at sælge, da han ikke kan skøde den.

Skoleholderen faar altsaa ikke den ham tidligere tillagte Jord.

Assentoft har altsaa udgjort 9 Helgaarde og 2 Halvgaarde. De har dog tidligere udgjort en Helgaard, som laa paa Pladsen Matr. Nr. 11. Trods det, at den ene Gaard allerede var udflyttet, nuværende Nr. 12, nævnes begge Ejeres Navne altid sammen, men Gaarden blev betegnet som 9a og 9b. 4 Boelssteder, 4 Huse med Jord. Gadehuse nævnes der ingen af, men enkelte gamle Huse, som fandtes, maa have været liggende inden den Tid, og vil man gaa omstaaende Navneliste igennem, viser det sig ogsaa efter Numrene paa det gamle Kort bag i Bogen.

Beboerne i Assentoft 1835.

Matr. Nr.		Hartkorn Td.	Skp.	Fkr.	Alb.
1.	Peder Nielsen Smed	4	4	1	2
2.	Mikkel Jensen	4	4	1	2
3.	Rasmus Pedersen	4	4	1	2
4.	Chr. Andersen	4	4	1	2
5.	Niels Nielsen	4	4	1	2
6.	Mikkel Skovgaard	4	4	1	2
7.	Søren Nielsen Pagter	4	4	1	2
8.	Mads Madsen	4	4	1	2
9a.	Anders Madsen	2	2	o	2½
9b.	Søren Olsen	2	2	2	o½
10.	Knud Rasmussen	4	4	1	2
11.	Jens Thomsen	1	5	2	1½
12.	Jens Christensen Grøn	1	5	2	1½
13.	Mogens Pedersen	1	5	2	1½
14.	Peter Nielsen	1	5	2	1½
15.	Assentoft Skole	o	5	o	2½

Matr. Nr.		Hartkorn Td.	Skp.	Fkr.	Alb.
16.	Jens Christensen	o	1	3	1½
17.	Jens Hornbech	o	o	o	o½
18.	Niels Svenningsen	o	o	o	1
19.	Niels Hougaard	o	o	o	o½
20.	Mikkel Jensen	o	1	2	o½
23.	Jens Mikkelsen	o	o	o	o½
24.	Smedehuset	o	o	o	2
25.	Jens Mogensen	o	o	o	1½
26.	P. Christensens Enke	o	o	o	2¼
27.	P. Nielsen	o	o	o	2
28.	P. Ilsøe	o	o	o	o½
29.	Rasmus Christensen	o	o	o	o½
30.	Thomas Jensens Enke	o	o	o	o½
32.	Niels Jensen	o	o	o	o½
35.	Søren Villadsen	o	o	o	o½
36.	Poul Pedersen	o	o	o	o½
37.	samt 2 Fattighuse.				

Bygningskomplekserne af Huse Kokgaarden, Krogen,og hvor nu Frode Rasmussen bor var før en Brand en gammel Vinkelbygning. Disse har sikkert udgjort Husmændenes Bopæl, og eftersom de smaa Jordstykker er bortsolgt, er de gamle Udhuse indrettede til Bopæl.

Oprindelig fandtes kun een udflyttet Bygning i Sognet (Stampen), men her som andre Steder er der sket mægtig Forandring udadtil ved Udstykning og i Bygninger ved Nedlæggelse af Gaarde. I Assentoft er helt forsvundet 5 Gaarde, hvor Stuehusene dog endnu findes efter de 2.

Inden dette fandt Sted, var Byen meget tæt sammenbygget, og det er næsten uforstaaeligt, at denne straatakte By har undgaaet Ildebrande, hvor det skulde synes, at intet vilde være bleven sparet, og dog blev det undgaaet. 2 gamle Huse er brændt, og begge Gange blev Ilden begrænset til et enkelt Hus. Første Gang et Lise Kemp tilhørende gammelt Hus, som var sammenbygget med et Par andre Beboelseshuse. Det næste var det gamle Stuehus fra Gaarden Nr. 11 tilhørende Niels Villadsen; ogsaa denne Gang blev Ilden indskrænket til dette.

1917 brændte en Gaard tilhørende N. Pedersens Enke. Det skete ved Lynnedslag, men der var ingen Fare for andre Bygninger. Gaarden var forholdsvis ny og var trukket noget tilbage fra Gaden og øvrige Bygninger.

Oprindelig afsluttedes Byen ved den nordligste Gaard Nr. 4, men inden den nye Landevej blev anlagt 1856 var der opført 6 Huse nord for denne. Men efter den Tid gik det hurtigt med Byggeriet, særlig siden 1900. Nu 1936 findes 45 Huse med 61 Familier langs Landevejen. Og med Byggeriet er Befolkningsantallet ogsaa steget betydelig. 1787 boede i Sognet 286 Personer, hvoraf i Assentoft By 106 og i Drastrup 87.

Ved de under Sognet opførte Erhverv kan ikke ses, hvormange der boede i Assentoft, men en stor Forskydning af disse har fundet Sted. Der var opført 8 Vævere. Nu er dette Haandværk helt forsvundet, Tækkemanden og Straatagene forsvinder, „Pikkemanden", Brolæggeren og Bødkere er der langt imellem. Men de bliver straks afløst af andre, som Datiden slet ikke kunde tænke sig: Brugsforeningsuddeleren, Mejerister, Kontrolassistenter,

Chauffører, Cyklereparatører, Bagere og enkelte Steder Barberer.

Det gamle Fællesskab med Bytyr og dermed hørende Tyreeng, hvor Byens Folk slog og bjergede Høet i Fællesskab, findes ikke. Trommen lader sig ikke høre mer. Den kunde fremkalde forskellige Følelser. Ved Ildebrand, naar kun den ene Trommestik rørtes, var der jo en vis Spænding; modsat, naar den kaldte til Snekastning. Sprøjtehuset staar endnu, men er kun en Fortidslevning, da Kommunen er engageret med Zonebrandvæsenet. Om Byen har haft en Maltkølle, ved jeg ikke.

Af ny Fællesforetagender er Brugsforeningen opført, og Vandværket 1895. Det begyndte med en Vindmotor, og siden maatte en Petroleumsmotor tages i Tjeneste ved Siden af. Senere blev den afløst af Elektriciteten. Efter som Beboernes Antal og dermed Forbruget steg, kneb det tit med Vand, og der blev gravet nogle Meter ned, uden at det var tilstrækkeligt. Nu er der anlagt hydraulisk Tryk paa flere Atmosfærer, og nu kan Vandet sættes op til den Højde, der kræves. Der er gennem Tiderne sket mange Fornyelser og Bekostninger, men Gælden synes dog ikke overvældende, naar de mange Interessenter tages i Betragtning. Formandsposten har ikke været meget eftertragtet. I det Tidsrum, det har virket, er der skiftet 27 Gange. Nu er den forbunden med et lille Gratiale, saa det kan maaske hjælpe.

Der er anlagt Fortov og Gangsti gennem Byen. Gadebelysning er endnu kun Fremtidsmusik.

Essenbæk Sogns gamle Kirke.

Ved at gaa Kirkesynene over den gamle Kirke igennem findes hvert Aar mange Udsættelser af større Omfang. Trap skriver, at den blev nedbrudt paa Grund af Brøstfældighed. Spørgsmaalet om at faa den nedbrudt har næppe været saa vanskeligt at komme over. Derimod viste det sig meget besværligt at opnaa Enighed om Opførelse af en ny Kirke. Det er særlig dens Beliggenhed, der har været omstridt. Forhandlingerne var lange og trange igennem flere Aar. Allerede 1866 forelaa en Skrivelse fra Kultusministeriet om, at Forhandlingerne maatte betragtes som afsluttede, da Parterne ikke kunde enes.

Jeg erindrer, at jeg som Barn har set et Billede i Datidens Vittighedsblad „Folkets Nisse", hvorved denne Begivenhed fra Sognet blev bekendt Landet over. Man ser Essenbæk Sogneforstanderskab hivende af alle Kræfter i et Tov slaaet omkring Kirken for at faa den flyttet ud paa „vild Mark", medens Grev Scheel til Gammel Estrup ved den anden Side stritter imod Flytningen, idet han vil have Kirken bygget i Assentoft.

Det gamle Billede er nu til denne Sognehistorie atter draget frem for Dagens Lys, og det gengives - i en noget forstørret Maalestok - paa følgende Side sammen med den dertil hørende Tekst.

Stor Kraftprøve af Essenbek Sogneforstanderskab og Grev Scheel til gammel Estrup.



Grev Scheel: Jeg vil ha Kirken i Assentoft og I skal minsæl og Salighed give mig Jord til en Kirkegaard og et Hegn.

Essenbek Sogneforstanderskab: Nej! Vi vil have Kirken paa vild Mark - faae vi ikke det, saa vil vi sletikke have nogen Kirke, - har vi nu levet 1½ Aar uden Kirke, saa kan vi s'gu godt vente 1½ Hundrede Aar.

Cultusministeriet: Der staar rigtignok i Skriften: „Salige ere de som stifte Fred; thi de skulde kaldes Guds Børn"; men det bryder vi os s'gu ikke om, - lad Greven og Sogneforstanderskabet slaas, hvis de ikke kan blive enige!

(Gengivet efter Vittighedsbladet „Folkets Nisse" Nr. 32 for Lørdagen den 10. August 1867).

Forhandlingerne blev imidlertid atter optagne, og Resultatet blev, at den nye Kirke blev opført 1868 - 69 inde ved Assentoft By.

Da Resultatet endelig var naaet, blev der ikke optraadt smaaligt fra Kirkeejerens Side. Den daværende Kirkebestyrelse var meget fremsynet ved Indkøb af Kirkegaardsjord. Af det ca. 3 Td. Land store Jordstykke blev udlagt en Firkant, en pæn Mur af hugne Sten blev opsat mod Syd og Vest og almindeligt Stendige ved de andre Sider. Mod Nord blev Resten beplantet med Naaletræer.- Der blev søgt om Tilladelse til at flytte de i den senere Tid paa den gamle Kirkegaard begravede Personer til den nye Kirkegaard. Tilladelsen blev givet imod, at Flytningen foregik om Natten og kun af de Kister, som kunde holde.

En Nat, efter at der Dagen før var foretaget Opgravning af Kisterne, og Gravene paa den nye Kirkegaard var rede, var 36 Hestebefordringer parat til at føre dem ind til den nye Kirkegaard.

Flytningen foregik uden nogen Ceremoni. Den gamle Kirkegaard med Indgangsport og Stendige staar endnu, er beplantet og fredet.

Ankerstjerne var Kirkeværge under Nedbrydningen af den gamle Kirke. I en lille Stue i hans Hus findes nogle udskaarne lave Paneler, som efter deres Størrelse og Form kan være Rester af Prædikestolen. Den gamle Kirkedørsnøgle fandtes paa Loftet i samme Hus. Den er nu i Nedskriverens Eje og vil blive indleveret til Randers Museum.

Sognets Kirke: Essenbæk gl. Kirke, har ligget paa en fremspringende Pynt, hvorfra der haves en sjælden Udsigt over de udstrakte Enge ind mod Randers, og ved at gaa et lille Stykke mod Nord er Udsigten aaben mod Øst over hele Gudenaadalen med Rougsø Herred og Støvringgaards Skove som Baggrund. Der er ingen Tvivl om, at den første christne Kirke, Trækirken, er rejst her og paa samme Plads, hvor det gamle Offersted eller Gudehov laa, omgivet af Skov og med den lille blinkende Mølledam dybt nede. Det er meget sparsomme Oplysninger, der findes om den gamle Kirke. I „Danske Atlas" findes anført følgende: Kirken har Taarn med et lidet Spir. Altertavlen fra de katolske Tider bestaar af 3 Stykker af Billedhuggerarbejde med Apostle og Helgener, har været stærkt forgyldt; uden paa staar malet 1500 lod Sti Hvide denne tavle bekoste. Hans Fader hed Toke Skjeldmarken Hvide, han var den første Christne Mand af denne Slægt. Denne Inskription maa være sat i nyere Tid af nogen ukyndig, siden den er fuld af Ukyndighed, mest Aarstallet! Efter Nedbrydningen blev den solgt til en Antikvitetshandler.

Den gamle Kirke tør nok antages at være bygget som Stenkirke omkring ved Aar 1400. Der har været benyttet huggede, pænt dannede Kampesten, i hvert Fald til Sokkel. Hvor højt de har naaet op, kan ikke vides. De er benyttet som Sokkel til den nye Kirke og kan efter deres Antal godt have naaet et Stykke op. Foruden en Tavle er disse Sokkelsten det eneste, som findes fra den gl. Kirke. Den nævnte Tavle har maaske ligget i Kirkegulvet, hvad der var ret almindeligt med den Slags „Gravminder". Den er af Sandsten, ca. 2 Meter lang og 1½ Meter høj. Den findes indmuret i den nye Kirkes Vaabenhus. I Midten ses en Kvindefigur med en Mandsfigur ved hver Side. Paa Stenens øvrige Del er Inskription, hvoraf en Del er udvisket; men der findes Oplysninger, som

siger, at Kvinden er Anne Nielsdatter, gift første Gang med Birkedommer, herlig og velbaarne Rasmus Pedersen, Kristrup og Essenbæk Birk i Ladegaarde. Han døde 1607, 60 Aar gl., efterladende sig 6 Sønner og 4 Døttre. Hun bliver anden Gang gift med Thorkild Henningsen, født i Mark-Brandenburg, hvor han en lang Tid var Borgfoged.

Et andet Minde findes, som ogsaa er ført fra den gamle Kirke, men sikkert har sin Oprindelse fra Essenbæk Kloster, nemlig en flad Kampesten ca. 50 cm lang og ca. 40 cm bred, visende et indhugget Kors eller Krucifiks med en svag Fremstilling af Kristus paa Korset.

Essenbæk Sogns nye Kirke.

Den nye Kirke blev opført efter Tegning af Architekt Uldall, Randers. Den blev færdigbygget 1869 og indviet 28. Novbr. s. A.

Kirken er meget smuk og giver et roligt og enkelt Indtryk og er benyttet af Trap som Vignet for Sønderhald Herred. Den er opført af røde Mursten med Granitsokkel fra den gamle Kirke. Taarnet med ottekantet Spir er 42 Alen højt = 26,4 Meter. Den nye Altertavle er malet af A. Dorph. Der blev indsat en romansk Granit-Døbefont, som længe havde staaet i Haven paa Gl. Estrup. Det menes, at den er fra Essenbæk Kloster. I 1930 blev der paa Kirkegaarden opført et Ligkapel.

Præster ved Kirken efter Reformationen:

	Tidsrum Aar	fra	til
Magister Lauritz	19	1536	1555.
Chr. Thomsen	17	1555	1572.
Thomas Christensen	11	1572	1583.
Rasmus Andersen	36	1583	1619.
Jens Hansen Brun	16	1619	1635.
Jens Nicolaj Thrige	30	1635	1665.
Lauers Hansen Thrige	20	1665	1685.
Niels Bertelsen Brun	50	1685	1735.
Frederik Berg	40	1735	1775.
Frederik Bastholm Berg	34	1775	1809.
Jørgen Carsten Blok Hegelund	30	1809	1839.
Chr. Dinesen	25	1839	1864.
Alfred Hjalmar Elmqvist	26	1864	1890.
Mads Chr. Andersen Østergaard	32	1890	1922.
Jens Micael Mikkelsen		1922.	

Assentoft nye Skole.

1721 lod Fr. d. IV. oprette 240 Almueskoler rundt om i Landet. Assentoft var dog ikke blandt disse. Før den Tid besørgedes den spørsomme Undervisning af Degne (Løbedegne), som altid boede i Hovedsognet, i dette Tilfælde i Virring, og som paa Om-

gang gik fra Sogn til Sogn. Børnene samledes som Regel i en lejet Stue.

Degnestillingen skriver sig sikkert fra 1570, da Peder Oxse lod oprette en Del Latinskoler, hvis Elever havde Ret til at virke som Løbedegne i de Sogne, som laa i en Omkreds af 2 Mil fra Skolen; men Bønderne maatte betale Omkostningerne ved Undervisningen. Det er derfor forstaaeligt, at Bønderne foretrak Sognedegnene, som boede i Sognet, da Sognene til Gengæld fik den Indrømmelse, at de blev fritagne for Indfæstning.

Den første Degn, der kan spores her 1675, hed Jacob Christensen, gift med Dorthe Lytken, Datter af Organist Lytken, Randers. Frederik Pedersen er formodentlig Navnet paa hans Efterfølger, idet Degneenke efter Fr. Pedersen ifølge Kirkebogen er død 1730. Hun hed Maren Jensdatter.

1739 blev der bygget Skole i Assentoft. Assentoft, Drastrup og Ladegaarde laa under Tustrup, og dets daværende Besidder, Oberstløjtenant Chr. Friis, overlod et Hus i Byen til Skole samt Bopæl til Skoleholder. Stamhuset maatte dog søge Forhandling med Gl. Estrup, hvorunder Tammestrupgaarden laa. Gl. Estrup gik ind paa at yde det samme Bidrag som de øvrige Gaarde over 4 Td. Hartkorn i Forhold til deres Størrelse, og Tilskudet af Naturalier inddeltes som følger:

	Hartkorn				Rug	Byg		Ho
	Td.	Sk.	Fk.	Alb.	Td.	Td.	Skp.	Lsp.
Essenbækgaarden	31	7	o	o	6	6		6
Tammestrupgaard	21	6	2	2	4	4		4
Øde Gaard i Drastrup	8	1	o	1	1	1	2	2
Knud Pedersen, Ladegaard, ...	12	o	1	2	2	2	2	3
Niels Rasmussen, do.	12	5	o	1	2	2	2	3
P. Sørensen, do.	7	o	1	1	1	1	2	2
Chr. Knudsen, Klosteret, ...	6	6	o	2	1	1	2	2
Søren Smed, Assentoft, ...	4	6	2	1	1	1	1	2
Rasmus Søby, do.	4	6	2	1	1	1	1	2
Peder Kjeldsen, do.	4	6	2	1	1	1	1	2
Søren Rasmussen Pagter, do.	4	6	2	1	1	1	1	2
Jens Jensen, do.	4	6	2	1	1	1	1	2
Jørgen Hansen, do.	4	6	2	1	1	1	1	2
Niels Hummel, do.	4	6	2	1	1	1	1	2
Chr. Pedersen, do.	4	6	2	1	1	1	1	2
Morten Pedersen, do.	4	6	2	1	1	1	1	2
Ialt					26	28	3	40.

En Jordlod Matr. Nr. 12a Drastrup kaldes Skolelodden, og det er fortalt, at den benyttedes af Assentoft Skole. Paa ovenstaaende Ligningsliste er kun opført en Drastrupgaard. Det kunde se ud, som om de øvrige havde afgivet den nævnte Lod som deres Part.

Endvidere blev der udlagt Jord til en Ko og 6 Faar i Byens Fælled. Det er muligt, at Drastrupjorden har tjent som Græsning for Faarene. Degnen fik frit Brænde leveret fra Tustrup. De større Gaarde skulde til hver Højtid afgive som Offer 6 Skilling fra hver Mand og Kone, de mellemstore 4 Sk. og de mindre 3 Sk. Desforuden svarede hver voksen Person 1 Sk., og af hvert skolesøgende Barn skulde erlægges 1 Sk. med Undtagelse af 6 fattige Familier, som var fritagne.

Efter vor Tids Pengeværdi kan Lønnen anslaas til i Naturali-

er: 1400 Kr. og i Kontanter: 120 Kr., tilsammen = 1520 Kr. samt frit Hus og Brændsel. Asscntoft Lærerembede er for Tiden paa 4680 Kr. 1867 var Lønnen foruden Naturalier, Hus og Brændsel = 1042 Kr.

Den første Skoleholder efter Skolens Opførelse hed Casper Christensen, født 1712, gift med Maren Jensdatter, død 1765, 50 Aar gl. Han bliver samme Aar gift med Bodil Pedersdatter fra Drastrup. Casper dør 1772 og Bodil 1791, 76 Aar gl. Der var 2 Sønner, Hans Caspersen, født 1741, og Mads Caspersen, født 1743; han blev Skoleholder efter Faderen, gift med Maren Jensdatter, født 1744.

Han deltog meget i, hvad der foregik i Sognet. Han var med til at ordne de fleste Handeler, som efter Udskiftningen foregik ret livligt, og var undertiden selv Part i Handeler med baade Gaarde og Huse. Hans Navn som Vidne findes under mange Skøder. Han har sikkert været en anset Mand. Han har flere Døttre, som bliver gift med Gaardmænd: Maren, født 1784, gift med Enkemand Peder Nielsen Smed, se 10½ Ass. Bodil, født 1785, gift 1810 med Knud Pedersen, se 18 Ass., og en tredie Datter blev gift med en Gaardmand i Drastrup, Mads Kaspersen, død 1824, 82 Aar gl.

Derefter er det sandsynligvis Espen Brun, som faar Embedet, idet der er anført i Kirkebogen, at Skoleholder Anton Weis, der virker under Espen Bruns Sygdom, dør 1820, 25 Aar gl. Derefter kom Lærer Ilsø. Hvornaar han blev kaldet, kan jeg ikke oplyse. Han var 1. Gang gift med Marie Elisabeth Gunding, f. 1791, død 1841. Han blev derefter gift med Karen Sørensdatter, „Ka Degn", 1843; hun er da 50 Aar gl., Enke efter Frands Lauersen, se 5½ Dr. Efter sin Afsked bor han i et af de gamle Huse ved Skolen, Matr. Nr. 38b, men dør som Aftægtsmand i Drastrup.

Efter hans Afsked bliver Lærer Holm fra Gerlev kaldet, vistnok 1857. Han blev meget afholdt, flink og tjenstvillig, som han var, og stærkt præget af den grundtvigske Retning. Han gjorde et stort Arbejde under de store Vanskeligheder ved den nye Kirkes Opførelse. Det er meget muligt, at Landbruget interesserede ham mere, end Skolen kunde være tjent med. Almindeligt var et Udtryk som: „Nu Børn, nu kommer vi sandelig til at standse, hvis jeg skal have 2 Læs Mergel kørt hjem fra Præstedal i Dag." Han havde et Par Stude og drev selv Jorden.

Efter Stavnsbaandets Løsning blev den store Skolekommission nedsat. Den havde bl. a. ogsaa til Følge, at der blev tillagt under Udskiftningen 7 Td. Land til Skolen nede ved den gl. Landevej af den sydlige Del af Hans Caspersens Mark, Matr. Nr. 11. Man skulde synes, det var nok til en Lærer; men det var for lidt for Holm, og han købte en lille Ejendom paa en lignende Størrelse, Matr. Nr. 15g, nuværende Ejer Chr. Møller. Udbyttet af det meget Jordbrug stod vistnok ikke i Forhold til Anstrængelserne.

Da Lærer Holm havde faaet sin Afsked, rejste han til sin Søn, som paa den Tid var Præst i Vinding, hvor han døde og blev begravet; hans Kone døde i Assentoft, hvor hun er begravet.

Der var mange Børn i Ægteskabet. En Søn, Hans, blev Kordegn i Aarhus. En Søn, Peter, rejste til Sverrig, hvor han oprettede Mejeri. Frederik tog Skolelærereksamen og blev Leder af en nyoprettet Fortsættelsesskole, som Holm havde arbejdet stærkt for at faa oprettet. Den vilde slet ikke lykkes, men maatte opgives efter et Par Aars Forløb. Fr. Holm gav sig til at studere Teologi, blev Præst i Vinding ved Holstebro, senere i Frusring ved Skanderborg, i hvilket Embede han blev til sin Død. En ugift Sø-

ster holdt Hus for ham efter hans Kones Død.

1840 var der bleven bygget en ny efter Forholdene rummelig Skole paa den gamles Plads, men det stadig udvidede Børneantal krævede, at en ny Skole blev bygget. Der blev dertil købt 1 Td. Land fra S. Mikkelsens Gaard, Matr. Nr. 4, som strakte sig fra Landevejen og mod Syd og gav Plads til en stor Have til Læreren, og overfor denne blev Skolen bygget med 2 lyse Skolestuer samt Bopæl for Læreren, og nærmest Skolestuerne Bopæl til en Lærerinde. Skolen blev opført 1907. Da Lærer Holm 1904 tog sin Afsked efter 47 Aars Virksomhed, blev Lærer Johansen kaldet; han tog senere Navnet Vølver. Den gl. Skole blev solgt til Henrik Nielsen, se 4½ Dr. og Skolelodden til Niels Pedersen, se 5 Ass. Lærer Holm havde inden sin Afrejse solgt sin private Jordlod med Hus til Frederik Christensen, 15½ Ass.

Lærer Vølver har et Barn, en Søn Jens, som er Lærer i Dalbyover. Vølver tog sin Afsked 1935 og byggede en Villa ude nord for Landevejen.

1935 blev Lærer Bjørn kaldet, født i Nørager ved Hobro, gift med Klitta, født Overgaard af Als, Østjyll. Børn: Jonna, Torben.

Inden den ny Skole blev opført, blev der oprettet en Skole for de mindste Børn med en Lærerinde som Leder, i en lejet Stue. Det var kun privat, hun var ansat af Sogneraadet med en Løn af 300 Kr. Den første Lærerinde var Frk. Skov. Hun tog sin Afsked, da hun blev gift med Snedker Jørgen Jespersen, og Frk. Ahm fra Gerlev fik Pladsen. Da den nye Skole blev bygget, blev der oprettet en fast Stilling som Lærerinde med bedre Lønforhold. Hun kaldes af Skolekommissionen og er pensionsberettiget. Efter hendes Giftermaal med Chr. Dyrby, se 5⅛ Ass., blev Frk. Skaarup fra Albøge kaldet, og efter hendes Bortrejse Frk. Mølgaard fra Hvidding.

Syd for Skolebygningen er udlagt Have til Lærerinden.

Matr. Nr. 2 Ass., gl. Skole. Ejer: Chr. Villadsen.

De større Proprietærgaarde, eller hvor der findes Præstegaard, bliver som Regel opført som Matr. Nr. 1. I Assentoft manglede en saadan Forgrundsfigur, og man valgte da Randers Havnevæsen som Matr. Nr. 1 trods det, at det kun ejede et Par smaa Holme i Fjorden, men det smagte dog lidt af Suppe.- Matr. Nr. 2 er som Regel Skolen, hvor en saadan findes. Da den ny Skole bliver bygget, køber Henrik Nielsen, se 4½ Dr., 1908 den gl. Skole. Han er gift med Nille Marie Olsen fra Fausing. Han lod indrette 2 Lejligheder. De har 2 Børn, Grd. Ole Nielsen, Virring, og Anna, som bliver gift med Carlo Gundersen, til hvem Ejendommen overgaar 1918. Han sælger den 1922 til P. Jensen Storgaard, som Aaret efter sælger til Købmand A. B. Nielsen, der lod indrette en lille Butik til Købmandshandel. Den kunde imidlertid ikke gaa. Varelageret bliver solgt ved Auktion, og Huset sælges 1924 til Chr. Villadsen, gift med Katrine Pedersen, Essenbækgaard. Børn: Villy og Orla og Tvillingerne Knud og Peter. Han lader yderligere Huset indrette med 3 Lejligheder. Skolemarken blev 1908 solgt til Grd. Niels Pedersen, se 5 Ass.

Matr. Nr. 3a. Ass. Ejer: Landpost Kjærgaard.

Den første Ejer, som kendes, hed Morten Pedersen. Paa et Pandetræ (en Træoverligger foran Bagerovnen) findes endnu i det gamle Bindingsværkshus Bogstaverne P. S. S. x A. S. D. 1732.- Efter Morten Pedersen ejes Gaarden af Jens Sveningsen, født 1737, gift med Maren Mikkelsdatter. Deres Søn Morten Jensen, født 1769, overtager Gaarden og bliver gift med Maren Nielsdatter fra Virring. Han dør 1852, 81 Aar gl., Maren dør 1850, 72 Aar gl. De har nydt Aftægt paa Gaarden siden 1835, da Chr. Andersen Hougaard fra Romalt, født 1802, køber Gaarden. Han bliver gift med Ane Marie Pedersdatter, se 2 Ldg. Deres Børn er: Johannes, født 1836, se 5a og 15a Ass., Birthe, f. 1835, se 9a Ass., Sine, se 18a Ass., Peder Søby, f. 1847, købte Gaard i Uggelhuse, og Anders Roed, se 15a Ass.

Der er ingen af Børnene, som overtager Gaarden. Den bliver solgt 1872 til Niels Sørensen fra Mygind, gift 1. Gang med Frederikke Louise Vilhelmine Vinter fra Mellem Mølle. Børn: Søren, se 4 Ldg. og Peder Vinter. Efter faa Aars Ægteskab dør hun, og han bliver gift med Bothilde Pedersen, se 16 Ass. Børn: Rikke, gift med Frands Rasmussen, Floes, og Martinus, se 16 Ass.

Niels Sørensen sælger Hovedmarken 1873 til N. Pagter, se 10 Ass. Han dør allerede 1880, 43 Aar gl. Enken driver Gaarden til sin Død 1890, og den bliver derefter solgt til Niels Kongaard fra Ølst, gift med Karen, f. Jensen, fra Trustrup. Efter en halv Snes Aars Forløb solgte de Gaarden og flyttede til Randers, hvor han oprettede en Fiskehandel, og Karen uddannede sig som Jordemoder.

Snedker Jørgen Jespersen købte Gaarden og nedbrød Udbygningerne 1900 og udstykkede Jorderne, og det skete saa grundigt, at der nu er fremstaaet 36 Parceller, hvoraf dog kun 3 Huse, som senere vil blive beskrevne. Hovedparcellen, det gamle Stuehus med anlagt Have paa den gamle Gaardsplads, købte Henrik Nielsen 1901, se 2 Ass. Han solgte den 1907 til Jørgen Fisker, som atter solgte den 1918 til Landpost Kjærgaard, født 1884 i Mellerup, gift med Jenny, f. Christensen. Børn: Lydia, f. 1912, Helmuth, f. 1915, Arna, f. 1917 og Vilhelm, f. 1920.

Af Toften 3g blev den inderste Del solgt til Statshusmand Steffen Jørgensen, som dog straks afhændede den til Sælgeren imod at overtage Gaardens Klostermose og 100 Kr. i Bytte. Den samlede Toft mod Vest købte Grd. Rasm. P. Caspersen, se 10 Ass., og underlagde den Matr. Nr. 17. Engen 3i blev delt i flere Parceller: 3i Niels Pedersen 1900, 3u Anders Sørensen og Jens Bech 1901-1902, 3y Erik Andersen 1901, Vejmand Jens P. Jensen 1921, 3æ Lauers Andersen, Vejmand, 1913, Sandlodden mod Syd til samme 1913, og den øverste Del som Statsbrug til Husmand Rasm. Rasmussen 1904. Hovedmarken har 6 Statshuse faaet Del i, Toftstykket mod Nord 3p til Vejmand Carl Pedersen.

Paa Toften 3g er Vandværket opført 1899.

Matr. Nr. 4a Ass. Ejer: Martin Lauersen.

Peder Sørensen Ødum har Gaarden 1704, bliver gift med Maren Pedersdatter 1742. Han har været gift senere, idet der angives, at hans Søn af første Ægteskab, Hans Pedersen Ødum, f. 1743, der bliver gift med Birgitte Hansdatter 17 ? overtager Gaarden. Deres Datter Maren, f. 1778, bliver 1797 gift med Søren Sørensen Møller fra Volk Mølle, f. 1770, død 1838. En Datter bliver gift 21 Aar gl. med Gert Christensen, Langkastrup; hun hed Sara. En anden Datter, Ane Kirstine Sørensdatter, f. 1808, bliver 1831 gift med Niels Nielsen, se 3 Dr., født 1802, død 1860. Børn: Karen, f. 1832, Niels, f. 1834, Maren, f. 1836, Ane. f. 1838, Severine, f. 1843, og Peder Møller, f. 1848.

Omkring ved 1860 overtager Sønnen Niels Nielsen Gaarden; han dør 1868. Hans Enke var fra Vinterslev, hvor hun efter hans Død rejser til igen efter at have solgt Gaarden til Johan Møller fra Granslev, f. 1820, d. 1876. Han bliver gift med Ane Kirstine, se 6 Ass. Efter hans Død gifter hun sig med Jens Elgaard fra Vinterslev, f. 1849, d. 1889. Han bliver Enkemand og gifter sig med Ane Kirstine Jensen fra Haslund. Børn: Thomas .

Efter Jens Elgaards Død gifter Ane sig med Søren Mikkelsen fra Vissing. Ane dør 1833.

Paa den store Sandlod, som laa Nord for Landevejen, paabegyndte Jens Elgaard en Naaletræsbeplantning, som senere blev fortsat, saa at der om ved Aarhundredskiftet dannedes et stort smukt Skovparti. Søren Mikkelsen solgte 1914 Hovedmarken til Emil Thim, se 7a Ass., og efterhaanden begyndte et større Salg af Byggepladser Nord for Landevejen med Skoven mod Nord som Læ. Denne Udstykning blev fortsat Syd for Vejen. Han vælger selv en Byggeplads og bygger et stort Beboelseshus. Matr.Nr.4x, samt Udhus, og sælger Stuehuset - de øvrige Længder er nedbrudt og Have anlagt paa deres Plads - til Karetmager Jensen 1920, der atter sælger til Julius Poulsen 1922. 1924 køber Skrædermester Alfred Sørensen det og afhænder det til Martin Lauersen 1930. Han er f. 1900 i Tindbæk og er gift med Lise Andersen, Løvskal, f. 1906. Børn: Knud Erik, f. 1927, Harry, f. 1930. Der er i Stuehuset indrettet 2 Lejligheder, hvoraf den ene for Tiden er lejet til Aage Jensen, f. 1901, gift med Kathrine, f. Pedersen, f. i Holbæk 1904. Børn: Edith, f. 1923, Else, f. 1928, Ellen, f. 1932, Esther, f. 1933. Et Stykke af Jorden blev 1912 solgt til Statshusmandsbrug til Rasm. Rasmussen, og den øvrige Del 1913 til Mari us Nielsen. 1930 sælger han Hus og Skov til Chr. Yde.

Der er nu ikke meget tilbage af Skoven. Julestormen 1902 bortrev et meget stort Stykke, og en Svamp „Rodfordærveren" har her som flere andre Steder desværre været meget haard og har ødelagt en Mængde Træer.

Denne Gaard er nu udstykket i en Mængde Parceller, men i Modsætning til Matr. Nr. 3 mest til Bebyggelse, saaledes til 22 Huse ved Landevejen foruden Statshusene paa Hovedmarken; desforuden Moser og Enge i flere Parceller.

Husene vil senere blive anført i den Orden, hvori de er bygget.

Matr. Nr. 4^{b} Ass. Ejer: Ejnar Thim.

Da Emil Thim sælger sin Ejendom, sit Fødested Matr.Nr.7^{b}, køber han Hovedmarken fra Matr. Nr. 4 af Søren Mikkelsen og bygger en 4-længet Gaard derude. Han begyndte med stor Gæld, men arbejdede sig godt frem og tilbyggede og udvidede flere Gange. Han var i mange Aar Formand for den lokale Foderstofforening, hvilket Hverv han udførte med Dygtighed til alles Tilfredshed. Han er født 1878, gift med Anine, f. Lauersen, Datter af Vejmand Marius Lauersen, se 2^{b} Tmstr.

I Ægteskabet er 7 Sønner: Christian, købte Gunneruplund, efter dennes Salg købte han Gaard i Raasted. Eberhart, lært Handelen. Aage, Grønthandlerforretning i Randers. Ejnar, overtager Gaarden efter Faderens Død i 1936. Henry, Harald og Alfred ved Handelen.

Matr. Nr. 5 Ass. Udstykket og helt nedlagt.

1787 beboer Peder Albrechtsen Gaarden, f. 1753. Er vistnok første Gang gift med Birgitte Jensdatter, anden Gang med Kirsten Pedersdatter, f. 1753, d. 1829, 76 Aar gl. Børn: Kirstine, gift med Knud Nielsen, Sjellebro; hendes Datter Else bliver siden gift i Gaarden Matr.Nr. 8 Ass. Poul Pedersen, f. 1790, d. 1828, overtager Gaarden 1812, bliver gift med Kirsten Jensdatter, men søger ret hurtigt Skilsmisse og bliver senere gift med Esther Marie Hansdatter 1825, f. i Kristrup 1806, men opholder sig hos Plejefaderen, se 8 Ass. Efter Pouls Død 1828 gifter hun sig med Mikkel Sørensen Skovgaard fra Marie Magdalene 1828. Børn: Severin,f.1829, Anne Marie,f.1833, Ane,f.1835, Peder Skovgaard, f. 1839, Helene,f.1843, Rasmus Qvist, f.1849.

Gaarden bliver delt mellem Brødrene Severin og Peder Skovgaard. Til sidstnævnte bygges en ny Gaard paa Toften. Den tillægges Toft og Sandlod og den nederste, sydlige Del af Hovedmarken langs Bakkon ned til den gamle Landevej.

Severin Skovgaard overtager Fødegaarden og beholder den inderste og bedste Del af Hovedmarken. Engene deles. Han bliver 1860 gift med Johanne Andersen, se 3 Ass. Efter hans Død gifter hun sig med Jens Pedersen fra Tjæreby 1867. Da den lille Nabogaard bliver solgt 1876, køber de denne og underlægger den Mark og Enge fra den gamle Gaard, som bliver nedreven, hvorefter de flytter ind i Nabogaarden[x]). Gaardspladsen købes af Ejeren af den nybyggede Gaard, P. Skovgaard. Han var gift med Ane Kirstine Pagter, se 7 Ass. De døde 1877 og efterlod sig 2 Børn: Søren Pagter, som blev Mejeribestyrer paa Mejeriet Moselund og senere købte Gaarden Bækholm. Datteren Esther blev gift med Søren Andersen fra Lund; de købte Gaard i Fausing. Gaarden blev derefter solgt som Dødsbogaard til Jens Daniel Frandsen fra Langskov, gift med Kirsten Møller fra Villendrup. Han var meget interesseret i Tidens Rørelser og af stærkt udpræget grundtvigsk Retning. Han arbejdede for Foredragsforening, Gymnastik og Opførelse af Dilettantkomedie. Han døde efter faa Aars Forløb. I Ægteskabet var en Søn, Frands. Enken giftede sig med Ungkarl Niels Pedersen fra Virring. Efter hans Overtagelse begyndte Udstykning af Toften langs Landevejen mod Øst at tage Fart, og ved hans Død

---

[x]) Matr. Nr. 15^{a}.

var der opført 13 Huse, hvoraf dog nogle var opført tidligere. Kirken er ogsaa opført paa dette Matr. Nr. Et Hjørne af Toften lod Niels Pedersen beplante med Naaletræer. Det blev 1925 købt af Rasm. Mariager, som byggede paa Parcellen.

I Ægteskabet var en Datter, Dagny. Efter hans Død gifter hun sig med Ejnar Skipper fra Auning; de overtager Gaarden, og Enken lader bygge et Hus i Hjørnet af Skoven ved Landevejen. 1917 brændte Gaarden ved Lynnedslag. Ejnar Skipper køber saa Nabogaarden Nr. 8 og underlægger Hovedmarken denne Gaard samt sælger Toften med Undtagelse af Skoven. Af Toften sælges den gamle Gaardsplads til Søren Pagter, se 7, og Resten til Chr. Andersen, se 5V. Under den store Influenzaepidemi 1918 døde de begge og efterlod en Søn, som bliver opfødt hos en Broder i Auning.

Nu er der altsaa ikke Spor tilbage af Gaarden Matr. Nr. 5.

Matr. Nr. 6 Ass. Ejer: Anton Mikkelsen.

Denne Gaard laa 1688 hen som øde Gaard; Søren Kjeldsen, født 1659, nævnes som en af Brugerne. Han dør 1741, 82 Aar gl. 1754 nævnes Jens Kjeldsen, f. 1717, d. 1788, paa Gaarden. Han var 1. Gang gift med Maren Christensdatter, 2. Gang med Ane Michelsdatter, f. 1720, d. 1784. Deres Søn, Mikkel Jensen, f. 1765, overtager Gaarden 1802. Han er gift med Maren Nielsdatter, f. 1779. Børn: Niels,f.1807, Mette,f.1810, Karen,f.1817,f. 1804. Sidstnævnte bliver 1833 gift med Enke Maren Nicolajsdatter, se 2 Tmstr. Karen bliver gift med Smed Zacho, og Niels Mikkelsen overtager Gaarden og bliver gift med Kirsten Pedersdatter Hvid fra Aarslev, f. 1816, d. 1876. Børn: Maren, f. 1841, gift med Jens Smed i Klosteret, Ane Kirstine, f. 1843, gift med Johan Møller, se 4a Ass. Peder, fik Gaard i Kastbjerg, og Mogens Peter Nielsen, som overtager Gaarden 1878, efter at hans Stedfader, Peder Simonsen fra Romalt, der var bleven gift med Kirsten, efter hendes Død køber et Hus ved Landevejen, 35I, og gifter sig med Enke Else Marie, se 9 Ass. Peter Nielsen er gift.x)Børn: Carl, gift med Kirstine Nielsen fra Ammelhede, Severin, lærte Handelen, Kjær Nielsen, begyndte i sen Alder at læse til Jurist, blev dog ikke cand.jur., men fik hurtig Ansættelser paa Kontorer, nu sidst som Fuldmægtig paa Bispekontoret i Ribe, ugift.

1905 sælger Peter Nielsen til Peder Pedersen Raj og køber et Hus ved Landevejen, 35a. 1914 sælges Gaarden til Chr. Yde, se 4V, som atter sælger den til Chr. Møller fra Hammelev 1920. 1923 køber Anders Eriksen fra Ørsted Gaarden; han er ugift. Landbruget gaar ikke godt for ham, og han maa sælge den til Anton Mikkelsen, f. i Hanherred 1895, gift med Dorthea, f. Sørensen, f.i Hornbæk 1897. Børn: Kerty, f.1928, Ester, f. 1931, Elisa,f.1935.

Ved Udskiftningen fik denne Gaard hverken Toft eller Sandlod, men den blev tillagt den bedste Hovedmark.

Et Stykke Jord langs Brusdalsvejen blev tillagt Gaarden i Stedet for Toft. Gaarden ligger ualmindelig indkneben; der er knap Plads til en Kartoffelkule.

---

x) Peter Nielsens Hustru er Mathilde Mogensen fra Haslund.

Matr. Nr. 7 Ass. Ejer: Søren Pagter.

Det er den ældste Slægtsgaard i Sognet. Her boede 1688 Rasmus Jensen. Det er sandsynligvis hans Søn, Rasmus Rasmussen Forpagter, som overtager Gaarden 1695. Under dette Navn staar han opført i Kirkebogen ved sin Død 1729, 83 Aar gl. Et andet Sted ses han betegnet med samme Navn. Hans Søn er Søren Rasmussen Pagter, f. 1670, gift med Ane Jensdatter, f. 1665, d. 1725.

Det ser ud, som han anden Gang har været gift med en Enke med 2 Børn, idet der i Pantebogen findes opsat et Testamente, hvori bekræftes, at han paa Grund af Skrøbelighed i Forening med sin Søn, Rasmus Sørensen Pagter, og Forvalteren paa Tustrup Hovedgaard bestemmer, at hans Stedsøn, Hans Pedersen, tildeles 60 Rd. og Steddatteren, Ane Pedersdatter, 100 Rd. og en Seng.

Rasmus Sørensen Pagter overtager Gaarden 1756. Han var gift med Inger Christensdatter, d. 1826, 82 Aar gl. En Datter Maren bliver gift med Gaardmand Rasm. Jørgensen, Lund. En Søn, Niels Rasmussen Pagter, f. 1756, er gift med Kirsten Pedersdatter, f. 1761. Børn: Peder, f. 1793, Rasmus, f. 1796, og Søren, f.1798. Han overtager Gaarden 1790.

Søren Pagter bliver Ejer 1825 og bliver gift med Benedicte Sørensdatter fra Munkdrup. Børn: Ane Kirstine, f. 1826, se 5 Ass., Niels Pagter, f. 1827, se 10 Ass. Benedicte dør efter hans Fødsel, og Søren Pagter bliver gift med Pigen Maren Rasmusdatter, vistnok fra Paderup, 23 Aar gl., 1831. Børn: Benedicte, f. 1832; hun dør 15 Aar gl., Kirsten Marie, f.1837, Rasmus, f.1839, og Bodil, f.1843; hun bliver gift med Grd. Niels Madsen, Vivild.

Søren Pagter er Sognefoged 1858. Rasmus Pagter overtager Gaarden 1874, f. 1839, d. 1896, og bliver gift med Ane Kathrine Johansen fra Fausing. Rasm. Pagter var Sognefoged 1876-1896. Børn: Marie, gift med P. Chr. Møller, se 3 Tmstr., d. 1916, Johannes arver Morbroderens Gaard i Fausing, gift med Ane Marie Nielsen fra Ammelhede, Christian, gift med Ane Møller fra Uggelhuse, køber Ejendommen 7½, Drastrup Mark, død 1918, og

Søren Pagter, f. 1879, der overtager Gaarden 1905, gift med Elvira, f. Knudsen, se 8 Ass. Børn: Anna, f. 1906, gift med Mejeribestyrer Andreas Jacobsen, f. i Torum, Gudrun, f. 1909, Rejnholt, f. 1912, og Else, f. 1928.

Der var i denne Gaard igennem flere Aar en god jydsk Hestebesætning, og der blev solgt flere ret dyre Avlsdyr.

1840 bliver en Sandlod nord for Landevejen solgt.- Alle de foran beskrevne Gaarde med Undtagelse af Matr. Nr. 6 havde en lignende Sandlod, om hvilket der intet er nævnt under Udskiftningen.- Der er siden solgt noget Eng og Mose samt den sydlige Del af Hovedmarken.

Søren Pagter var Sognefoged 1920 - 1923.

Matr. Nr. 8 Ass. Ejer: Hausgaard Hansen.

Omkring ved Aar 1700 havde P. Søby denne Gaard, og efter ham hans Søn, Rasm. Søby, f. 1686, d. 1756, gift med Maren Andersdatter, f. 1692, d. 1740. Han bliver anden Gang gift med Thrine Mortensdatter, f. 1733. Efter hans Død gifter hun sig

nogle Aar senere med Chr. Jonsen Brøgger, f. 1739.

Hvordan Gaarden er kommen til at tilhøre Hans Lauersen, f. 1764, enten ved Arv eller Køb, er ikke oplyst; men han ejer den omkring 1800. Han er gift med Maren Andersdatter, som dør 1830, 51 Aar gl. Der er vist ingen Børn i Ægteskabet,[x] Han faar Aftægt, da han sælger Gaarden 1831 til Mads Madsen fra Liltved, f. 1802, gift med Maren Andersdatter fra Hørning, f. 1806. En Søn, Jens Hansen Madsen, f. 1832, dør 19 Aar gl., Else Marie, f. 1833, se 9 Ass., Ane Marie, f. 1836, gift med Rasm. Knudsen, Lund, og Madsine, f. 1839, se 10 Ass. En Datter Hansine død ung.

Efter Marens Død gifter Mads Madsen sig med Else Knudsdatter fra Sjellebro, 21 Aar gl. 1855 dør Mads Madsen, og 1856 gifter Else sig med Jens Christian Mikkelsen, se 7 Dr. Han bliver Sognefoged, men dør efter 3 Aars Forløb, og Else bliver 3. Gang gift med Søren Korning fra Kristrup. Der er ingen Børn i de 2 Ægteskaber. En Brodersøn af Else, Martinus Knudsen, f.1857 i V. Alling, bliver opdraget hos dem og bliver overdraget Gaarden efter de gamles Død 1882. Han bliver gift med Madsine, f. Andersen, fra Lund, Datter af førnævnte Ane Marie Madsen. Børn: Elvira, se 7 Ass. og Anna, se 35a Ass., f. 1887, d. 19 .

Efter R. Pagters Død bliver han Sognefoged. 1900 bytter han Gaarden med en Toft, som Smed Houlberg ejede, se 71b Ass. og bygger et stort Beboelseshus ved Landevejen.

Houlberg driver Gaarden nogle Aar og gør sig bekendt som Faareopdrætter. Han sælger af Hovedmarken den Del, der ligger mellem Bakken og Stampen, til Jens Andersen. 1911 sælger han Gaarden til Landpost Jens Christensen fra Mygind, gift med Margrethe Thim, se 7b Ass. Han var en dygtig Handelsmand, som altid forstod at gribe Chancen, hvor der var Penge at tjene. Han sælger Gaarden til Ejendomshandler P. Skipper, som straks sælger til Hartvig Pedersen 1915. Efter at Gaarden Matr. Nr. 5a var brændt, købte dennes Ejer Ejnar Skipper, se 5 Ass., den og er nu i Besiddelse af den inderste Del af Hovedmarken. Efter Skippers og Kones Død bliver Gaarden solgt som Dødsbo til Gerhart Andersen fra Grenaaegnen, gift med Ella Fisker fra Hinge. 1923 sælger han Gaarden til Niels Christian Jensen fra V. Alling for en Pris af 125.000 Kr. Det knæb med at klare de store Udgifter under Nedgangsperioden, og han solgte af og til nogle Stumper fra. Jens Christensen købte 4 Td. Land i Broengene, og den under Matr. Nr. 5 nævnte Skov solgtes til Rasm. Mariager.

Han byttede tilsidst Gaarden bort til Hausgaard Hansen fra Hammel, gift med Gerda Bøgedahl. Gaarden er 1937 solgt til Vogtmann fra Hald Hovedgaard og Hustru, f. Frandsen, Datter af Bygmester F. Fredericia.----------

---

[x] men en Plejedatter, Esther, se 4a Ass.

Matr. Nr. 9 Ass. Ejer: Søren A. Sørensen.

1775 har Enken Kirsten Thomasdatter, f. 1740, Gaarden, og hun bliver 1777 gift med Rasmus Knudsen fra Vivild, f. 1742. I første Ægteskab er en Søn, Hans Jensen (Pagter), som faar Gaard i Staanum. Deres Børn er Sara, gift med Anders Therkildsen, Lund, og Knud Rasmussen, som overtager Gaarden 1812, f.1787, bliver gift med Margrethe Mogensdatter fra Kristrup. De er barnløse, og Thomas Andersen, f. 1822, Søn af Sara og A. Therkildsen, Lund, arver Gaarden 1856. Han bliver gift med Else Marie, se 8 Ass.; han dør 1870. De var ogsaa barnløse, og Enken sæl-

ger Gaarden 1871 til Niels Hermansen. Hun gifter sig senere med Enkemand P. Simonsen, se 6 Ass. Efter N. Hermansens Død sælger Enken, Marie Burchè, Gaarden til Hans Poulsen fra Uggelhuse, gift med Birthe Christensdatter, d. 1912, se 3b Ass. Børn: Anton, Snedkermester i Randers, Marie, gift med Bendt Pedersen, Langagergaard, Pouline, gift med Grd. Aage Sørensen, Mellerup, og Johanne, der efter Hans Poulsens Død 1907 bliver gift med Søren A. Sørensen fra Hvilsager. De overtager Gaarden. Børn: Rigmor, gift med Anker Holm fra Vestrup; de købte Gaard i Enslev; og en Søn, Hans.

Det er kun ganske lidt, der er solgt fra den oprindelige Gaards Størrelse, men der er derimod købt en større Eng. Gaarden er nu den største i Byen, og det har været nødvendigt at bygge flere Længder ud for de forskellige Udhuse.

Søren Sørensen har været benyttet meget indenfor de forskellige offentlige Hverv i Sogn og Kommune og er f.T. Sogneraadsfmd.

Et Par Huse med omliggende Jord er blevet købt og nedbrudt, hvorved der vandtes Plads til en stor, smuk Have.

Matr. Nr. 10b Ass. Ejer: Rasmus P. Caspersen.

Søren Smed boede i Gaarden 1710, f. 1685. Hans Kone dør 1730 og han 1741. Hans Søn, Jens Nielsen Smed, f. 1716, faar Gaarden. Det ser ud til, at hans Broder, Niels Sørensen (Smed), f. 1720, faar Gaarden og bliver gift med Birthe Pedersdatter fra Volk Mølle, f. 1737, og Gaarden overgaar 1796 til Sønnen, Peder Nielsen Smed, f. 1755. Han er 1. Gang gift med Johanne Laursdatter. Der er en Datter, Birthe, som bliver gift med Grd. Rasmus Pedersen Borup, en anden Datter, Mariane, der bliver gift med P. Nielsen, se 3 Dr., og en Søn, Søren Pedersen, f. 1810.

Efter Johannes Død 1814 (f. 1762) gifter Peder Smed sig 1815 med Maren Madsdatter, Skoleholder Mads Caspersens Datter, f. 1794. En Datter af dette Ægteskab, Madsine, f. 1816, bliver gift 1840 med Grd. Chr. Christensen Voldum. Han er 29 Aar, men hun bliver hans fjerde Kone! Peder Smed dør 1840, 85 Aar gl., og Sønnen Søren Pedersen faar Gaarden. Han bliver gift med Kirsten Marie Nielsdatter Kastrup fra Romalt. Børn: Niels Kastrup, f. 1845, Mads Caspersen, f. 1849, gift i Uggelhuse, og Tvillingerne Maren og Marie, sidstnævnte gift med Bager Ankerstjerne, Assentoft.

Efter Søren Pedersens Død gifter Enken sig 1853 med Niels Pagter, f. 1828, se 7 Ass. Der er ingen Børn i dette Ægteskab, og efter Kirsten Maries Død gifter han sig 1865 med Madsine Madsen, se 8 Ass., og nu ses Slægten Smed's Gaard at være gaaet helt over paa fremmede Hænder. d. 1935/

I dette Ægteskab er Børnene: Benedicte, f. 1866, gift med Niels Rasmussen, se 3 Ldg., Sofie, f. 1868, gift med Dyrlæge Christensen, Lihme, Landsretssagfører Pagter, Randers,[x]) en Søn, Søren, f. 1870, tog Eksamen og døde som Kontorchef for Fattigvæsenet i Randers, Amalie, f. 1873, gift med Nicolaj Christensen fra Lihme. Niels Pagter dør 1874, og Enken gifter sig med Hans Helles fra Halling. Børn: Niels Pagter Helles, se Sofiekloster, Marie, gift med Mejeriejer Mortensen, Hadsten, og Emma, gift med Johannes Andersen, se 11 Ass., nu i Slagelse; han har taget Navnet „Helles". Marie er død 1937.

---

[x]) Landsretssagfører Pagter er Søn af Dyrlæge Christensen.

1873 køber Niels Pagter hele Hovedmarken fra Matr. Nr. 3 og sælger sin Sandlod „Pindborg" paa den anden Side af Gunnerupmose til R. Halkjær.

Gaarden bliver derved meget mere værdifuld med den store samlede Mark god Jord; som ligger samlet ind til Gaarden, kan den omtrent drives med de samme Omkostninger. Men der var ogsaa opstaaet en stor Gæld, og i Forbindelse med Arveudbetalinger til Børnene og de mindre gode økonomiske Forhold for Landbruget i denne Tid havde Hans Helles nok at gøre med at klare den; men han var en driftig og virksom Mand, saa det saa helt godt ud for ham, da han 1906 solgte Gaarden til et Konsortium repræsenteret ved Hermansen. Han udstykkede Gaarden og lod alle Bygningerne nedbryde. Udhusene var simple, men Stuehuset var grundmuret og ret stort. Paa den store Mark opstaar der 9 Statslaanshuse, og Toft og Gaardsplads bliver solgt til Naboen, A. Caspersen. Paa et Hjørne af Pladsen bliver opført en Villa af R. P. Caspersen. Klostermosen beholder Hans Helles. Han køber en Byggeplads ved Landevejen og opfører et Hus, Matr. Nr. 35½, hvor han dør 1919 . Madsine dør 1914 , og Huset overgaar til Datteren Emma.

Denne Gaard er jo altsaa nu helt forsvunden.

Matr. Nr. 11 Ass. Forpagter: Jens Kaa.

Denne Gaard har oprindelig været en Helgaard, men allerede inden Udskiftningen var den flyttet ud paa Marken. 1787 ejes den af Enkemand Jørgen Hansen og efter ham af Niels Christensen, f. 1770, gift med Ane Jensdatter, f. 1757. Børn: Mette, f.1791, Christen, f. 1794, og Maren, f. 1796. Hun bliver gift med Søren Olsen fra Elsted, f. 1781. De overtager Gaarden 1816. Børn: Anne, f. 1817, Niels Christian, f. 1819, fik Gaard i Fausing, Jørgen, f. 1821, rejste til Andie, Jens, f. 1826, Mette Kirstine, f. 1829, gift med Søren Andersen, Haldsølund, se 15b, Peder Hauthorn, f. 1831, og Karen, gift med Peter Snedker.

P. Hauthorn, gift med Maren Kjærsgaard fra Vissing, f. 1846, død 1930, overtager Gaarden; han lader den udflytte paa Marken 1869. 1 Barn: Ane, gift med Verner.

De sælger Gaarden til Søren Vestergaard fra Aarslev (f.1860) 1893, og han sælger den efter nogle Aars Forløb 1900 til Mejerist Johannes Andersen, f. i Sinding ved Silkeborg, gift med Emma Helles, se 10 Ass. Han bor der en Del Aar og bygger en Kreaturstald. Efter at have faaet en Stilling i Odense, sælger han til Søren Kaa fra Ørum Sogn, f. 1863, gift med Karen Kastrup fra Romalt, f. 1875. Børn: Peter, f. 1903, og Jens, f. 1905. Han lader 1936 bygge en ny Længe mod Syd i Forbindelse med Kostalden.

Der er 1876 solgt en Sandlod til Gunneruplund. Da Gaarden blev udstykket, blev Stuehuset til den gamle Gaard staaende og overgik til Karen, gift med Peter Snedker.

Søren Kaa dør 1937, og Gaarden forpagtes af Sønnen Jens Kaa, gift 1937 med Karen, f. Brun, fra Albæk.

Matr. Nr. 12 Ass. Ejer: Hans Thim.

1787 bebor Hans Caspersen, f. 1749, en Broder til Skoleholder Mads Caspersen, denne Halvgaard. Det er muligt, at det er ham,

som udflytter Gaarden, idet det oplyses, at han sælger 9 Fag Hus til Niels Christensen, som paa den Tid ejer den anden Halvgaard. Han er gift med Maren Jensdatter, f. 1747. Der er en Søn Casper Hansen, f. 1780. Han faar ikke Gaarden, han bliver gift med Mette Groesdatter, Klosteret, og allerede 1801 ejes Gaarden af Anders Madsen Smed, gift med Bodil Jensdatter, f. 1778. 1815 køber han en af de i de følgende Nr. nævnte Essenbæklodder indtil Floddalsvejen; denne Lod hører under Gaarden endnu. Hans Søn Niels Peter Andersen, Peter Smeden kaldet, overtager den 1849 og bliver gift med Mette Marie Jensdatter, se 1 Ldg. Der er nogle Børn, som kommer til Ladegaarde og bliver opdraget, da han efter Mette Maries Død gifter sig med Maren Nielsdatter, se 3 Ass. Der er 2 Børn, Niels Nielsen, som bliver Værtshusholder i Randers og derefter Slagteriarbejder. Søsteren bliver opfødt hos Morbroderen, se 3 Ass. Hun rejser til Amerika. Niels P. Andersen dør 1864, og Maren bliver gift med Peter Sejersen fra Lund. En Søn Karl Sejersen overtager Gaarden 1896, men efter faa Aars Forløb sælger han den til Hans Thim, se 7½ Ass., f. 1872, gift med Kirsten Marie, f. Andersen, fra V. Velling, f. 1879. Børn: Ninna, se 17 Ass., f.1906, Thyra, f.1908, Marie, f.1910, Gunner, f.1916, og Hans, f.1919. Thyra er gift i Romalt.

Den gamle Gaard er nu næsten ombygget, kun den vestre Længe mangler. Ved Udskiftningen blev 7 Td. Land af Markens sydlige Ende overdraget Skolen.

Matr. Nr. 13 Ass. Gunneruplund.

Der blev ved Udskiftningen tildelt Jord til 4 Boelsmænd, ca. 1½ Td. Hartk. Dette Matr. Nr. er et af disse og laa, hvor Matr. Nr. 14 Huset nu ligger, ejes for Tiden af S. Rasmussen. Da disse Boelsmænd køber de nævnte Essenbæklodder, der er paa 2½ Td. Hartkorn, naar deres Ejendomme omtrent op paa samme Størrelse som de øvrige Gaarde. Med de indtrædende daarlige Tider (Krigen), for faa Penge og alt for simple og smaa Bygninger, begynder der straks en Handel ud over alle Grænser, snart en Østermark, snart en Vestermark, undertiden det hele, saa det er ikke muligt at udrede disse Handler.

Ovenstaaende Matr. Nr. ejedes ved Udskiftningen af Jens Mikkelsen, f. 1740. Han blev gift med Ingeborg Knudsdatter; han køber en af de nævnte Lodder af Niels Christensen Kusk, Essenbækgaarden. De laa alle fra Langagergaards Skel ned gennem Floddal til Haldso. Jens Mikkelsens Kone dør, og han bliver gift med Maren Jensdatter, f. 1753. Deres Børn Mikkel Jensen, f. 1781, og Karen Jensdatter, f. 1785. Jens Mikkelsen dør 1798, og Maren bliver gift med Thomas Pedersen, f. 1764. Det tyder paa, at Ejendommen er gaaet over til Rasmus Mogensen fra Krogsbæk, f. 1801, gift med Kirsten Marie Hansdatter, f. i Galten 1809, d. 1853.

Rasmus Mogensen ejer Gaarden 1837, og paa samme Tidspunkt ejer Jens Thomsen en Floddalslod. De bytter; Jens Thomsen overtager Gaarden i Byen med tilliggende Mark, og Rasm. Mogensen faar ved denne Handel 2 Floddalslodder, hvor han bygger Gaarden „Floddalsgaard". Jens Thomsen bygger paa Marken nede ved den gamle Landevej, hvor nuværende Gunneruplund ligger. Han havde allerede dengang købt Lodden Matr. Nr. 6½; den blev tillagt Matr. Nr. 6 som Toft.

Han kom imidlertid aldrig derned at bo; Konen vilde ikke med. Gaarden laa jo lidt ensomt, og hun bandede paa, at hun ikke vilde i Helvede, saa længe hun var her paa Jorden.

1843 sælger han Gaarden efter at have frasolgt Matr. Nr. 6b til Jens Grøn, se 17 Ass., til Rasmus Halkjær Carlsen fra Tindbæk. Han køber et Par smaa Sandlodder, som laa syd for Gaarden, fra Matr. Nr. 11 og 12 Ass.

R. Halkjærs Kone hed Johanne Jensdatter, f. i Lindum, d. 1852. Der var mange Børn, hvoraf Jens og Peter blev Ølhandlere i Holstebro. Andreas blev Pantelaaner i Aalborg og var, da han afstod denne Forretning, en meget velstaaende Mand; han lever endnu 1936, 88 Aar gl., og ejer flere store Bygninger i Aalborg. En Søn Rasmus, f. 1850, d. 1933, overtager Gaarden 1878 og bliver gift med Nicoline Andersen fra Aarslev. Det er nærmest en mager Gaard, Bygningerne er simple trods den korte Levetid.

1874 var Sandlodden Pindborg købt til Gaarden, 1906 køber han det før omtalte Matr. Nr. 6b og siden en Eng ved Volk Mølle. Rasmus Halkjær har efterhaanden bygget Gaarden op, og der vises nu en pæn grundmuret Gaard med fire Længer. Ved at hjælpe en Søn, Alfred, til at købe en større Bondegaard i Hadstenegnen under Krigen (og da Nedgangen kom) maatte han sælge Gaarden for at klare Kautionen, og han ejede derefter intet.

Efter at Gaarden var færdigbygget, lod han tinglæse Navnet „Gunneruplund". Der var en anden Søn Carl Peter Thim, se 4b Ass. Han køber Gaarden og sælger den til Peder Thomsen, som atter sælger den til Sager fra Hallendrup 1936.

Nicoline Andersen døde 1924, 70 Aar gl.

Matr. Nr. 14 Ass. Floddalsgaard.

Det oprindelige Boelssted er helt forsvundet. Marken blev lagt under et Hus, nuværende Matr. Nr. 17, og i de gamle Bygninger blev indrettet 3 simple Beboelser. Det gamle Hus blev nedbrudt 1879, og Pladsen er overgaaet som Have til Huset Matr. Nr. 19.

1787 beboedes Boelsstedet af Peder Pedersen. Han er en af dem, som køber en Lod 2½ Td. Hartk. fra Essenbækgaarden ude i Floddalen. Det vil ikke gaa for ham, og Gaarden, 4 Td. Hartk., bliver solgt 1800 til Skolelærer Mads Caspersen og Gaardmændene Mikkel Jensen og Peder Albrechtsen. Gaarden bliver udstykket. Hvem der køber Essenbæklodden i Floddal kan ikke oplyses, men det er den, der senere ejes af Jens Thomsen.

Bygningerne bliver maaske allerede dengang indrettede til Beboelse, hvoraf der igennem Tiden fandtes 3. De var meget tarvelige, og de beboedes før Nedbrydningen 1894 af Jens Kok, Søren Olsen og Peder Møller Stenpikker. Et Hus, som laa paa Nabo-Matr.Nr. 20b og var sammenbygget med Huset, var allerede bleven nedbrudt 1869. Ved Nedbrydningen blev aabnet en Indkørsel til Gaarden Matr. Nr. 18, og Gaarden Matr. Nr. 6 fik ogsaa et lille Hjørne. Resten overgik til Huset Matr. Nr. 20, som nu benytter den gamle Byggeplads som Have. Vestermarken, den oprindelige Hovedlod, blev efter flere Ejerskifter endelig solgt til Rasmus Pedersen (Bertelsen), se 17 Ass.

Som nævnt under forrige Matr. Nr. køber Rasmus Mogensen en Floddalslod af Jens Thomsen og bygger den første Floddalsgaard,

syd for hvor den nu ligger. 1860 afstaar Rasm. Mogensen Gaarden til Jens Brask fra Albæk, som bliver gift med Datteren Kirstine. Hun dør efter kort Tids Forløb, og han bliver gift med Jens Thomsens Datter Birgitte. Der er 2 Børn: Stine, se 5aV Ass. og Niels Søren, der købte Gaard i Aarup. Efter Birgittes Død gifter han sig 3. Gang med Thomassine Bundgaard fra Essenbækgaard. Gaarden brænder for ham, og han lader den flytte længere mod Nord. De 2 østlige Parceller af de fra Essenbækgaarden købte Lodder, Matr. Nr. 15d og 12a, bliver bebyggede, men købes begge af Jens Brask.

Jens Brask var oprindelig Murer, men havde ingen Lyst til at arbejde. Derimod greb han ind, hvor der var Mulighed for en fordelagtig Handel, og han handlede efter Begrebet „Hensigten helliger Midlet". Hans Svigerfader Rasm. Mogensen havde ikke sikret sig lovformelig Aftægtskontrakt og maatte tilbringe sine sidste Dage i Fattighuset.

Han sælger Gaarden til Johannes Holst 1898 og lader opføre et Hus inde i Byen ved Landevejen, 5a, af det sidst nedbrudte Hus 15d.

Gaarden brænder atter, da Holst ejer den, og bliver opført paa samme Sted, men Stuehuset bliver lagt mod Øst, før mod Nord. Han sælger derefter Gaarden til Søren Bach, se 17 og 4a Ass. Han sælger til Peder Lassen fra Sahl 1911. Derefter køber Anton Jensen fra Hollandsbjerg den 1918 og sælger den Aaret efter til Søren Jensen fra Lund, nu i Canada. Derefter til Jens Christensen, se 4a Ass., og Albert Andersen, som atter sælger den 1922 til Jens Jensen, der efter at have solgt til Laurits Nørgaard køber Gaard i Kvorning, hvor han døde ved et Ulykkestilfælde 1935.

Laurits Nørgaard er fra Vinkel ved Viborg, gift med Marie Sørensen fra Sall. Der er et Barn Erik, f. 1931.

Matr. Nr. 14d. Ejer: Søren Rasmussen.

Det er den oprindelige Bygning for Gunneruplund, men fik Matr. Nr. med Floddalsgaarden. Efter at Rasm. Mogensen var bortrejst, har Jens Thomsen Huset, som overgaar til Sønnen Thomas Jensen, se 6 Dr. Han sælger det til Hans Chr. Lauersen, se 26a Ass., der lader det ombygge. Han byttede med Jens Auning, som ejede 2a Tmstr., 1871. Han lod indrette Dansesal i den ene Ende af Huset. Han sælger til Chr. Pedersen Rytter, der atter sælger til Jens Smed fra Klosteret, se Klostergaarden, 1897. Han lader indrette 2 Lejligheder og sælger den nordre til Laues Tinnelade 1909. Efter hans Død arver Datteren Ane Margrethe Huset. Den sydlige Del køber Søren Rasmussen samme Aar, gift med Mariane Jensen fra Paderup. Børn: Thrue Rasmussen, Elektriker, gift med Anna Mariager, se 5aa Ass., Frode, se 28 Ass., Martin, gift med Anna Jensen, bor i Randers, og Ingrid.

Matr. Nr. 15 Ass. Ejer: Hougaard Roed.

1766 beboede Laues Hansen dette Boelssted. Han blev gift dette Aar med Sidsel Christensdatter fra Drastrup, f. 1738. Der er 2 Børn: Hans Lauersen, se 8 Ass., og Johanne. Laues Hansen dør

1777, og samme Aar gifter Sidsel sig med Groes Christensen fra Drastrup, f. 1748. Groes Christensen køber 1795 en Floddalslod, den nordre, det er den eneste, som bliver ved den beboede Gaard.

1810 sælger han Gaarden til Peder Nielsen fra Fløjstrup, som bliver gift med Datteren Johanne; efter hendes Død 1823, bliver hen gift igen. Han sælger Gaarden 1841 til Niels Sørensen, gift med Ane Rasmusdatter fra Hørning; han er født 1812 i Romalt. Simon Olsen køber Gaarden 1863, men Niels Simonsen fratager 5 Td. Land øst for Floddalsvejen, saakaldte 13 Ager. Simon sælger Gaarden 1869 til Niels Ludvigsen fra Aarslev, gift med Ane Marie Hansen fra Værum. Der er en Datter Kirstine. 1874 bliver han Sognefoged, indtil han 1876 køber Gaard i Hørning og sælger Gaardens Bygninger samt Østermarken til Naboen Jens Pedersen, se 5a Ass. Vestermarken bliver solgt til Rasmus Kjeldsen fra Klosteret. Jens Pedersen og Hanne er barnløse, og de overdrager Gaarden til hendes Broder Anders Roed 1896. Han bliver gift med Margrethe Roed. Børn: Hougaard Roed, som overtager Gaarden 1922, gift med Olga Lindorph fra V. Velling, en Søn Hans, og en Datter Marie, gift med Chauffør Peter Albæk Langkastrup. Efter Anders Roeds Død køber Margrethe et Hus ved Landevejen, 4a.

Matr. Nr. 16 Ass. Ejer: Martinus Sørensen.

Ogsaa denne Ejendom var et Boelssted, hvis Ejer, Jens Andersen, købte Floddalslod 1795. Gaarden overgaar til Sønnen Anders Jensen, f. 1750, som allerede 1806 sælger til Laues Knudsen. 1815 sælger han Floddalslodden til Anders Smed, se 12 Ass. Boelsstedet med sin oprindelige Størrelse bliver 1823 solgt til Niels Pedersen (Bertelsen), f. 1799, gift med Ella Marie Sørensdatter. 1835 køber Mogens Pedersen, f.1808, fra Mygind, gift m. Kirsten Marie Hansdatter, Gunnestrup 1807, Ejendommen.

Børn: Ane Madsine, f.1837, gift med Søren Frandsen Kloster, Tammestrup, se 3, Bothilde, f.1842, gift med Niels Sørensen, se 3 Ass., og Peder Mogensen, f.1840, gift med Ane Kirstine fra Uggelhuse. Han overtager Gaarden 1882. De er barnløse. P. Mogensen sælger den største Part af Vestermarken til P. Knudsen, Gyldenlund, 1907, og en smal Strimmel, som løb op til Landevejen, kaldet Rødager, til et Statsbrug, se 25a Ass.

Efter P. Mogensens Død 1916 bor Enken i Gaarden, hvoraf det meste af de gamle Udhuse er nedrevne, til sin Død 1925.

Frands Rasmussen Floes arver Gaarden, men den overgaar straks til hans Kone Rikkes (se 3 Ass.) Broder Martinus Sørensen, se 3 Ass., f. 1853, gift med Vilhelmine Nielsen. Børn: Niels Anker, Forpagter under Løvenholm, f.1908, Bodil, gift i Ø. Alling, f.1909, Ane, f.1916, Vilhelm, f.1911, Søren Peter, Tømrer, gift i Langkastrup, f.1913.

Niels Pedersens Enke, Ellen Margrethe Sørensdatter, faar Aftægt hos Mogens Pedersen, død 1843, 48 Aar gl.

En Klostermose bliver solgt til N. Pagter Helles 1925.

Matr. Nr. 17 Ass. Ejer: Thorvald Hjelmager.

Under den Udstykning, som Lærer Mads Caspersen og Gaardmændene Mikkel Jensen og P. Albrektsen foretager med Matr. Nr. 14, køber Rasmus Pedersen (Bertelsen) 1816 Vestermarken. Han ejede et Gadehus, som laa langs Gaden, hvor nu Matr. Nr. 17 ligger. Dette Hus bliver omdannet til Udhus, og et Par andre smaa Udhuse bliver opført, og i Forening med Broderen, som ejer Naboejendommen, bygges et sammenhængende Stuehus. Rasmus Bertel (udtalt „Baatel"), f. 1762, d. 1836, sælger Gaarden 1833 til Jens Christensen Grøn fra Nørre Onsild, f. 1805, gift med Mette Marie Pedersdatter, f. i Laurbjerg 1806. Hendes Moder Ane Olufsdatter, f. 1780, d. 1862, bor hos dem. Han køber 1843 Bruskedal, se 6½, af Jens Thomsen.

Der er i Ægteskabet 1 Barn: Ane Marie Secher Jensdatter, f. 1834. Hun bliver gift med Mads Caspersen, se 18 Ass., 1854. Efter Jens Grøns Død 1881 driver hans Dattersøn, Jens Chr. Caspersen, Gaarden. Han rejser paa Seminarium, og hans Søster Minne arver Gaarden, som bliver styret af hendes Broder Rasm. P. Caspersen. Efter nogle Aars Forløb bliver hun gift med Mejeribestyrer Niels Jensen Ryomgaard. Han sælger straks Gaarden 1894 til Rasm. P. Caspersen, f. 1861, gift med Marie Madsen fra Drastrup. 1901 køber han den lige overfor beliggende Toft fra den udstykkede Nr. 3 og sælger Bruskedal, se 6, til Gunneruplund med Undtagelse af det nordlige Hjørne, som købes af Peter Helles, se 51. Han begynder at udstykke Vestermarken i smaa Parceller som Tillægsparceller til Statshusmandsbrug. Carl Nielsen køber den første 1911, Jens Bech og Martin Fris de to næste 1912. Den sidste Parcel, som laa nord for den gl. Vilstrupvej, bliver ikke solgt før 1918, da N. Pagter Helles køber den af næste Ejer, Søren Bach, der køber Gaarden 1914. 1925 køber S. Bach en Ejendom ved Landevejen, hvis Toft støder mod hans Jorder. Ved denne Ejendom er der meget mer Bygning end paakrævet til den lille Toft. Søren Bachs Ide er god nok; han agter at lægge sin Gaards Mark under den købte Ejendom og lade Udhusene til sin iboende nedbryde; det gamle Stuehus kan jo nok sælges. Men en ny Lov af 1918, som forbyder Udstykning af mindre Ejendomme under et vist Hartkorn, kommer ham som flere andre fælt i Vejen. Han driver nogle Aar begge Ejendomme, bestemmer sig saa til en gennemgribende Restauration af det gl. Stuehus. Ved denne Lejlighed bliver der en Adskillelse fra det sammenbyggede Nabohus, som Brødrene byggede 1820. Han sælger derefter 1832 Gaarden med alt dens Tilliggende til Thorvald Hjelmager, se 7½ Dr., gift samme Aar med Ninna Thim, se 12 Ass. Han restaurerede og istandsatte den østre Længe, som nu afgiver gode Stalde.

Matr. Nr. 18 Ass. Ejer: Anton Caspersen.

Ved Skoleordningen 1739 findes samtlige Gaardes Besiddere opført. De kan føres paa Plads med Undtagelse af en Niels Hummel, og da ovennævnte Gaard savner en Besidder, kan Niels Hummel sikkert henføres dertil.

Peder Andersen staar opført som Besidder af Gaarden 1765. Han er født 1735. Der findes i Kirkebogen en Dødsanmeldelse af An-

ders Pedersen, Assentoft, 69 Aar, død 1762. Det ligger nær at antage, at han kunde være Fader til P. Andersen, naar Navn og Aarstal tages i Betragtning. En anden Optegnelse i Kirkebogen benægter denne Teori, idet det anføres, at P. Andersen er viet til Enke Ane Jensdatter 1765. Hun dør 1780, og han bliver atter gift med Ane Knudsdatter, f. 1762, se Klostergaarden. Hun dør 1818, 56 Aar gl. Efter P. Andersens Død overtager Sønnen Knud Pedersen, f. 1781, Gaarden og bliver gift med Bodil Madsdatter, se Skolen. Knud Pedersen er Sognefoged, han dør 1823, 42 Aar, Bodil 1859, 77 Aar gl. Knud Pedersen havde en Broder Peder Pedersen Kloster, se 1 Essb.

Knud Pedersens Børn: Peder Pedersen Knudsen, se 5 Dr., født 1813, gift med Frands Laursens Datter, og Madsine, f. 1818, gift med P. Henningsen, Langagergaard. Endvidere Knudmine, f. 1812, gift med Rasmus Simonsen, Romalt, Maren, f. 1815, gift med Enkemand Jacob Skaarup, Kristrup, og Mads Caspersen Knudsen, f. 1821.

Bodil Madsdatter bliver 1824 gift med Rasmus Pedersen fra Viballegaard, f. 1795. De har en Datter Karen, f. 1825, gift med Peter Jensen, Ladegaardc, se 1.

Mads Caspersen overtager Gaarden 1851. Han bliver 1854 gift med Ane Jensdatter, se 17 Ass. Børn: Knudmine, f. 1855, gift m. Mejeribestyrer N. Jensen Ryomgaard, Jens Chr. Caspersen, født 1858, tog Lærereksamen og blev ansat ved Københavns Skolevæsen, hvor han virkede hele Tiden, indtil han modtog sin Pension, og Rasm. P. Caspersen, se 17 Ass.

Mads Caspersen bliver 2. Gang gift efter Ane Maries Død 1865 med Sine Christensdatter, f. 1843, se 3 Ass. Børn: Anne, født 1872, gift med Anton Møller, Paderup, Helga, f. 1880, gift med Lærer Larsen, Embede paa Sjælland, hun døde efter faa Aars Ægteskab, og Anton Caspersen, f. 1875. Han overtager Gaarden og er gift med Anne Bach, f. i Nr. Borup 1885. Børn: Edith, f.1907, Erling, f. 1911, Arne, f. 1913, og Bodil f. 1918.

Denne Gaard har ligget meget indknoben. Mads Caspersen maatte for at udvide et Udhus købe et af de tilstødende gamle Beboelseshuse og nedbryde det, et andet blev delvis nedbrudt og atter opført. Stuehuset laa parallelt med Nabostuehuset Nr, 10 med højst 2 Alens Afstand. Efter at nævnte Nabogaard var solgt og blev udstykket, var der Lejlighed til at faa Luft. A. Caspersen køber Gaardsplads, Have og den store tilstødende Toft. Derefter nedbrød han Stuehuset, byggede et smukt, velindrettet Stuehus og inddrog Gaardspladsen med Undtagelse af et Par Skp. Land, som blev solgt til Broderen Rasm. P. Caspersen, og anlagde en stor Have med en efter Datidens Forhold stor Frugttræbeplantning.

Der er frasolgt en Masse smaa Matr. Nr., men kun en Parcel, Grønnemose, har nogen nævneværdig Størrelse.

Der er købt en Broeng fra Nr. 11.

Matr. Nr. 11b Ass. Ejer: Niels Villadsen.

Det er det gamle Hus til Gaarden Matr. Nr. 11. Gaardsplads og en lille Toft udgør Have. Det bliver købt af en Datter af Søren Olsen og er altsaa hendes Fødehjem. Hun er gift med Peter Pedersen, Snedker og Grisehandler. Han køber en lille Marklod

af Holm 15[a] og et Moseskifte, saa der drives et lille Landbrug. Efter hans Død sælges Huset til Niels Villadsen. Karen flytter til en Datter i Romalt.

Det gamle Stuehus brændte 1926. De omliggende gamle Huse var stærkt truede, men ved ihærdigt Arbejde med Overdængning af Vand, reddedes de overfor liggende Huse. Det var ikke fra alle Sider, at denne Ihærdighed blev anerkendt. For Brandforsikringsselskabet var det meget værd. Det vilde ikke have været Smaating, der var gaaet med. Fra et æstetisk Synspunkt var det nærmest beklageligt, da dette Parti ikke særlig forskønner Byen.

Niels Villadsen er gift med Andersine Jensen fra Hørning. Ved Siden af, at han er Murer, passer han Kirkegaarden og Kirken.

Matr. Nr. 12[f] Ass. Huset nedbrudt.

Paa Hans Thims (se 12[a]) Toft laa dette gamle Hus. Det ejedes af Anders Mogensen Bode og overgik til hans Søn Erik Andersen 1896. En Datter Ane Mette blev gift med Søren Nielsen 1877, se 23[c]. Huset blev solgt til Hans Thim 1924; han lod det senere nedbryde.

Matr. Nr. 12[d] Ass. Nedbrudt.

Anders Smed, se 12[a], sælger den Parcel fra Floddalslodden, som ligger Øst for Vejen. Den bliver bebygget af Niels Sørensen 1843, men sælges til Niels Mogensen 1859. Om det er Holst eller Jens Brask, der køber af ham og lader oprette Mejeri engang i 80erne oplyses ikke. Der skete en Ulykke ved, at Centrifugen sprang, og en Arbejdsmand, nu Gaardejer i Drammelstrup, fik en Arm afreven.

Jens Brask lod Bygningerne nedrive og lagde Marken under Floddalsgaard.

Matr. Nr. 15[k] Ass. Nedbrudt.

Da Niels Simonsen overdrager Gaarden 15[a] til Simon Olsen 1863, fratog han 5 Td. Land, som laa Øst for Floddalsvejen, de saakaldte „13 Agre" og lod opføre Bygninger. Jord og Bygninger købes af Rasmus Jørgensen Lund, som atter sælger til Vejmand Severin Nielsen Ladefoged, se 4[a] Dr. Han er gift med Kirstine Gertsen, Langkastrup. 1886 sælger han til Jens Brask, som nedbryder Bygningerne og lægger Jorden under Floddalsgaarden.

Matr. Nr. 15[b] Ass. Haldsølund. Ejer: Theodor Sørensen.

Nede ved Haldsø laa en lille Parcel under Floddalslodden 15[a]. Den køber Chr. Revsbek fra Grønnemose og bygger et Hus derpaa. Omkring ved 1830 køber J. M. Ankerstjerne den og bor der til 1856, da han sælger til Søren Andersen fra Lund, gift med Marie Sofie

Sejersen, Lund, død 1862, 39 Aar gl. Han har lært Tømrerprofessionen, men benytter sig vistnok ikke deraf. Han begynder straks at købe en Del Smaaparceller, dels fra Haldsø, dels fra Assentoft; et Hus, som blev bygget af Just Mureren, vistnok paa noget Fælledjord, købte han og nedbrød. Senere blev der købt af de tilstødende oprindelige Husmandslodder helt op ad Bakken. Paa en af disse var der bygget Hus, som ejedes af Christian Gabrielsen, der muligvis har købt Jorden af sin Svoger Anders Mikkelsen, som drev den inde fra Byen. Denne bliver ogsaa købt til, og Bygningen nedbrydes. En Del Eng fra Haldsø er købt. Der er bygget et nyt Stuehus, saa Gaarden har nu fire Længer.

Søren Andersen blev 2. Gang gift med Maren Olsen, se 11 Ass. I første Ægteskab var 2 Børn: Sine, som blev opfødt hos Morbroderen i Lund, og Anders, som overtog Gaarden 1885 og blev gift med Sara Therkildsen, som var hans Kusine. I dette Ægteskab var der 2 Sønner: Søren,der købte Matr. Nr. 4g Drastrup, som han nogle Aar efter solgte og købte Overgaard, gift med Mathilde Amstrup fra Askildrup; og Theodor, som overtog Fødegaarden,gift med Anna f. Nielsen fra Langvang. Børn: Erna, f. 1921, og Tove, f. 1923.

Matr. Nr. 15e, 15o Ass. Ejer: Chr. Møller.

Dette Hus laa oprindelig med et lille Jordtilliggende langs Landevejen. Det ejes 1856 af Peder Pedersen Præst, 1879 ejes det af hans Søn Anders Præst. Jordlodden, som findes syd for Huset, blev købt af Lærer Holm 1886.

Anders Præst sælger Hus og Lod til Vejmand Severin Nielsen Ladefoged, se 4g Dr. Mark,f. 1847, d. 1879. Han fandtes druknet i et Vandhul i Mosen. Derefter bliver Ejendommen solgt til Frederik Christensen, som køber den tilstødende Lod af Holm og derefter søger Statstilskud. Da det bliver bevilget, bliver det gamle Hus nedbrudt og nye Bygninger opført.

1916 købes Ejendommen af Chr. Møller fra Vissing, f. 1872, gift med Marie Sejersen fra Lund, f. 1866. Børn: Maren, f. 1901, og Christian. Der er købt en Broeng og en Eng ved Volk Mølle.

Matr. Nr. 15l Ass. Ejer: Marius Nielsen.

Da Simon Olsen 1863 overtager 15e, bliver denne Lod solgt til Snedker og Grischandler Peter Pedersen, se 11o. Efter hans Død sælger Enken, Karen, Jorden til Jens Andersen, se 8i. Han søger Statslaan og opfører Bygninger. 1913 sælger han til Marius Nielsen, f. i Hinge 1886, gift med Ane Glud, f. i Sall 1891.

Han opdager hurtig, at der findes værdifuldt Grus, baade til Veje og til Bygningsbrug, og har den Fordel, at Grusgraven ligger umiddelbart ved Landevejen. Han køber et Par kraftige Heste og indretter sig paa at tage den Fordel, som der kan blive ved selv at levere Materialerne ved Siden af Salget. Forbruget af Grus blev større og større, da der indtraadte en Periode, da Vejene, baade Kommunens og Landevejen, blev helt grundforbedrede. Kommunen kunde ogsaa være tilfreds med Forholdene, idet

der blev benyttet mange Arbejdere paa en Tid, da de ellers vilde have gaaet ledige.

Men selvfølgelig havde Marius den største Fordel, hvilket efterhaanden ogsaa viste sig igennem de mange Jordkøb, som han stadig foretog. Han staar nu som Sognets største Matrikuls Nr. Ejer. Disse Nr. er det overflødigt at nævne her, men de beløber sig til 25.

Efter disse mange Køb var det nødvendigt at tilbygge og udvide Udhusene, hvilket blev udført solidt og velindrettet. Samtidig byggede han nogle Fag til Stuehuset, der nu afgiver en smuk, rummelig og velindrettet Bopæl. Alt dette har tilsyneladende ikke generet ham økonomisk, idet Kilderne stadig flyder med Sand (dog ikke tilflyder).

Man kunde jo mene, at denne Forretning optog hans Tid fuldt ud. Det er dog ikke Tilfældet. Han har en vis Trang til at drøfte og behandle Dagens Spørgsmaal og skal af denne Grund helst en lille Tur ind til Byen hver Dag. Trods det, at Radioen optager noget af hans Tid om Aftenen, kan han dog godt en enkelt Gang gaa med til en Bridge, hvilket forstaas, naar man hører, at han er Byens bedste Spiller, hvad forresten siger en Del i Assentoft.

Matr. Nr. 18^{m} Ass. Grønnemose. Ejer: Rasmus Rasmussen.

1819 sælger Snedker Thomas Christensen Snillemosehuset paa Hørning Mark, og det er sandsynligvis ham, der køber nævnte Grønnemoselod fra Matr. Nr. 18 og bebygger den. Søren Pedersen Brask giver Aftægt til Th. Christensen 1841. 1842 nævnes Smed Chr. Revsbæk, se 15^{b}. Th. Christensens Søn Thomas, gift med Ane Kirstine Andersdatter, ejer den 1855. Det gaar hurtigt med Ejerskifter: Marie Nielsen 1858, Niels Chr. Sørensen 1876, Johan Henrik Jensen 1890, P. Chr. Thomsen 1894, derefter Chr. Jensen fra Haldsø, som sælger til Carl Rasmussen fra Langkastrup, hvis Søn er Rasmus Rasmussen, f. 1909, gift med Mette, f. Jensen, fra Lemmer 1913. Børn: Gerda f. 1935. Carl Rasmussen køber en Jordlod paa Aarslev Mark.

Matr. Nr. 18^{b} Ass. Ejer: Jens Møller.

1858 blev der bygget et Hus ved den gamle Landevej paa det øverste af et Moseskifte under Matr. Nr. 18. Den første Ejer var Hans Jensen Rind, derefter Chr. Jensen 1860, Henrik Sørensen fra Hørning 1861, gift med Ingeborg Moss fra Fløjstrup.

Efter Henriks Død bor Ingeborg der i flere Aar. Hun afstaar Huset 1894 til Laurs Thomsen, der samme Aar afhænder det til Jens Peter Nicolajsen, der 1903 sælger til Jacob Bundgaard.

1904 køber Jens Møller fra Gjesing Huset, f. 1862, gift med Ida, f. Rohde, fra Spørring, f. 1876. Han samler flere Smaaparceller og søger og opnaar Statslaan. En Datter, Karen, se 21^{a} Ass.

Matr. Nr. 19a Ass. Nedbrudt.

Oprindelig Bygningerne til et af Boelsstederne, som efter Jordernes Bortsalg omkring ved 1800 blev indrettet til 3 Beboelseslejligheder. Da det blev nedbrudt, ejedes det af Søren Olsen, Jens Kok og P. Møller Stenpikker. En Tilbygning til den nordre Ende dannede en fjerde Beboelse, som ejedes af Niels Gammel. Gaardejer Hans Poulsen arver den sydlige Ende, som laa saa tæt ind til Nabobygningerne paa Matr. Nr. 6, at der vanskeligt køres dertil med Læs. Peder Pedersen Raj, som paa den Tid ejede Nr. 6, købte Grunden ud til Gaden af Søren A. Sørensen. Samtidig fik Gaarden Nr. 18 en haardt tiltrængt Indkørsel lige fra Gaden ind til sin Gaard. Den anden gamle Bygning bliver nedreven, og dens Grund tillige med den øvrige Grund afgiver nu Have til Karl Nielsen Lykkes Have, se 20b.

Matr. Nr. 20b Ass. Ejer: Karl Nielsen Lykke.

Ejes af Jens Hougaard, men overgaar 1833 til Chr. Christensen Gammel; derefter til Jens Nielsen Gammel. Han var Væver, gift med Mette Kirstine Andersdatter. Han leder Huset ombygge 1869. Efter ham kom Niels Nielsen Gammel, gift med Karen Lykke. Deres Søn, Karl Nielsen Lykke, overtager Huset. En Søster, Andrea, se 5d Ass.

Karl Lykke er gift med Mariane, f. i Randers, overtager Huset 1925. Børn: Holger, f. 1916, Kaj, f. 1921, Sona, f. 1923, Ane Marie, f. 1925, og Svend Erik, f. 1928.

Matr. Nr. 21a Ass. Ejer: H. Chr. Holleufer.

Ved Udskiftningen blev der tildelt 5 Huse lidt Jord, 2 Tdr. Land til hvert, øst for Hovedmarken til nuværende Matr. Nr. 9. Det er bortsolgt fra Husene altsammen, og muligvis har de smaa Udhuse givet Plads til et Beboelseshus. Saaledes er Krogen opstaaet. Det gamle Hus med Gavlen til Vejen har oprindelig ejet Jorden 21b, som nu er under Søren Thims Gaard. Joseph Andersen ejede det 1837, derefter Jens Sørensen 1846, Serup 1875. Han var Udlænding, vistnok Nordmand, og var Naalemager; man kunde dengang købe et Brev Knappenaale paa ca. 50 Stk. for 1 Sk. = 2 Øre. Man skulde synes, at det var brødløst Arbejde. Han var gift med Lærer Ilsø's Datter; hun lærte Børn Begyndelsesgrunde i Læsning. Bødker Ankerstjerne overtager Huset, men sælger det til Peter Nielsen Jørgensen, der 1915 sælger til Hans Chr. Hansen. Hans Kone var Sønderjyde og kunde tale Tysk, og hun blev derved et Bindeled mellem de under Krigen ferierende Wienerbørn og Beboerne. Hun var blandt dem, der fik fri Rejse til den sønderjydske Afstemning. 1930 sælger han Huset til Holleufer, f. i Aalborg 1897, gift med Karen, f. Møller, se 18b. Børn: August, f. 1921, Jens, f. 1923 og Otto f. 1933.

Matr. Nr. 22a, 66, 31, Ass. Ejer: Oskar Hansen.

Jens Nielsen ejer det 1840, og efter ham Maler Nicolaj Nielsen, f. i Randers 1837, d. 1890. Hans Enke Ane Kirstine Jensen gifter sig 1891 Ole Peter Sørensen Kok. Han dør 1911 og Træskomand N. Skjærbæk, f. i Linaa 1857, bliver gift med Maler Nielsens Datter Line, f. 1867, d. 1936, og overtager Huset.

Han er den sidste Træslomand her paa Egnen, som endnu selv laver Træsko og udhuler dem paa gammel Vis. Et andet lille Hus med selvstændigt Matr. Nr. 31 benytter han som Værksted. Et andet gammelt Hus, som udgør det nordvestlige Hjørne af „Krogen", ejes ogsaa af Skjærbæk. Det har ogsaa selvstændigt Matr. Nr.66. Her boede Niels Haugaard 1840, Chr. Klove 1859, Kirsten Klove 1872, Laues Mygind 1880, Chr. Laursen 1910, Laues Bach 1910, Joseph Dalgaard 1911, Johanne Mogensen 1912, Jens Chr. Boje 1916, Ole Peter Sørensen Kok 1917, Skjærbæk 1922. Alle 3 Matr. Nr. er nu solgt til Oskar Hansen, se 23m.

Før Skjærbæk benyttede Matr. Nr. 41 som Værksted, havde følgende boet der: P. Chr. Rytter 1851, Niels Pagter ejede det 1874, Jens Pedersen Bundgaard 1880, Jens Peter Nielsen 1886, Ole Peter Sørensen Kok 1914, S. V. Sørensen 1921, Skjærbæk 1921.

Matr. Nr. 66 Ass. Ejer: Rasmus Nielsen Glas.

Dette Hus var oprindelig et Hus med Jord og beboedes vistnok 1837 af Jens Mikkelsen og 1858 af Mads Caspersen. Han nedbrød nogle Fag for at faa Plads til at udvide sine Bygninger og opførte igen nogle Fag til Huset.

Mens der endnu var Jord til Huset, ejedes det af Anders Mikkelsen, se 2 Dr. Det er muligt, at han sælger Jorden til sin Søsters Mand, Chr. Gabrielsen. Han bygger i hvert Fald paa en Husmandslod derude. Efter ham Niels Andersen (den rige), der var nemlig 2 Husmænd N. A., men førstnævntes Svigerdatter mener, de var lige fattige. Derefter Peter Nielsen 1867, Peter Jensen 1872, Niels Jensen Villadsen 1914, og Stine Villadsen 1914. Det overgik 1917 til Rasm. Glas, f. i Ølst 1887, gift m. Kirstine fra V. Velling, f. 1889. Børn: Andre, f. 1911, Herluf, f. 1914, Gustav, f. 1917, Ella, f. 1920, Henry, f. 1922 og Gerda, f. 1928.

Matr. Nr. 23m Ass. Ejer: Niels Hansen.

Søren Nielsen ejer dette Hus 1877, gift m. Ane Mette, se 12d, f. 1853. Det overgaar til Sønnen Niels Hansen, f. 1877, gift m. Karen Marie Kristensen, f. i Tødsø 1882. Børn: Nielsine, f. 1911, Karl, f. 1914, Gerhard, f. 1915 og Poula, f. 1928, desuden Johannes, Gustav og Oskar.

Da Huset overgaar til Sønnen, køber Ane Mette Huset 35d.

Matr. Nr. 24 Ass. Nedbrudt.

Det har sikkert ogsaa været et Hus med Jord. Det laa, hvor den nordlige Del af Haven til Nr. 9 nu findes. Tømrer Lauers Hansen, f. 1794, gift m. Karen Christensdatter, f. 1803, boede der. Der var mange Børn: Maren, f. 1829, gift m. Tømrer Peter Jensen, se 38a, Peder Smed, Kludekræmmer, f. 1843, boede i Huset 38a, Hans Christian, se 14d, f. 1831, Karen f. 1837, gift m. Grd. Peder Kjeldsen, Gunnestrup Mark, og Thomas, f. 1839. Da Jens Momsen har solgt Gunneruplund, køber han en Husmandsparcel samt et lille Hjørne fra Matr. Nr. 9. Dette samt hans iboende Hus Nr. 26 køber Thomas Laursen, og 1870 bygger han paa den nævnte Trekant fra Nr. 9, og af hans egen Lod og den købte opstaar der nu en lille Gaard.

Han sælger Huset Nr. 26 til Skrædder Thøger Pedersen, og hans egne Bygninger bliver nedbrudt. Det er ved den Lejlighed, at den omliggende Jord gaar over til Matr. Nr. 9 for siden at blive Have.

Matr. Nr. 26 Ass. Nedbrudt.

Som ovenfor nævnt køber Skrædder Pedersen dette Hus med Have. Han drev Grisehandel ved Siden af Forretningen, og lod indrette et Rum i Huset som Dansesal i nogle Aar. Hans Søn, Carl Pedersen, se 38a, overtager Huset, men sælger det til Søren A. Sørensen, se 9, som lader Huset nedbryde og inddrager Jorden som Have. Hvem der har ejet Ejendommen før Jens Thomsen, f. 1810 i Skaade, oplyses ikke. Han begyndte som Drejlsvæver, gift m. Kirsten Mogensdatter fra Kristrup, f. 1805. Han foretager en Masse Handeler og køber tilsidst en Gaard i Drastrup, Matr. Nr. 6a. Børn: Thomas, f. 1842. En Datter, Birgitte, gift med Jens Brask, se 14a.

Matr. Nr. 25a Ass. Nedbrudt.

Her er ogsaa et tæt sammenbygget Kompleks af gamle Huse. Det er sikkert Udhuset til Husmandslodden 25b, efter at P. Jensen Tinnelade flytter ud og bygger paa Lodden. Det gamle forfaldne Hus beboedes af Chr. Pedersen 1873, derefter af Niels Nielsen Judas indtil 1882, derefter af Jens Auning 1889, Niels kastrup Sørensen til 1894, som 1901 skøder det til Mette Marie Sørensen „Bedstemoderen". Aaret efter køber Kommunen det og lader det nedrive.

Matr. Nr. 25b Ass. Ejer: Severin Glas.

Dette Hus var sammenbygget med det forrige. „Den fattige" Niels Andersen boede der i 70erne, og hans Enke Dorthe lader det overgaa til Sønnen Jens Peter Nielsen, se 4. Rasmus Iversen Rasmussen, se 38d og 3 Ass., køber Huset 1901, og samtidig køber han Jord fra Gaarden Nr. 3 og 16, hvortil han søger Statslaan. Efter hans Død sælger Enken Ejendommen til Benedikte Ras-

mussen, som underlægger Jorden til sin nybyggede Ejendom 4^{ba} og sælger Huset til Severin Glas, f. 1866 i Ølst, gift med Niels Andersens Datter. Børn: Rasmus, se 66 Ass., Niels Anton Nielsen, se 29 Ass. og Sigvard.

Matr. Nr. 37 Ass. Ejer: Nielsine Nielsen.

Niels Pedersen Gammel ejer dette Hus 1846. Niels Ladefoged, Drastrup, arver Huset 1870 og sælger det til Peter Sara 1880, som atter sælger til Møllersvend Chr. Gotfredsen. 1908 køber Anders Nielsen det. Han var en solid og søgt Arbejdsmand. Han dør 1933, 80 Aar gl., og Datteren Sine overtager Huset.

Matr. Nr. 28^{f} Ass. Ejer: Frode Rasmussen.

Dette Hus laa oprindelig sammenbygget med flere gamle Huse, der dannede en Vinkel. 1841 ejede Niels Jensen Villadsen Huset, som overgaar til hans Datter, Lise Kemp. Der opstaar en Brand, og det er ubegribeligt, at ikke hele Komplekset brænder samt den ovenfor liggende Gaard; men Ilden blev begrænset til kun at omfatte dette Hus samt et Par andre simple Rønner, som ikke blev opført igen.

Lise Kemp lod Huset opføre langs med Vejen. Hun var Enke og boede der til sin Død. Det blev derefter købt af Enke Kirsten Andersdatter, se 13 Dr. Efter hendes Død arver hendes Brodersøn, Anders Sørensen, se Haldsølund, Huset, og 1922 flytter han og Konen derop. Efter deres Død sælges det til Frode Rasmussen, se 14^{d} Ass., gift med Frida, f. Jespersen. Et Barn, Minna, f. 1933. Han begyndte en Vognmandsforretning med baade Lastbil og Lillebil, som gaar udmærket.

Matr. Nr. 29^{a}, 25^{a}, 27, Ass. Ejer: Valdemar Nielsen.

Dette gamle Hus ligger med Gavlen til Gaden og var sammenbygget med den øvrige Vinkel i Kokgaarden. Da Kommunen havde nedbrudt Nr. 25^{a}.

Det ejedes omkring ved 1800 af Chr. Hansen, f. 1776, gift m. Ane Knudsdatter, f. 1781. Deres Datter, Ane Marie, f. 1809, bliver gift med Søren Olsen Kok, der var Væver. Han har en Datter, Christiane, som bliver gift med Mads Iversen, der bebor Nr. 27. En Datter Thrine er gift med Ivar Rasmussen, se 5^{a} Ass. En Søn Ole Peter Sørensen Kok bliver gift med Verner Jensens Datter, se 15 Dr.; de bor hos Søren Kok. Hun dør efter faa Aars Forløb samtidig med S. Kok, og hele Huset gaar i Eje til Mads Iversen. Han har 2 Døtre, Severine, se 2 Ldg. Mark og Ane Mette, gift m. Slagteriarbejder Valther, Kristrup. I Ole P. Koks Ægteskab var en Datter Oline, som efter de to ovenfor nævnte Pigers Giftermaal arver Huset. Hun bliver gift m. Tømrer Søren Sommer 1917. Efter deres Bortrejse 1923 køber Niels Anton Nielsen, se 25^{a} og 4^{ba} Ass., Huset. Han sælger til Valdemar Nielsen 1934, f. i Mou 1901, g. m. Thora, f. i Mariager 1902. Børn: Sigvard, født 1932, og Esther, f. 1934.

Matr. Nr. 28 Ass. Nedbrudt.

Oprindelig laa dette Hus i Hjørnet af de gamle Bygninger. Hele Bygningskomplekset dannede 3 Sider, saaledes at det kunde synes at være en Gaard med 3 Længer. Der var 3 Lejligheder, men det er vanskeligt at paavise, hvilken der beboedes af hvem. Peder Kok boede i den ene; hans Datter Gitte blev gift m. Karl Bøgebjerg. Han var allerede som ung en uforbederlig Drukkenbolt, men ellers en meget søgt Arbejder, flink og livlig. Hans Frihedertærede lovlig meget paa Kommunekassen, og han blev sendt en Omgang paa Mariager Arbejdsanstalt. Det passede ikke Karl, han tog en Hest og red hjem og lod Heston passe sig selv. Da man lod ham høre, at det var en mindre klog Bedrift, svarede han: Der var ikke værd at være, der var kun et ordentligt Menneske foruden mig. En Nat - jeg husker af særlige Grunde Datoen, 1. Novbr. 1880 - havde han siddet og drukket med Peder Teglbrænder, som vistnok ogsaa boede i en af Rønnerne. Da Karl næste Dag kommer ud bag Huset, ser han Teglbrænderen ligge paa Jorden. Han gaar hen og giver ham et Spark og siger: Her kan du ikke ligge. Du risikerer at fryse ihjel. Advarslen kom for sent. Manden var død, frossen ihjel.

Matr. Nr. 30 Ass. Ejer: Maler P. Borup.

Et gammelt Hus, som laa langs Skraavejen. Det ejedes i mange Aar af Søren Jensen Villadsen, som 1874 sælger det til Musiker Rasmus Laursen, se 24 Ass., 1874. Han lod det nedbryde og byggede paa samme Plads et nyt Hus, som han overlod sin Svigermoder, Sofie fra Kristrup. Hans Søn Musiker Theodor Laursen 1901. 1917 køber Maler Christoffersen Huset, som han atter afhænder til Maler P. Borup 1921, f. 1899 i Grenaa, gift med Marie Andersen, se 5Y Ass. Børn: Knud, f. 1921, Ejgil, f. 1925, og Christian, f. 1935.

Matr. Nr. 35ø Ass. Ejer: Sine Knudsen.

Da Houlberg mageskiftede med Martinus Knudsen, modtog sidstnævnte et gl. Hus og Toft, som laa til Landevejen. Han byggede et stort rummeligt Hus 1905. I det gamle Hus fandtes Stald, som han benyttede de Aar, han drev Landbrug. Han havde beholdt en Klostermose fra Gaarden. Efter nogle Aars Forløb, da Telefonen blev almindelig, blev der oprettet en Telefonstation, og de modtog Pladsen som Bestyrere og har siden beholdt den. Abonnenterne kunde næppe have faaet nogen bedre. Deres Datter, Anna Knudsen, en livlig begavet ung Pige, havde taget Lærerindeeksamen, men denne Stilling med det stille indelukkede Liv laa ikke for hendes Natur. Hun vilde hellere hjælpe Forældrene i Have og Hus, og særlig ved Telefonen egnede hun sig udmærket. Det skulde være en meget vanskelig Situation, hun ikke kunde klare, og var det meget magtpaaliggende for Abonnenten, hjelmede hun ikke, før hun fik det ordnet. Altid havde hun et livligt og muntert Svar. Skete det imidlertid, at en enkelt kunde

blive vrønten eller grov, skulde i disse Tilfælde hendes Gensvar snart lukke Munden paa Vedkommende. Hun var ugift. En langsom snigende Sygdom førte til Døden. Der var en virkelig følt Sorg, da hun 1929 døde, 39 Aar gl. Hun var afholdt af alle.

Da de overtog Telefonen, solgtes Jorden. Det gamle Hus blev en kort Tid lejet ud, men blev senere indrettet til Vaskehus, Brænde- og Hønsehus.

Matr. Nr. 71a er et af Byens gamle Huse allerede inden Landevejen bliver anlagt. Det beboedes 1846 af Laurs Jensen, fra 1869 af Tømrer Johan Andreas Christensen. Hans Enke sælger det til Smed Houlberg 1893. Han lægger den foran Huset liggende Jord ud som Have til sit Hus (Smedehuset). Martinus Knudsen døde 1920. Foruden Anna var der en anden Datter Elvira, se 7 Ass. Se iøvrigt under Matr. Nr. 8a Ass.

Matr. Nr. 35d Ass. Ejer: Chr. Thomsen.

Væver Rasm. P. Gammel bor i dette Hus 1842, og hans Enke Inger Marie Laursdatter skøder 1872 Huset til Sønnen Laurs P. Rasmussen Gammel, gift med Severine. Det overgaar til deres Søn, Murer Martin Rasmussen 1911, gift med Marie, født paa Sjælland. Martin Rasmussen havde en god Forretning. Gennem en Række Aar byggede han mange Huse ved Landevejen, dels for Ejere og dels for egen Regning. Han beboede dem en kort Tid, solgte og købte Byggepladsen til et nyt. Han var en dygtig Murer, behagelig og medgørlig. Marie virkede en Del som Kogekone. Børn: Agnete og Ejgil. De flyttede tilsidst til Randers, hvor han nu arbejder som Svend.

Da han begyndte at bebo sine nyopførte Huse, solgte han Huset til Frederik Christiansen 1915, som atter 1924 sælger det til Enke Ane Mette, se 12f Ass. 1935 sælger hun til Chr. Thomsen.

Matr. Nr. 35e Ass. Ejer: Anne Ibsen Skipper.

Dette Hus har sikkert skiftet Ejer flere Gange end noget andet Hus i Byen. Siden 1852 er der opført 16 Ejere, men flere har slet ikke beboet det.

1902 ejede Smed Thim det, derefter P. Nielsen, se 6 Ass., 1905, Severin Glas 1920 og derefter Karl Nielsen, se 6 Ass. Han var gift med Kirstine Nielsen fra Ammelhede. Han havde haft Gaard paa Aarslev Mark, Statshusmandsbrug i Assentoft, og ernærer sig nu som Handelsmand, mest med Smaagrise. Han var ingen daarlig Handelsmand, men turede lovlig meget, og hans Broder, Kjær Nielsen, maatte overtage Huset. Efter Karls Død sælger han det 1930 til R. Skipper, se 5 Dr., som skøder det til Datteren Anne. Skipper driver ogsaa Handel, mest med Grise. Der er købt lidt Jord til Huset, saa der holdes 1 Ko eller 2.

R. Skipper er født i Thorsager 1868, gift med Ane Kirstine, f. Nielsen. Børn: Ane, Søren, Nelly, Agnes, Marie, N. Hougaard, Magda og Kristian.

Matr. Nr. 35f Ass. Ejer: Harry Lyngaa.

Anders Mikkelsen, se 7 Dr., gift med Nicoline Eskildsen har vistnok bygget dette Hus omkring ved 1850.De har en Søn, Jens Chr. Andersen, se 6g Grønnemose. Efter hans Bortrejse bor Enke Karen Marie Christensen i Huset, som overgaar til Enke Else Marie, se 9 Ass., som 1878 bliver gift med P. Simonsen, se 6 Ass. Hun bor i Huset, til hun dør 1921, 88 Aar gl., hvorefter Arvingerne sælger det til Enke Mine Madsen, hvis Datter Marie faar Skøde paa det, idet hun gifter sig med Bager Harry Lyngaa 1932. Han har nu 1936 overtaget en Bagerforretning i Ørsted, og Enken Mine Madsen bebor nu Huset. Hun er født i Lund 1869.

Matr. Nr. 35g Ass. Ejer: Kirstine Houlberg.

Anders Pedersen bygger dette Hus 1872. Efter hans Kones Død gifter han sig med Enke Thrine Ivarsen, se 5g Ass., og ved hans Bortrejse bliver Datteren Karen, f. 1864, d. 1908, gift med Jens Bjerring fra Uggelhuse. De driver en lille Høkerhandel, indtil hans Søster, Marie Bjerring, mangeaarig Husholderske for Jens Grøn, overtager Huset. Efter hendes Død købes Huset af Murer Martin Rasmussen, som atter sælger det til Chr. Houlberg 1924. Han dør Aaret efter, 64 Aar gl. Enken Kirstine, f. Mikkelsen lader Huset helt omrestaurere, bygger en Etage paa og indretter Butik forneden. I denne oprettes en Tricotageforretning af Frk. Rasmussen fra Randers, der ogsaa lejer øverste Etage. En Søn, Sofus Houlberg, som er ansat i Forretning i Viborg, har anlagt et smukt lille Haveparti.

Matr. Nr. 35l Ass. Ejer: Emma Helles.

Da Hans Helles 1906 sælger sin Gaard Matr. Nr. 10 Ass., køber han en Byggeplads af sin Svigerinde Else Marie og bygger Hus. Han underlægger det den store Klostermose. Efter hans Død overtager Datteren Emma, se 11 Ass., Huset, som siden har været lejet ud, sidst igennem nogle Aar til Bie, se 3 Ladegaarde.

Matr. Nr. 36a Ass. Ejer: Marius Sten.

Et gammelt, simpelt Hus, som var indrettet til 2 Beboelser. Det var en Tid Kommunens Fattighus, men overgik senere til private. Tilsidst blev det for simpelt til Beboelse. Chr. Dyrby købte det og benyttede det til Fremstilling af Cementsten. Han lod det nedbryde, og paa Grunden og den forholdsvis store Have lod han opføre 2 Huse. Ovenstaaende Matr. Nr. blev solgt til Peter Kjær, se 7b Ass. Han dør efter et Aars Forløb, og Enken sælger Huset til Marius Sten fra Ring, f. 1897, gift med Karen f. Jensen fra V. Alling, f. 1897. Et Barn, Ane Marie, f. 1926.

Matr. Nr. 36[b] Ass. Ejer: Julius Møller.

Paa Halvdelen af den ovenfor beskrevne Byggeplads lod Chr. Dyrby 1931 opføre et Hus, som han straks solgte til Julius Møller fra Romalt, f. 1902, gift med Karen f. Pedersen fra Tved, f. 1897.

Matr. Nr. 38[d] Ass.

Dette Hus, som ligger langs med Gaden, har sikkert været et af Husmandsstederne; det har dannet en Side af det Bygningskompleks, som ligger ved Skolen. Ejeren ved Udskiftningen var Husmand Johannes Pedersen. Han sælger imidlertid Jorden til Chr. Revsbæk, som underlægger den til Haldsølund, da han bygger der. 1846 ejes det af Tømrer Peter Jensen, gift m. Marie Kirstine Laursen, se 24[a] Ass. Efter Mandens Død bor hun der, indtil hun 1872 sælger til Jørgen Jespersen, der begynder som Snedker og bor der, indtil han bygger ved Landevejen, og Huset overgaar til Murer Niels Kjeldsen. Han boede der i mange Aar og var en dygtig og søgt Murmester. Han boede der, indtil han holdt op med at mure og flyttede til Randers, men han blev dog ved at komme meget til Assentoft. Ved sin Død stiftede han et mindre Legat til Fordel for Haandværkerstiftelsen. En Datter Karen bliver g. m. Gaardejer Peder Raj, se 6 Ass. En Søn Marius bliver Brugsforeningsuddeler i Drastrup, men dør allerede 1925; en anden Søn, Melkjer, bor ved Askildrup og har en stor Murmesterforretning. 1917 sælges Huset til Chr. Møren, som kun bor der et Aar.

Paa Grund af Sygdom maa Rasm. Iversen opgive at drive sit Statshusmandsbrug Matr. Nr. 25[c] og køber Huset, hvor han dør Aaret efter, og Enken Kristine Rasmussen fra Lysgaard overtager det 1918. Børn: Ingvar, Mekaniker, bor i Ulfborg, Anders, gift og bor i Randers, Anna gift i Gjedstedbro, Sofie gift i København, Martha gift i København, Christian ugift, Rigmor gift i Randers, og Richard. De to sidste er Tvillinger.

Matr. Nr. 38[h] Ass. Ejer: Chr. Thomsen.

Kun ved en smal Gang paa højst 2 Alens Bredde er dette Hus skilt fra den gamle Skole. Det er mestendels opført af Munkesten, sandsynligvis fra Resterne af det gamle Essenbæk Kloster, hvilket tyder paa, at det er meget gammelt. Lærer Ilsø køber det 1835. Om han har boet der, vides ikke. Derefter køber Kludekræmmer Peter Laursen Smed det 1866, se 24[a]. Martinus Knudsen overtager det 1905 som ufyldestgjort Panthaver, men lader det overgaa til Snedker Jørgen Jespersen. Han udlejer det nogle Aar og sælger det til Vejmand Carl Pedersen.

Jørgen Jespersen er med i Købet af Gaarden Matr. Nr. 3, og ved Udstykning af denne lader han en Toft overgaa til Huset, saaledes at der kan holdes en Ko ved Hjælp af Høet fra Landevejen, som tilhører Vejmanden.

Carl Pedersen sælger 1936 Huset til Chr. Thomsen, men tilbageholder Toften, hvorpaa han bygger, se 3[a].

Matr. Nr. 51[a] Ass. Ejer: Peter Helles.

Paa Byens Gadejord blev ved Udstykningen opført et Hus til Bopæl for Bysmeden, samt udlagt et lille Stykke Jord nede ved den gamle Landevej vest for Skolelodden, fra Matr. Nr. 11, i Størrelse lig Husmændenes, med Ret til Græsning paa Byens Fælled. Smedjen blev bygget paa samme Gadejord lidt syd for.

Det kan ikke sikkert oplyses, hvem de første Bysmede var, men det er noget sandsynligt, at den Anders Madsen Smed, som beboede den overfor liggende Gaard, har været Bysmed indtil omkring 1840, da der dette Aar nævnes Knud Thomsen som Smed. 1845 er Johannes Zacoe fra Skjoldborg Smed. Han er f. 1819 og bliver gift med Karen Mikkelsdatter, f. 1820, se 6 Ass. De flytter til Virring Sogn 1850, og Niels Borup, f. i Kristrup 1824, gift m. Ane Mette Pedersdatter, f. i Kristrup 1822, bliver Smed. Da Pladsen som Bysmed ophæves, køber han Smedjen og er privat Smed til sin Død. Jorden er bortsolgt allerede 1859 til Chr. Foldby. Gaarden Matr. Nr. 10 køber Huset, og Søren A. Sørensen sælger det til Peter Helles 1905. Der er nu 2 Lejligheder.

Matr. Nr. 51[d] Ass. Ejer: Niels Jensen.

Da Stillingen som Bysmed ophørte, købte Smed Borup Smedjen, lod indrette Bopæl og virkede lidt som privat Smed. Efter hans Død købes det af Rasmus Jensen, derefter af Murer Holm, som 1904 sælger det til Søren Kastrup, se Essb.Han sælger det til forhenværende Statshusmand 1918, se Ass., som atter 1923 sælger det til Arbejdsmand Niels Jensen, f. i Hvilsager 1871, gift m. Marie, f. i Nørager. Børn: Niels, Maren, f.1910, Nanna, f.1913.

Matr. Nr. 70 Ass. Ejer: Theodor Laursen.

Dette Hus laa oprindelig længere mod Syd nede ved Skraavejen. 1860 lader Søren Hougaard det nedbryde og bygger ved Landevejen. Han sælger det til Musiker Rasmus Laursen, se 24[a]. Han er gift med Marie, født Thomsen, fra Kristrup.
Børn: Theodor, f. 1873, Sofie, gift m. Chr. Dyrby, se 5[aa]. Rasmus Laursen var meget søgt som Musiker og oprettede en Trælandel. Huset overgaar til Chr. Dyrby, der dengang var Murer. Efter at have omrestaureret det og opsat et Par smaa Kviste, præsenterede det sig meget godt paa denne fremskudte Plads, hvorefter han 1917 sælger Huset til Theodor Laursen, gift med Maren, f. Rasmussen fra Fausing. Han var ogsaa en meget søgt Musiker og var en lang Tid Formand for Egnens Musikerforening. Ved Siden af Trælandel og Cykleforretning var han Regnskabsfører for Brugsforeningen i flere Aar. En Del Aar virkede han ogsaa som Maler. Børn: Olga, g. m. Karl Nielsen, se 3[a] Dr., Elna, g. i Aarhus, Thyra, g. i Mariager, Anna, g. m. Harald Stentoft i Allingaabro, og Ragna. En Søn, Ejgil, Musiker, senere udlært som Elektriker, g. m. Nielsine, f. Jørgensen, se 4[aa], nu bosiddende i Randers.

Matr. Nr. 71b Ass. Ejer: Smed Skov.

Dette gamle Hus ligger nord for Landevejen og ejedes 1864 af Chr. Mørk. Han drev en lille Høkerhandel. Han sælger det 1874 til Niels Frandsen, tidligere Kroejer i Aarslev. Han havde en Datter, Anna, som blev gift med Niels Christensen, Randers, der oparbejdede den store kendte Støbegodsforretning i Store Voldgade. Efter hans Bortrejse overgaar det 1875 til Kommunen. 1882 køber Smed Chr. Houlberg, f. i Hørning 1859, Huset og gifter sig med sin Kusine Christiane Jespersen fra Over Romalt.

Han begynder en ny Smedeforretning. Som de fleste Houlbergere var han meget arbejdsom og energisk, og han fik hurtig oparbejdet en god Forretning. Efterhaanden som Maskindriften i Landbruget udvidedes, satte han sig ind i dette Fag, hvilket førte til, at han maatte rejse meget ude og maatte udføre en Del Arbejde om Aftenen, naar han kom hjem, og begynde tidlig om Morgenen, inden han tog ud. Hans Helbred kunde vistnok ikke holde ud til dette anstrængende Liv, saa det var maaske et Held, at han efter 18 Aars Virksomhed solgte Forretningen til Smed Bille fra Grenaa. Han køber derefter Gaarden Matr. Nr. 8 Ass. af Mærtinus Knudsen. Han havde altid haft Lyst til at eksperimentere med forskelligt. I dette Tilfælde slog han sig paa Faareavl og fik ret hurtig en anerkendt og ren Race opdrættet, hvoraf der blev solgt ret dyre Avlsdyr.

1894 dør hans Kone. I dette Ægteskab var 5 Børn: Margrethe, g. m. Smed Kristensen, nu Auning, Dorthe, Peter, Smed, og Jesper, rejste til Amerika, og Christiane, gift i Kristrup. Han bliver atter gift med en Kusine til sin første Kone, Kirstine, f. Mikkelsen fra Randers. I dette Ægteskab er 4 Børn: Sofus, g. i Viborg, Harald, Smed, g. m. Maren Lange, Gunner, lærte Handelen ligesom Sofus, gift i Viborg, og Gertrud, g. m. Uddeler Nissen i Kolind.

Efter at Chr. Houlberg har solgt Gaarden Matr. Nr. 8 køber Nedskriveren, som paa den Tid havde Gaard, hele Faareflokken. Om Houlberg tjente særlig ved denne Spekulation er maaske tvivlsomt, men han opnaaede da Æren af at faa Ærespræmie ved Jubilæumsskuet i Randers 1909. Efter at have købt en anden Ejendom ved Landevejen, købte han Jord og Eng, byggede et stort Udhus og begyndte at drive Hestehandel. En anden Sport som Hundeopdrætter forstod han sig udmærket paa, opnaaede store Præmier i København og solgte dyre Hunde til flere Hundrede Kroner Stykket, baade til Ind- og Udland. Han købte tilsidst Huset Matr. Nr. 35g, hvor han døde 1925.

Efter nogle Aars Virksomhed som Smed sælger Bille Forretningen til Smed Niels Christensen, Houlbergs Svigersøn, 1907.

Da Sønnen Peter Houlberg havde aftjent sin Værnepligt som Dragon i Aarhus, hvor han tit blev udtaget til Arbejde hos Regimentssmeden, rejste han til Amerika, og mærkelig nok træffer han derovre en Datter af ovennævnte Regimentssmed. Trods det, at han havde arbejdet hos Faderen, havde han aldrig set hende i Danmark. De bliver gift, og han rejser hjem og overtager Faderens gamle Forretning af Svogeren. Han var en rask Mand, dygtig til sit Arbejde, og gik ikke af Vejen for en Handel af og til. Forretningen holdt han tilsyneladende godt i Gang, men det saa alligevel ud til, at han ikke kunde holde den gaaende. Han solgte den og rejste atter til Amerika med hele Familien.

Den nye Smed hed Skov og var fra Vithen, gift m. Sørine,

født Nielsen, fra Aarhus. Chr. Houlberg havde ombygget Smedeværkstedet, som stod i Forbindelse med det gamle Hus. Dette var blevet meget skrøbeligt og kunde næppe blive staaende uden større Bekostninger. Skov lod da Huset nedbryde og byggede et nyt, rummeligt Hus paa det gamles Plads uden fast Forbindelse med Smedjen. Børn: Egon, Tømrer i Randers, Georg, Smed, Verner, Landmand, og en Datter Anne Lise.

Matr. Nr. 3g Ass. Ejer: Murer Anders Chr. Christiansen.

Da Verner Jensen sælger sin Ejendom paa Drastrup Mark, køber han dette Hus af Jens Pedersen 1856. Det bliver solgt til Jens Brask 1873. Samme Aar sælges det til Thomas Andersen, se 9 Ass. Der er forskellige Ejere. Da Gaarden Matr. Nr. 3 bliver udstykket, køber Steffen Jørgensen, som siden 1885 har ejet Huset, 1901 en Del af den til Gaarden hørende Toft, men han afhænder den med det samme imod at faa Gaardens Broeng. Han søger og opnaar Statslaan, men driver det kun en kort Tid. Jord og Toft bliver atter frasolgt, og Huset købes af P. Helles, der atter sælger til Henrik Rohde, som 1912 sælger til Murer Anders Chr. Christiansen, f. 1882, g. m. Ane Kirstine, f. Christensen fra Floes, f. 1885. Børn: Nicolaj, Vognmand i Fausing, Frederik, se 4av, Harald, f. 1912, og Grethe, gift i Hørning.

Matr. Nr. 3o Ass. Ejer: Theodor Alexandersen.

Peder Hauthorn lader dette Hus opføre til sin Svigersøn P. Verner 1899, g. m. Sine, f. Hauthorn, se 11 Ass. Efter deres Bortrejse køber Tømrer Julius Jørgensen, som sælger til Theodor Alexandersen, f. i Enslev 1899, g. m. Margrethe, f. i Lyngby 1900. Børn: Tage, f. 1928, Vita, f. 1931.

Matr. Nr. 3 Ass. Ejer: Karl Pedersen.

1935 sælger Karl Pedersen sit gamle Hus, Matr. Nr. 38, men beholder Toften, hvorpaa han bygger et Hus, til hvilket han søger og opnaar Statslaan. Under disse Forhold maa han underkaste sig de af Staten forordnede Byggeregler, hvilket fordyrer Huset betydeligt i Forhold til privat Byggeri. Det gjaldt baade Bopæl og Udhus. Til Gengæld staar der nu ogsaa et ualmindelig solidt bygget Hus.

Da Vejmandspladsen under Amtet blev ledig, fik han denne Plads, og ved Siden af en ret god Toft har han en betydelig Høavl fra Landevejen, saaledes at der kan holdes Besætning. Han var en Tid Kirkebetjent og er anden Gang Repræsentant i Sogneraadet for Arbejderpartiet. Karl Pedersen er født i Assentoft 1899, g. m. Thyra, f. Larsen fra Varde, f. 1891. Børn: Tage, f. 1911, Anna, f. 1913, Sigurd, f. 1915, Henrik, f. 1920, Mary, f. 1924, og Ejvind, f. 1929.

Matr. Nr. 4c Ass. Ejer: Marius Andersen.

Det er sikkert den første Parcel, der er solgt fra Hoved-Matr. Nr. 1857 sælges det til Bregendal, som bor der indtil 1867, da Poul Rytter Bøgebjerg køber det. Han var født i Hørning, g. m. Karen, Datter af Peder Chr. Rytter, Ass. De boede i Huset i 61 Aar og levede begge en Tid efter deres Guldbryllup. Hun var i mange Aar Egnens Kogekone ved Gilder, og han fulgte med som Skaffer.

Der var mange Børn: Knud, ansat i Københavns Kommune, Anna, g. m. en Sodavandsfabrikant i København, Martinus, der har en god Stilling under Aarhus Kommune, Margrethe, død, var g. m. mangeaarig Forkarl paa Brusgaard, Jens Peter, Minna, g. m. Søren Dahl, se 7 Dr. Den ældste, Chresten Poulsen, havde en lille Ejendom i Uggelhuse. Hans Datter Kirstine, f. 1895, arver Huset 1928, g. m. Marius Andersen fra V. Velling, f. 1897. Børn: Ejnar, f. 1919, og et Plejebarn Knud, f. 1927. Marius var Smed og byggede en lille Smedje ved Siden af det lille pyntelige hvide Hus med Straatag, snart et Særsyn fra gamle Dage. Det er ikke som almindelig Grovsmed, han virker. Han beskæftiger sig nærmest med Smaating, er Cyklereparatør og passer samtidig den store Vindmotor ved Fjordengene.

Efter Pouls Død boede Karen alene i Huset nogle Aar. Hun var rask og aandsfrisk til sin Død, 95 Aar gl., som Kommunens ældste Beboer.

Matr. Nr. 4d Ass. Ejer: Enke Anna Espensen.

Da Benedicte Rasmussen, se Sofiekloster, solgte Gaarden, købte hun den til Nabohuset hørende Toft og byggede en stor Villa. Samtidig købte hun en Gaard paa Gunnestrup Mark, som hun drev derfra. Dette nødvendiggjorde, at der blev bygget et større Udhus. Hun sælger atter nævnte Gaard. 1924 sælger hun Ejendommen til Otto Andersen, Tammestrupgaard. Hun overtager den igen 1931.

1933 købes den af Frederik Espensen fra Fløjstrup Kær, født 1880 i Fausing, g. m. Anna, f. Andersen, fra Uggelhuse, f. 1884. Børn: Jens, f. 1906, Marius, f. 1909, Kaj, f. 1911, Marie, f. 1915, Knud, f. 1923, og Viggo, f. 1927. En Sommeraften 1936, da Frederik Espensen cyklede over Landevejen fra nærmeste Genbo, blev han paakørt af en Bil og døde paa Stedet.

Enken har forpagtet Ejendommen bort til Frode Jacobsen og har indrettet Smaalejligheder i Villaen.

Matr. Nr. 4g Ass. Ejer: Søren Jensen.

1884 opførtes en Fortsættelsesskole, hvis ivrigste Talsmand var Lærer Holm. Det er en stor rummelig Bygning, hvoraf Halvdelen Skolestue.

Den første Lærer var Frederik Holm, som havde taget Lærereksamen; han virkede kun et Aar. Det næste Aar ledede Seminarist, senere Lærer og Folketingsmand Chr. Sørensen fra Aarslev, Skolen. Tilslutningen var alt for lille, og den kunde ikke hol-

des gaaende, men blev opgivet 1886, hvorefter Peder Søby, Ladegaarde maatte overtage den. Der blev indrettet 2 Lejligheder, og efter at have været lejet ud nogle Aar, købte Maler Ildvad den 1891. Han bor der indtil 1900, hvorefter den bliver købt af Maler C. V. Andersen, som sælger til Tømrer Julius Jørgensen. 1909 sælger Søren Jensen sin Gaard i Fausing og køber Huset. Der var en ret stor Have, hvorfra Søren Jensen sælger Halvdelen, og et Hus bliver opført 1934, se 4^{bc} Ass.

Efter at Søren Jensens Kone er død 1934, flytter han ud til sin Søn paa Langagerlund, hvor han dør 1936, ca. 90 Aar gl. Sønnen overtager Huset.

Matr. Nr. 4^{f} Ass. Ejer: Chr. Ydes Enke.

1920, da Søren Mikkelsen, se 4^{a} Ass. sælger Hovedmarken samt Gaardsplads, Stuehus og Enge, beholder han hele Indmarken og Skoven. Han bygger et stort Beboelseshus og et rummeligt Udhus. Han sælger efterhaanden alle Byggepladser paa den nordlige Side af Landevejen, og Granskoven bliver staaende som Læ mod Nord. Da disse Grunde er solgt, begynder han at udstykke Grundene langs Sydsiden. 1932 sælger han hele det tilbageblevne af Ejendommen til Marius Nielsen m. fl., der straks sælger til Chr. Yde. Der er endnu nogle Byggegrunde tilovers. Disse overgaar ved Bytte med Chr. Dyrby, som ejer den Jord, samt det tippede Bak, der ligger øst for Flinthulen og som tidligere har tilhørt denne Lod.

Blæst og Sygdom samt en stærk Afdrift har tyndet slemt ud i Skoven, saa det er kun et Tidsspørgsmaal maaske, naar hele det store tilplantede Areal helt er forsvundet. Et meget stort Stykke er allerede ryddet for Stubbe, og Jorden bliver dyrket.

Selve Pladsen om Huset var endnu beplantet med store Graner, som Yde nu har ryddet, og han har anlagt et smukt lille Haveparti. Yde er født i Storring, gift med Sine
Børn: Christen, Smed i Randers, Aksel, Bagersvend, og en Datter Esther. Yde var Sognefoged. Han havde en særlig Evne til at kunne udføre alt Slags Haandværk lige saa fint som en fagudlært.

Yde døde efter en Operation 1937.

Matr. Nr. 4^{f} Ass. Ejer: Købmand Storgaard.

Paa denne Grund opførte Karetmager Chr. Jensen et Hus, hvori der samtidig blev bygget Værksted. Ved Siden af Haandværket havde han en god Fortjeneste ved at handle med og bytte Vogne. 1922 sælger han Hus med Værksted samt en opført Sidebygning, som tjente til Opbevaring af Vogne og Materialier, til Købmand Holger Andersen. Han lod Værkstedet ombygge som Butik og begyndte en Købmandshandel. I Sidebygningen blev der indrettet et Værelse med Køkken. Det blev udlejet nogle Aar som billig Beboelse. 1924 overtager Købmand Karl Jensen Forretningen. Han var der kun et Aar, og Købmand I. P. Jensen drev derefter Forretningen i 2 Aar og solgte 1927 til Købmand Knudsen, som drev Handelen i 7 Aar. Hans Kone dør 1925, og han bliver atter gift med Laura Bech, se 3^{af} Ass. 1934 køber Købmand Storgaard Forret-

ningen. Han er g. m. Sigrid, f. Hougaard fra Fajstrup, f. 1908, han er fra Svendborg, f. 1901.
Købmand Knudsens Børn er: Herluf, tjener, Gunnar, ved Handelen, Ejvind, Skrædder, Ellen og Else.
Knudsen rejste til Granslev.

Matr. Nr. 4^{y} Ass. Ejer: Jacob Christensen.

Murer Martin Rasmussen købte Grund og lod Huset opføre, solgte det med det samme til Marius Rasmussen fra Floes, som 1919 solgte til Peter Knudsen fra Lund. Han køber det af Rasmus Ivarsen oprettede Statshusmandsbrug og bygger et Udhus. 1923 køber M. Velling Huset. Han fik ved den Tid sin Afsked som Intendant ved Hæren efter dennes Reduktion. Han levede nogle Aar paa Ventepenge, men fik senere, da han ingen fast Ansættelse kunde faa, fast Pension. Han blev snart ked af Landbruget, solgte Jorden og virkede udelukkende som Revisor, mest for Brugsforeninger og Sparekasser. Han er født i Romalt, g. m. Kirstine, f. Kjeldsen, fra Haderslev. 1933 sælger han Huset til Jacob Christensen, f. i Tørslev 1873, g. m. Anne, f. Sigvardsen, f. 1875 paa Aarslev Mark.

Matr. Nr. 4^{z} Ass. Ejer: Jens Peter Nielsen.

Jens Peter Nielsen, f. 1861, se 31^{a} Ass, køber Grund 1914 og bygger Hus. Han bor der endnu og har 1935 holdt Guldbryllup. Hans Kone, Ane Kirstine, f. Pedersen Bundgaard, se 31^{a} Ass, dør 1935. Børn: Bundgaard, Martha, gift i Randers, Peter, g. m. Jordemoder Fru Bechmann, Havndal, og Niels, ved Banevæsenet i Fredericia.

Matr. Nr. 4^{ae} Ass. Jordemoderbolig.

Her køber Murer Martin Rasmussen ogsaa Grund og bygger Hus 1917. 1918 sælger han Huset til Randers Amt, og det indgaar som Jordemoderbolig.
Fru Pedersen bliver fra Bramstrup Distrikt ansat under Assentoft Distrikt; hun er født Lundgaard fra Bække, f. 1884. Hendes Mand dør Aaret efter Ansættelsen. En Datter, Mariane, bliver gift med Slagter Stenfac. De begynder en Slagterforretning og kører samtidig Lillebil, men opgiver det ret hurtigt og rejser til Laurbjerg. En anden Datter hedder Karen, og en Søn, Laurits, f. 1913, er Murer.

Matr. Nr. 4^{gd} Ass. Ejer: Laurs Rasmussen.

Under Krigen 1917, imens Rationering paa Fødemidler fandt Sted, købte Julius Jespersen, som paa den Tid havde en stor Fedevareforretning i København, en Grund, hvorpaa han byggede en Villa og lejede sin Forretning ud. Det er et solidt bygget Hus, men Byggeriet fandt Sted under de allerdyreste Forhold.

Byggesummen løb op imod 20.000 Kr. Efter Krigen vendte han tilbage til København og solgte Huset til Laurs Rasmussen, Gaardejer, Drastrup, se iøvrigt 4ª Dr.

Matr. Nr. 4 Ass. Ejer: Margrethe Christensen.

1918 køber Handelsmand Jens Christensen, efter at have handlet med flere Ejendomme og Gaarde, denne store Grund og bygger et stort Beboelseshus og et rummeligt Udhus. samtidig med at han køber en stor Brøeng samt Jord og Eng tilbageholdt ved Salget af Volk Mølle.

Han var født i Mygind, hvor han en Del Aar var Landpost, gift 2. Gang med Margrethe, f. Thim, se 7ª Ass., f. 1875. Han købte Gaarden Matr. Nr. 8 Ass., som han hurtig solgte. Handlede stadigvæk med Ejendomme, f. Eks. Nr. 6, Floddalsgaard, Volk Mølle, og de sidste Aar med Kreaturer og Heste. Han var en dygtig Handelsmand og blev tilsidst anset som meget velstaaende. Han var en meget virksom Mand indtil sin Død 1931. Han fik ikke Lejlighed til at indkræve sine mange Fordringer. Flere forblev sikkert skjult, og andre maatte inddrives med Tab i Forbindelse med nogle Kautioner, som maatte opfyldes.

Dette gjorde et stort Skaar i Velstanden. Enken vilde helst have solgt det hele, men i Forhold til Anlægssummen syntes Tilbudene alt for lave. Hun lejer da Engene ud, og Villaen blev udlejet paa et længere Aaremaal til Repræsentant Marius Nielsen. Margrethe lejede sig derefter ind hos en Søster i Byen. I sidste Ægteskab var der ingen Børn, i første en Datter, Marie, gift i Randers. En Søn, Niels Christensen, se 2ª Tammestrup.

Matr. Nr. 4am Ass. Ejer: Pens. Lærer Vølver.

Denne Byggeplads blev 1918 købt af Lærer Vølver, f. i Aaby 1874, g. m. Marie Karoline, f. Nielsen, f. 1878 i Nørre-Sundby.

Grunden laa ubebygget indtil 1935, da der bliver opført en stor Funkisbygning med 2 Etager.

Matr. Nr. 4ag Ass. Ejer: Niels Sørensen.

Da Søren L. Sørensen 1924 sælger sin Ejendom paa Ladegaards Mark, køber han denne Ejendom og bygger Hus. Efter hans og hans Kones Død overgaar Huset til Sønnen, Niels Sørensen, f. 1909, g. m. Magda, f. Nielsen, f. i Aarslev 1909, se 4ba Ass.

Matr. Nr. 4bb Ass. Ejer: Benedicte Rasmussens Arvinger.

Denne Grund, den sidste mod Nord, blev købt af Murer Martin Rasmussen. Den overgaar til Benedicte, da hun sælger Ejendommen 4ª. Hun køber samtidig Marken 3ª, som var dreven af Velling. 1925 opfører hun et Beboelseshus samt 2 Længer. Denne lille Gaard driver hun alt sammen med en Datter, Dagmars, Hjælp. De var begge meget arbejdsomme og havde en sjælden Lyst baade til Landbruget og Kreaturernes Pleje, indtil Sygdom tvang dem begge til at holde op. Hun forpagtede 1935 Gaarden bort til Morten

Poulsen, f. i Sdr. Vilstrup 1889, g. m. Ane Sofie, f. i Gjeding 1892. Børn: Jørgen, f.1921, og Esther, f. 1922.
Benedicte Rasmussen døde 1936.

Matr. Nr. 4n Ass. Ejer: Margrethe Roed.

1912 lader Jørgen Jespersen dette Hus opføre, og i en lille Tilbygning indrettes en Butik til Kødsalg, som udlejes til Møller Klostergaarden, og Huset gaar som Eje over til Søstrene Franciska og Sofie Rasmussen. Sidstnævnte bliver gift med Sadelmager Kastrup. Efter deres Bortrejse til København købes Huset af Enke Margrethe Roed, f. i Ølst Sogn 1871. Kødudsalget blev ret hurtig nedlagt.

Matr. Nr. 4o Ass. Ejer: Søren Bach.

Chr. Houlberg sælger denne Ejendom med stort Udhus til Søren Bach, se 17a Ass. Han havde regnet med at kunne lægge al Jorden til Nr. 17 under den købte Ejendom. En nylig udkommen Lov forbød imidlertid at nedlægge nævnte Gaard. Han beholdt en Eng og Tolten og driver dermed et lille Landbrug. Søren Bach er f.1859, g. m. Bodil, død 1935. De havde holdt Guldbryllup. Børn: Anna, g. m. A. Caspersen, se 18, Ass., og en Søn, Jens.

Matr. Nr. 4 Ass. Ejer: N. Ø. Frandsen.

Denne store Villa er bygget af Murer Martin Rasmussen og har 2 Etager. Han bebor den en Tid og sælger til Chr. Yde, se 4i Ass., 1820. Ved Salget af Nr. 6a beholder han en Klostermose og køber en Jordparcel ved Siden af Huset af Skrædermester D. Sørensen. Efter at have købt nord for Landevejen sælger han til N. Qvist Frandsen, f. i Fajstrup 1900, g. m. Petra, f. i Rimsø 1897.

Matr. Nr. 4ao Ass. Ejer: Frederik Christiansen.

Af de 3 Byggegrunde, som Dyrby var kommen i Besiddelse af syd for Landevejen, sælges den ene 1934 til Frederik Christiansen, se 3i Ass., f. 1907, g. m. Dagmar, f. paa Fyn 1904. Børn: Geidmund, f. 1936. Han bygger samme Aar Hus paa Grunden.

Matr. Nr. 4ba Ass. Ejer: Niels Anton Nielsen.

Murmester Peder Nielsen købte Grund af Dyrby og opførte et Hus 1932. Han har boet paa forskellige Steder og undertiden drevet mindre Landbrug ved Siden af sin Profession, har bygget mange Gaarde og Huse igennem Tiderne og er søgt som en meget dygtig og solid Haandværker.Han er Enkemand. Børn: Margrethe,

gift i Gl. Oustrup, Hagbart, i Sønderjylland, Magda, se 4ag Ass., Sigvard, Murer, og Dagmar. Han flytter til Kristrup og sælger til Arbejdsmand Niels Anton Nielsen, f. i Ølst Sogn 1877, g. m. Karen, f. i Thy 1882. Børn: Sigfred, Else og Grethe, Tvillinger, Christian og Dagna, Johan og Alfred.

Matr. Nr. 4t Ass. Ejer: Peter Hemmingsen.

Dette Hus var det sidste, Martin Rasmussen byggede. Efter at have boet der nogle Aar sælger han til Peter Hemmingsen fra Floes, f. paa Møen 1864, g. m. Johanne, f. paa Møen 1865. En Datter, Bodil Margrethe, f. 1899, er hjemme.

Matr. Nr. 4bc Ass. Ejer: Julius Jørgensen.

Søren Jensen sælger 1933 Halvdelen af den gl. Forskoles Have til Tømrer Julius Jørgensen, som bygger Hus samme Aar. Han er f. i Askildrup, g. m. Johanne.

En Datter, Nielsine, er gift i Randers med Elektriker Eigil Laursen, se 70a Ass., en Søn, Egon er Elektriker.

Matr. Nr. 5e Ass. Ejer: Thrue Rasmussen.

Den gamle og den nye Landevej skærer hinanden i en skarp Vinkel. Da det første Hus blev bygget, var den nye Landevej ikke anlagt, og det gl. Hus laa langs den gl. Landevej.

1844 boede Væver Rasmus Christen Rytter i Huset, f. 1797, g. m. Karen Ivarsdatter, f. samme Aar. 1870 overtager Sønnen Ivar Rasmussen, f. 1838, Huset. Han var g. m. Thrine Sørensen Kok, se 29a Ass. Børn: Rasmus Ivarsen, se 38 Ass., Søren, se 14d Ass. og Carl, f. 1873. Han var svag og gik meget daarligt. Han blev uddannet som Skomager. Efter Ivar Rasmussens Død gifter Thrine sig med Enkemand Anders Pedersen, se 35g Ass. Paa denne Tid begyndte Kendskab til Bajerskøl paa Landet. Ved Siden af en lille Høkerhandel solgtes ogsaa Øl, som blev taget hjem i Øltræer, og Forhandlerne aftappede selv Øllet og kunde sælge det for 8 Øre pr. Flaske. Thrine fortsatte Handelen efter Mandens Død, og den har sikkert givet et rigtig pænt Udbytte. Samtidig begyndte Carl som Skomager, og efter nogle Aars Forløb kunde de bygge det ret store solide Hus med Værksted og Butik langs den ny Landevej. Skellet mod Naboens Jord blev reguleret, saaledes at der kunde anlægges en nogenlunde regelmæssig Have.

Efter Moderens Død overtager Carl Rasmussen Huset. Han køber flere ret dyre Maskiner. Det havde han sikkert nok klaret igennem Tiden, men Ideen med Butikken forsynet med et stort Udstillingsvindue og store Skabe og Hylder, som han i den dyre Tid fyldte med for flere Tusinde Kroner færdige Skotøjsvarer, var ikke saa god. Der blev saa godt som intet solgt, og da Priserne faldt, maatte hans Kreditorer overtage Huset.

Det var ikke af Mangel paa Arbejde eller Arbejdslyst, at det gik galt, saa det maa beklages, at det gik saadan. Han fandt en Lejlighed med Værksted ved Landevejen, hvor han ogsaa virker ihærdigt. Han er g. m. Ane Marie fra Skanderborgegnen, f. 1891. Børn: Arne, f. 1920, Henry, f. 1923, Egon, f. 1925, og Viggo, f. 1928.

Han havde ogsaa den Sorg, at hans Kone fik et Nervesammenbrud, som nødvendiggjorde et længere Ophold paa et Asyl.

Kreditorerne, Jens Christensen og Emil Thim solgte Huset med det samme til Rasm. Mariager 1924. Han køber med det samme en Parcel paa 3 Tdr. Land fra Volk Mølle af Jens Christensen samt et Stykke Naaletræsskov paa 2 Td. Land fra Gaarden 5b, bygger Udhus og driver et lille Landbrug nogle Aar. 1930 lod han Huset indrette med 2 Lejligheder, da hans Datter, Anna, blev g. m. Elektriker Thrue Rasmussen, se 14h Ass.

Efter 2 Aars Forløb krævede hans Arbejde Bopæl i Randers. Han havde ved Omforandringen købt Huset. Efter hans Bortrejse flytter Rasm. Mariager, og Lejlighederne bliver udlejet, den ene med Haven til Bertel Bjerre Jensen, se Volk Mølle, f. i Thy 1902, g. m. Klara, f. i Gjesing 1901, den lille Lejlighed til Gartner [illegible] Thomsen fra Randers, g. m. Valborg, se 11i Ass.

Matr. Nr. 5t Ass. Ejer: Bager Julius Lyngaa.

Huset, hvori det oprindelige Bageri fandtes, laa længere mod Vest. Det var gammelt og simpelt og laa lavt under Landevejen. Det blev opført 1868 af Bager J. M. Ankerstjerne, som boede der indtil 1888, da det overgik til Bager M. Chr. V. Thorsen, og en kort Tid derefter købte Bager Fischer det. 1906 køber Bager Julius Lyngaa Huset. Paa den Tid var Landbagerierne stærkt udvidede, idet de fleste Hjem opgav at bage.

Det gamle Bageri kunde næppe tilfredsstille Tidens Fordringer, hverken med Plads eller Hygiejne. Bager Lyngaa byggede da et stort rummeligt Beboelseshus med Kælder og Bageri under hele Huset. Moderne Ovn og Maskiner blev anskaffet. Kunderne boede her som andre Steder indtil en Mil borte, og Varerne skulde leveres til dem. En Kusk og et Spænd Heste var nødvendigt. Der blev opført et Udhus med Vognport og Stald, og samtidig købte han en lille Jordparcel af Jens Christensen fra Volk Mølle for at avle Foder til Hestene.

Der er nu oparbejdet en meget god Forretning, og da Bilerne har afløst Hestekøretøjerne, kommer man hurtig over de daglige Brødture.

En Del af Jorden er beplantet med Frugttræer og Frugtbuske, og et Par Grunde er solgt, eventuelt som Byggepladser.

Julius Lyngaa er f. i Skjød 1881, g. m. Maren, f. Nielsen, f. i Højbjerg 1884. Børn: Emilie, f. 1913, g. i Skørring med Mejerist Møller, Harry, g. m. Marie Madsen, se 35f. Han er Bager, og de har 1936 overtaget et større Bageri i Ørsted, Ely, g. m. Gaardejer Jørgen Jørgensen, Støvring, og Marie, f. 1915.

Matr. Nr. 5d Ass. Ejer: Bødker Andersen.

Da J. M. Ankerstjerne 1856 sælger sin lille Ejendom, nuværende Haldsølund, køber han en stor Byggeplads og bygger Hus. Det var kort Tid før Landevejen blev anlagt, og dens Opfyldning forvoldte, at Huset kom til at ligge alt for lavt. Han tilplantede det store Areal med Frugttræer. Om han ogsaa var Haandværker, ved jeg ikke. Han var Kirkeværge i den Tid, den gamle Kirke blev nedbrudt. Et kort Stykke Panel i det gamle Hus tyder paa at kunne være fra Prædike- eller Kirkestole derfra. Den gamle Kirkedørsnøgle havde han ogsaa opbevaret.

J. M. Ankerstjerne var g. m. Karoline, f. Jacobsen. Deres Børn: Nicolaj, f. 1844, Caroline, Ottilie, f. 1846, Mar-

tin, f. 1842, Gustav, f. 1848, Johan, f. 1849, Peter, f. 1851, Christian, f. 1853, og Ragnhild, f. 1859. Nicolaj Ankerstjerne lærte Bødkerhaandværket og overtog Huset 1879 og lod bygge nogle Fag til, hvor hans Forældre boede. Han vedblev at virke paa denne Plads indtil sin Død 1928, 80 Aar gl.

Han var dekoreret med Danebrogskorset som Anerkendelse for Arbejde under Opførelsen af Alderdoms- eller Haandværkerstiftelsen. Han havde 2 Børn: Kirstine, ugift, som arver Huset, og Johan, der drev Bødkerforretning, indtil Huset 1935 blev solgt til Bødker Andersen fra Auning, f. i Skørring, g. m. Andrea, f. Nielsen, se 20ª Ass. Børn: Christian, gift, bor i den ene Lejlighed, en Søn Hartvig, se 3£ Tmstr.

Kirstine solgte 2 Byggegrunde, en paa 1 Skp. Land og en paa 2 Skp. L., sidstnævnte til en Pris af 2200 Kr.

Matr. Nr. 5ª Ass. Ejer: Madsine Sørensen.

Kort efter, at Skrædder Alfred Sørensen havde købt Grund af Ankerstjerne og bygget en Villa, rummelig med Kælder under hele Huset, bliver hans Fader, Skræddermester Chr. Dengsø Sørensen, som bor paa den modsatte Side af Landevejen, ramt af et apoplektisk Tilfælde. Hans ene Side blev lammet, og han mistede Talens Brug. Hukommelsen svigtede ogsaa. Han maatte da opgive sin Forretning. Sønnen Alfred overtog den, og de gamle flyttede over i det nybyggede Hus.

C. D. Sørensen, der er f. i V. Velling 1869, g. m. Madsine, f. Pedersen, f. i Klosteret 1870, begyndte en Forretning midt i Halvfemserne, der ret hurtig kom igang, saaledes at han beskæftigede baade Svende og Lærlinge, byggede til Butik samt Tilskærerværksted, hvor han gav Kursus i Tilskæring, som blev søgt af mange. Han tog livlig Del i, hvad der foregik i Byen, og var i det hele interesseret i, hvad der var oppe i Tiden. I 33 Aar virkede han som Skrædder, indtil Sygdommen mødte ham. Efterhaanden bedredes Sygdommen, og han kunde atter følge Begivenhederne og var nogenlunde fortrolig med sin Skæbne. Døden indtraadte dog 1936.

Børn: Aksel, Skrædder i Hadsten, g. m. Sofie, f. Rasmussen, se Sofiekloster, Marie, g. m. Chr. Carlsen, Randers, ansat ved Banevæsenet, og Alfred, se 5ªv Ass.

Matr. Nr. 5ªv Ass. Ejer: Kirstine Bording.

1830 køber Jens Peter Bording denne store Byggegrund, den dyreste i Byen, og lader opføre et Hus med Udhus. Han dør allerede Aaret efter, 70 Aar gl., og hans Enke, Kirstine, bebor nu Huset, se iøvrigt 3£ Tmstr.

Matr. Nr. 5f Ass. Ejer: Amalie Sørensen.

Da den nye Landevej blev anlagt, flyttedes Jordemoderbygningen, som før havde ligget ved den gl. Landevej i Matr.Nr. 4h. 1856 flyttede Distriktsjordemoder Facov op i Huset, som Amtet lod bygge. 1869 blev Mad. Jensen ansat, og hun virkede der i 44 Aar, indtil Fru Bechmann blev ansat. Hun virkede der fra 1914 til 1919 og blev ved sin Afrejse gift med Bundgaard, se

4z Ass. Jordemoderboligen var nu ikke i Stand til at opfylde Tidens Boligkrav, og Amtet lod købe et nyt Hus. Det gamle blev solgt til Martinus Sørensens Enke, se Langagerlund, som lod foretage en grundig Restauration, og der findes nu 2 pæne Lejligheder.

Matr. Nr. 5u Ass. Ejer: Frands Kloster Frandsen.

Smed Søren Chr. Thim byggede dette Hus 1873 og indrettede en lille Smedje. Allerede 1874 sælges det til Niels Chr. Sørensen fra Fausing, se 11a Ass. Efter hans Død 1879 køber hans Svoger, Niels Pedersen Ulv, Huset, og derefter hans Svoger, P.Hauthorn, se 11. Efter hans Død bliver Enken, Maren, boende der i mange Aar. 1931 fandtes hun liggende død i Huset.

Huset var meget forfaldent, og Arvingerne solgte det til Frands Frandsen, se 3b Tmstr. Han er født paa sidstnævnte Ejendom 1863, g. m. Ane Marie, f. Nielsen, f. i Kristrup 1866. Der er ingen Børn i Ægteskabet. Frands lader Huset restaurere, og det afgiver nu en ret god Bopæl.

Matr. Nr. 5z Ass. Ejer: Sørine Christensen.

Da Snedker Jørgen Jespersen havde virket nogle Aar, og hans Forretning stadig udvidedes, købte han Grund 1878 og byggede Hus med stort Værksted og Lagerrum. Ved Siden af Snedkerfaget virkede han som Tømrer og byggede flere Gaarde rundt paa Egnen. Da hans første Kone, Anna fra Hadbjerg, døde, lejede han Forretningen ud, flyttede til København og begyndte en Sæbefabrikation sammen med en Broder. Den opgiver han ret hurtig og rejser atter til Assentoft, hvor han overtager Pladsen som Brugsforeningsuddeler og bliver gift 2. Gang med Hanne Skov, der havde virket som Børnelærerinde. Han opgiver snart Uddelerpladsen, bygger Huset 4u og sælger Hus og Forretning til Tømrer Gert Christensen paa de Vilkaar, at han ikke maa begynde en ny selvstændig Forretning i Sognet. Hans Kone Hanne er imidlertid død, og han bliver gift med en Enke, Kirstine, fra Randers. Han arbejder som Svend hos Gert Christensen en Tid, men døde pludselig. Han havde inden sin Død oprettet et Legat fra hver af sine 3 Koner, for de 2 første 100 Kr. fra hver, fra den sidste noget mere.

Gert Christensen er født 1877, se 3f Tmstr., g. m. Sørine, f. 1878 i Romalt. Han havde meget at bestille - det var paa den Tid, at det store Byggeri ved Landevejen fandt Sted - og benyttede Snedkerfaget om Vinteren. Han døde 1935. I Ægteskabet er en Søn, Villy, f. 1913, som er uddannet i Faget.

Matr. Nr. 5y Ass. Ejer: Christian Andersen.

Denne Byggegrund var ogsaa købt af Jørgen Jespersen. Da Laurs Andersen, f. i Fausing 1856, g. m. Sine, f. Christensen (Rytter), se 14h Ass., bliver ansat som Vejmand under Amtet, køber han denne Grund og bygger Hus. Efterhaanden køber han stadigvæk Jord og Mose og Eng, og da han 1925 afstaar Ejendommen til Sønnen, Kristian, er der ogsaa bygget Udhuse, saaledes at der nu holdes en halv Snes Kreaturer og 2 Heste. Laurs drev Træskohandel ved Siden af sin øvrige Virksomhed.

Chr. Andersen er f. 1886, g. m. Anna, f. Pedersen, se 2c Tmst.

Der er et Barn. Magda, f. 1928.
Laurs Andersens Kone døde 1930. Der var foruden Sønnen en Datter, Marie, se 30ª Ass.

Matr. Nr. 5e Ass. Haandværkerstiftelsen.

Følgende Haandværkere i Assentoft tog 1888 Initiativet til at bygge en Stiftelse for ældre Folk:
Nicolaj Ankerstjerne, Bødker,
Søren Chr. Thim, Smed,
Niels Andersen, Klejnsmed,
J. M. Ankerstjerne, Bager,
Serup, Naalemager,
N. P. Thorup, Tømrer,
Mørch, Høker,
R. Laursen, Musiker, og
Nicolaj Nielsen, Maler.

Formaalet var at yde Hjælp i Sygdomstilfælde og billig Bolig. Først i 1906 blev der udformet en Fundats, som blev lovlig stadfæstet under Formaalet at yde værdige og trængende Haandværkere eller deres Enker saa vidt muligt fri Bolig og Brænde, muligvis Understøttelse i Penge eller anden Hjælp.

1889 blev der købt en Byggegrund paa 3 Skp. Land af Jens Daniel Frandsen for en Pris af 300 Kr. Foreningen ejede i Penge 897 Kr., og da Bygningen var færdig, laantes der 2500 Kr. Møder var da ikke saa almindelige som nu, og Indtægten indgik nærmest paa følgende Poster: Bymændene lejede Salen paa 10 Aar a 50 Kr. pr. Aar, og de maatte benytte den til Legestue 7 Gange. Beværtningen blev lejet ud til Bager Thorsen for 50 Kr. aarlig, Køkkenet til Grethe Therkildsen for 20 Kr. aarlig. Det kunde se ud til, at der har været flere Indkomster, da Status allerede 1892 udviser en Formue paa 2835 Kr. 1895 opførtes første Gang Dilettantskuespil, hvis Indtægt gik til Huset, men den var ikke overvældende, idet den kun beløb sig til Kr.45,45. 1901 fandt en Bazar Sted. Genstandene var hovedsagelig udført af Haandværkerne, Den gav et Overskud paa 350 Kr. En anden, som senere blev afholdt, gav et Overskud paa 584 Kr. Der er bleven bygget til den sydlige Ende af Huset med lidt Fremspring ud for hver Side af Huset. Derved blev der Plads til Musiktribune og Scene til Dilettantkomedie, som nu jævnlig finder Sted. 1922 blev der foretaget en større Bekostning. Hele Huset blev belagt med Pandeplader, en Balkon blev oprettet og nyt Gulv lagt over hele Salen, og denne blev malet. Senere er der opført en Trappe fra Salen til Balkonen. Der er forneden i Huset 5 Værelser, og 2 Køkkener samt et Kammer foroven, der som Regel altid er besatte. I den Del af Jorden, som ligger mod Vest, blev der 1922 anlagt Pyntehave, og i den Del, der vender mod Øst, inddelt nogle Skifter til Benyttelse af Beboerne. 1892 blev det vedtaget, at Spiritus ikke maatte findes ved Ungdommens Baller. Senere er der udstedt helt Forbud mod Spiritus i Huset.

Matr. Nr. 5æ Ass. Ejer: Barber Pedersen.

Af de Materialer, som kunde bruges fra det nedbrudte Hus ved Floddalsgaard, lod Jens Brask dette Hus opføre. Det blev lejet ud i flere Aar, indtil det blev solgt til Martinus Mygind, Langagerlund, 1915. Efter hans Død 1929 sælger Enken det

til Barber Pedersen, som efter at der er indrettet Barberstue, begynder som Barber. Dette Erhverv har før kun været betragtet som et Bierhverv, men siden Damemoden med det korte Haar er indtraadt er der bleven fuldt ud nok at bestille. Pedersen er f. i Ringkøbing 1889. Der er indrettet 2 Lejligheder i Huset, hvoraf Skomager Rasmussen bebor den ene.

Matr. Nr. 5^{ab} Ass. Ejer: Anker Nielsen.

Da Jørgen Jespersen solgte sin Forretning til Gert Christensen, opførte han dette store Hus med Kælder under hele Huset og med Kvist og Beboelse ovenpaa. Det bliver 1912 solgt til Sadelmager Kastrup. Han flytter til København, og Huset bliver solgt til en pens. Præst, der hed Brandstrup. Han boede der et Aars Tid og købte saa en Byggegrund, som laa øst for Huset, af Slagter Hjelmager. 1925 sælger Præsten til Tømrer Anker Nielsen, f. i Thrustrup 1898, g. m. Sofie, f. Sørensen, f. i Asferg 1895. Børn: Agner, f. 1926, og Preben, f. 1927. Hendes Fader, Niels Sørensen Degn, f. i Ammelhede 1855, bor hos dem. Han har haft Gaard paa Asferg Østermark.

Matr. Nr. 5^{av} Ass. Ejer: Alfred Sørensen.

Da Skrædder C. D. Sørensen bliver lammet, se 5^{ø} Ass., overtager Sønnen, Alfred Sørensen, den store, veldrevne Forretning. Efter som Forretningen udvidedes, byggede og udvidede D. Sørensen. Huset er opført 1896. 1909 blev der bygget nogle Fag til Butik og Tilskærerstue m. m. En ledig Byggeplads blev købt og blev udnyttet som Have. Alfred Sørensen holder Forretningen i samme solide Gang som i Faderens Tid. Han er f. 1900, g. m. Minna, f. Frederiksen, f. i Bregnet Sogn 1903. Børn: Rita, f.1926, Ejvind, f. 1928, og Kaj, f. 1936. Hendes Moder, Karoline Frederiksen, bor hos dem.

Matr. Nr. 5^{ah} Ass. Ejer: Enke Marie Pedersen.

Paa det nordvestlige Hjørne af den Granplantage, som Niels Pedersen, se 5^{b} Ass., plantede, lod Enken opføre et Hus. Hun bliver ked af at bo der og sælger 1918 til Husmand Søren Kastrup, der 1919 sælger til Enke Elisabeth Lange, hvis Mand og voksne Søn er død af den spanske Syge. Hun sælger Gaarden paa Aarslev Mark. Af hendes Børn er Maren g. m. Smed Houlberg, se 71^{b} Ass., Valborg g. i København, Rigmor g. i Randers, og Karen, ugift. Elisabeth Lange køber 1925 1 Skp. Land Skov af R. Mariager og udlægger den som Hønsegaard. 1927 sælger hun Ejendommen til Bent Pedersens Enke, Marie, se 2 Essb.

Matr. Nr. 5as Ass. Ejer: Rasmus Mariager.

1925 køber R. Mariager den af N. Pedersen plantede Granskov af N. Chr. Jensen, se 8^{a} Ass. 1932 lader han rydde et Stykke Skov og bygger Hus samt anlægger Have. Her som desværre mange andre Steder har en Spore eller Svamp faaet Indpas. Den angriber Træets Rod. Naalene falder af, og paa kort Tid kan ret store Partier gaa ud. Dens Navn betegnes som „Rodfordærveren". Dette i Forbindelse med et Par stærke Stormdage ryddede næsten hele

Skoven. De faa spredte Træer, som blev levnet, blev tilsidst ryddede, Stubbene blev trukket op, og Arealet er dels indgaaet som Frugttræsplantage og benyttes dels til Agerbrug.

R. Mariager er født i Hørning 1862, g. m. Maren, f. Rasmussen, f. i Fløjstrup 1875. Børn: Karen, f. 1897, Marie, f.1899, gift i Aalborg, Christian, f. 1902, Installatør i Randers, Margrethe, f. 1904, i Randers, og Anna, f. 1906, g. m. Elektriker Thrue Rasmussen, Randers, se 14d Ass.

Matr. Nr. 5aa Ass. Ejer: Chr. Dyrby.

Da Dyrby solgte Huset Nr. 70, køber han Grund og bygger den store Villa. Paa Nabogrunden laa et ret stort Udhus, som Gaarden Nr. 4 havde benyttet som Svinehus. Dyrby var oprindelig Murer. Han har i mange Aar ernæret sig som Handelsmand og Ejendomsmægler. Dyrby ejede det gl. Hus Nr. 36;nogle Aar, før det blev nedbrudt, benyttede han det til Cementstensproduktion. Efter dets Nedbrydning flyttede han Virksomheden over i nævnte Udhus. Virksomheden er nu nedlagt.

Dyrby er f. i Tilst 1877, g. 1. Gang m. Sofie, f. Laursen, se 70a Ass., og 2. Gang m. Gyde, f. Ahm, fra Gerlev, f. 1877. Han blev Sognefoged efter Ydes Død 1937. Børn: I 1. Ægteskab: Rasmus, Uddeler i Ommestrup, Arvid, Murer i København, gift, Anna, g. i Dalbyneder, Sofie, f. 1910, g. i Hjørring m. Maskinfabrikant Nielsen fra Dronningborg. I 2. Ægteskab: Erna,f.1915, ansat i Forretning i Randers.

Fru Dyrby var inden sit Giftermaal Forskolelærerinde i Ass.

Matr. Nr. 7b Ass. Ejer: Alfred Kjær.

Allerede 1834 blev denne Sandlod bortsolgt fra Nr. 7 til Anders Jensen (Skrædder) fra Kristrup, g. m. Inger Nielsdatter, f. 1800. Hans Forældre, Jens Christensen og Anne Bentsdatter, boede hos dem og døde 1835. Anders Skrædder bygger paa Lodden. Det var en simpel Sandlod, saa det er vistnok ret sandsynligt, at han har ernæret sig som Skrædder. Hans Datter, Ane Marie, bliver g. m. Smed Thim, som overtager Ejendommen, driver Grisehandel og ernærer sig samt sin ret store Familie rigtig godt. Hans Børn er: Hans, se 12a Ass., Amalie, se 3 Essb., Margrethe, se 8, Ass., Søren, se 35b Ass. og Emil Thim, som overtager Ejendommen 1902, se 4a Ass. Han sælger den til Martin Madsen 1913, der atter sælger til Peter N. Jørgensen, som lader opføre et lille Slagtehus og driver lidt Slagterforretning. 1924 køber Peter Kjær fra Lille Sporup Ejendommen. Den var i en daarlig Tilstand med en simpel og mangelfuld Besætning samt daarlig vedligeholdte Bygninger.

Det kunde synes en trist Begyndelse for P. Kjær. Han havde hele sin Tid virket paa en god lille Gaard og levede tilsidst under gode økonomiske Kaar, indtil Efterkrigstiden slog ham ud. Han kautionerede for et Par Børn, som i den dyre Tid havde købt almindelig store Bøndergaarde. Han maatte nu her begynde paa bar Bund. Efter faa Aars Forløb blev Besætningen forbedret og Bygninger rettet op og afpudset, saaledes at de kom til at se meget pyntelige ud i Forhold til deres Ælde. Der blev købt lidt Jord samt en god lille Eng, hvilket hjalp til, at Avlen steg betydeligt. P. Kjær var g. m. Ane, f. Pedersen, fra Hollandsbjerg. En Søn, Alfred Kjær, der hele Tiden havde hjulpet betydeligt til

ved Forbedringerne, overtager Ejendommen 1929. P. Kjær køber en Grund, Nr. 36a, og bygger Hus, men han dør efter et Aars Forløb. Huset bliver solgt til Marius Sten, og Ane flytter tilbage til Alfred Kjær, der er f. i Ørsted Sogn 1903, g. m. Else, f. Møller, f. i Floes 1902. De har et Barn, Gerda, f. 1930.
Alfred Kjær har nu oparbejdet en rigtig pæn Besætning, baade af Heste og Kvæg.

Matr. Nr. 7f Ass. Brugsforeningen.

1901 blev der paa et Stykke Gadejord opført en Bygning til Beboelse for Brugsforeningsuddeleren samt til Butik. Foreningen omfattede hele Sognet, men efter faa Aars Forløb blev der oprettet en Brugsforening i Drastrup, hvor Tammestrup sluttede sig til.

Matr. Nr. 3g Ass. Statsbrug. Ejer: Martinus Glerup.

Martinus Glerup, f. i Aarslev 1875, g. m. Mette Kirstine, f. Nielsen, f. i Vorup 1876, køber dette Statshusmandsbrug 1907. Han har senere købt noget Mose, hvoraf en Del er dyrket.
En Søn, Niels Christian, f. 1912.

Matr. Nr. 4a Ass. Ejer: Ejnar Thim.

1914 køber Emil Thim, se 7b Ass., Hovedmarken til Søren Mikkelsens Gaard. Han lader opføre en hel ny Gaard paa Marken, og han bruger en Del af Udhusene fra Gaarden i Byen. Det blev en behagelig Gaard at drive, da al Agerjorden ligger omkring Bygningerne.
Thim raadede ikke over store Midler, men det er gaaet godt for ham, og han udvidede Bygningerne, baade Stuehus og Udhuse. Han var g. m. Annine, f. Laursen, se 2g Tmstr. Der er i Ægteskabet 7 Børn, alle Sønner, hvoraf Christian er gift og har Gaard i Raasted, Aage gift og har Grønthandel i Randers, Ejnar, Harald, Henry, Eberhart og Alfred, de 2 sidstnævnte ved Handelen. Emil Thim var i mange Aar Formand for Lokalforeningen under Jydsk Andels-Foderstofforretning, hvilken Plads han udfyldte til alles Tilfredshed. Han døde 1936, 61 Aar gl., og Sønnen Ejnar overtager Gaarden.

Matr. Nr. 3l Ass. Ejer: Christian Bech.

1907 overtager Jens Bech, f. i Holbæk 1876, dette Statshusmandsbrug, og der er ved et Tillægslaan købt en Eng og en lille Jordparcel. Jens Bech var g. m. Jensine, f. i Ørsted 1865, død 1935. Han var i Bestyrelsen for den stedlige Husmandsforening og var nærmest valgt til Sogneraadsmedlem som deres Repræsentant. En Datter, Laura, se 4i Ass. Efter Konens Død overtager Sønnen Chr. Bech Ejendommen. Han er f. 1904, g. m. Magda, f. i Gimming 1910. En Søn Erik f. 1930.

Matr. Nr. 3c Ass. Ejer: Martin Hansen.

P. Sejersen fra Fausing overtager dette Statshus 1907. Det overgaar til Carl Nielsen og derefter til Hartvig Andersen, der

sælger til Martin Hansen, f. i Jebjerg 1890, g. m. Anne, f. Rønne, f. i Munkdrup 1894. Børn: Jens, f. 1921, Christian, f. 1924, og Johannes, f. 1926.

Matr. Nr. 3^{e} Ass. Ejer: Georg Carstensen.

Severin Jacobsen fra Hørning overtager dette Statsbrug 1907. Efter ham Martin Madsen 1918, Søren Chr. Knudsen 1920 og Niels Chr. Bertelsen 1923. Tømrer Søren Nielsen fra Romalt, g.m. Pouline Poulsen fra Uggelhuse, køber det samme Aar. Han sælger til Ole Christensen 1928, men paa Grund af hans høje Alder (84 Aar) sælger han 1934 til Georg Carstensen, f. 1913 i Aarhus, g. m. Emma, f. 1913 i Vellev.

Matr. Nr. 10^{b} Ass. Ejer: Anker Poulsen.

Ved Udstykningen 1907 overtager Søren Rasmussen, se 14^{d} Ass., dette Statsbrug, som 1912 overgaar til Albert Andersen fra Drastrup, g. m. Margrethe Qvist fra Hørning. Han sælger 1918 til Martin Astrup. Derefter Køber Carl Nielsen, som sælger til Anker Poulsen.

Matr. Nr. 10^{u} Ass. Ejer: Martin Fris.

Christen Jensen overtager Statsbruget 1907 og sælger 1908 til Martin Fris, der senere køber en Mose og en Parcel fra Nr. 17. Han er f. i Mammen 1883, g. m. Theodora, f. Nielsen, f. i Fausing 1890. Det er stræbsomme og dygtige Folk, som har opfødt en stor Børneflok: Helge, f. 1910, g. i Randers, Erling, f.1913, Johannes, f. 1916, Ejvind, f. 1918, Clara, f. 1919, g. i Randers, Aage, f. 1920, Knud, f. 1921, Ejgil og Ejnar, f. 1924, Elisa, f. 1926, og Tove, f. 1929.

Matr. Nr. 10^{r} Ass. Ejer: Carl Hakon Johansen.

Den første Besidder af dette Statsbrug var Jens Revsbæk. Derefter Niels Christensen og 1931 Jens Peder Andersen. Efter ham overgaar det til Carl H. Johansen 1932. Der er tillagt et Moseskifte.

Matr. Nr. 10^{s} Ass. Ejer: Jens Vestergaard.

Søren Nielsen bygger dette Statsbrug 1907 og sælger til Jens Vestergaard, f. i Marie Magdalene 1890, g. m. Marie, f. Sørensen, f. i Asferg 1891. Børn: Arne, f. 1915, Snedker, og Svend, f. 1917.

Matr. Nr. 10^{t} Ass. Ejer: Robert Johansen.

Henrik Rohde bebor Statshuset 1912 og sælger til Martin Astrup 1916, der atter sælger til Robert Johansen 1921. Han havde før den Tid boet i sit Fødehjem, som laa nord for Gunnerupmose. Denne Ejendom brændte, hvorefter han købte den nu beboede Ejendom og underlagde den Jorden fra den tidligere Ejendom. Robert Johansen er f. 1893, g. m. Mette, f. Jensen, f. i Randers 1898. De har i Ægteskabet 9 Børn.

Matr. Nr. 3aa Ass. Ejer: Jens Peter Glerup.

Efter at Jens P. Glerup havde virket som Arbejdsmand i Randers, købte han denne Statsejendom 1907, og han har boet der hele Tiden indtil nu. Til Ejendommen er senere købt Mose, som kan dyrkes. Han er f. i Aarslev 1869, g.m. Maren, f. Rasmussen, f. i Nimtofte 1871. Børn: Arne, Anna, g.m. Bundgaard, Virring, en Søn Marius, en anden Søn har Statshusmandsbrug paa Virring Mark.

Matr. Nr. 9c Ass. Ejer: Søren Schmidt.

Indtil 1870 laa 2 mindre Ejendomme inde i Byen, som hver havde Jord ude i de Skifter, der var tildelt Husmændene. Thomas Laursen, som ejede det ene, købte Naboens Del, hvortil hørte et lille Hjørne af Hovedmarken Nr. 9. Paa dette Hjørne byggede Thomas Laursen, se 26a Ass., en lille Gaard, hvortil der senere er købt lidt Eng og Mose. Efter Th. Laursens Død bliver Enken g.m. Laurs Mogensen fra Haurum. Han rejser ret hurtig tilbage og bliver Købmand og sælger til N. Jensen 1897. Han sælger atter til J. P. M. Jensen 1902, som samme Aar sælger til Søren Schmidt, f. i V. Alling 1872, g. m. Charlotte, f. Ulriksen, f. i Lemmer 1880. Ved at springe ud fra en Rutebil faldt hun om og slog sig ihjel paa Stedet; det skete 1936. Deres Børn er: Søren, Gaardejer i Linde, Carl, g. i Randers, Alfred, f.1911, Kontrolassistent, Esther, f.1912, g.m. Tømrer Svend Bundgaard fra Hørning.

Matr. Nr. 35b Ass. Ejer: Søren Thim.

Denne Parcel er ved Udstykningen tillagt et af Husene i Byen og ejedes 1832 af Chr. Laursen, g.m. Kirsten Thomasdatter. Efter hans Død bliver hun g.m. Peder Jensen (Tinnelade) fra Gl. Estrup. Han dør 1866, 64 Aar gl., og Stedsønnen, Laurs Christensen (Tinnelade) overtager Ejendommen. Jorden er dreven inde fra Byen fra et Hus i Kokgaarden. Han flytter ud, bygger paa Lodden og køber en lille tilstødende Lod, Matr. Nr. 21p af P. Mogensen, oprindelig en Essenbæklod nede i Floddalen. 1909 flytter han og hans Datter, Ane Margrethe, se 14p, ind til Byen og sælger til Søren Thim, se 7p Ass., g.m. Ida, f. paa Mols. En Søn, Egon.

Søren Thim har købt et Par Enge samt den saakaldte Møllemark paa 10 Td. Land fra Volk Mølle, der støder til den øvrige Mark. Der er nu opstaaet en lille Gaard med nye Bygninger.

Matr. Nr. Ejer: Frederik Sørensen.

Som nævnt under Matr. Nr. 15b var der en Datter, Sine, som efter Moderens Død opholdt sig hos en Morbroder i Lund. Hun blev 1878 g.m. Rasmus Rasmussen, f. i Sønder Kastrup. Svigerfaderen, Søren Andersen, overlader ham et lille Stykke Jord tæt ved Hald Sø, det yderste Hjørne af Assentoft Jord, som oprindelig var Fællesjord. Der bygger han paa. Da Søen bliver udtørret, faar hver Lodsejer i Lund et vist Antal Favne (60) fra Søen, og der opstaar en Del smaa Lodder med mere eller mindre Værdi. Der bliver købt nogle Stykker af disse, saa der kan drives lidt Landbrug. Senere køber Rasmus en ret god Eng fra Sølund.

Hans Kone dør efter faa Aars Forløb, og han gifter sig med Marie Laursen fra Gunnestrup, f. 1865. Hun og hendes første Mand, Kristian Nielsen (Besk) var rejst til Amerika, hvor han

efter kort Tids Ophold omkom ved et Ulykkestilfælde. Hun rejste straks tilbage til Danmark med 4 smaa Børn, hvoraf de 2 døde paa Overfarten. De to efterlevende er Henry, der bor i Uggelhuse, og Karl, se 3b Dr. Mark.

Straks efter sit Giftermaal køber han enSølodfra Drastrup, se 5a, og nu var Ejendommen bleven saa stor, at der holdtes 2 jydske Heste med tilsvarende Kreaturbesætning.Efter en Del Aars Forløb sælger han den øverste smalle Del til sin Stedsøn, Karl Nielsen. I sidste Ægteskab er der 2 Børn: Christian, g. i Kristrup, og Nielsine, g. m. Karetmager Thosti, Hørning.

Rasmus sælger Ejendommen til Rasmus Sørensen, se Tmstr. som sælger den igen ret hurtigt til Ejendomshandlerne Brødrene Dyrby. De sælger den fra Sølund købte Eng til Naboen og sælger derefter det øvrige til Frederik Frederiksen fra Allingaabro, som ejer den nogle Aar og derefter bytter den bort til Frederik Sørensen, f. 1884 i Ålbæk ved Sæby, g.m. Kirstine, f. 1885 i Gjerlev. Børn: Malta, f.1911, Svend, f.1913, Børge, f.1916, og Knud, f. 1924.

Matr. Nr. 8i Ass. Ejer: Jens Andersen.

1911 sælger Chr. Houlberg omtrent den halve Del af Gaardens Hovedmark, den sydlige Del, til Jens Andersen, f. 1873, g. m. Ane, f. Pedersen, f. i Haslund 1870. Han søger Statslaan og bygger nede under Bækken; senere køber han den nederste Del af Gaarden Matr. Nr. 7s Hovedmark. Ejendommen kan nu regnes af Størrelse som en Halvgaard. Børn: Niels og Anna.

Matr. Nr. 6d Ass. Ejer: Jens Chr. Andersen.

1906 køber Jens Christian Andersen denne Grønnemoselod. Han er f. i Assentoft 1873, g. m. Kirstine Fisker, f. 1871 i Assentoft. Der er senere søgt Tillægslaan til dette Statsbrug og købt mere Jord. Børn: Michael, f. 1900, og Karoline, f. 1903.

Matr. Nr. 51b Ass. Ejer: Ulrik Thomsen.

Det er den oprindelige Smedelod, som Bymændene sælger til Chr. Folby. Han var særlig kendt for sine radmagre Kreaturer, men selv satte han vistnok megen Pris paa dem, hvilket følgende lille Historie illustrerer. En Dag, da han var ude at køre og havde Konen med blev Krikken sky og væltede Vognen i Grøften, saa den helt dækkede Konen til. Han lod det hele ligge og løb efter Hesten. Da Folk senere bebrejdede ham, at han ikke straks havde hjulpet Konen, svarede han: „Ja, hvad, var Marie død, saa var hun død, men Hesten havde kostet mig 75 Daler", saa den var han nødt til at sikre sig. 1881 sælger han Jorden til Niels Pedersen Ulv, g. m. en Datter af Søren Olsen, sell Ass. Efter hans Bortrejse ejes den af flere, først Jens Gunni 1889, derefter Søren Christensen 1896, Peder Nielsen Ho 1900, Anders Severin Nielsen 1913, og Ulrik Thomsen, Murer, f. i Vissing 1877, g. m. Mette, f. Møller, f. i Lerbjerg 1885. Der er en stor Børneflok, ialt 11.

Den største Part af den oprindelige Smedemark er solgt til Søren Vestergaard, se 11 Ass. Der er senere købt en mindre Jordlod til Huset fra Nr. 6 Ass.

Matr. Nr. 4h Ass. Ejer: Peder Pedersen.

Denne Ejendom var, inden den ny Randers - Grenaavej blev anlagt, Bopæl for Distriktets Jordemoder. Det kan jo forklares ved, at den laa ved den gamle farbare Landevej. Det var vist kun et mindre Jordareal, der hørte til Huset. 1843 bliver Jordemoderen, Christiane Christensen, f. 1798, Enke efter Skipper Christensen, og hun gifter sig samme Aar med Mads Jensen fra Lihme. 1855 bliver Karoline Facov ansat som Jordemoder. Hun er f. 1815, g. m. Chr. Facov. Allerede Aaret efter bliver det ny Jordemoderhus bygget i Assentoft, og hun flytter derop. Niels Jensen Hornbech overtager Ejendommen, og det er sandsynligvis ham, der køber de 2 Moseparceller. Senere købes nogle smaa Fælledskifter i Nærheden. Niels Hornbechs Enke sælger til Jens Peter Jørgensen fra Væth. Han kan ikke klare sig, og Gaardejer J. Elgaard, se 4 Ass., overtager 1885 Ejendommen som ufyldestgjort Panthaver. Han driver den en Tid ved Bestyrer, men sælger den 1889 til Jens Marius Pedersen, f. paa Ladegaards Mark.

1933 overtager hans Søn, Peder Pedersen, Ejendommen, f.1907, g. m. Krista, f. i Vorup 1907.

Matr. Nr. 32a Ass. Stampen.

Dette er en af de faa Ejendomme, som altid har ligget udflyttet. Den har altid ligget paa denne Plads, hvor den gamle Landevej skærer Afløbsbækken fra Hald Sø. Det er denne Plads, som Historikeren, Godsejer Estrup, Skafføgaard, peger paa i sin Beskrivelse af Sønderhald Herreds Tingsteder. Muligvis har Vandstanden i Hald Sø engang været saa høj, at et Stampeværk kunde drives ved Opstemning af Vandet, derfra Navnet.

Oprindelig var der kun et Par Tdr. Land til Huset, saa Fiskeriet i Søen ogsaa har været et Erhverv. Da Stampen sammen med det øvrige Bøndergods i Sognet overgik til Tustrup, nævnes der til Ejendommen at høre 4 Aaleruser samt et Rusestade. De bagved liggende Tørvemosers Ejere, Lund og Krogsager, følte sig generede ved disse Ruser og sendte en Klage ind til Amtet om at faa dem fjernet, hvilket ogsaa skete. Denne Foranstaltning har sikkert ikke hjulpet for Østermosens Vedkommende. Det var i Aaret 1806, og Stampen fik en mindre Erstatning.

Den saakaldte Gunnerupmosebæk fører Vandet fra den udtørrede Haldsø. Hvor den træder ud af Sømosen, løber den i en større Udgravning langs med Stampens Have og føres nu i store Rør under Vejen igennem Sandjord. Denne lille Strækning har hele Tiden siden Søens Udtørring forvoldt en Mængde Kvaler og Stridigheder. Trods de halvaarlige Vandsyn og den Fordybning og Anbringelse af større Rør, der fandt Sted 1909. Bækken fik et lige Løb, og for det Stykke Jord, Stampen derved vandt, forpligtede den sig til at holde Rørene fri for Sand. Dette blev kun daarligt overholdt, og der fremkom derfor stadigvæk Klager og afholdtes ny Vandsyn. 1925, da det store Uddybnings- og Reguleringsarbejde af Gunnerupmosebækken fandt Sted under Hedeselskabets Ledelse, blev der atter foretaget Forbedringer, idet der blev sat Faskiner ned langs hele den vanskelige Strækning, men endnu kniber det lidt med Sandet.

1700 beboes Stampen af Rasm. Rasmussen. Han er f. 1660. 1740 overtog Anders Madsen Ejendommen. Han var g. m. Mette Madsdatter og døde 1773, 64 Aar gl. Deres Datter, Mette, f. 1745, bli-

ver g. m. Snedker Rasmus Nielsen. Mette dør 1791. Deres Børn: Anders, f. 1780, Niels, f. 1782, og Datteren Mette Rasmusdatter, f. 1791, g. m. Rasmus Mortensen fra Lihme, f. 1791. Mette dør 1825. Han gifter sig med Ane Lisebeth, Datter af Anders Therkildsen, Lund, f. 1810. Børn: Andreas, f. 1835, Niels, f. 1833, og Mette, f. 1836.

Hørning Bys saakaldte yderste Hedelodder laa helt ude ved Stampen, og Rasmus Mortensen købte allerede i Trediverne et Par Lodder, og senere blev der 1863 købt et tredie Stykke Jord. Disse Jorder i Hørning Sogn udgjorde ca. 35 Td. Land god Jord, da den kom under Kultur. Omkring ved Gaarden blev der 1856 købt en halv Snes Tdr. Land. Der er altsaa nu opstaaet en Gaard.

Andreas overtager Gaarden og bliver g. m. Marie Pedersen, se Essenbækgd. En Datter Karoline bliver g. m. Martinus Andersen fra Jebjerg. En Naboejendom var opført ved Siden af Stampen paa Lund Mark. Til denne blev der ogsaa købt en Lod fra Hørning. Denne Ejendom brændte, og Martinus købte Jorden. Samtidig køber han en lille Ejendom med Bygninger, ca. 20 Td. Land, som laa i Forbindelse med den øvrige købte Jord. Han har nu faaet samlet 130 Td. Land. Efter at have boet der nogle Aar bygger han Stuehus og anlægger efterhaanden en meget stor Have, som var meget pynteligt og pænt holdt. En Dag opstaar der Ildløs i Gaarden, og alle Udhusene nedbrændte. Da de var opbygget, laa der en stor velbygget Gaard svarende til Jordarealet.

Martinus Andersen var en livlig Mand, som hele Tiden tog Del i, hvad der var fremme i Tiden, baade paa folkelig og Landbrugets Omraade. Han gjorde meget for at forbedre Besætningen. Den sidste store Handel afsluttet i den dyre Tid kunde han imidlertid ikke klare, saa han maatte sælge det købte med saa store Tab, at hans økonomiske Forhold blev meget daarlige; han solgte den sydlige Del af de 5 købte Hørninglodder til Opførelse af et Statsbrug. Den ellers saa livsglade Mand tabte helt Modet og tog sig selv af Dage. Der var en Masse Børn i Ægteskabet, 12 ialt. Enken maatte sælge Gaarden.

Laursen ejede den en Tid, dernæst en Mand fra Sønderjylland, som sælger den til Lyshøj fra Lund ved Horsens. Efter hans Død overtager Sønnen Jens Lyshøj Gaarden. Han er f. i Tandrup ved Horsens 1892, g. m. Karen, f. Sørensen, fra Heldbyhøjgaard i Hasle ved Aarhus 1901. Der er et Barn, Gertrud, f. 1931.

L a d e g a a r d e.

Navnet Ladegaard findes som Regel i Forbindelse med Godser eller Borge, i dette Tilfælde her, Essenbæk Kloster. Denne eller disse Ladegaarde er opstaaet paa Bekostning af Assentofts Omraader.

Paa en Hartkornsfortegnelse over Essenbæk og tilstødende Sogne 1688 staar Assentoft Bys Gaarde kun opført med 4 Td. 4 Skp. Hartkorn, hvorimod alle Gaarde i de omliggende Byer, store og smaa, staar til 8 Td. Det ser jo lidt overraskende ud, men kan godt forklares. Idet Klosteret efterhaanden, som dets Beboeres Antal steg tilligemed dets Velstand, udvidedes, toges der Jord fra Byens Udmarker til Opførelse af Ladegaarde til dets Underhold. I ældre Papirer omtales Klosterets Ladegaard, det vil sige den Gaard, som laa i Hestehaven. Dens Plads har sikkert været Øst for nuværende Matr. Nr. 2a. Der er ogsaa fundet Rester af Byggemateriale. Det betegnes, at den skulde sikre og levere Klosterets Beboere det nødvendige Behov af Levnedsmidler.

1477 nævnes endnu 3 Gaarde. Den ene besad Tames Persen, en anden Michel Nærgaard, den tredie betegnes som Søndergaard, der alle ligger til Konventets Brug. Det er sikkert de 3 endnu eksisterende Gaarde.

Da Essenbæk Birk opstaar i den sidste Periode af Klostertiden, faar Birkedommeren Bopæl i en af Gaardene, temmelig sikkert i den førstnævnte Gaard, som laa ind mod Skrænten paa Holmen.

I Slutningen af det 16. Aarhundrede var Rasmus Pedersøn Dommer; han døde 1602. Hans Eftermand, Bertel Henningsen, gifter sig med Enken Anne Nielsdatter. Den næste i Embedet hed Oluf Jensen, som virker der til sin Død 1651. I nogle faa Aar var Peder Grosen Foged; han dør allerede 1663. Det er formodentlig ved den Tid, at Essenbæk og Kristrup Birk er ophævet og henlagt under Dronningborg Birk trods det, at Sognene laa i Callø Amt. Mange Aar maa de Oplysninger, man ønsker, søges i Dronningborg Skødebøger, indtil Randers Amt opstaar. Der findes endnu 3 Gaarde i Ladegaarde. Hvad er den fjerde bleven til? Det kan let besvares: Den er flyttet om til Klosteret og er den formodede Birkedommergaard, og dens Jord, hele den østlige Side af Ladegaarde er tillagt denne Klostergaard, som den fandtes, inden den blev delt. Der er igennem Tiderne vedligeholdt en vis Forbindelse mellem Byerne med fælles Smed o. s. v. Klostergaardenes Matr. Nr. er fortløbende med Ladegaardenes. Allerede ved Salget af Essenbæk og dets Henlæggelse under Tustrup betegnes Ejerne af de 3 Ladegaarde som Selvejergaardmænd, hvilket dog maa forstaas med lidt Forbehold, idet der dog fulgte nogle Forpligtelser med overfor Godserne.

Matr. Nr. 1 Ldg. Ejer: Peter Pedersen.

1688 boede Lars Pedersen i denne Gaard. Han dør 1733, 71 Aar gl. Knud Pedersen, f. 1697, overtager Gaarden 1721. Det er formodentlig en Datter fra Gaarden, han bliver gift med. Han dør 1765, og hans Kone, om hvis Navn der ikke kan gives Oplysning, dør samme Aar. En Datter, Kirsten Knudsdatter, bliver gift med

Rasmus Jensen, Drastrup. En Søn, Niels Knudsen, bliver g. m. Ingeborg Sørensdatter, Drastrup, 1766. En Datter, Karen, bliver 1757 g. m. Niels P. Sten, Ebbestrupgaard. En Søn, Peder Bang Knudsen, f. 1736, er g. m. Ane Nielsdatter, f. 1738, formodentlig fra Kirkegaard ved Fløjstrup. De overtager Gaarden 1763. Børn: Knud, f. 1763, Margrethe, f. 1767, g. m. Søren Jensen, Tammestrup, Ane, f. 1769, Birgitte, f. 1773, og Jens, f. 1776. Han overtager Gaarden 1812, bliver g. m. Mette Jørgensdatter fra Staanum, f. 1790, d. 1872. Børn: Mette Marie, g. m. N. Peter Andersen, se 12 Ass., og Jørgen Peter Jensen, f. 1819, g. m. Karen Rasmussen, f. 1828, d. 1881, se 18 Ass.

De havde kun et Barn, Sønnen Jens Anton Pedersen, f. 1856, g. m. Maren Nielsen fra Ginnerup, f. 1864, d. 1929. Han overtager Gaarden 1882. Den brænder Aaret efter; dengang laa alle 3 Gaarde samlede i Byen. Gaarden bliver flyttet op paa Skrænten med god Udsigt over Enge og Fjord, rummelig og stor, svarende til det store Hartkorn ca. 12 Td.

En Del af den sydlige Del af Marken er bortsolgt for mange Aar siden, og 1913 blev der solgt en Eng til Klostergaarden. Deres eneste Barn, Peter Pedersen, overtager Gaarden 1919. Han er f. 1891 og er ugift. Huset har været styret af Frøken Hansen, f. i Lyngby 1893, siden han overtog Gaarden.

Da Jens Anton Pedersen afstaar, køber han Villa „Graasten" i Kristrup, hvor han dør 1933.

Matr. Nr. 2 Ldg. Ejer: A. Sørensen.

Rasmus Pedersen beboede denne Gaard 1688. Derefter Niels Rasmussen, f. 1661, d. 1742, g. m. Maren Rasmusdatter, f. 1675, d. 1749. Efter deres Død overtager Sønnen, Rasmus Nielsen Hougaard, Gaarden, f. 1714, d. 1856. Det er muligt, at han er g. m. P. Søbys Datter fra Åssentoft, se 8, som efter R. Hougaards Død gifter sig med Søren Christensen Kloster. I Ægteskabet er 3 Børn: Peder Søby, f. 1759, Thomas, f. 1761, og Mette, f. 1775. S. Chr. Kloster bliver vist atter gift, denne Gang m. Bodil Christensen fra Klosteret. Der er et Barn: Ane. S. Chr. Kloster er f. 1735, d. 1785, Bodil f. 1744, d. 1797.

Ovennævnte Peder Søby overtager Gaarden. Hvem han er g. m. i første Ægteskab kan ikke oplyses. I andet bliver han g. m. Birthe Pedersdatter fra Røved, f. 1769, d. 1840. Der er 2 Børn, hvoraf det ene, Ane Kirstine, f. 1806, bliver g. m. Ungkarl Jens Simonsen fra Romalt, f. 1807. De overtager Gaarden. En anden Datter, Ane Marie, bliver g. m. Chr. Andersen Hougaard fra Romalt. De køber Gaard 1835, se 3½ Ass. Jens Simonsens Børn: Birgitte, f. 1834, g. m. Carsten Levinsen, Ravnholt ved Gunnestrup, Simon, fik Ejendom i Over Romalt, f. 1840, Kirstine, f. 1845, ugift, rejste til Amerika, hvor hun fornylig er død. En Søn, Peder Søby Jensen, f. 1836, d. 1904, overtager Gaarden og bliver g. m. Mette Kirstine Nielsen fra Hvalløse, f. 1842, d. 1914. Deres Børn: Stine, f. 1865, d. ugift 1906, Jens Simonsen, nu Politimester i Kerteminde, Niels Jensen, f. 1882, g. m. Anna Brask, har ejet Henrikseje, nu Højslet ved Randers, Nicoline, f. 1880, d. 1897, og Margrethe, g. m. Niels Pagter Helles, se 10 Ass., som overtager Gaarden.

Oprindelig er Gaardens Størrelse ca. 12 Td. Hartkorn. 1915 sælger han Bygningerne, den omliggende Jord og lidt Eng, ialt 2 Td. 4 Skp. Hartk., og henlægger hele det øvrige under Sofie-

kloster, som han køber og flytter op paa. Han bygger et nyt Hus som Aftægtsbolig til sin Svigermoder. Det blev kort efter hendes Død nedbrudt. Gaarden med de altfor store Bygninger, sælges til Niels Jørgensen. 1918 køber Knud Maarup fra Nielstrup pr. Auning Gaarden. Han er der kun et Aar og sælger til Laurits Jensen fra Hollandsbjerg. Den sælges 1924 til Carl Knudsen fra Salling, som bor der til 1934, da den bliver solgt til A. Sørensen fra Resen ved Skive, f. 1907, g. m. Clara, f. i Tyskland 1908. Er Barn: Connie, f. 1935.

1935 brænder den vestre Længe, som straks bliver opført. 1936 brænder det øvrige af Gaarden, der ogsaa er genopført paa den gamle Plads, og nu er Bygningerne mere passende. For mange Aar tilbage er hele den store Søndermark bortsolgt.

Matr. Nr. 3 Ldg., Vandamsgaard. Ejer: L. P. Vinther.

Søren Rasmussen beboede denne Gaard 1787. Hans Datter, Maren Sørensdatter bliver g. m. Peder Frandsen, f. 1680. Deres Søn, Frands Pedersen (Sallingbo) overtager Gaarden. Han dør 1740. Hvem hans Enke er og hvad hun hed kan ikke oplyses, men hun gifter sig samme Aar med Peder Sørensen Kirkegaard. Hun dør 1747, og han bliver g. m. Maren Rasmusdatter 1748. Der er noget, der tyder paa, at Maren allerede dør 1749, og at P. S. Kirkegaard atter bliver gift og ved sin Død efterlader en Enke, der bliver g. m. Jørgen Thomasen. I hvert Fald dør Jørgen Thomasens første Kone 1784 og efterlader 3 Børn: Thomas, f. 1771, Peter, f. 1779, og Ane, f. 1781. Jørgen Thomsen gifter sig m. Mette Jørgensdatter, f. 1741, d. 1823.

Det er første Gang, at der nævnes Børn. Jørgen Thomasen dør 1790, 59 Aar gl. Reinhart Rasmussen, se senere under Nr. 3, har ret livlig beskrevet i Randers historiske Samfund efter et opbevaret Dokument om Skifterettens Vurdering af Boets Efterladenskaber. Det blev ikke store Summer, der fremkom, efter at Inventar, Løsøre og Besætning var vurderet, kun 304 Rd. 4 Mk. og 8 Sk. Iblandt anden Besætning fandtes 20 Faar og 2 Væddere takseret til 1 Daler Stykket. Halvdelen af denne Sum tilfaldt Børnene, og Mette forpligtede sig til at indsætte nævnte Sum og forrente den. I dette Ægteskab var der 2 Børn: Niels, f. 1785, og Jens, f. 1787.

Mette gifter sig samme Aar 1790 med Chr. Nielsen Sparre fra Randers, f. 1748. Efter 10 Aars Forløb dør han, og Mette styrer da Gaarden ved sine Sønners Hjælp. 1827 overtager Sønnen, Niels Jørgensen, Gaarden. Han gifter sig samme Aar m. Karen Rasmusdatter fra Klostergaarden. Deres Søn, Rasmus Nielsen, f. 1827, d. 1882, overtager Gaarden og gifter sig med Mette Rasmusdatter fra Munkdrup, f. 1833, d. 1906. De havde 2 Sønner, Niels Rasmussen, f. 1864, og Rasmus, f. 1866. Sidstnævnte faar Ejendom paa Randers Mark, og Niels Rasmussen overtager Gaarden 1887 og bliver g. m. Benedicte, f. Pagter, se 10 Ass. Efter nogle Aars Forløb lader han Gaarden flytte op paa Marken nær Landevejen ved en stor Sig, „Vandam", som omslutter Haven mod Syd. Deres Børn er: Agnes, g. m. P. Skipper fra Fausing. Han handler med og bebor en hel Del Gaarde og Ejendomme og bebor tilsidst en mindre Ejendom paa Tammestrup Mark, Matr. Nr. 3b, hvor Agnes dør 1935. Zita, g. m. Gaardejer og Handelsmand Sørensen, Svejstrup ved Lerbjerg. Reinhart, studerede, var i flere Aar i Ar-

gentina, hvor han ledede en Skole, kom tilbage og agter at opnaa en Doktorgrad. Niels Pagter Rasmussen var ansat ved Bankvæsen, rejste til Aalborg, hvor han har Forretning. Sofie, g. m. Skræddermester Axel Sørensen, se 5^{0} Ass., bosiddende i Hadsten. Dagmar, ugift. 1898 køber N. Rasmussen Sofiekloster og sælger Gaarden til Joh. Mohr. N. Rasmussen beholder den gamle Gaardsplads nede i Byen. Gaarden skifter nu ret hurtig Ejer, P. Svenstrup 1907, J. P. Pedersen 1911, Chr. Larsen 1915. Derefter Proprietær Bie, forhen Padkjærgaard ved Løgstør. Han var f. i Horsens ved Aalborg 1862, g. m. Emilie, f. i Næsborg ved Løgstør 1873. Oppe i denne Egn havde Bie været meget benyttet af det Offentlige, Sogneraadsformand, Slagteriformand m. m. Han boede i Gaarden i 15 Aar og sælger til L. P. Vinther, f. i Nøvling 1893, g. m. Andrea, f. Bendtsen, f. i Hune 1893.

Bie døde 1936 i Assentoft.

Matr. Nr. 4^{b} Ldg. Ejer: Jens Poulsen.

Den sydlige Del af Marken fra Matr. Nr. 1 bliver solgt og en lille Gaard bygget tæt ved Vilstrup. Den beboedes omkring 1800 af Anders Laursen, d. 1834. Han blev betragtet som „klog Mand" og kurerede baade paa Mennesker og Dyr. Han sælger til Niels Sørensen 1832. Efter ham Niels Christensen fra Ø. Alling, hos hvem Niels Sørensen fik Aftægt i flere Aar, d. 1867. 1871 faar Peter Christensen Gaarden, f. 1832, d. 1899, g. m. Ane Marie Rasmussen. De havde 2 Døtre: Else Marie, g. m. Tømrer Mads Rasmussen, Aarhus, og Maren, der bliver g. m. Søren L. Sørensen, se 3 Ass. Af deres 3 Børn bliver Niels gift i Assentoft, se 4^{ae}, Christen, og Anna, f. 1897, g. m. Jens Poulsen fra Mygind, f. 1894. Han overtager Gaarden 1924. Børn: Peder Vinther, f. 1924, Viggo, f. 1928. Søren Sørensen køber en Byggeplads i Assentoft og bygger Hus. Han passede Gravsteder paa Kirkegaarden indtil sin Død, hvilket Arbejde han udførte med megen Omhu.

Søren Sørensen havde købt noget Jord, Matr. Nr. 2. Dette sælger han igen til Oprettelse af et Statsbrug og køber derefter 5 Td. Land syd for Gunnerupmosebækken fra Eriksborg.

Matr. Nr. 2^{1} Ldg. Ejer: Chr. Olsen.

1860 blev den sydlige Del af Sandmarken fra Matr. Nr. 2 solgt til Rasmus Rasmussen Svejstrup. Han bygger en lille Gaard, som overgaar til Sønnen, Karl From Rasmussen 1885. Han læste paa Seminarium nogle Aar og forsøgte flere Gange at opnaa Eksamen, men det glippede hver Gang. Han driver et sølle Landbrug, og han har en Søn, der ikke er af de bedste, men som stikker Ild paa Gaarden. Den bliver atter opført og bliver solgt til Chr. Olsen, f. i Fløjstrup 1891, g. m. Ane Margrethe, f. i Hvilsager Sogn 1892. Børn: Ruth, f. 1920, Niels, f. 1924, Anna, f. 1925.

Gunnerupmosebækkens Uddybning har hjulpet til, at den ret sure Mark med Fordel kan drænes.

Matr. Nr. 2g Ldg. Ejer: Christian Lyngaa.

Den af Søren L. Sørensen ejede føromtalte Jordlod købes af Jens Jensen fra Langkastrup 1902. Han er g. m. Severine, se 29 Ass., Der søges Statslaan og bygges. Der er et Barn, Magda. Jens Jensen dør 1915, og Ejendommen overgaar til Søren Jensen 1916, derefter til Laurits H. Jensen, der 1923 sælger til Chr. Lyngaa, f. i Skjød 1886, g. m. Marie, f. Hansen, f. paa Bjørnø 1889. Børn: Esther, f. 1912, og Rigmor, f. 1915.
Der er købt en mindre Fjordeng til Ejendommen.

Matr. Nr. 4a Ldg. Nedbrudt.

Jens Hvas bygger paa denne Parcel fra Matr. Nr. 1, og Jens Pedersen overtager den. Han er g. m. Ane Kirstine, f. 1818. Det er vistnok paa denne Ejendom, Jens Marius Pedersen er født, gift 1. Gang med Just Johansens Datter, se Matr. Nr. 4a Ass. Mark. Derefter ejede Slagter Pedersen den 1858. Han benyttede den udelukkende til Græsning, idet han havde hele den store Leverance af Kød til Militærlejren ved Hald. Da denne Lejrplads bliver ophævet, sælger han Ejendommen til Murer Jens Hald, som 1876 sælger til Mads Vejs. Han passede Ejendommen meget daarligt, var i det hele taget, hvad man kalder „et Brokkelhoved". Denne Titel tillige med et daarligt Udkomme har maaske trykket ham saa meget, at han ikke saa anden Udvej end at hænge sig. Ejendommen bliver der stadigvæk handlet med, tilsidst køber Naboerne Jorden, og Bygningerne bliver nedbrudt.

Matr. Nr. 5a Ldg. Klostergaarden.

P. Sørensen nævnes som Besidder 1688. Under Skoleordningen nævnes Chr. Knudsen 1739. Det er sikkert hans Søn, Knud Christensen, f. 1734, d. 1800, der overtager Gaarden omkring ved 1768. Han er g. m. Maren Sørensdatter. Af deres Børn bliver Ane Knudsdatter, f. 1762, gift 1782 med Enkemand P. Andersen, se 18 Ass. En anden Datter, Mette Knudsdatter, er g. m. Enkemand Søren Jensen Degn, se 4a Dr. En tredie Datter, Kirsten Knudsdatter, bliver g. m. Rasm. Rasmussen, f. 1759, d. 1850, 91 Aar gl. Han var fra Assentoft. Hans Søn, Knud Rasmussen, g. m. Ane Jensdatter, vistnok fra Nr. 10 Ass., overtager Gaarden 1834. Deres Datter, Karen, bliver g. m. Niels Jørgensen, se 3a Ldg.
Denne Gaard er besværlig at drive. Som før paapeget er dens underliggende Jorder de samme, som laa under den formentlige Birkedommergaard i Ladegaarde. At der ikke har ligget en Gaard paa den Plads, hvor denne laa, mens Klosteret bestod, er selvfølgeligt; der fandtes Sporet af den vaade Grav. Dens Jorder har gaaet fra den gamle Landevej op til den ny over Bakken „Mondal", som ligger ovenfor Klostermosen. Til disse Marker fører Vejen over Vasen. Foruden Holmen laa en Del lave Arealer nær Gaarden.
Deres Børn var: Vilhelm, f. 1840, Jens Christian, f. 1836, og Jens Smed Knudsen, f. 1832. Gaarden bliver delt mellem de 2 sidstnævnte. Jens Christian faar hele den Del, som ligger syd for Landevejen samt Slugten ned til den gamle Kirkegaard. Der bliver bygget en Gaard lige ovenfor nævnte Slugt med kun 3 Længer med Bopæl i den østre.

Jens Smed faar al den Jord, som hele Tiden har ligget omkring Gaarden, samt Mondal ca. 20 Td. Land syd for Klostermosen.

Alle de 3 Ejendomme, som fandtes ved Klosteret paa den Tid, laa tæt sammenbyggede. Da Grenaabanen blev anlagt 1876, var der kun en kort Afstand til disse Bygninger. Faren viste sig ogsaa ret hurtigt. 1885 fløj en Gnist fra Toget over paa Gaardens Straatag, og 3 Beboelser brændte. Gaarden blev ved Opførelsen lagt længere mod Syd, hvor den nu ligger, der, hvor den gamle Smedje laa. Denne var med Hus og lidt Jord bleven købt af Smeden, Niels Pedersen. Smedjen havde været fælles for Ladegaarde og Klosteret i mange Aar. I Ægteskabet var mange Børn: Knud blev gift med en Enke i Kastbjerg. Peder Simonsen Knudsen blev ansat ved Københavns Skolevæsen, hvor han virkede som Viceinspektør, indtil han 1936 faldt for Aldersgrænsen. Han var g. m. Kirstine, f. Nielsen, fra Hørning. Chr. Knudsen tog ogsaa Lærereksamen og virkede flere Aar som Lærer. Nicoline, g. m. Uddeler Møller, Kastbjerg. Stine, gift i Klattrup, Sofie, g. m. Mads Pedersen, Kastbjerg. I dette Ægteskab var en Søn, Peder Smed, som ved et Vaadeskud under en Jagt dræbte Faderen. Severin, Vognmand i Randers, og Karl Knudsen, g. 1.Gang m. Sine Amstrup fra Staanum, 2. Gang m. Marie Rasmussen fra Halling. Han overtager Gaarden, og Jens Smed flytter til Assentoft, hvor han køber et Hus, Nr. 12[a]. Han var g. m. Maren Nielsen, se 6 Ass.

Karl Knudsen sælger Marken „Mondal" til Niels Pagter Helles, hvorefter han sælger Gaarden til Slagter S. P. Møller fra Lerbjerg 1913. Han var en virksom Mand. Han købte en Eng fra Ladegaarde, som laa passende for Gaarden. Han byggede den store Lade ud mod Vest og passede ved Siden af Gaarden sin Slagterforretning. Karl Knudsen rejste til Laurbjerg, hvor han ernærer sig som Handelsmand. Der er købt Grunden fra et lille Boelsted, som laa nær Gaarden og var flyttet op til Landevejen. Ogsaa et andet Hus var bleven købt af Jens Smed. Disse blev senere solgt som Statsbrug. Slagter Møller har næppe kunnet klare sig, og han sælger 1917 Gaarden til Clemen Holm. Derefter kom Søndergaard 1922. Sønderjyden Harald Johnsen køber den samme Aar, men sælger igen til Bjerregaard 1924, som atter sælger til Niels Højholdt. Denne og N. Pagter Helles bytter Enge, saaledes at N. P. Helles faar en stor samlet Eng.

N. Larsen køber Gaarden 1927. Han er f. i Thy 1885, g. m. Anne, f. i Hvidbjerg 1891. Børn: Gertrud, f. 1913, Alfred, f. 1914, Ejnar, f. 1916, Jens, f. 1918, Peter, f. 1921, Minna, f. 1922, og Henry, f. 1925.

Matr. Nr. 5[e] Ldg. Sofiekloster. Ejer: N. Pagter Helles.

Ved Delingen af Klostergaarden 1839 fik Jens Chr. Knudsen den sydlige Del af Marken og bygger en 3-længet Gaard med Bopæl i den vestre. Jens Christian var ikke gift. Han havde faaet Tilnavnet „Paven", af hvilken Grund er uvist, men han betegnedes altid saadan. Efter hans Død 1898 overtager Niels Rasmussen fra Vandamsgaarden denne Gaard, dels ved Arv, dels mod en mindre Udbetaling. Han lader straks bygge nyt Stuehus langs Landevejen.

Denne kraftige, pæne Mand dør allerede 1910, 46 Aar gl. Enken driver den nogle Aar. 1915 køber hendes Broder, N. Pagter

Helles Gaarden og henlægger de 9½ Td. Hartkorn, som før laa til Ladegaarden, til denne Gaard. Han køber endvidere noget Mose og Eng. Derefter køber han en lille Nabogaard, „Gyldenlund" kaldet, 1918. Og nu er Gaarden oppe paa en Størrelse, som svarer til ca. 20 Td. Hartkorn. Efter disse Køb bygger han Avlsbygninger, som svarer til Jordernes Størrelse. Senere omrestaurerer han Stuehuset samt bygger en Overbygning paa, saa det nogenlunde svarer til de øvrige Bygninger. En Lovordning forbød at lægge Gaarden Gyldenlund under Sofiekloster. Han maa da udskille denne med det tilhørende Areal, bygger en ny Længe, og den overgaar til en Søn, Nicolaj Helles. Det er et stort Arbejde, N. Pagter Helles kan se tilbage paa, naar han engang ønsker at afløses.

N. P. Helles er f. 1876 og som nævnt g. m. Margrethe, f. Jensen. Hun døde 1924. Børn: Mette, f. 1905, Nicolaj, f. 1906, Harald, har købt Dannevang ved Hald, Peter, Forpagter paa Benzon, Sigfred, f. 1904, og Johanne, f. 1918.

Matr. Nr. 6a Ldg. Gyldenlund. Ejer: Nicolaj Helles.

Dette lille Boelsted laa nær ind til Bakken. Det er sandsynligvis udstykket fra Gaarden, muligvis til den Niels Chr. Knudsen, som ejer det 1733. Der er tillagt 6 Td. Land, som skærer sig ind i Overmarkens Jord langs Assentoft Skel. Hans Søn, Niels Nielsen Knudsen, f. 1767, er g. m. Bodil Nielsdatter, f. 1765. Deres Datter, Ingeborg Sørensdatter, f. 1801, bliver g. m. Søren Kjeldsen, f. 1799. De overtager Ejendommen 1827. Det er formodentlig deres Søn, Rasmus Kjeldsen, som overtager den 1860. Da N. Ludvigsen sælger og udstykker sin Gaard, Matr. Nr. 15 Ass., sælger han den Del af Vestermarken, som ligger syd for Landevejen, til Rasmus Kjeldsen, hvis lille Marklod støder op dertil. Han bygger da en lille Gaard deroppe og sælger den gamle Gaard i Klosteret til Jens Smed.

1899 overgaar Ejendommen til en Søn, Peder Knudsen, der bliver g. m. Margrethe Kondrup fra Stobdrup. 1907 køber P. Knudsen Vestermarken fra P. Mogensens Gaard, Nr. 16 Ass. 1918 køber N. Pagter Helles Gaarden, og der bliver yderligere købt 4 Td. Land 1918 fra Nr. 17. Gaarden faar Navnet „Gyldenlund". Jorden bliver dreven under Sofiekloster, og Stuehuset bliver udlejet. En Lovændring forbyder imidlertid at drive begge Gaarde sammen, og Gyldenlund overgaar til en Søn, Nicolaj, 1935.

Matr. Nr. 7b Ldg. Ejer: Peder Dyrby.

Den første kendte Ejer hed Chr. Pedersen og boede der 1673. Derefter Gros Christensen, d. 1741, 71 Aar gl., g. m. Valborg Andersdatter, d. 1750, 82 Aar gl. Peder Sørensen bliver g. m. Datteren, Ane Groesdatter. Efter hans Død bliver Enken g. m. Casper Hansen fra Ass., f. 1781, d. 1850. 1834 faar en Plejesøn, Groes Andersen, Ejendommen, Ejendommen, f. 1800, d. 1864, g. m. Else Olesdatter, Hørning, f. 1800, d. 1864. Han køber et Stykke Jord paa en Snes Tdr. Land (den Jord, som nu Volk Mølle har langs Assentoft Skel). Efter deres Død faar Sønnen, Anders Grosen, Ejendommen 1874. Han er g. m. Maren Pedersdatter, f. 1840, d. 1871. Efter hendes Død sælger han den ovenfor nævnte Jord til Volk Mølle og Bygninger og Grund til Jens Smed. Disse

gamle Bygninger brænder sammen med det øvrige dernede. Straks efter Branden sælger Jens Smed atter Grunden og en lille Strimmel Jord til Niels Rasmussen fra Stampen, kaldet „Stampniels". Han bygger et Hus og bliver g. m. Ane Mare „Bedstemoder". De sælger Hus og Jord til Rasmus Chr. Jensen, som køber 4 Td.Land af den overfor Bakken liggende Holm tilhørende Jens Smed. 1918 købes Ejendommen af Peder Dyrby, f. i Lyngaa 1877, g. m. Ane Marie, f. i Virring 1879. Han køber straks den yderste Broeng, se 3 Ass., og bygger senere et nyt Stuehus.

Da han købte Ejendommen, var det ikke bleven anført i Skødet eller Pantebogen, at den lige op til Huset liggende Klostergrund var fredet af Nationalmusæet, og det kunde ikke forbydes, at han lod de mægtige Grunde opgrave og solgte Stenene. Det er dog muligt, at der i vestre Side endnu ligger nogle Grunde skjult. Der fandtes en gammel, stensat Brønd med Stentrappe tilsyneladende lidt syd for Klosterets Bygninger. Dyrby er senere stødt paa en anden Brønd nøjagtig i Midten af de 3 Klosterlænger, se Side 14. I Ægteskabet er 2 Sønner: Peder, g. i Auning, og Christen, f. 1915. Han har fornylig købt en mindre Ejendom i Assentoft, hvor han agter at drive Gartneri.

Det er Statshusmandsbrug i god Drift.

Matr. Nr. 5k Ldg. Ejer: A. Frost.

Den Grund, som Jens Smed købte, da Rasm. Kjeldsen efter Branden flyttede til Landevejen, sælger han til Niels Villadsen, se 11g Ass., som opfører Bygninger; samtidig køber han 6 Td. Land oppe paa Holmen, ogsaa af Jens Smed, 1902. Peder Nielsen Ho køber det af ham 1906. Han bor der indtil 1918 og sælger det til A. Frost, f. i Fjellerup 1885, g. m. Ane Marie, f. i Grønbæk 1893. De har en Datter, Inger, f. 1917. Han køber en Eng fra Klostergaarden, som, da den bliver kultiveret, giver et stort Udbytte. Han bygger et nyt Stuehus 1929, og lader anlægge Have mod Nord paa Grunden til den gamle Klosterkirke.

Det er Statshusmandsbrug. Alting ser saa pynteligt og rent ud.

Matr. Nr. 1a Essb. Essenbækgaarden.

Gennem lange Tider har denne Gaard ligget hen som en ganske ubetydelig Ejendom, maaske kun med de Bygninger, der laa for at kunne huse Præstens Heste. Denne Pligt paatales i et Skøde af 1789.

Hvornaar den er opstaaet som den større Gaard, vides ikke bestemt. Det er sandsynligt, at det har fundet Sted, da Birkedommeren er forsvunden. Hvilken Aarsag Godset, altsaa Tustrup, har haft til at bygge, vides ikke. Omkring ved Midten af det 17. Aarh. henlaa der under Godset flere øde Gaarde, det vil sige Gaarde, som simpelthen var forladt af deres Besiddere, fordi de ikke kunde faa Føden der, og det var vanskeligt at faa disse Gaarde besat igen. I en Beskrivelse findes bemærket, at der blev henlagt Jord til Essenbækgaarden fra Drastrup og Assentoft. Det er muligt, at Godset har set sin Fordel ved at drive Jorden under en Ladefogeds Ledelse og muligvis med Hoveripligt fra Drastrup.

Jordtilliggendets Omfang kan betegnes ved en Linie fra Fjorden langs Teglskærvasen i Retning mod Syd fra det Punkt, hvor

nu Stationen ligger, ned til Hald Sø. Det er dens østlige Skel. Mod Vest gaar Linien langs Møllebækken med Retning mod Sydøst fra nuværende Volk Mølles Skel tæt forbi Assentoft By og støder i en Spids sammen med det østre Skel ved Hald Sø. Det var jo ikke ene god Jord, men den blev dog ansat til 30 Td. 4 Skp. Hartk. med 1 Td. Hartk. Skovskyld.

Den er muligvis opført i Tiden mellem 1666 og 1688. 1724 fandtes Ladefoged Hans Thornstein paa Gaarden. Nogle Aar før findes et Dødsfald noteret i Kirkebogen, en ældre Mand med samme Navn, der er død paa Gaarden. Det er sikkert Ladefogdens Fader. Han var Islænder. Om han har været Ladefoged, vides ikke.

Hans Thornstein bliver senere Forvalter paa Tustrup. Han køber tilsidst Skovgaard ved Hobro 1750 med en Masse Tdr. Land, men kun 12½ Td. Hartkorn. Han er Stamfader til en udbredt Landmandsslægt i Randers Amt. En er Forpagter paa Hevringholm, en Forpagter paa Vosnæsgaard, en Ejer af Rolsøgaard, en paa Skjæring Munkegaard og Hjortshøjlund. Søren Pedersen Svejstrup var Ladefoged efter Thornstein, han dør 1760. Derefter Chr. Nielsen, som afløses af Niels Hybertsen, der er den sidste Ladefoged.

En Krigsassessor Kallager paa Mejlgaard køber Tustrup og Essenbæk 1764. Han søger om Ret til at opløse Stamhuset og udstykke Godset; han sælger Essenbæk med hele dets Tilliggende til Kammerherre Fønss, Løvenholm, og Borgmester Carøe, Randers. Disse begynder straks at sælge Jorderne til Bøndergaarde.

Essenbækgaarden er det første Salg. Den købes 1789 af Niels Christensen Kutsch, der bar Mejeriforpagter paa Mejlgaard. Det er muligvis ved Kallagers Hjælp, at han købte, da han ikke selv ejede synderligt til Udbetaling af denne store Gaard. Købesummen var vist ikke mere end 5100 Rd.

Niels Kutsch var Holstener af Fødsel. Da Mejerierne paa Herregaardene begyndte at virke under større og forbedrede Forhold, var det mest fra Holsten, at Gaardene fik deres Mejerister.

Det var som nævnt sparsomt med Penge, saa det var Fattigdom, han begyndte med. Kort efter Købet indtraadte Krigen og senere Blokeringen af Landbrugsprodukter, der forberedte den store Landbrugskrise. Det varede ikke ret længe, før han saa sig nødsaget til at sælge Jord. Hele den saakaldte Floddal blev tilbudt og blev mærkelig nok købt af de 4 Boelsmænd i Assentoft, som dog ikke købte i Forening, men efterhaanden hver 2 Td. 4 Skp. Hartkorn. Der medfulgte en lille Fjordeng i østre Skel til hver. Derved er Gaarden 10 Td. Hartkorn mindre.

Niels Chr. Kutsch var g. m. Augusta Sofie Wilkensdatter. Der var flere Børn i Ægteskabet: Bothilde, f. 1775, d. 1808, bliver g. m. Hans Andersen, Gunnestrup. Hun er hans første Kone. Han bliver efterhaanden gift 4 Gange til. Ane Margrethe, f. 1773, bliver g. m. Enkemand Jens Nielsen (Smed), se 2 Dr. Hun dør 1826. Kathrine Marie, f. 1765, bliver 1790 g. m. Ungkarl P. Pedersen Andersen. De bliver ved at bo paa Gaarden et Aar, indtil hun føder en lille Pige, Sofie Marie, hvis Fødsel kostede hende Livet. Hvor Peder Pedersen eller Andersen var fra, eller hvor han rejste hen, oplyses ikke. 2 Brødre, Andreas og Henning, deler Gaarden. Andreas faar 1801 Fødegaarden med dens østlige Del, baade af Jord og Eng, ialt 9½ Td. Hartk. Forældrene bliver hos ham. Han er f. 1769, d. 1817, og bliver g. m. Karen Andersdatter Høegh af den kendte Høeghslægt i Rougsø Herred. Hun er f. 1778, d. 1865, 87 Aar gl. Henning Nielsen, f. 1771, d. 1818, faar vestlige Del af Jord og Eng, ialt 9 Td.

Hartk. Der er endnu ca. 1 Td. Hartk. tilbage. Det overgaar til den 3. Broder, Chr. Nielsen. Denne Jord ligger langs Drastrup Skel, Bygningerne faar Beliggenhed i Drastrup.

Gaarden er nu bleven betydelig mindre, men Fattigdommen er endnu tilstede, saaledes at Enken efter Andreas' Død 1817 ikke kan klare sig. Besætningen er paa dette Tidspunkt gaaet ned til 4 Bæster, 3 Køer, 2 Kvier, 1 So med 3 Grise, 2 Føl, samt en Del Faar. Hun bortforpagter Gaarden til Købmand Junker, Randers, og Degnen Knap i Virring for en aarlig Afgift paa 300 Rd. og lidt Naturalier. 1818 er Knud Sørensen Degn, se 4ª Dr., Forpagter paa Langagergaard og er bleven g. m. Sofie Marie, den lille Pige, som efter Moderen, Kathrine Maries Død blev opfødt paa Essenbækgaarden. Efter et Aars Ægteskab dør hun i Barselseng.

Kort efter ophører Forpagtningen, og han rejser til Essenbækgaarden og gifter sig med Karen, Enken efter Andreas Kutsch. Han faar Forpagtningen ophævet og overtager Gaarden. Karen blev inden den Tid benævnet som „Ka'Høegh", nu bliver hun „Ka'Degn", hvilket Navn hun gaar under til sin Død. Knud Degn bliver Sognefoged; han dør 1833. I Ægteskabet er en Søn, Andreas Severin Knudsen, f. 1820, d. 1880. Han faar senere Gaard i Moeskjær, hvor han bliver g. m. en Enke, som er Datter af førnævnte Bothilde, der blev gift i Gunnestrup. Velstand er der endnu ikke blevet, hvilket viser sig ved, at Andreas S. Knudsen giver Afkald paa Arv under et senere Skifte.

I Ægteskabet mellem Andreas og Ka'Høegh var der 2 Børn: Niels, f. 1802, og Ivarmine, f. 1811. Hun tjener i 20 Aarsalderen i København, hvor hun bliver kendt med en Sergent, Peder Pedersen (Kloster). Han er f. i Assentoft, se 18ª Ass. De bliver gift og rejser hjem og overtager Essenbækgaarden 1836. Han er dengang ca. 50 Aar. Der bliver bygget et lille Hus nede ved Mølledammen, hvor Ka'Degn flytter ned og faar sin Aftægt af Gaarden: 2 Td. 4 Skp. Rug, 1 Td. Malt, 4 Skp. Byggryn, 1 Skp. Boghvedegryn, 2 fede levende Gæs, 2 Lspd. renskaget Hør, 2 Lspd. røget Flæsk, 6 Rigsdaler Sedler (det kan se ud, som Seddelpenge igen er kommet i Værdi), 14 Læs Tørv, 100 Lspd. Hø, 1 Ko og 2 Faar græsset paa Marken, 1 Pot Mælk daglig, mens Koen er sen.

Ka'Høegh er dermed absolut godt stillet i Forhold til Ejeren. Det viser sig ogsaa trods de forbedrede Forhold for Landbruget, at han ikke kan klare Forpligtelserne. Han var ingen dygtig Landmand, hvad man jo heller ikke kunde vente. Da han tog sin Afsked fra Hæren, blev han dekoreret med Dannebrogsmændenes Hæderstegn. Denne Stilling, finere end en almindelig Bondes, medførte, at han blev tildelt de pænere offentlige Stillinger. Han blev Sognefoged, Skole- og Kirkeværge, saakaldet Skolepatron, en meget betroet Stilling. Det bemærkes: „Han paaser, at Embedet holdes søgt, vejleder og opmuntrer Læreren, saa at han gør sin Pligt, advarer ham, hvis han unddrager sig at aflægge Regnskab for Skolekassen, og foreviser Skolekassen. Han bivaaner de befalede Examener og hver Maaned undersøger Børnenes Fremgang."

Denne Stilling bestod, indtil Skolekommissionen indførtes 1866.

1841 sælger han Gaarden med den ikke helt daarlige Besætning, hvad Tal angaar: 8 Heste, 26 store Kreaturer, 9 Kalve, 19 Faar med Lam samt nogle Svin. Gaarden sælges til Knudstrup og Bødker, hvor de var fra, oplyses ikke, for en Købesum af 2800 Rdl. + Aftægt til dem selv kapitaliseret til 285 Rd. 0 Mk. og 10 Sk. samt Aftægt til Ka'Degn kapitaliseret til 232 Rd. 3

Mk. og 10 Sk.

Nu er Slægten Kutsch's Saga ude som Landbrugere; de flytter alle ned i Huset, hvor Peder Pedersen gaar og faar Spleen og i Livslede tager Livet af sig. I dette Ægteskab var en Datter, Marie, som bliver g. m. Andreas Rasmussen, Stampen. Begge Enker bliver boende i Huset til deres Død.

1845 ejes Gaarden af Claus Ferdinand Hee fra Holmsmølle ved Viborg, f. 1816. Den næste Ejer, Søren Jensen, bliver erklæret umyndig og Konkurs 1849, hvorpaa den købes af Peder Bundgaard, efter at han har solgt Gaarden Matr. Nr. 6a Dr. Han er f. 1805, g. m. Charlotte Amalie Ravn fra Ø. Velling, f. 1809, d. 1848. Det har maaske knebet lidt med Penge ved Købet, idet en Slægtning af Konen staar opført som Medejer.

Gaarden er nu kun paa 7 Td. 3 Skp. Hartk. Det solgte er formentlig overgaaet til Volk Mølle, der nu ejer hele Bakkestrøget ca. 10 Td. Land samt hele Kæret nedenfor. 1855 bortsælger Peder Bundgaard et større Kær, Jordareal samt Fjordeng, ialt 3 Td. 5 Skp. Hartk. til Niels Jensen, se 4a Dr., for en Købesum af 3000 Rdl. I Ægteskabet var følgende Børn: Johanne, f. 1846, g. m. Anders Roed, Ammelhede; han faar yderligere af Fjordengen 6 Td. Land i Medgift. Søren Bundgaard, f. 1842, blev Møller i Langkastrup. Thomasine, f. 1848, g. m. Jens Brask, se 14a Ass. Mk. Nu er der kun en mindre Eng, et Kær og den daarligste Del af Marken tilbage med gamle, simple Bygninger. En Datter, Marie, bliver g. m. Jacob Christiansen, f. i Karlo 1837, d. 1903. De overtager Gaarden. Der er heller ikke større Velstand, men han lader dog opføre et stort Stuehus. Det hjalp jo ikke paa Velstanden, og Gaarden maatte sælges efter hans Død. Ferdinand Pedersen køber den. Kort efter brænder en af Sidelængerne, og da den gamle Svaghed, Mangel paa Penge, stadig gør sig gældende, bliver denne Længe ret simpelt opført. Ferdinand sled drabeligt i mange Aar under vanskelige Forhold. 1923 blev Gaarden solgt til Erhart Schmidt, som boede der et Par Aar og sælger til P. Bülow. Gaarden er let at handle med, idet den stadigvæk kan købes uden Udbetaling. Rasmus Sørensen fra Aarslev køber den 1924. Han sælger den atter 1926 til G. Kjemstrup, som bor der til 1929 og sælger til Skræddergaard fra Thy. Under hans Eje gaar det paa bedste Beskub. 1931 brændte Udhusene, efter sigende ved Lynnedslag. Ingen havde dog mærket, at Uvejret var i Nærheden af Gaarden. Den største Trængselstid, som i Grunden havde været under hele Perioden, siden Niels Kutsch købte, fandt dog Sted i Skræddergaards Tid. Han levede udelukkende af at stifte Gæld, og da Gaarden blev stillet til Tvangsauktion 1936, var der hverken Besætning, Avl eller Redskaber. Den blev tilskødet Sagfører Larsen, Randers, som ufyldestgjort Panthaver. Han sælger den straks til Peder Thomsen, f. i Tvis 1904, g. m. Sine, f. i Vinkel 1894. Hun var Enke. I første Ægteskab var Børnene: Helge, f. 1920, Tage, f. 1921, Margrethe, f. 1923, Svend Aage, f. 1924, Verner, f. 1928, samt i andet Ægteskab Mary Thomsen, f. 1933.

Skræddergaard lod opføre 3 velindrettede Længer. Paa Afstand tager Gaarden sig nu rigtig pæn ud.

1937 overtager Sagfører Larsen atter Gaarden og sælger den til forhenværende Forpagter paa Støvringgaard, Petersen.

Matr. Nr. 2 Essb. Langagergaard. Ejer: P. Hvid Pedersen.

Da Essenbækgaarden blev delt mellem 2 Brødre 1801, fik Henning Nielsen Kutsch, f. 1773, den vestlige Del af Eng, Kær og Mark, ialt 9 Td. Hartk. Han blev g. m. Maren Sørensdatter fra Paderup. Der blev bygget en Gaard med 3 Længer midtvejs mellem Essenbækgaard og Byen. Det meste af Jorden var af daarlig Beskaffenhed, det kostede at bygge Gaarden, og Begyndelsen blev Fattigdom. De nedadgaaende Tider under Krigen, daarlig Drift i Forbindelse med andre Svagheder gjorde, at der ret hurtig blev begyndt med at sælge Jord. 1811 blev der bortsolgt 27 Td. Land af den sydlige Del af Marken samt lidt Kær og Sandlod til Laurs Sørensen fra Mygind. Det blev ved med at gaa tilbage, og Henning Nielsen blev erklæret umyndig. Hans Svoger, Albert Sørensen fra Paderup bliver ansat som Formynder og Administrator. Der bliver atter solgt Jord, 14 Td. Land langs Assentoft Skel, til Chr. Hansen, g. m. Ane Knudsdatter. Der er et Barn, Dorthe, f. 1814. Der bliver rejst Bygninger paa Grunden, formodentlig Huset 5e Essb. Det er muligvis disse 14 Td. Land, der bliver drevet nede fra Klosteret indtil 1871. Under Umyndighedsperioden bliver der solgt 3 Td. 3 Skp. Hartk. til Jens Velling, vistnok Købmand i Randers.

Det er sikkert denne Jord, som overgaar til Volk Mølle, og som endnu udgør denne Gaards Jorder og Kær, men Hartk. er sat betydeligt ned. 1816 bliver Gaarden forpagtet bort til Knud Sørensen Degn, se 4e Dr. Han bliver g. m. Sofie Marie, se 1a Essb. Efter hendes Død 1818 ophæves Forpagtningen.

1820 dør Henning Nielsen, og Enken bliver 1821 g. m. Albert Jensen fra Amstrupgaarden, f. 1771. Der bliver holdt Skifte med Børnene, hvor 4 Sønner faar hver 127 Rd. 1 Mk. 2 Sk., 2 Piger hver 63 Rd. 4 Mk. 15¾ Sk. Albert Jensen dør 1827, og Enken faar atter en Formynder eller Værge, nemlig Peter Korning fra Kristrup.

1830 overtog den ældste Søn, Søren, Gaarden. Hartk. er nu nede paa 5 Td. 2 Skp.. Der er endnu kun 3 Længer, som staar brandforsikrede for 1200 Rd. Af deres Børn overdrager Søren Henningsen, der er f. 1802 og ugift, Gaarden til en Broder, Peter Henningsen, f. 1812, g. m. Madsine Knudsdatter, se 18a Ass.

Niels Henningsen, f. 1804, faar Ejendom ved Svendsdal. Ane, f. 1806, g. m. Slagter Jens Madsen, Kristrup, 1828. Sofie Marie, f. 1810, og Henning, f. 1812. Der er atter solgt Jord, en Eng, til 3 Mænd i Hørning, som atter sælger til Volk Mølle. Nu er der 4 Td. 6 Skp. Hartk. tilbage. Efter at P. Henningsen har overtaget Gaarden, gaar det jævnt fremad, en 4. Længe bliver bygget, og først i 70-erne bygger han nyt Stuehus.

I dette Ægteskab var der mange Børn: Mads Caspersen Pedersen, f. 1848, studerer Teologi, men dør, inden Studiet er afsluttet; Knud Pedersen, f. 1846, bliver Landbrugskandidat og virker en Tid som Lærer paa Thise Skole i Vendsyssel; han dør ogsaa som ung. Henning, f. 1845, begynder ret tidlig som Handelsmand med Heste og Kreaturer og drev ogsaa denne Virksomhed, efter at han var bleven gift med en Gaardmandsenke i Romalt, nuværende Mariesminde; Søren, f. 1851, bliver g. m. Peder Hvids Enke paa Nørskovgaard ved Laurbjerg. Mette Kirstine, eneste Datter, bliver g. m. Enkemand Søren Colind i Benstrup 1880, hun er f. 1849, d. 1892. Albert, gift i Jebjerg med Kirstine Smedegaard fra Mors.

Bent Pedersen, den yngste af Børnene, f. 1860, overtager Gaarden 1890, g. m. Marie, f. Poulsen, f. 1872, se 9a Ass. Han var en dygtig Landmand, var sparsom i det daglige, havde Evner til at gøre fordelagtige Handeler, hvilket altsammen i Forbindelse med de gode Tider for Landbruget førte til, at han blev en meget velstaaende Mand. Han lod Stuehuset helt omrestaurere, saa det præsenterede sig som nyt, og lod alle Udhusene opføre som ny, moderne og velindrettede. Bent Pedersen døde pludselig 1928, 68 Aar gl.

Ægteskabet var barnløst, men en Søn af Bent Pedersens Broder Albert i Jebjerg ved Navn Peter Hvid Pedersen blev fra ganske lille opfødt hos dem. Han overtager Gaarden 1929. Han bliver 1930 g. m. Marthe, f. Rasmussen, se 4a Dr., f. 1897. Han køber et Hus, se Matr. 5ah til sin Plejemoder, Marie.

Der var en Søn, Thorkild, f. 1931, en livlig, opvakt Dreng. Der var jo gode Udsigter for denne Dreng, og han var næsten allerede den Tap, hvorom det hele drejede sig, da Ulykken indtraadte. Han havde alene gaaet og leget ude ved et Sig ved Gaarden og maa være gledet derned og druknet. Man kan jo forstaa den store Sorg, det var for Forældrene, og alle følte, hvad det havde at sige for dem. De syntes jo selv, at for dem var ingen Livsglæde tilbage.

1929 nedbrændte alle Gaardens Udhuse ved en Drengs Leg med Tændstikker. De blev straks genopført, moderne, store og rummelige Bygninger og staar nu som en af Egnens mest imponerende Bøndergaarde. Som før nævnt er Jorderne ikke de allerbedste, men under den store Udvikling af Landbruget med dets større Kreaturhold og dermed større Gødningstilførsel er denne Jord drevet op til en stor Ydelse. 1876 husker jeg bestemt, at der kun stod 6 Køer tøjrede paa Marken, maaske holdtes der en Del Opdræt. Paa et vist Tidspunkt, 1933, stod der 80 Kreaturer i Staldene. Der er ingen Jord købt; derimod er der solgt et lille Hjørne af Kæret til Banen for at faa Plads til en Stationsbygning.

Matr. Nr. 3a Ldg. Langagerlund. Ejer: Peter Jensen.

Som nævnt under Langagergaard blev der 1811 bortsolgt 27 Td. Land til Laurs Sørensen, f. i Mygind 1776, g. m. Ane Kirstine Christensdatter fra Faarup. Han lod opføre Bygninger paa Jorden ca. 300 Meter øst for, hvor Gaarden nu ligger ved en lille Sig eller Vandhul. Hans Søn, Søren Laursen (Mygind) overtog Ejendommen efter ham. Han var f. 1811, g. m. Mette Marie Nielsdatter fra Hadbjerg, f. 1818, og hans Søskende var Chr. Laursen, f.1816, og Andie, f. 1820. Søren Mygind var meget bekendt for at fortælle Løgne, uskadelige og fantastiske (a la Münchhausen). Hans Søn, Martinus Sørensen (Mygind) overtager Gaarden og bliver g. m. Amalie Thim, se 7b Ass. Han lader Gaarden flytte hen paa sin nuværende Plads. I Ægteskabet er 2 Børn, hvoraf det ene dør 1918 af „den spanske". En Datter, Astrid, f. 1896, bliver gift med Peter Jensen, f. i Fausing 1891. Deres Børn er Inga, f. 1917, Erna, f. 1918, og Sigfred, f. 1919.

Peter Jensen har overtaget Ejendommen.

Matr. Nr. 4a Essb. Volk Mølle. Ejer: Jens Jensen.

Navnet paa denne Vandmølle kan tyde paa, at den oprindelig har været dreven som Valkemølle. Alt det hjemmevævede Tøj blev, inden det blev taget i Brug, underkastet Stampning eller blev valket, som det kaldtes. Senere blev den benyttet til Maling af Korn. Den ejes som det øvrige Sogn af Tustrup, og 1695 blev der oprettet følgende Kontrakt:

„Jeg Oberst Hans Friis til Kragerup, Clausholm, Hevringholm, Thustrup og Essenbæk, Befalingsmand paa Silkeborg, kiender och giør herved vitterligen, at saasom jeg blandt andet mit Gods, jeg har stiftet til de fattige udi Hørning Hospital endogsaa hafver perpetieret Wolch Mølles aarlige Afgift til deris Underholdning.

Da paa det Mølleren den bebor efter min Jord disbedre til de fattige og sin egen Nyder kand konserveres, at icke store Læster, Brøstfældigheder og andre Tilfælder forarmes, hafver jeg efter denne Dag ham och hans Arfvinger dens Bygning til evindelig Ejendom, fri for al Fæst och andre uvist at vinde som deris Arf och Eje, saalænge de holder Møllen forsuarligen ved Lige, betaler Kngl. Majistæts Skatter og Hartkorn efter deris Landmaaling, och di falsige ? deris Landgilde, som er aarlig udi alt: 18 Td. Mell och 18 Td. Malt efter fundateret Indhold, huerfore jeg och herved paa Ovfurskrefne Maade Skjøder den med al sin Ret og Tillæg. Saa og fri Tørveskjær i Gundrup Mose, Helligsømose, och den Græsgang hand hidindtil har havt, til Knud Sørensen Møller, hafuer fra mig til deris Arfvinger och deris Efterkommere och yderligere bevilges dem herved paa samme Vilkaar och med Lige Ret de da self hafver, at maa afstaa Skjøde til huem dem lystre, och vil give dem mest derfor.

Da saa at disse samme er vederhæftige och Mænd for at suare Kongen och de fattige och andre Tiender, och samtidig retter sig efter dette mit Skjødes Indhold.

Til Forsikring och Stadfæstelse hafver jeg dermed med egen Haand och Pen Underskrefven och Stadfæstet och forseglet.

Datum Thustrup d. 1 May 1695.

Hans Friis.

Læst for Retten paa Sønderhald, Rougsø og Øster-Lisbjerg Herreders Ting, Onsdagen d. 3 Juny Anno 1696."

Dette Skøde giver altsaa, hvis Kontrakten overholdes, Ret til Selveje, idet der peges paa, at der maa sælges til hvem, de lyster. Der var paa dette Tidspunkt kun lidt Jord, der hørte til Møllen. Det er meget sandsynligt, at der med det, som tillægges ifølge Skødet, er ment den saakaldte Møllemark paa 10 Td. Land, som laa i Floddalen i Nærheden af Hald Sø, og som hele Tiden indtil 1920 har hørt til Møllen.

Det blev mange Generationer, der kom til at drive Mølleri-virksomhed ved Volk Mølle. Den første, som kendes, er Knud Sørensen Møller, f. 1653. Han dør 1733, 80 Aar gl. Hans Kone dør 1730, 80 Aar gl. Hans Søn, Peder Knudsen Møller, f. 1665, g. m. Ane Nielsdatter, d. 1741, 51 Aar gl. P. Knudsen Møller dør 1755, 90 Aar gl. Derefter faar Søren Pedersen Møller Gaarden 1740. Ifølge et Skøde af 3. Maj 1764 afstaar han Møllen til sin Søn. Det gamle Skur, som indtil Branden laa nord for Dammen, benytter han og Konen som Aftægtshus. Det var iflg. samme Skøde et ret stort „Ophold", de krævede. Han var g. m. Maren

Sørensdatter fra Tammestrup, f. 1748. Deres Søn, Søren Pedersen Møller, f. 1768, d. 1838, bliver g. m. Maren Frandsdatter fra Drastrup. Der er 2 Børn: Frands og Peder. Sidstnævnte overtager Møllen og bliver g. m. Maren Nielsdatter. De er barnløse. En Plejesøn (?) Søren Sørensen, f. 1811, overtager Møllen 1834 og bliver g. m. Eva Nielsdatter, f. 1806. Der er mange Børn: Peder, f. 1835, faar Gaard i Vissing, Anne, f. 1836, ugift, Maren, f. 1838, g. m. Søren Sejersen, Lund, Niels, f. 1840, Købmand i Randers, Line, f. 1842, g. m. P. Møller Nielsen, Dr. Mark, Christen, f. 1846, ugift, overtager Møllen. 1850 fandtes en Huslærer, Anders Høegh fra Hjermind, paa Møllen. Der er igennem Tiderne købt megen Jord til Møllen, saaledes at der, da Chr. Sørensen overtager den, er ca. 80 Td. Land, det meste af daarlig Bonitet. Et stort Kær og noget Eng forbedrer den dog noget.

Hvornaar Vindmøllen er bygget, er ikke oplyst. Den brændte ved Lynnedslag 3. Paaskedag 1889 og blev straks genopført. Der var god Søgning til Møllen, og den kunde ogsaa tilfredsstille Kunderne, idet Vandmøllen kunde klare Arbejdet under Vindstille.

De to ugifte Søskende boede paa Møllen i al deres Tid. En Søstersøn fra Lund, Søren Møller, kom til Hjemmet som ganske lille. Han kom efter Konfirmationen i Handelslære, hvilket han hurtigt opgav, og han passede en Tid Møllen. Da han bliver g. m. Marie, f. i Uggelhuse, skal de jo have et Hjem, og der bliver bygget et stort Hus ved Gaarden. De faar den ulyksalige Ide at begynde et Bageri. Det gik en Del Aar, men slugte saa mange Penge, som Chr. Sørensen maatte gøre Rede for, at han tilsidst ikke kunde klare den længere, og Gaarden gik til Tvangsauktion. De to Søskende døde begge kort efter.

Landpost Jens Christensen fra Mygind køber Gaard og Mølle 1917.

Siden 1880 havde Forpligtelsen til Hørning Hospital været afløst. I 222 Aar havde Vognen gaaet over til Hospitalet 2 Gange om Maaneden hvert Aar, den 7. og den 21., med 1½ Td. Mel og 1½ Td. Malt hver Gang. Nu bliver Forpligtelsen kapitaliseret til en Sum, som indbetales til Stiftelsen, og Møllen har nu fri Raadighed over for denne.

Jens Christensen sælger 1918 til Chr. Jensen fra Thy. Han beholder 6 Td. Land nær Byen samt Møllemarken 10 Td. Land, som han sælger til Søren Thim. Chr. Jensens Kone er af den kendte Bjerreslægt i Nordvest-Jylland. Der er mange Børn, hvoraf en Del er rejst til Amerika. En Søn, Jens Jensen, har med stor Dygtighed oparbejdet en Fabrik ved Hørning Station til Fremstilling af Have-, Lyst- og Hønsehuse m. m. Den er bleven landskendt og har en meget stor Omsætning. En anden Søn, Bertel Bjerre Jensen begyndte som nedenfor nævnt med Anlæg af Haven, men er nu knyttet til Fabrikken i Hørning. Han er g. m. Klara, f. i Gjesing 1901.

Efter at den elektriske Kraft havde faaet Udbredelse paa Landet, tabte Møllerne deres Betydning, og Mølleviksomheden faldt helt bort. Vindmøllen, som pyntede saa smukt i Landskabet, blev nedbrudt, men udbragte ikke mere, end Nedbrydningen kostede. Vandmøllen, som laa sammenbygget med Stuehuset, havde endnu lidt Søgning, og Vandhjulet frembragte samtidig Elektricitet til Gaardens Brug. Da Chr. Jensen 1932 sælger Gaarden til Jens Jensen, f. i Højstrup 1871, g. m. Nielsine, f. i Ørsted 1880, han var oprindelig Smed, men har haft Gaarde forskellige Steder, beholder Chr. Jensen Bakkerne 10 Td. Land, det ny Hus,

Skovskrænten, Haven, samt Ret til at sætte Baad paa Dammen. Alt det overdrager han til Sønnen, Fabrikant J. Jensen, som anlægger en Danseestrade og bygger en stor, smuk Træ- og Glaspavillon i Forbindelse med det overtagne Hus, fra hvis Køkken der let kan serveres. Han forpagter det ud til Restauratør Todbøl fra Randers, som faar Bopæl i Huset. Efter et Par Aars Forløb køber han alt det nævnte, som Fabrikanten overtog, og samtidig et lille Stk. Jord fra Essenbækgaarden til Garage, Parkeringsplads, Anlæg af Luftgynger, rullende Hjul m. m.

1934 brænder Gaard og Vandmølle. En lille smuk Gaard bliver opført med et pænt lille Haveanlæg ud til Dammen; men den Idyl, som var over den gamle Bindingsværksgaard, savnes.

Naar man fra Bakken saa ned over Mølledammen med den gamle Bindingsværksgaard som Baggrund fik man et meget smukt Indtryk af Omgivelserne, med Udsigt over de store udstrakte Enge og Støvringgaards Skove samt Rougsø Herred i det fjerne. Stod man derimod ude i Engene og saa ind mod Møllegaarden, gav det et helt modsat Indtryk af Naturforholdene, mere imponerende: Den lange Bakke bevokset med Krat og Træpurl, Gaarden, Mølledammen, hvor der bagved hæver sig en Skrænt med store Bøgetræer, og øverst paa de lyngklædte Bakker en fremspringende Pynt med den gamle Kirke med sit stensatte Kirkegaardsdige, og op gennem Slugten den gamle Essenbækgaard samt Vindmøllen paa det højeste Punkt. Mere typisk og smukt jydsk Landskab fandtes næppe. Nu har Idyllen tabt en Del. Kirken er borte, Møllen nedbrudt, Møllegaarden brændt, og Essenbækgaarden forsynet med Bliktage. Det er en kedelig Erstatning, som nu præger Landet de fleste Steder, Telefonstænger, Mejeriskorstene, Transformatorhuse, Bliktage o. s. v. Nu mangler det bare, at vore gamle Herregaarde med deres Parker, som efterhaanden sælges og opløses, ogsaa skulde forsvinde. Men endnu er der kønt nede ved Møllen. Ovenfornævnte Bertel Bjerre Jensen begyndte at pynte op omkring Dammen og fik omsider et helt Haveanlæg fremstillet i Forbindelse med Skovskrænten og Møllebækken, som snor sig mellem Elletræer, Lysthuse og Siddepladser, hvilket medførte Bygning af den foran nævnte Dansesal og den store Pavillon. Siddepladser blev udhugget oppe i Bakkerne, og der er nu blevet, hvad der var eftertragtet, et ret stort Turistbesøg, baade fra Omegnen og særlig fra Randers.

Nu kan den gamle Møllegaard kun betragtes som Landbrugsejendom. Der er igennem Tiden plantet en Del Naaletræsskov paa Bakkerne.

Af Jens Jensens Børn er Frode f. 1912, Aage 1914, Ella 1918 og Elisabeth 1920.

Matr. Nr. 5a Essb. Ejer: Chr. Dyrby.

Af de 6 Td. Land, som Jens Christensen tilbageholdt fra Volk Mølle, sælger han de 3 Td. L. nord for Stationsvejen til R. Mariager 1925. 1935 lader han opføre Bygninger paa Lodden og sælger Ejendommen til Chr. Dyrby fra Klosteret 1937. Han agter at anlægge Gartneri.

De 3 Td. Land syd for Vejen sælges til Bager Lyngaa, se 5t Ass.

Matr. Nr. 5b Essb. Ejer: Mogens

Hvornaar dette gamle Hus er bygget vides ikke. 1884 bliver det vistnok ombygget af en Murer Bertel. Han boede i det gamle Hus, der var brændt inde i Byen, og købte en Del af R. Pagters gamle Stuehus til Opførelse af det her nævnte Hus. Hans Kone, Edel, var hengiven til Drik, og en Dag, hun gik hen til et Vandhul, hvor hun hentede deres Drikkevand, glev hun paa Hovedet ned i Hullet og druknede. Man fandt hende med Skørterne vendt op om hende, og man talte længe om det Syn, der mødte dem.

Huset har skiftet Ejer mange Gange. 1921 købes det af Chr. Raaby, f. 1854 i Ørsted, g. m. Kirsten, f. 1862 i Ørsted. Efter hendes Død 1933 arver Anders Andersen fra Fajstrup Huset. Han er g. m. en Plejedatter. Raaby flytter hen paa Asylet i Virring. Huset bliver solgt til Mogens 1936.

Matr. Nr. 5c Essb. Ejer: Søren Kastrup.

Dette gamle Hus har gennem Tiderne skiftet Ejer mange Gange, 1873 Laurs Mygind, 1914 Niels Chr. Boje, 1916 Alfred Nielsen, 1917 Chr. Jacobsen, 1918 Villads Chr. Christensen. 1921 bliver det købt af Søren Kastrup, f. 1872 i Romalt, g. m. Dorthe, f. 1866 i Læsten. Han har holdt Huset godt vedlige og lagt nyt Tag paa det.

Cementfabrikken.

I Bakken lige for Stationen fandtes udmærket Grus til Støbebrug. Der lod Lærer Andersen og S. Mehlsen, Drastrup, anlægge et Cementstøberi. Det er senere overgaaet til N. Pagter Helles, Sofiekloster. Der er foruden Støberiet bygget et Beboelseshus paa Pladsen.

Banens Vogterhus.

Da Banen bliver anlagt 1876, bliver der bygget Vogterhus ved Vasen ud til Teglskærsengene. En Del Aar efter blev der anlagt et Trinbrædt og tilbygget 2 Fag til Billetsalg og Venteværelse. Da Stationen blev bygget, bortfaldt Vogterstillingen, idet der kunde lukkes fra Stationen. Forskellige Banearbejdere har siden boet der.

Ejer: Anton Nielsen.

Mads Andersens Enke fra Langkastrup Mark, Mette Kirstine, lod dette Hus opføre omkring ved 1900. Der har været skiftet Ejer flere Gange. Landpost Kastrup boede der i mange Aar. Han gik Postruten Volk Mølle - Hørning i ca. 30 Aar og flyttede til Randers 1936. Nu ejes Huset af Anton Nielsen, f. 1888 i Ass., se 23m, g. m. Nielsine, f. Nielsen, f. i Brahetrolleborg paa Fyn. Der er en større Børneflok, ialt 13.

Jernbanestationen.

Randers - Grenaabanen blev anlagt og aabnet 1876. Den første Linie var stukken ud over Aarslev - Sjellebro - Auning uden Hensyn til Rougsø Herred. Den blev anlagt som Privatbane med Aktietegning af Kommuner og Private. Ved store Tilskud, særlig fra det stort anlagte Floes Teglværk, og paa Foranledning af daværende Amtsraadsmedlem, Etatsraad Mourier Petersen, Holbækbaard, som særlig Talsmand for Rougsø Herred, blev en ny Linie foretrukken: Randers - Allingaabro - Auning.

Der blev udfoldet en større Stads ved Banens Aabning. Kong Christian IX. kom sejlende til Uggelhuse, hvor Skibet endelig med megen Besvær blev lagt til ved en for Tilfældet bygget Landgangsbro, der førte op til Engen, hvor der var skaffet en Del af Egnens pæneste Køretøjer, som mødte og kørte den fine Deputation op gennem Byen til Stationen for derfra at foretage den første officielle Kørsel ind til Randers. Programmet forløb normalt, og der faldt en Del Ordener.

Desværre faldt Foretagendet igennem den kommende Tid ikke saa godt ud som Begyndelsen. Det viste sig snart at være en Fejltagelse med denne Linie. Fra Randers til Allingaabro, ca. 3 Mil, løb Banen langs Fjorden uden Opland til den ene Side og med kun een Station, Uggelhuse. Maaske Trafikken paa den øvrige Strækning heller ikke har været tilfredsstillende. Banen kunde langt fra svare sig, Aktierne var intet værd, man solgte en Aktie for en Kaffepunch.

Efter kun fem Aars Forløb overtog Staten Banen, som nu havde faaet en Forbindelse fra Ryomgaard til Aarhus for en billig Pris. Staten har næppe drevet Banen billigere end de private, men det hurtigt stigende Forbrug indenfor Landbruget med Foderstoffer, Kunstgødning o. s. v. viste snart saa store Forbedringer i Driften, at Banen i mange Aar blev et udmærket Aktiv. Der blev aabnet et Billetsalg ved Floes Teglværk, og et indlagt Spor til Teglværket med sin stigende Produktion gavnede ogsaa.

Et Billetsalgssted med Trinbrædt blev aabnet et lille Stykke øst for Volk Mølle. Der var meget daarlige Færdselsforhold tilstede for at komme ned til Banen. For gaaende kunde det jo gaa, enten tværs over Markerne eller man fulgte et Dige fra Drastrup og derned, men om Aftenen var det absolut en meget kedelig Tur. For Vognførdsel, særlig fra den sydøstlige Side, hvorfra de fleste kunde ventes, var det en lang Omvej med daarlig Vej ned forbi Essenbækgaard og Volk Mølle. Man kunde køre et langt Stykke ind imod Randers i den Tid, det tog.

Disse Forhold i Forbindelse med den voksende Omsætning udviklede sig til en stærk Agitation for at faa en Station eller i hvert Fald et Sporskifte med Holdeplads. Der var mange Vanskeligheder at overvinde. Staten var ikke meget villig til at foretage denne Bekostning, under alle Forhold krævede den en bedre Forbindelse med Vej end den daværende. Dette med Vej var næsten det vanskeligste Punkt at komme over, idet der paa en lang Strækning skulde købes Jord, helt fra Drastrup ned til Banen, og hvis det saa endelig kunde ordnes, kom Gennemgravningen af den store Bakke ovenfor Banen. Det var en umaadelig Masse Kubikfod, der skulde flyttes, for at faa Stigningen nogenlunde taalelig.

Efter lange og trange Forhandlinger indenfor Kommunen med

særlig Protest fra Virring, gik Sagen endelig igennem med Hjælp fra Amtet. Der blev købt og udlagt Vej ned over Laurs Rasmussens Mark, som derved blev delt i 2 Dele. Forhenværende Finansminister Neergaard, som paa denne Tid var Egnens Folketingsmand, gjorde sin Indflydelse gældende overfor Statsbanerne, der gik ind paa at bygge Station, eller som det kaldtes, regnskabsførende Holdeplads. Samtidig blev der Brevsamlingssted med 2 Postruter.

Den ny Vej med Gennemskæringen af Bakken viste sig at være alt for stejl, og Arbejdet blev efter et Aars Forløb atter optaget med 1½ Meters Sænkning. I flere Aar blev Banen en af Statsbanernes bedste Sidelinier, men siden Bilernes Indtrængen har disse her som andre Steder haft svækkende Betydning for Banens Trafik. I Stedet for i Begyndelsen kun een Station har Kommunen nu 3 Stoppesteder. Da Stationen blev anlagt, overgik Huset med Billetsalget til Beboelse for en Banearbejder. Ledevogtningen forsvandt, idet der kunde lukkes fra Stationen.

Engelmann var Stationsforstander i mange Aar. Derefter Skov fra 1920. Han er f. i Aale 1873, g. m. Laura, f. Frandsen, f. i Haverslev 1877. De har en Søn, Anker, der har en Stilling ved Postvæsenet i Odense.

Under Krigen blev de daglige Tjenestetimer nedsat, og en fast Portør blev ansat. Der blev bygget Hus til ham øst for Stationen. Denne Stilling er nu overflødig, og Huset er udbudt til Salg.

ɷɷɷɷɷɷɷɷɷɷɷɷɷɷɷɷɷɷɷɷɷɷɷɷɷɷ

D r a s t r u p B y.

1688 bestod Byen af 4 Gaarde, hvis Besidderes Navne var:

Rasmus Pedersen	8	Td.	o	Skp.	o	Fkr.	o	Alb.	Hartk.
Niels Laursen	8	-	6	-	o	-	o	-	-
En øde Gaard, Chr. Nielsen.	8	-	5	-	2	-	2	-	-
En øde Gaard underlagt Essenbækgaard, Anders Pedersen Skrædder	8	-	1	-	o	-	o	-	-
Et Boel, Rasmus Nielsen ...	1	-	6	-	o	-	o	-	-

At den nævnte øde Gaard under Essenbæk fandtes, falder godt sammen med, at der omkring ved den Tid blev krævet Gaard bygget af Jord fra Assentoft og Drastrup for at danne en Hovedgaard under Tustrup med egen Ladefoged, og Byen har sikkert været hoveripligtig dertil.

Navnet Drastrup (gammel Betegnelse Dragstorp) viser, at den sikkert hører til de ældste eller ældre Byer. Den er opstaaet paa Odelsbyens Udmark eller Overdrev, dens Torp, og Stavelsen Drag kan godt henvise til det Højdedrag, den ligger paa, mellem de 2 Sænkninger. Den nordre Del af Jorderne har delvis været skovbevokset, særlig øst for Rinddal op over hele Ørnebjerg, den Del mellem Svendsdal og den gamle Landevej, Skovkrog kaldet. Den sydlige Del af Byens Jorder, Sølodderne, har været ualmindelig rig paa Sige og sure Strækninger. Et gammelt Kort viser, at den østre Side har været udyrkelig.

Omkring ved 1800 fandt Udstykningen Sted, og Bønderne købte Gaardene. Af de 4 Gaarde er opstaaet 6. Det ser ud som Matr. Nr. 2 er bleven delt til 2 og Nr. 7 er opstaaet. Gaardene Matr. Nr. 5 og 6 laa dengang sammenbyggede og benævntes som Tvillinggaarden, men der var 2 Ejere. Muligvis har der været bygget en Længe op i Midten, og Beboerne har haft hver sin Side. Den brændte 1823, og Gaardene blev opbygget paa hver sin Plads og trukket længere fra Gaden. Ved Udskiftningen fik hver Gaard sin Hovedmark ud for Gaarden; desforuden 2 Sandlodder og en Sølod. Matr. Nr. 3 fik tildelt en ekstra Lod, Knolden kaldet, sandsynligvis af den Grund, at dens Sølod har været slemt præget af de nævnte Sige.

Havde den foran Side 4 - 5 omtalte Henrettelse fundet Sted i vore Dage, vilde Byens Navn være bleven kendt over det ganske Land. Begivenheden blev kun kortelig omtalt i Amtets eneste Blad. Paa et andet Omraade, om end mindre, blev dens Navn kendt, idet der ved den første Landmandsforsaamling blev tilkendt den solide stærkt jydskprægede Hingst, „Drastruphingsten", en høj Anerkendelse. En anden noget lignende præget Hingst, „Essenbæk" virkede i mange Aar i Drastrup.

De store udstrakte Enge og Kær, som var tillagt Byen, fik ogsaa deres Betydning for Opdræt af Stude.

Ved Udskiftningen fandtes ikke en Bopæl udenfor Byen. Nu findes der 28, næsten alle med Jordtilliggende, hvoraf en Del er Statshusmandsbrug.

Matr. Nr. 2 Dr. Ejer: P. Salling.

Poul Pedersen, f. 1701, d. 1739, besidder denne Gaard. Om Enken atter gifter sig eller lader Gaarden styre, indtil Datteren Mette, f. 1731, bliver g. m. Chr. Andersen, oplyses ikke. Hans Datter, Inger Christensdatter, bliver g.m. Rasmus Sørensen Kloster, f. 1743, i 1775 . Han er den første Sognefoged i Sognet. Han dør efter faa Aars Ægteskab, og hun bliver 1781 g. m. Albrecht Sørensen fra Vorup. Han dør 1789, og hun bliver atter gift, denne Gang med Knud Pedersen (Bang) fra Ladegaarde 1790, f. 1763, se 1 Ldg. Det er stadigvæk kortvarige Ægteskaber. Han dør 1794, og hun bliver gift 4. Gang med Jens Nielsen (Smed). Kort efter dør Inger. Der var ingen Børn i disse Ægteskaber. Jens Nielsen gifter sig 1797 med Ane Margrethe Kutsch fra Essenbækgaard, f. 1773, d. 1825. De har et Barn, Ane Sofie, f. 1798. Hun bliver g. m. Knud Rasmussen 1818, og Forældrene faar Aftægt af Gaarden. Jens Nielsen (Smed) dør 1827.

Gaarden overgaar 1830 til fremmede. Den ny Ejer hed Jens Hansen, f. 1798, g. m. Mariane Cathrine Nielsine Frederikke, f. Nellemann, f. 1805. Hun dør 1834; hendes Gravsten findes endnu paa den gamle Kirkegaard. Hvor de kom fra oplyses ikke. Han sælger det følgende Aar til Jacob Jocumsen, f. 1799, g. m. Maren Rasmusdatter, f. 1803 i Vivild, d. 1845. Der er et Barn, Maren, f. 1840. Jacob Jocumsen sælger Gaardens Sandlod, Skovkrog kaldet, til Svendsdal 1848. 1844 bliver Gaarden solgt til Herman Simon, f. 1821 i Randers. Han er Jøde. Han bor der ugift med en mangeaarig Husholderske, indtil han 1892 sælger til Landbrugskandidat Veller. Han spekulerer paa at flytte den gamle næsten faldefærdige Gaard ud paa Toften og anlægger Have med Læbælte, men det blev ikke til noget. 1902 sælger han til M. Foged fra Thy, g. m. Emilie Selchov fra Agentoftgaard ved Randers. Deres Børn: Johannes, f. T. Folketingsmand, valgt af Partiet „L. S.", Esther, Tandlæge i Randers, Vita og Maja. Efter nogle Aars Forløb bygger han Stuehus paa det gamles Plads og senere Udhusene. Da Naboejendommen, Matr. Nr. 7a bliver solgt til Ejendomshandlere og disse udstykker en Del af Jorderne samt hele Engen til Statsbrug og Bygningerne samt Resten af Jorden har været i anden Mands Eje nogle Aar, køber Foged Bygningerne med tilliggende Jorder, bortsælger 3 Td. Land til et af Statsbrugene, nedbryder en Del af de gamle Bygninger, og driver det købte under sin Gaard. Stuehuset har den meste Tid staaet ubeboet.

1921 sælger han Gaarden til P. Salling, f. 1868 i Marie Magdalene, g. m. Eleonora, f. Møller fra Ringsø ved Pindstrup, d. 1925. Han gifter sig med Maren, f. Nøhr, fra Mors, f. 1883. Børn i første Ægteskab: Sigfred, f. 1913, Hedevig, f. 1915, g. m. en Lærer 1936, Jacob, f. 1916, Vera, f. 1920.

Matr. Nr. 3a Dr. Ejer: Dyrlæge Langemann.

Niels Nielsen Iversen boede der 1728. Han faar Aftægt hos Rasmus Jensen. Han er muligvis g. m. en Datter, efter

hvis Død han gifter sig med Kirsten Knudsdatter, f. 1731, se 1ª Ldg. Efter Rasm. Jensens Død gifter hun sig med Peder Rasmussen, f. 1727, d. 1812. De har en Datter, Karen, f. 1768, der bliver g. m. Niels Nielsen (Smed), f. 1758. De overtager Gaarden 1793. Deres Børn er Niels, f. 1794, Kirsten, f. 1796, og Peder, f. 1800. Sidstnævnte overtager Gaarden. Hans Kone hedder ogsaa Karen Pedersdatter. De bliver gift 1828 og har en Datter, Maren, f. 1829. Hun bliver g. m. Gaardejer Søren Hornbech i Kristrup. Og en Søn, Niels, f. 1831. Han faar Ejendom paa Randers Mark. Efter hans Fødsel dør Karen, og Peder Nielsen gifter sig med Mariane Madsdatter, f. 1810, se 10ª Ass. Foruden Peder Nielsens ovennævnte Broder, Niels, som faar Gaard i Ass., se 4ª, er en anden Broder, Chr. Drastrup, se 3ª Tmstr., og en Søster, Eva, gift i Volk Mølle.

I Peder Nielsens Ægteskab med Mariane er flere Børn: Mads Caspersen, f. 1833, bliver g. m. Maren Andersdatter, f. 1836, se 7ª Dr. Han faar som Arv en lille Jordlod fra Gaarden kaldet „Knolden", hvorpaa de bygger. Carl, f. 1838, Maren, f. 1840, g. i Uggelhuse; hun gik under Navnet „Ma'ster". Anne, f. 1847, g. i Voldum m. P. Kirkegaard, og Peder (Smed), f. 1849. Han overtager Gaarden og bliver 1880 g. m. Eline, f. Pedersen, se 5ª Dr. Deres Børn er: Peder Pedersen, f. 1881, har Gaard i Mejlby ved Randers, og Mariane, f. 1883, g. m. Niels Pagter i Lund. Efter faa Aars Ægteskab dør Eline, hvorefter P. Smed gifter sig 1891 m. Margrethe, f. Jensen, se 4ª Dr. P. Smed dør 1896. Margrethe gifter sig 1898 med Peder Hornbech fra Kristrup, Søn af ovennævnte Maren, der var født i Gaarden 1829. I dette Ægteskab er 2 Sønner: Søren, f. 1899, og Niels, f.1901, se 5ª Dr.

1916 opstaar en Ildebrand, hvorved hele Gaarden nedbrænder til Grunden. Det var en gammel Gaard med Bindingsværk og Straatag, men godt vedligeholdt. Der var kun 12 Meters Afstand til Nabogaarden, som laa tæt sammenbygget med 2 andre Gaarde, alle gamle med Straatag. Det var ikke ventet, at de kunde blive reddede. P Hornbech sælger Brandtomten og Jorden til Ejendomshandlerne P. Glavind og Mejeribestyrer A. Jensen, Birkehøj. P. Hornbech beholder en stor Sandlod, som var beplantet med Granskov, samt et Kær paa ca. 5 Td. Land.

A. Jensen dør kort efter Købet, og hans Broder, Mejeribestyrer N. Jensen, Ryomgaard, overtager hans Part. Den store Sølod, ca. 30 Td. Land, bliver solgt til Chr. Boje og L. Laursen, Lund. Den Del af Hovedmarken, 11 Td. Land, som ligger mellem Landevejene, bliver solgt til Chr. Pagter, se 7ª Dr. P. Smed havde solgt den Byggeplads, hvorpaa Mejeriet Birkehøj blev bygget, og hvortil der senere blev købt et Par Td. Land fra samme Gaard. Ejendomshandlerne solgte yderligere en saakaldt Blødeng til Rasm. Mariager, se 7ª Dr. Der bliver opført en ny, pæn, nutidsindrettet Gaard, hvis Størrelse passer til de tilbageblevne 50 Td. Land; den store Eng paa 15 Td. L. hører endnu til Gaarden. Dette samt et Par Heste og det Redskab, som blev reddet fra Branden, bliver solgt til Boje, Lund, og Rasm. Mariager. Disse sælger straks til Søren Skjødt fra Vestrup, g. m. Karen Bugge Skjødt fra Vestrup, 1918. Det er den aller dyreste Tid under Krigen. Gaarden kostede 118.500 Kr., dertil indsætter Skjødt Besætning, manglende Redskab, bygger et Redskabshus, anlægger Have og tilbagekøber den store Sølod til en høj Pris af 30.000 Kr. Denne høje Pris kan Gaarden ikke

forrente, og Skjødt sælger 1922 til Poul Bülow, der Aaret efter sælger til Vinter, der atter sælger til Dyrlæge Langemann 1924. Han er f. i Hadsten 1885, g. m. Inge, f. i Horsens. Gaarden bestyres af hans Broder, Ejner Langemann, f. 1883.

Matr. Nr. 4a Dr. Ejer: Anders Rasmussen.

Det er en gammel Slægtsgaard. Dog kan Slægten ikke spores før Søren Jensen (Degn), f. 1748, gift med Karen Rasmusdatter, f. 1747, d. 1781, 34 Aar gl. Dens Besiddere før dem kan ikke opgives. Det er meget sandsynligt, at det er den Gaard, som 1688 betegnes som øde Gaard og er henlagt til Essenbækgaarden. Det er i hvert Fald den, der ligger nærmest. Efter Karens Død gifter Søren Degn sig m. Mette Knudsdatter 1782, f. 1759, se 5a Klosteret. I første Ægteskab er 2 Døtre, Anne og Bodil. I andet er Knud, f. 1784, Jens, f. 1787, Maren, f. 1789, d. 1861, Chr., f. 1791, Karen, f. 1793, Laurs, f. 1794, Ingeborg, f. 1795, og Søren, f. 1799.- 1811 bliver Datteren, Maren, g. m. Jens Sørensen (Landeværn), f. i Vinderslev 1777. Datteren Karen bliver g. m. Enkemand Frands Laursen, se 5a Dr. Sønnen Knud Degn, se 1a Essb. Jens Landeværn køber den ene Tvillinggaard omkring ved 1820, men sælger den efter Branden til Søren Laursen fra Laurbjerg. I deres Ægteskab var mange Børn: Søren, f. 1814, fik Gaard i Ammelhede, Niels, f. 1819, Søren Mikkelsen, byggede et Hus paa Gaardens Sandlod, Christen, f. 1824, fik Gaard i Floes, Laurs Bording, se 3a Tmstr. En Datter, Inger, blev g. m. Entreprenør Brede i Randers.

1846 overtager Sønnen, Niels Jensen, Gaarden, og bliver g. m. Maren, f. Pedersen, fra Allestrup, f. 1825, d. 1905. 1846 sælger han Gaardens Sølod til Niels Ladefoged. 1855 køber han et større Jordareal fra Essenbækgaarden, som støder op til hans Mark, dertil det halve af dens store Eng og kær, ialt 3 Td. 5 Skp. Hartk. Hans Gaard er nu paa 12 Td. Hartk., den største i Sognet paa den Tid. Det er muligvis ham, der køber den Del af Marken, som ligger nord for Husene fra Essenbæk Skel til Gaarden. 1873 opfører han et meget stort Stuehus. For at faa Plads til dette, køber han et Boelssted, som laa sydvest for Gaarden, og det er dette Boelssted, at den omskrevne Jord hørte under. Til Gaarden har hørt en mindre Eng i Assentoft Husenge. Disse Enge blev ved Udskiftningen underlagt Drastrup, og sandsynligvis har denne Eng hørt til Boelsstedet. Den er nu solgt.

Niels Jensen var kendt som en større Studeopdrætter, hvilket de store Kær og Engarealer gav Anledning til.

Deres Børn var: Minne, f. 1851, g. m. Hans Lange, Robdrup, P. L. Jensen, f. 1858, gift i Kirkegaard ved Fløjstrup, Jensine, f. 1860, g. m. Laurs Rasmussen fra Slyngborg Kro, f. 1856, Martinus, f. 1862, blev Mejeriejer i Sverrig, Jens Jensen, blev efter at have været Forvalter paa større Gaarde i flere Aar, Ejer af en større Gaard i Vendsyssel, og Margrethe, se 3a Dr.

Niels Jensen dør 1894, og Faarden overgaar 1896 til Datteren Jensine og Svigersønnen Laurs Rasmussen, se 7a Dr. Han var en driftig og virksom Mand, der foruden at passe sin store Gaard fik meget at gøre indenfor flere offentlige Hverv. Han var en Tid Skatteraadsmedlem, Sogneraadsformand og m. m. Denne Virksomhed fik en brat Afslutning. En Nat i Marts 1919 brød en Bandit ind i Sovekammeret og skamslog baade ham og hans Kone.

De fandtes begge bevidstløse. Jensine kom dog nogenlunde over det, hvorimod Laurs Rasmussen blev slaaet blind, idet han mistede Synet paa begge Øjnene. Denne før saa virksomme Mand har nu snart i 20 Aar baaret sin Skæbne med en sjælden Taalmodighed uden Klage.

Af deres Børn er Martha, f. 1897, bleven gift, se 2a Essb., og Anders Rasmussen, f. 1896, g. m. Kirstine, f. Enevoldsen, f. i Galten 1894. Deres Børn er Harriet, f. 1922, og Else Kirstine, f. 1924.

Paa det Tidspunkt, da Ulykken indtraadte, var A. Rasmussen Forpagter af Galten Præstegaard. Han overtager straks Gaarden i Drastrup. Han er som Faderen tildelt en hel Del offentlige Hverv, Mejeriformand, Sogneraadsformand, Formænd for Andelsbankens Randersafdeling m. v. Efter Ulykken køber Laurs Rasmussen en stor Villa i Assentoft, hvor de endnu bor. Ved Gaarden i Drastrup byggede han en Kostald og den store Staklade udenfor Gaarden. Han gjorde et stort Arbejde for Engenes Inddigning.

Matr. Nr. 5a Dr. Ejer: Niels Hornbech.

Ved en søndre Side af Gaden laa denne Gaard, oprindelig paa Størrelse med de andre, ca. 8 Td. Hartk., 1688. Hvornaar den er bleven delt, oplyses ikke. Marken er imidlertid bleven delt, men Bygningerne benyttes endnu af 2 Familier. Det er muligt, at der er opført en mindre Længe ned i Midten, som man enkelte Gange har set ved lignende Delinger. Gaarden kaldtes „Tvillinggaarden". Delingen har fundet Sted omkring ved Aar 1700.

Der findes i Byen en Chr. Frandsen, d. 1733, 72 Aar gl., g. m. Mæren Jepsdatter, d. 1738, 74 Aar gl. De har muligvis beboet den vestlige Del af denne Gaard. 1737 bor Frands Christensen der, sandsynligvis deres Søn. Laurs Frandsen, f. 1741, d. 1802, g. m. Ane Pedersdatter, f. 1748. Deres Søn, Frands Laursen, f. 1782, g. m. Karen Rasmusdatter, d. 1821, muligvis Rasm. Chr. Klosters Datter. Han gifter sig derefter med Karen Sørensdatter Degn, „Ka'Degn". Deres Børn er: Ane Kathrine, f. 1821, Mette Kirstine, f. 1822, Laurs, f. 1827, og Søren Kloster, f. 1828. Sidstnævnte faar en mindre Ejendom, se 3a Tmstr., Laurs se 7b Dr. Efter Frands Laursens Død 1840 gifter Enken sig 1843 med Lærer Ilsø, Assentoft. Han er 50 Aar gl. Efter hans Afsked som Lærer bor de i Gaarden, som er overgaaet til Datteren, Ane Kathrine, der bliver g. m. Peder Knudsen Pedersen, se 18 Ass., 1844. Deres Børn er: Knud, f. 1845, Frands, f. 1846, Lærer i Grenaa, Sofie, f. 1848, g. m. Lærer Larsen, senere Lærer i København. De blev meget gamle, var barnløse, og efterlod sig ved deres Død en ret betydelig Formue, Elline, f. 1852, g. m. P. Smed, se 3 Dr., Mads Caspersen, blev Lærer i Tebbestrup, f. 1854, og Mine, gift i Værum. Knud Pedersen overtager Gaarden, g. m. Ane Nielsen fra Værum. Han sælger Gaardens Sølod til Rasmus Rasmussen ved Hald Sø, hvorefter han sælger Gaarden 1894 til Borch. Knud Pedersen har siden haft Gaard i Askildrup og Kastbjerg. Han rejser tilsidst til Randers, hvor han dør i en høj Alder. Borch sælger samme Aar til Peder Nielsen fra Elsted, som atter sælger til Jens Sørensen, der boede der en kort Tid, indtil han skød sig.

Der bliver stadigvæk handlet med Gaarden. Den købes af Conradsen, forhen Forvalter paa Skafogaard. Han sælger samme Aar til Anders Stigsen fra Grenaaegnen. Den blev derefter solgt til

Buus, som boede der indtil 1922. Han var en kort Tid Sogneraadsformand. Han har 2 Sønner: Søren og Karl.

Gaarden brænder for ham, den blev antændt fra Nabogaarden. Han lader opbygge en ny pæn og velindrettet Gaard og sælger 1922 til Anton Madsen fra Hollandsbjerg, som 1925 sælger til R. Skipper fra Kradbjerg, der 1929 flytter til Assentoft, se 35ª Ass., efter at have solgt til Niels Hornbech, se 3ª Dr.; han er f. 1901, g. m. Karen, f. Würgler, f. i V. Velling 1907. Der er en Søn, Per Würgler Hornbech, f. 1932.

Gaarden har siden 1894 skiftet Ejer 8 Gange.

Matr. Nr. 6ª Dr. Ejer: Jens Thomsen.

Den østlige Del af Tvillinggaarden beboedes 1728 af Rasmus Christensen, hvis Enke bliver g. m. Søren Christensen Kloster 1842. Niels Knudsen, f. 1735, d. 1773, se 1ª Ldg., bliver g.m. Datteren Ingeborg Sørensdatter. Derefter har Christen Knudsen Gaarden, g. m. Maren Sørensdatter, f. 1736.

Deres Datter, Bodil Christensdatter, f. 1783, bliver g. m. Niels Andersen Kloster. Han faar Skøde paa Gaarden, som nu er paa 4 Td. 3 Skp. Hartk. Det gaar ikke helt godt, og de bliver skilt 1816. Det er vistnok hende, der beholder Gaarden. Hun dør 1820, og Jens Landeværn køber den. 1823 brænder Tvillinggaarden, og denne bliver flyttet hen paa dens nuværende Plads. 1825 bliver den solgt til Søren Laursen fra Laurbjerg; derefter er det vistnok Niels Rasmussen Elgaard, som bor der indtil 1832, da han sælger til Peder Bundgaard.

En af de sidste Ejere har solgt Sølodden, se 15 Dr. Gaarden bliver 1845 solgt til P. Bundgaard, f. 1805, g. m. Ulrikke Ravn fra V. Velling. Han køber 1850 Essenbækgaarden og sælger til Søren P. Sørensen, f. i Kallundborg, g. m. Maren Thorsdatter, f. i Kristrup 1826. 1852 ejer Søren Andersen Gaarden. Deref- Chr. Jacobsen, som sælger til Chr. Ulstrup, efter at han har solgt Raaballegaard. Han er f. i Sabro 1802. Han har flere Børn, hvoraf en Søn blev Dyrlæge i Randers. En Datter, Ane Marie Ulstrup, er g. m. Niels Sørensen i Thrige, f. 1804. De kommer til Drastrup 1858 og overtager Gaarden. Foruden en Søn af Mandens første Ægteskab, Jens Chr. Sørensen, har de en Søn, Søren Nielsen, f. i Søften 1843, se 15ª Dr. Gaarden bliver solgt til Chr. Rasmussen 1870, og han sælger samme Aar til Jens Thomsen, se 24 Ass. Hans Søn, Thomas Jensen, f. 1842, g. m. Ane Nielsen, f. 1850, se 4ª, overtager Gaarden 1879. Da Skifteretten skal ordne Dødsboet efter Laurs Frandsen, se 7ª, køber Thomas Jensen Gaarden 1896. Hans Kone dør 1892. Han driver denne Ejendom til sin Død 1899. I Ægteskabet er flere Børn: En Datter, gift i Grund, en anden Datter, Anna, død som Lærerinde i Gjerlev, en tredie Datter, Nielsine. En Søn, Niels Jensen, havde Gaard i Gassum og senere i Albæk. Den ældste Søn, Jens Thomsen, f. 1875, g. m. Martha, f. Nielsen, f. i Ammelhede 1875, d. 1925.

Det var vanskelige Forhold, denne unge Mand gik ind til, Gaarden paa Sølodden, som sikkert blev købt uden Penge, en stor Søskendeflok, han som den ældste nærmest skulde vejlede. Man skulde synes, at det kun var en stor Gæld, han gik ind for at slaas med. Gaarden paa Marken sælger han 1901, men beholder vistnok et lille Stykke Jord.

Han arbejder flittigt og faar særlig en stor Svinebesætning, hvoraf han aarlig sælger en Masse Smaagrise. Han har bygget et

nyt velindrettet Stuehus, som skaanes for at brænde, da de øvrige Bygninger nedbrændte ved Ild fra en Kartoffelkoger 1916. Udhusene blev straks opført, tidssvarende og moderne indrettet.

Besætningen forbedres stadig. Der er bleven solgt Avlsdyr, baade af Heste og Kvæg, saa der er en overordentlig stor Forskel paa i Dag og ved Overtagelsen.

Der er 4 Børn: Minna, g. m. Grd. Foged, Kousted, Anna, g. i Skanderborgegnen, Tage, g. m. Ellen, f. Nielsen, Over Romalt, har Gaard i Ammelhede, Palle, Mejerist.

De 2 til Gaarden hørende Sandlodder er solgt, den vestlige 1857, den østlige 6E 1847. Paa Grunden langs Gaden er opført 3 Huse. Det er den Gaard i Sognet, der har skiftet Ejer de fleste Gange, ialt 17.

Matr. Nr. 7a Dr. Den gl. Gaard. Ejer: P. Salling.

Slægten Jepsen besad denne Gaard i ca. 250 Aar. Chr. Jepsens Moder var født der 1637, hun dør 1729, 92 Aar gl. Sønnen Chr. Jepsen er f. 1658, d. 1740. 1735 overtager hans Søn, Jeppe Christensen, f. 1716, Gaarden. Han er g. m. Birthe Rasmusdatter; muligvis er hun Datter af Rasmus Jensen, se 3 Dr. Jeppe Christensen faar Aftægt paa denne Gaard 1787.

Deres Søn er Chr. Jepsen, f. 1740, d. 1812. Han overtager Gaarden 1742. Hans Kone dør 1794, 46 Aar gl. I dette Ægteskab er flere Børn, hvoraf Rasmus Christensen (Hjulmand) faar Skøde paa Gaarden 1810. Han er g. m. Mette Kirstine Revsbech fra Hørning. Det gik tilbage for dem, hvilket følgende Skøde med Optegnelse over Besætningen viser.

1819 købes og skødes Gaarden til Rasmus Mariager, f. 1794, fra Hørning (Nedskriverens Bedstefader) for en Købesum paa 4200 Rd. Der medfølger 2 Heste, 3 Køer, 6 Faar med Yngel, 2 beslagne Vogne, 1 Plov med Behør, 2 Harver, Kakkelovn i Dagligstuen, Herbergsenge med Tilbehør samt 5 Tvillingtrav Havre. Rasmus Christensen forbeholder sig et Tørveskifte vest for Hørvasen samt 2/3 af den vestre Side af Fækæret. Paa denne Parcel bygger han en lille simpel Bopæl, Matr. Nr. 7d. Det gl. Hus laa til for faa Aar siden lige overfor nuværende Vogterhus. Gaardens Sandlod laa ned i den saakaldte Rinddal ned for Svendsdal. Dens nederste Del er allerede bortsolgt. Inden disse Bortsalg finder Sted, har Gaarden 8 Td. 1½ Skp. Hartkorn.

De vanskelige Tider for Landbruget med Landets Bankerot 1818 gjorde det ikke muligt for ham at beholde Gaarden. Han maa sælge den 1823 til Mikkel Maarup Abrahamsen, g. m. Jensine Andersen fra Gjesing, f. 1799. Deres Børn var: Niels Abrahamsen, der blev Kaagmand i Kristrup, f. 1821, Ane Kathrine, f. 1822, g. m. Enkemand Chr. Gabrielsen, som havde en lille Ejendom, 23d Ass. Mark, ovenfor Haldsø, Anders Mikkelsen, f. 1823, g. m. Karoline Eskildsen fra Hammelev, havde forskellige Huse i Assentoft, se 35f, Ane Kirstine, f. 1826, g. m. Grd. Anders Olsen i Kristrup; hun dør efter et Aars Forløb, og Søsteren Birthe, f. 1827, bliver da gift med ham; Jens Christian Mikkelsen, f. 1831, se 8 Ass.

Mikkel Maarup dør 1833, og Enken bliver derefter g. m. Anders Ladefoged fra Allestrup, f. 1801 i Mellerup. I dette Ægteskab er Børnene Michael, f. 1835, bor i Randers, Maren, f. 1836, g. m. Mads Caspersen, se 3 Dr., Karen, f. 1841, g.m. Grd.

Anders Møller i Haslund. Anders Ladefoged døde 1851 efter et Fald fra en Trappe i Randers. Enken sælger Gaarden til Sagførerne Ejlersen og Ammitzbøll, Randers, som straks afhænder den til en Svensker, P. Jönsson, som til Husholderske har en norsk Enke, Charlotte Sørensdatter.

1862 sælges Gaarden til Bøggild, som bor der indtil 1883. Den købes af Laurs Rasmussen fra Slyngborg, se 4 Dr. Da han 1896 overtager sin Svigerfaders Gaard, Matr. Nr. 4 Dr., sælger han Gaarden til Søren Mehlsen, g. m. Karen Espensen, begge fra Salling.

S. Mehlsen var meget interesseret i, hvad der var fremme i Tiden, baade af folkelige og politiske Spørgsmaal. Her i Sognet kom han ikke til at gøre sig gældende. Han hørte politisk til det moderate Parti, som netop i disse Aar stod meget lavt i Kurs, særlig paa denne Egn, paa Grund af dette Partis Medvirkning ved Forliget med Estrup efter hans mangeaarige provisoriske Regeringstid. Alfred Jensen, som paa den Tid var Mejeribestyrer paa Birkehøj, Søn af Landstingsmand. Lærer Jensen fra Aarslev, hørende til den Bergske Gruppe og stærk Modstander af Forliget, gjorde alt muligt for at forhindre Mehlsens Indflydelse. Det viste sig senere, at der ikke var begaaet nogen Fejl ved at lade ham paa Plads.

Da han sælger Gaarden, køber han Gaard i Kristrup, som han senere sælger og køber en mindre Land- og Lystejendom, „Bølleberg" nær Randers. Han blev ret hurtigt valgt til Sogneraadsmedlem og blev snart dets Formand i den store ret vanskelige Kommune, hvilken Stilling han beholdt, indtil Socialdemokraterne fik Flertal. Mehlsen blev derefter tilbudt Stillingen som Direktør for Sparekassen for Randers og Omegn, hvilken Plads han endnu indtager. Han er siden bleven valgt til Formand for Sammenslutningen af Danmarks Sparekasser. Han har et Par Gange været opstillet som Folketingskandidat, men i en Kreds, hvor han næppe kunde gøre sig Haab om at blive valgt, i Skivekredsen, de radikales stærkeste Borg i Jylland. Mehlsen er dekoreret med Ridderkorset. Han er f. i Østerhegnet 1867, g. m. Karen Mehlsen, f. 1873 i Rærup. I Ægteskabet er 2 Børn: Anna, g. m. en Lærer og Magister i København, og Ejner, der har forpagtet Gaarden „Bølleberg". S. Mehlsen har været Formand for Højskoleforeningen i Randers i mange Aar.

Han sælger 1910 Gaarden i Drastrup til Ejendomshandlere, som udstykker 5 Statshusmandsbrug, første Klasses Jord, men de led af den samme Mangel som Datidens Brug, de var for smaa, kun 6 Td. Land Ager og 1 Td. Land Eng. Bortset fra de meget gamle Bygninger paa den indknebne Plads maa denne Gaard betragtes som den bedste i Sognet. En meget stor Lade har Bøggild ladet opføre udenfor Gaarden. Den blev nu nedbrudt. De øvrige 7 Td. Land Eng blev solgt til nogle mindre Landbrug i Drastrup Kær. Der var endnu ca. 30 Td. Land tilbage, som sammen med Bygninger overgik til Nabogaarden, Matr. Nr. 2a, og er beskrevet under denne. Den østre Sandlod, 7g Dr., er solgt 1850.

Hele den store Gaard, Matr. Nr. 7a, er nu helt forsvunden.

Matr. Nr. 8g Dr. Svendsdal. Ejer: Chr. Vestergaard.

Dette lille Boelssted har oprindelig ligget i Byen med Marken i Svendsdal. Hvem der har flyttet det derned fra Byen oplyses ikke. 1821 bor Chr. Nielsen der. 1838 ejes det af Chr.Chri-

stensen, f. Slesvig 1783, g. m. Bodil Mikkelsdatter fra Virring, f. 1782. Deres Søn, Chr. Christensen, overtager det 1849. Han er g. m. Anne Marie Mikkelsen, f. 1813. Sandlodden øst for Ejendommen (hele Bakken), Skovkrog kaldet, 6ª Dr., bliver købt af ham 1862. Der er flere Børn: Kirsten Marie, g. m. R. Hansen, Drastrup, Sine, g. m. Anton Andersen, Tækkemand, Karen, boede i Mariager, og Maren, g. m. Anders Sørensen 1863. De overtog Ejendommen. Han begyndte at dyrke Sandlodden, men opgav det ret hurtig: Den har ligget uopdyrket siden. Hans Børn er: Søren Sørensen Dall, se 7½ Dr., og Marie, f. 1869, g. m. Søren Erslev, f. 1865 i Granslev, Martinus og Chresten. Søren Erslev var meget ude paa Arbejde, mest som Tækkemand. Landbruget blev der ikke gjort meget ved. De overtog Ejendommen 1897 og sælger til P. Rasmussen 1917. Derefter købes den af Anders Mortensen, som 1925 sælger til Chr. Vestergaard.

Matr. Nr. 10ª Dr. Ejer: Jens Sørensen.

Dette Boelssted laa i det sydvestlige Hjørne af nuværende Matr. Nr. 4ª Have. Dets bedste Jord, 9 Td. Land, laa vest for Stationsvejen langs Husene over til Essenbæk Skel samt lidt Jord nord for Byen og noget Kær og Eng, ialt med gl. Hartkorn 1 Td. 6 Skp.

Ejeren i 1688 hed Rasmus Nielsen. En Enke, Bodil Pedersdatter, f. 1710, bor der, og 1741 ejes Stedet af Niels Knudsen, f. 1741, g. m. Ingeborg Frandsdatter, f. 1741. Deres Søn, Frands Nielsen, er Smed, f. 1767. Han er g. m. Kirsten Andersdatter, f. i Krogsager 1777. Det er muligt, at han driver Smedevirksomheden ved Siden af Ejendommen, og det kan godt tænkes, at han har bygget Smedie skraas overfor paa det nordøstlige Hjørne af Toften til Gaarden Matr. Nr. 5. Deres Børn er: Niels Frandsen, f. 1804, Anders Frandsen, f. 1806, og Ane Marie, f. 1821. Efter Frands Nielsens Død bor Enken der nogle Aar sammen med 2 Børnebørn, Tvillingerne Jens Søren Bøttern og Mette Kirstine Bøttern. 1841 overgaar Ejendommen til Sønnen Anders, g. m. Nicoline, Datter af Niels Pedersen Kloster, 3ª Tmstr. Deres Børn er: Kirstine, f. 1843, Niels, f. 1846, Maren, f. 1848, Ane Kirstine, f. 1853, og Frands, f. 1841. Han overtager Ejendommen 1872. Nu er Ejendommen beliggende nede i Kæret. Anders Frandsen havde allerede solgt Bygninger og Grund til Niels Jensen, se 4, som nedbryder Bygningerne for at faa Plads til sit ny store Stuehus. Han køber samtidig de før nævnte 9 Td. Land vest for sin Toft 1847. Samtidig køber Anders Frandsen Sandmarken 6ª og bygger paa sin Kærlod, og det er denne Ejendom, som Frands Andersen overtager 1872. Han er g. m. Pernille, svensk af Fødsel. Hun dør 92 Aar gl.

Da Banen bliver aabnet 1876, overtager han Stillingen som Landpost fra Uggelhuse, først den lange Tur til Hørning, siden den kortere Tur til Floes, som han blev ved at passe, til han blev en gammel Mand. Hans Datter, Sørine, f. 1874, g. m. Jens Sørensen, f. i Vorup 1869. De overtager Ejendommen 1898, og efterhaanden bliver der købt Eng og Kær, der tillægges Ejendommen. Han overtog ogsaa Ledevogterstillingen, som nu er ophævet. Der var mange Børn, hvoraf de yngste er: Hedevig, f. 1912, Jens Villy, f. 1913, Vilmer, f. 1915, og Anders, f. 1918.

Nedbrudt.

Dette Hus er det, som muligvis er bygget som Smedie af Frands Nielsen. Hans Søn, Niels Frandsen, f. 1804, er ogsaa Smed og bor i dette Hus. En Søn fra Essenbækgaarden, Chr. Nielsen, ejer et smalt Stykke Jord, som strækker sig fra Drastrup ned til, hvor nu Stationen ligger langs Drastrup Skel. Det er jo sikkert hans Arv fra Gaarden. Dette Stykke Jord køber Smed Frands Nielsen og henlægger det til nævnte Smedehus.

Niels Frandsen overtager Smedien 1845. Han er ugift, og Moderen bor hos ham. 1850 styrer Søsteren Mette Kirstine Hus for ham, og hendes Børn, Tvillinger, er der ogsaa, hvoraf den ene, Jens Sørensen Bødker, bliver ved at bo der ugift sammen med „den gamle Smed", indtil Lærer Andersen, Drastrup, 1894 køber Ejendommen, hvis Bygninger han nedbryder og sælger Grunden til Buus. Han lader opføre Bygninger til Landbruget ved Skolen og driver Jorden derfra, indtil han sælger Jorden til Smed Martinus Jensen.

Matr. Nr. 10b Dr. Ejer: Peter Amdisen.

Et Hus, som 1877 ejedes af N. Chr. Bredal, f. 1826, g. m. Ane Marie Frandsdatter, f. 1821, se 10 Dr. Senere ejede Søren Rasmussen (Husmand) det 1908, Peder Jensen 1918 og Søren Kastrup 1919, Ejendomshandler Holm 1923, Aage Jensen fra Fausing 1924. Derefter Peter Amdisen, f. i Værum 1872, g. m. Jensine, f. Andersen, f. 1875 i V. Velling. De har 2 Sønner, en Datter, Kirstine, g. m. Bagersvend Olsen, forhen Ørsted,x) og en Datter, Alma, f. 1911, g. m. Axel Nielsen, Assentoft, f. 1912.

x) har nu egen Forretning i Lyngaa.

Matr. Nr. 12 Dr. Ejer: Mads Madsen.

Da Skoleordningen i Assentoft fandt Sted, er der bleven nævnt Jord i Drastrup til Græsning for Skoleholderens Faar. Det er sikkert denne Lod, som paa et ældre Kort betegnes som Skolelod og er Fællesjord. Alle Gaarde i Sognet over 4 Td. Hartk. deltager i Ydelsen af Skoleholderens Løn med en vis Del Naturalier. Kun 4 Gaarde i Drastrup er ikke nævnt. Det er sandsynligvis deres Bidrag at henlægge denne Fælleslod.

Mads Thomsen Madsen, f. i Vester-Alling 1788, d. 1855, g. m. Mette Marie Nielsdatter, f. 1799, bygger 1824 paa denne Lod. Deres Børn er: Mariane, f. 1831, g. m. Knud Gyldenløve, Langkastrup, Niels, Ane Marie, f. 1827, Thomas Madsen, f. 1825, g. m. Line Gabrielsen fra Assentoft Mark. De overtager Ejendommen 1855. Deres Børn er: Kirstine, g. i Mariager, Kirstine Henriette, Marie, f. 1869, g. m. Rasm. P. Caspersen, se 10a Ass, Grethe, Chr. Drastrup, i København, og Mads Madsen, f. 1869. Han overtager Ejendommen 1914 og er g. m. Ane Marie Fris fra Floes, død. Ægteskabet er barnløst.

Matr. Nr. 13 Dr. Ejer: Frederik Eriksen.

1910 køber Hans Nielsen denne Sølod af Jens Nielsen (Smed), Matr. Nr. 2a Dr. Han er f. 1869, g. m. Ane Kirstine Christensdatter, vistnok Chr. Jepsens Datter, se Nr. 7a. Deres Søn, Jep-

pe Hansen Brandt, f. 1802, g. m. Mariane Nielsdatter, f. 1806, overtager Gaarden 1840 og sælger den 1864 til Mogens Nielsen fra Ginnerup, g. m. Kirsten Andersdatter fra Lund. De er barnløse og sælger til Henrik Nielsen, se 4⁰ Dr., g. m. Nille Marie Olsen fra Fausing. Enken, Kirsten, køber et Hus i Assentoft, se 28 Ass. efter Salget af Gaarden og Mandens Død. Henrik Nielsen var inden Købet Vejmand for Amtet. Deres Søn, Ole Nielsen, er Grd. i Virring. Datteren Anna bliver g. m. Carlo Gundersen, nu i Aars. 1900 bliver Gaarden solgt til Carsten Knudsen fra Moeskjær, som 1913 sælger til Frederik Eriksen, f. 1868, g. m. Anine Mogensen, f. 1872 i Uggelhuse. Han havde ingen Kapital at købe for, men har gennem Tiderne arbejdet sig frem til jævn Velstand og har bygget det meste af Gaarden om, samt købt en Fjordeng fra Ravnholt. Deres Børn er: Chr. Eriksen, Smed, se 3½ Dr., Alfred, Ejner, Agnes, Sigfred og Thorvald.

Matr. Nr. 14ª Dr. „Højvang". Ejer: Chr. Christoffersen.

Det er sikkert Sønnen fra Essenbækgaarden, Chr. Nielsen, som bor i Huset 1827. Den før omtalte Jord, som blev solgt til Smed Frands Nielsen, laa jo ret bekvemt for Huset. Han sælger Huset til Knud Rasmussen, se 2 Dr. Derefter har vistnok Jeppe Christensen Huset. Han er f. 1772, g. m. Kirsten Pedersdatter. Børn: Andreas Jepsen, f. 1821, og Maren, f. 1827. Rasmus Chr. Skomager ejer det derefter. Han indretter Dansesal. Efter nogle Aars Forløb køber Henrik Jensen 1884 Huset. Mads Andersen, f. i Radby 1863, g. m. Boline, se 2⁰ Tmstr.Mk., køber det 1891. Deres Børn er: Arnold Andersen, Tømrermester i Randers, Sofie, gift i Skanderborgegnen. Derefter Martinus Jensen Smed 1895. Han køber Essenbæklodden af Lærer Andersen og sælger 1918 Ejendommen til Rasmus Jensen, se 4⁰ Dr. Mk. Han nedbryder Huset og bygger et lille nyt Stuehus og giver Ejendommen Navnet „Højvang".

Der er mange Børn, hvoraf flere har gode Stillinger: Theodor Jensen, f. 1891, Konsulent for Randers Amts Husholdningsselskab, Fjord Jensen, f. 1892, Forstander ved Fyns Husmandsskole, Holger, f. 1901, har taget Navnet Land, Konsulent ved de samvirkende jydske Landboforeninger, Harald, f. 1897, har Gaard i Gerlev, Valborg, f. 1899, gift paa Fyn, Dagny, f. 1904, Assistent ved Sygehus i Aarhus, Gudrun, f. 1911, ogsaa Assistent ved et Sygehus i Aarhus.

Rasmus Jensen var f. 1858 i Gylling, oprindelig Mejeribestyrer i Skjørring fra 1887 til 1896, havde derefter Gaard i Balle, indtil han købte Kildegaarden, død 1930, g. m. Kirstine, f. Hansen, Datter af Lærer Hansen, Mygind.

Ejendommen er nu købt af Chr. Christoffersen, g. m. Ellen, f. Fisker fra Galten.

Matr. Nr. 15ª Dr. Søborghuset. Ejer: Niels Nielsen.

Denne Sølod er solgt fra Matr. Nr. 6ª, vistnok paa den Tid, Jens Landeværn ejede Gaarden. Den ejes først af Chr. Christensen og sælges 1828 til Mogens Jensen, g. m. Maren Christensdatter. Hun bliver Enke og gifter sig med Niels Christensen, som skøder Ejendommen til Joseph Andersen, f. 1798, g. m. Ane Sørensdatter, f. 1798. Børn: Birthe, f. 1835, og Søren, f. 1838. Jo-

seph Andersen sælger til Gdr. Søren P. Sørensen 1848, se 6a Dr., og Anders Michaelsen køber af ham 1852 og sælger atter til Verner Jensen, f. 1820 i Værum, g. m. Kirsten Marie, f. 1821. Der er et Barn, Birthe, f. 1857, gift i Ass., se 29a. Ejendommen bliver solgt til Murer Lange 1873. Han har en Søn, Anton, som bliver Lærer. Derefter overgaar Ejendommen til Chr. Sørensen, som sælger til Søren Nielsen, se 6a Dr., g. m. Margrethe, f.Jørgensen, fra Virring. Deres Søn, Niels Nielsen, f. 1894 i Ølst, ugift, overtager Ejendommen 1914. Hans ugifte Søster, Kirstine, f. i Ølst 1879, styrer Huset for ham.

Matr. Nr. 3b Dr. Knolden. Ejer: Carl Nielsen.

Gaarden Matr. Nr. 3a har kun været tildelt en Sandlod og har maaske, for at ophæve denne Mangel, faaet tildelt denne lille Sølod. Da Mads Caspersen, se 3a Dr., bliver g. m. Maren Andersen, se 7 Dr., faar han formodentlig tildelt denne Lod som Arv. Jorden er af god Bonitet, fri for de generende Sige og Sumpe, som fandtes paa de fleste Sølodder. Han bygger paa Ejendommen 1866, og de bor paa Ejendommen til deres Død 1900. Deres ældste Datter, Mariane, bliver gift med Grd. Chr. Kjeldsen i Uggelhuse og har holdt Guldbryllup 1936.

Ejendommen bliver solgt til Laurs Sørensen 1901. Han sælger til Carl Nielsen, (se Haldsø 15III), f. i Gunnestrup 1891, g. m. Olga, f. Laursen, se 70 Ass. Han har købt en lille Strimmel Jord, som laa øst for Marken, samt en Fjordeng 2½ Td. Land fra Matr. Nr. 7a. Der er mange Børn: Herluf, f. 1914, Kristian, f. 1916, Frede, f. 1918, Folmer, f. 1919, Vera, f. 1923, Herdis, f. 1924, Gunnar, f. 1926, og Rita, f. 1930.

Matr. Nr. 3c, Banens Vogterhus Nr. 7.

Dette Vogterhus er bygget paa Gaarden, Matr. Nr. 3s Kærlod, da Banen blev anlagt. Det har skiftet Beboere mange Gange. Anton Ring fra Uggelhuse boede der i mange Aar.

Matr. Nr. 3e Dr. Birkehøj Mejeri.

Da der i 1888 bliver gjort Forberedelser til at bygge et Andelsmejeri, bliver denne Parcel købt. I sidste Øjeblik blev der dog Betænkeligheder, da det kunde se ud, som der ikke fandtes tilstrækkeligt Vand. Hørning Sogn var lige ved at trække sig tilbage og begynde at arbejde for et Mejeri ved Sjellebro Kro med Tilslutning fra V. Alling og Aarslev Sogne.

Sagen gik dog i Orden for Birkehøj og fandt fuld Tilslutning fra de 3 Sogne, Virring, Essenbæk og Hørning. En stor Del Udflyttere har siden sluttet sig til samt Herregaarden Tustrup. Fløjstrup Kær og nogle Gaarde i Virring er senere udtraadt og har sluttet sig til Fausing Mejeri.

Der blev laant 24.000 Kr. til Opførelse af Mejeri med Inventar, hvilken Kapital skulde afdrages paa 10 Aar. Den 28. August 1888 kunde Mejeriet begynde.

Niels Hornbech, Hørning, var Formand under Byggeriet; han trak sig tilbage ved den første Generalforsamling, og Grd. Nicolaj Boldsen blev valgt som Formand og virkede som saadan i

over 25 Aar. Derefter blev Grd. N. Pagter, Lund, Formand en Del Aar, og efter ham Grd. Anders Rasmussen, Drastrup, som har været det siden.

Den første Mejeribestyrer var Alfred Jensen, f. 1863 i Aarslev, g. m. Jensine, f. Jespersen, fra Aarslev, f. 1867. De havde 2 Børn, Helga og Sigurd. Han var Bestyrer i 29 Aar indtil 1917, da han døde pludselig af et Hjerteslag. Den Uddannelse, som nu kræves inden for Mejeribruget, kendtes ikke dengang. Alfred Jensen havde kun faaet en kort Uddannelse, men han ledede det store Mejeri rigtig godt. Han deltog meget i Tidens Bevægelser og Udvikling, og deltog i Hingste- og Ejendomshandeler. Han var ret godgørende, eller maaske rettere sagt, han kunde ikke sige nej til dem, som klagede, og han tabte tit nogle Smaasummer paa den Maade. Han var af en ilter Natur; han „tordnede og lynede" over Mejerister og Mælkekuske, men efter en saa kraftig Modtagelse af sidstnævnte kunde det godt ske, at han ved Afgangen havde laant 50 Kr. af ham.

Da der efter hans Død skulde vælges en ny Bestyrer, meldte der sig ca. 100 Ansøgere. Rasmus J. Rasmussen, som havde været Bestyrer oppe i Hanherred, blev foretrukken; han virker endnu.

Det var intet daarligt Valg. Ved alle Udstillinger staar han næsten altid i første Række, baade med Smør og Ost. Han er meget politisk interesseret og staar som Formand for Borupkredsens Venstreforening.

Det viser sig herved, at der kun har været meget lidt Omskiften med Ledelsen af Mejeriet, hvilket her som andre Steder gavner et Foretagende.

Mejeribestyrer Rasmussen er f. 1882 i Ryslinge paa Fyn, g. m. Johanne, f. 1886 i Ørslev paa Sjælland. Børn: Karen, f. 1911, Sigrund, f. 1918, Hans, f. 1920, og Ingeborg, f. 1929.

Da Mejeriet blev bygget, var Beboelsen nærmest at kalde „primitiv". Kun Loftspladsen gav Rum for Beboelse. I den ene Gavl 2 smaa Skraakamre til Mejeribestyreren og Familie, i den anden Gavl det største Rum, Spisestue. Personalets Værelser samt Køkkenet var Skraakamre. Der blev et Par Gange gjort Henstilling om en bedre Bopæl, men formedelst den store Sum 4000 Kr. blev det forkastet. Tilsidst blev der dog bevilget til en Tilbygning mod Vest, og nu blev der en tidssvarende Beboelse.

Derimod var der næsten aldrig Modstand mod de aarlige ret store Krav om Nyanskaffelser af Maskiner og lignende, som efter Teknikens Fremgang paa Mejeribrugets Omraade stadig krævedes.

Trods det, at Fløjstrup Kær og enkelte andre var udtraadt, blev Mælkemængden stadig stigende. Det højeste Tal naaedes vist 1933 med 13 Mill. Pund. Osteproduktionen var ogsaa udviklet betydeligt.

Man stod nu atter overfor en Udvidelse af Mejeriet og besluttede da at bygge et helt nyt fritliggende Hus til Bestyreren og inddrage den forrige Bopæl til Mejeriet, og ombygge hele den nederste Del til et fuldt moderne indrettet Mejeri med god Plads til Osteproduktion. Det kostede 40.000 Kr. Endnu er der et Punkt, hvor det langt fra er moderne. Det virker nærmest antikvarisk. at der endnu regnes med Pund.

For at sikre sig Udvidelse blev der 1917 købt et Par Td. Land fra Matr. Nr. 3[illegible]. Den Frygt, som var tilstede ved Anlægget, var ikke helt uden Grund. Der har gentagne Gange været Vandmangel, men nu synes denne Ulempe at være overvunden.

Matr. Nr. 4d Dr. Ejer: Mads Vestergaard.

Jørgen Andersen fra Tjæreby, f. 1819, d. 1875, købte og bebyggede denne Sandlod. Han har en Datter, Marie Jørgensen, f. 1858, g. m. Rasmus Hvid, f. i Le 1850. De overtager Ejendommen 1888. Deres Børn: Jørgen, Christen og Margrethe, sidstnævnte er Konsulent i Havebrug. De sælger Ejendommen 1918 til Johan[illegible]stensen, som 1921 sælger til Laurits Hansen. Han er blind og lader Gaarden drive ved fremmed Hjælp. Han sælger Ejendommen til Mads Vestergaard, f. i Aalum 1881, g.m. Marie, f. 1875 i Krogsbæk. Rasmus Hvid købte en god Fjordeng fra Matr. Nr. 7a.

Matr. Nr. 4e Dr. Kildegaarden. Ejer: Frederik Rasmussen.

Niels Nielsen (Ladefoged) køber denne Sølod 1835 og bygger derpaa. Han var Ladefoged paa Ulstrup, derfra Navnet, g. m. Ane Henriksdatter, f. 1808, fra Faaborg; hun var Stuepige paa samme Gaard. Han er f. i Søndervinge 1805. Deres Børn er: Henrik, f. 1833, se 13a Dr., Anne, f. 1837, se 6 Dr., Severin, se 15ee Ass., Inger Marie, g. m. Købmand N. A. Houlberg, Ø. Alling, og Niels N. Ladefoged, som overtager Gaarden 1858. Han er f. 1832, g.m. Ane Nielsen, se 4a Ass. Børn: Karen, g. m. Jens Anker Jensen fra Hørning, Severine, g. m. Uddeler Severin Rasmussen, Hørning. Efter hendes Død gifter han sig med Søsteren, Nielsine. En anden Datter er g. m. Sjøstrøm, Floes Teglværk; en Søn, Anton.

Efter Niels Ladefogeds Død bliver Gaarden solgt til P. Møller Nielsen, f. 1848, se 4a Ass., altsaa en Svoger, g. m. Line Sørensen fra Volk Mølle, f. 1842, d. 1906. Aaret efter sælger han Gaarden til Rasmus Jensen, se 14a Dr. Han bor der indtil 1918, da han flytter op til Højvang og sælger til Sofus Alexandersen, f. i Fløjstrup, g. m. Marie Rasmussen, Datter af ovennævnte Uddeler Rasmussen, Hørning. Hun kommer nu til at bo i sin Bedstefaders Gaard. Han køber Gaarden i den aller dyreste Tid. Den staar for 1 Td. Hartkorn, og han giver 32000Kr. for den. Han klarer den dog ganske godt. Han sælger den 1934 til Jacob Rasmussen. Han har handlet med mange Ejendomme og sælger ogsaa ret hurtig denne til Frederik Rasmussen fra Thirstrup, f. 1896, g. m. Augusta, f. Albøge, f. 1896.

Matr. Nr. 5b Dr. Mk. Ejer: Ejnar Hjelmager.

Søren Mikkelsen Jensen, 4 Dr., bygger paa denne Sandlod, som er købt fra Nr. 5. Ejendommen overgaar til Sønnen Marinus Jensen Landeværn, derefter til Peter Jensen. 1901 køber Jens Sørensen den; han er den, der har haft den den længste Tid, indtil 1918. Han sælger til A. P. Andersen, som samme Aar sælger til P. Kjeldsen, der har den indtil 1923, derefter Gotlieb Jensen, Anton Madsen 1924, og nu køber Ejnar Hjelmager 1927. Han er f. 1898, g. m. Mette, f. Kristensen fra Koed, f. 1904. Børn: Karen Margrethe, f. 1925, Svend Aage, f. 1929, og Thorkild, f. 1935.

Matr. Nr. 5d Dr. Ejer: Valdemar Pedersen.

Dette Hus er bygget paa den Plads, hvor Tvillinggaarden laa, før den brændte. Det bebos 1856 af Enken Maren Pedersdatter, af Hans Chr. Jensen 1879, Ane Mette Jørgensen 1880, samme Aar Anders Rasmussen, se 23b Dr., derefter fra 1904 af Anton Andersen. Han var Tækkemand og døde paa Asylet i Virring 1835 meget gammel. Valdemar Pedersen, se 2c Tmstr. Mk., f. 1898, g. m. Marie, f. Nielsen, f. 1905 i Tindbæk. Et Barn, Alfred, f. 1930.

Matr. Nr. 6d Dr. Nedbrudt.

1857 bliver denne Sandlod købt og bebygget af Væver Jacob Rasmussen, hvis Søn, Rasmus Jacob, overtager den. Han er ugift, gaar der alene og lader baade Bygninger og Mark komplet forfalde. Efter hans Død 1916 køber Ejendomshandlere fra Randers Ejendommen til en ubetydelig lav Pris. Der var ikke Spor af Redskab eller Besætning. Det var under Krigen, og Kobberet var dyrt; det blev sagt, at den store Kobbergrubekedel kunde betale det meste af Købesummen. De Bygninger, som ikke allerede var faldet ned, blev nedbrudt. 1926 bliver Jorden solgt til Niels Henningsen, som lægger den ind under sin Ejendom.

Matr. Nr. 6f Dr. Ejer: Michael Jespersen.

Hvornaar dette Hus er opført, kan ikke opgives. Det ejes 1857 af Jens Chr. Mikkelsen, se 7a Dr. 1867 ejer Thomas Madsen det, 1868 Rasmus Nielsen. Landpost Niels Andersen, se 10a Dr., køber det 1872 og bor der i 47 Aar, hvoraf han de 35 Aar er Landpost. 1919 rejser han, og Huset købes af Michael Jespersen, f. 1895 i Raaby, g. m. Kirstine, f. Villadsen, f. 1899, se 11b Ass.
Børn: Svend, f. 1918, Edith, f. 1923, Rigmor, f. 1927, og Jens, f. 1931.

Matr. Nr. 6g Dr. Ejer: Rasmus Hvid.

I dette Hus boede Smed Laurits Nielsen, og Byens Smedie har sikkert ligget her en Del Aar. 1908 køber S. Mehlsen Huset til Fodermesterhus. Ved hans Bortrejse køber Cementstøber Jens Peter Jensen Huset 1912. Han sælger det 1918 til Rasmus Hvid, se 4a Dr.

Matr. Nr. 6h Dr. Brugsforeningen.

Det er meget sandsynligt, at Chr. Ulstrup, se 6a, har bygget dette Hus, da han modtog Aftægt fra Gaarden. Det har været beboet af en Mængde forskellige Beboere siden den Tid. 1880 boede Søren Hald, som havde solgt Gaard i Hørning, i Huset. Hans Kone dør i Huset. Der var ikke altid det bedste Forhold tilstede mellem dem. Men efter hendes Død giver Savnet sig dog Udslag gennem følgende Udbrud: „Fanden han render i'et, nu er der ingen til at trække Klokken." 1900 begynder Lærer Andersen at arbejde for Oprettelse af en Brugsforening. Huset bliver købt med dette Formaal, og hans Søster, Line Andersen, bliver antaget som Uddeler. Den begyndte ret smaat, men de mange Udstykninger og Op-

byggelsen af de mange Smaabrug har hævet Omsætningen betydelig. Efter at Line Andersen havde opgivet Pladsen, blev Hansen antaget, derefter Petersen, g. m. Ane, se 3b Tmstr. Efter deres Bortrejse bliver Jensen ansat en kort Tid; efter ham Kjeldsen, som paa Grund af Sygdom opgiver Pladsen. 1922 bliver nuværende Uddeler, Theodor Christensen, antaget. Han er f. i Raaby 1899, g. m. Martha, f. Christensen, f. i V. Velling 1901.
Børn: Hans, f. 1931, og Aase, f. 1934.

Matr. Nr. 7e Dr. Nedbrudt.

Den nu nedbrudte Ejendom laa i den saakaldte Rinddal. Det kunde tyde paa, at Jeppe Christensen har faaet den lille Lod fra Fødegaarden omkring ved 1812. Han sælger det til Niels Nielsen, f. 1782. 1857 sælges til Rasmus Nielsen (Ivarsen), f. i Eskerod 1830, d. 1907, g. m. Kirsten Pedersen, f. 1834, d.1904. Deres Datter, Petra, f. 1863, d. 1931, bliver g. m. Rasmus Hjelmager, f. i Auning 1859, d. 1925. De overtog Ejendommen 1901.
Han er Slagter og søger Randers Torv hver Lørdag, og han erhverver sig ved Flid og Sparsommelighed en ret betydelig Formue. Han køber 1905 det lidt nedenfor beliggende gl. Boelssted Matr. Nr. 7a. Han driver Jorden under sin egen Ejendom og lejer Huset ud, indtil det bliver saa forfaldent, at det maa nedrives. 1825 overtager Sønnen, Theodor Hjelmager, Ejendommen, og Enken bygger et nyt Hus nede ved Banen. Efter hendes Død overtager han Huset, nedbryder det gamle og bygger nye Udhuse ved det nye Hus 1933.
Th. Hjelmager er ogsaa Slagter og handler som Faderen paa Randers Torv. Han er f. 1891 og er g. m. Kathrine, f. Simonsen, f. 1889.

Matr. Nr. 7d Dr. Nedbrudt.

Efter at Rasmus Christensen Hjulmand har solgt sin Gaard i Drastrup 1819, fratager han ifølge Skøde den Del af Tørveskiftet, som ligger vest for Hørvasen, 2/3 af den vestlige Del af Fækæret og bygger et lille simpelt Hus. Han har en Søn, Mads Peter, som overtager det og bor der til 1852. Det bliver derefter købt af Jens Pedersen Bundgaard, f. 1806 i Nørbæk, g. m. Maren Madsdatter, f. 1818 i Randers. Der er en Datter, Ane Kirstine, g. m. Jens Peter Nielsen, se 4a Ass. Han sælger Ejendommen til Anton Andersen, se 5a Ass., som 1901 sælger til Rasm. Hjelmager, der lader Bygningerne nedbryde.

Matr. Nr. 7l Dr. Ørnebjerghuset. Ejer: Ejnar Jensen.

1854 bliver denne Sandlod købt og bebygget af Jens Sørensen, f. 1802, g. m. Ane Marie Nielsdatter, f. 1804. Hans Datter, Mette, bliver g. m. Kristian Larsen (Kragballe). De overtager Ejendommen 1875. Kristian Kragballe var Veteran fra 1864 og dekoreret med Dannebrogskorset. Han døde i Langkastrup 1936, 96 Aar gl. Han bytter 1893 Ejendommen hen med en Gaard i Langkastrup. Dennes Ejer, Erik Christensen, sælger 1898 til Peder Chr. Thomsen Ho, der en Tid er Landpost, men der bliver gjort Udlæg hos ham, og Niels Jensen overtager Ejendommen og bor der

indtil 1933, da Sønnen, Ejnar, overtager den. Han er f. 1906, g. m. Karen, f. Bach, f. 1913 i Udbyneder. Børn: Svend Aage, f.1930.

Matr. Nr. 7f Dr. Ejer: Berthaline Nielsen.

Et lille Hus, som ligger paa det nordøstlige Hjørne af ovennævntes Jord. 1854 bor Hans Chr. Eskildsen der, 1875 Ane Marie Hansen, 1880 Niels Nielsen Ladefoged, samme Aar Anders Chr. Larsen, 1884 J. P. Pedersen, og fra 1913 Berthaline Nielsen.

Matr. Nr. 7g Dr. Ejer: Niels Jacobsen.

Paa dette Kær, den østlige Side af Fækæret, bygger Niels Peter Bech 1884. 1886 overgaar Huset til Johan Hansen og 1909 til Peter Jensen, som 1921 sælger til Niels Jacobsen, f. 1867 i Gimming, g. m. Nielsine, f. Christensen, f. 1873 i Nørbæk.

Matr. Nr. 3f Dr. Skolen. Lærer Kjær Nielsen.

1854 byggedes denne Skole paa sin nuværende Plads. Den første Lærer var Pedersen, f. i Ring, senere Lærer i Langkastrup. Derefter Jens Lund, Søn af Smed Lund, Virring, senere meget kendt som Forstander paa Vejstrup Højskole paa Fyn. 1868 Larsen, g. m. Sofie, se 5g Dr. Efter ham Jacobsen Skriver fra Ørsted, senere lærer i Vorning. Lærerembedet var lavt lønnet, for en ugift. Den næste Lærer, Carl Andersen, f. 1852 i Gjesing, var ogsaa ugift en Del Aar, Lønnen blev forhøjet, og han giftede sig m. Inger Marie, f. 1860 i Als ved Hadsund, d. 1929.

Carl Andersen og hans Kone var meget afholdte, baade af Børn og Beboere. Hans Optræden var jævn og ligefrem som en af Byens andre Beboere. Han handlede ogsaa undertiden, købte den gamle Smeds Boelssted med Jord, drev Jorden fra Skolen og udførte selv de med Driften forbundne Handeler. Da Vejen til Stationen blev anlagt, begyndte han sammen med Mehlsen en Cementfabrikation af Mur- og Tagsten nede i Grusgraven paa den nordlige Ende ved Stationen. Der var godt Grus, og der solgtes ogsaa en Del, men den stejle Bakke generede en Del for Transporten den Vej op.

I Sygdomstilfælde var Andersen meget tjenstvillig og gik mange Gange ned i Kærene og hjalp dem paa forskellige Maader. Han søgte tidlig sin Afsked paa Grund af svigtende Helbred og købte en stor Villa i Kristrup, „Fredensdal", hvor de boede til deres Død. Han døde 1933. Ægteskabet var barnløst. Cementstensfabrikken sælger han til Architekt Hagh, Randers, og N. Pagter Helles. Efter Haghs Død er sidstnævnte Ejer. Den nykaldede Lærer,Hvorslev, kom aldrig til at virke som saadan. Det var i Krigsaarene, og han blev stadigvæk indkaldt til Sikringsstyrken, saa der maatte ansættes en anden Lærer. Kjær Nielsen bliver ansat 1915. Han er f. i Grund, g. m. Margrethe Meldgaard fra Borbjerg ved Holstebro, f. 1897. Børn: Ane Marie, f. 1919, og Bodil, f. 1925.

Allerede 1908 var Børneantallet steget betydeligt. Der blev bygget nyt Skolelokale, 2 Klasser, sammen med det gamle Hus, der nu altsammen blev Bopæl for Lærer og Lærerinde. Den første Lærerinde hed Frk. Pedersen, derefter Frk. Schuster, som fratraadte 1910 paa Grund af Giftermaal. Derefter blev Frk. Nørgaard fra

Brande ansat.
Der er bleven købt Jord til Udvidelse af Legepladsen.

Matr. Nr. 7b Dr. Birkelund. Ejer: Niels Christensen.

Der findes et Auktionsskøde fra 1814 over denne Gaard fra Laurs Knudsen til Peder Christensen Søby fra 3 Ldg. Derefter ejes den af Jens Knudsen Bødker, som 1851 sælger til Anders Knudsen fra Værum, f. 1812, g. m. Birthe Nielsen, f. 1820 i Værum. Han dør efter kort Tids Forløb, og Enken bliver g. m. Laurs Frandsen, se 5g Dr. Efter Birthes Død 1884 bliver Laurs Frandsen g. m. Mette Kirstine Olsen, f. 1862 i Uggelhuse. Efter faa Aars Ægteskab dør de begge, og Gaarden bliver gennem Skifteretten solgt til Thomas Jensen, se 6 Dr., 1896. Efter hans Død sælger Jens Thomsen Gaarden til Esper Espersen 1901, g. m. Marie Tang. De er begge fra Salling. 1903 køber Hans Birk fra Haurum Gaarden. Han lader bygge nyt Stuehus og giver den Navnet „Birkelund". Han sælger den 1915 til Søren Andersen, se Haldsølund, g. m. Ane Amstrup fra Askildrup. Børn: Margit og
Da Søren Andersen køber Overgaard 1931, sælger han Gaarden til Niels Christensen, f. 1886 i Galten, g. m. Bodil, f. Henriksen, f. 1883 i Sorø.

Matr. Nr. 7i Dr. Ejer: R. Rasmussen Svanholm.

Den Statsejendom, som Ejendomshandlere sammen med de næstfølgende 4 Ejendomme købte, var af udmærket Bonitet, men var for lille, 6 Td. Land Ager og 1 Td. Land Eng. Den blev købt og bebygget 1912 af Martin Astrup, som havde den til 1914, hvorefter den 1915 bliver solgt til Marinus Sørensen fra Staanum, g. m. Kathrine Ditlev, Sjellebro. 1917 køber Jens Peder Bording, se 3g Tmstr., Ejendommen. Han frigør Statslaanet, køber 3 Td. Land ved Ejendommen, tilbageholder noget Mose og Kær fra sin Gaard, som han tillægger Ejendommen, og samtidig tilbygger og udvider han Bygningerne betydeligt. Han sælger 1930 Ejendommen til Rasm. R. Svanholm fra Bjerregrav, f. 1906, g. m. Johanne, f. Sølvsten, f. 1905 i Thøstrup. Børn: Knud, f. 1930, Erik, f. 1932.

Matr. Nr. 7k Dr. Ejer: Anders Peter Troelsen.

Carl Jensen køber og bygger 1912. Han sælger 1916 til Ejendomshandler Anders Andersen, Fausing, som samme Aar bytter med R. Mariager fra Ammelhede, idet han faar dennes Gaard, og R. Mariager faar Statshusene 7k og 7m Dr. Han frigør det første for Statslaanet og sælger det andet.

Rasm. Mariager havde flere offentlige Bestillinger ved Siden af Pasningen af Gaarden. Disse kunde bedre falde sammen med Driften af den lille Ejendom. Marken var noget forpint og forsømt. Han køber for at holde en større Besætning 6 Td. Land i Fjordengene og beholder en Mose fra Gaarden paa 1 Td. Land. Et halvt Aar efter Overtagelsen bliver han valgt til Skatteraadsmedlem. Han var Formand for Virring og Omegns Plantningsforening, der omfattede 10 Sogne, var Revisor i Randers Andels-Svineslagteri, hvilket han er endnu paa 27. Aar, og havde flere

Smaabestillinger, og da han alene vilde passe Ejendommen, blev der endnu mere travlt end i Ammelhede.

Der holdtes paa Ejendommen, da den blev solgt, 4 Køer, 5 store Kvier, 2 smaa Heste, 1 Tyr og 2 Kalve. Ejendommen havde 1 Td. 1 Skp. Hartkorn og kostede 34.000 Kr., da den 1924 blev solgt til Peter Andersen fra Vorup. Rasm. Mariager havde bygget baade til Stuehus og Udbygninger. P. Andersen havde kun Ejendommen et Par Aar; derefter har Landsretssagfører E. Jørgensen, Randers, den og sælger 1927 til A. P. Troelsen. Han er f. i Ikast 1876, gift 2. Gang m. Hilda J. Pedersen, f. i Arden 1891.

Matr. Nr. 7l Dr. Ejer: C. Troelsen.

Ejendommen købes og bebygges 1912 af Søren Sørensen (Dal), se 8 Dr., f. 1864, g. m. Mine, f. Christensen, se 4e Ass.

Denne Ejendom har endnu sin oprindelige Størrelse, 6 Td. Land Ager, 1 Td. Land Eng. Der maa jo virkes udenfor Ejendommen, hvilket de begge gjorde, og de klarede sig rigtig pænt. De solgte 1930 og flyttede til Kristrup. Børn: Arnold, druknede paa Randers Fjord 1933, Poul, gift i Kristrup, og Karen, g. m. Sams, bor i Dronningborg. Marius Sten, se 36 Ass., køber af dem og sælger atter til C. Troelsen, f. i Ikast 1873. Han er ugift.

Matr. Nr. 7m Dr. Ejer: Sølvsten.

Denne Ejendom har ogsaa sin oprindelige Størrelse endnu. Den blev købt og bebygget af Niels Rasmussen 1912. Efter at Ejendomshandlere havde købt af ham, overtager Rasm. Mariager den ved Bytte og sælger straks 1916 til Marius Rejhart fra Ølst. Han har den kun i 2 Maaneder og sælger saa til Smed Peter Houlberg og Uddeler Grumstrup fra Assentoft. De driver den et Aars Tid og sælger saa til Søren Nielsen, se 3e Ass. Da alle disse Ejendomme faar indlagt Elektricitet, opstiller han en 10 HK. Motor og maler for de Ejendomme, som endnu mangler denne Kraft. Han sælger til Niels Hauthorn fra Langkastrup 1923, g. m. Andrea, f. Sams fra Galten.

Han var en driftig Mand og havde Magt over Driften; men han dør allerede efter 2 Aars Forløb. Enken bliver g. m. Anker Alexandersen fra Fløjstrup. De bor der indtil 1935 og sælger til Jens Nielsen, som med det samme sælger til Chr. Pedersen fra Mikkelstrup, g. m. Agnes, f. Eriksen, se 13 Dr. Ejendommen, som har 6 Td. Land Ager og 1 Td. Land Fjordeng, bliver 1937 solgt til Sølvsten, Søn af Fru Sølvsten, se 7r, for en Pris af 17.000 Kr.

Matr. Nr. 7u Dr. Ejer: Christen Pedersen.

Ejendommen bliver 1914 købt og bebygget og 1915 solgt til Chr. Pagter, se 7 Ass., g. m. Anna Møller fra Uggelhuse. Han køber hele den store Trekant fra Matr. Nr. 3æ, som ligger mellem Landevejene, af Ejendomshandlere, ialt 11 Td. Land. Han dør allerede Aret efter, og Enken sælger til R. Mariager, Anton Rasmussen og Boje, Lund. De driver den et Par Aar, udvider Bygningerne, dræner den indkøbte Trekant, og sælger derefter til J. Chr. Jensen fra Thy, g. m. Cecilie Støvlbæk fra Mors. 1921

bliver den solgt til Niels Højholt fra V. Alling, der 1922 sælger den til Julius Poulsen fra Mygind, g. m. Sana Mogensen fra Virring. 1924 køber Miels Madsen, se 3f Tmstr., Ejendommen, som 1926 købes af R. Jepsen fra Fløjstrup, g. m. Kirstine Christensen fra Stevnstrup. Poul Søgaard fra Fajstrup køber Ejendommen 1929. Denne unge Mand dør 1935. Enken driver den et Aars Tid og sælger den derefter til Jacob Rasmussen, f. i Fausing 1888, g. m. Ane, f. i Voldum 1887. Børn: Sofus, f. 1925, Tove, f. 1923, Karl, f. 1928, og Dagny, f. 1931. Jacob Rasmussen sælger 1937 Ejendommen til Naboen, Chr. Pedersen, se 7m Dr.

Matr. Nr. 7o Dr. Ejer: Chr. Eriksen.

1928 bliver der opført et Hus med Smedie i Vinkelen mellem Landevejene af Smed Chr. Eriksen, se 13 Dr., f. 1899, g. m. Anna, f. Christensen, f. i Raaby 1902. Børn: Jenny, f. 1928, Kaj, f. 1931, Otto, f. 1933, og Jørn, f. 1936. Det blev snart en stor Virksomhed, og der er allerede foretaget Udvidelse af Smedien. Der er ogsaa købt et mindre Jordstykke siden.

Matr. Nr. 7q Dr. Ejer: Anna Neergaard.

Nord for Smedien modsat Landevejen har Syerske Anna Neergaard, se 12 Dr., 1935 ladet opføre et stort Hus og indrettet Købmandshandel. Hun er f. 1907, g. m. Christian Jørgensen fra Lille Stampen, f. i Ørum 1905.

Matr. Nr. 7r Dr. Ejer: Fru Sølvsten.

Fru Sølvsten, f. i Halvrimmen 1877, køber Jord og bygger denne Villa 1935.

Matr. Nr. 12 Dr. Ejer: Carl Neergaard.

Et ældre Hus, som i mange Aar har været beboet af Carl Neergaard, f. 1872 i Vesløs i Thy, g. m. Johanne, f. Madsen, f. 1877. Børn: Anna, se 7q Dr., og Anders.

Matr. Nr. 14b Dr. Ejer: Jens Peter Jensen.

Oprindelig en gammel Lergrav, som hørte til Matr. Nr. 14a. Foged ejede Jordstykket og solgte det 1912 til Cementstøber Jens Peter Jensen, f. 1873 i Ølst, g. m. Valborg, f. Envarts, f. 1886 i København. Der er 2 Døtre, Dagny og Ellen, og en Søn, der er Mekaniker. Han var forlovet med en ung Pige fra Vorup. Paa en Udflugt paa Motorcykle 1935 mistede de begge to Livet. Jens P. Jensen byggede Huset 1912 og har arbejdet paa Cementstensfabrikken siden dens Opførelse. Han er nu 1936 rejst til Vorup som Vært i Missionshuset.

Matr. Nr. 5e Dr. Langdalshuset. Ejer: Niels Henningsen.

Denne Ejendom bestod oprindelig kun af et jordløst Hus, som 1853 blev købt af Niels Henningsen, se Essb. 2, f. 1804, g. m. Ane Rasmusdatter, f. 1819 i Hvilsom. Deres eneste Barn, Henning Nielsen, f. 1849, bliver g. m. Karen Marie Jensen (Auning), se 3f Tmstr. Efter at have boet i Matr. Nr. 11 en Tid overtager de Faderens Ejendom.

Der var allerede af Faderen købt en lille Jordlod langs Kærvejen. Henning Nielsen køber den vestre Sandlod fra Matr, Nr. 5. Deres Søn, Niels Henningsen, lærer Karetmagerprofessionen og overtager Ejendommen. Han er f. 1893, g. m. Kristence, f. Sørensen, f. 1898 i Faarup. Børn: Henry, f. 1924, Verner og Karen, Tvillinger, f. 1933. Henning Nielsen køber det overfor beliggende Hus, hvor de flytter over og bor indtil Hennings Død 1928, og Karen Marie, f. i Bjerregrav, flytter over til de unge. 1927 køber han den nedenfor hans Hus liggende Sandlod, Matr. Nr. 6a, af Ejendomshandlere. Han bygger nyt Stuehus syd for den gamle Landevej, og den gamle Bopæl bliver indrettet til Udhus. Der er ogsaa købt nogle Engskifter. Det har knebet med at faa tilstrækkeligt Vand til Ejendommen, men nu har han sammen med en Nabo faaet indrettet Vandværk, som virker tilfredsstillende.

Matr. Nr. 2- Dr. Ejer: Henning Nielsens Enke.

Et mindre Hus overfor fornævnte. Det er bygget af Tømrer Laurs Sørensen, f. 1808, g. m. Ane Christensdatter fra Gunnerup. Han sælger det til Søren Holm fra Galten, f. 1808, g. m. Ane Nielsdatter fra Mousted, f. 1818. Det bliver overtaget af Plejesønnen, Murer Niels Andersen Holm.- Efter deres Datters Giftermaal med Anders Nielsen, (se 11b Dr.), f. 1883, g. m. Ane Marie, f. Holm, købes Huset af Henning Nielsen, d. 1928. Den omtalte lille Jordlod langs Vejen, Matr. Nr. 3e, har oprindelig hørt til dette Hus.

Matr. Nr. 2- Dr. Ejer: Niels Jørgen Hansen.

Lidt vest for ovennævnte Hus er 1934 af Brøndborer Niels J. Hansen bygget et lille Hus i Funkisstil.

Matr. Nr. 11b Dr. Ejer: Anders Nielsen.

Det er et af de første Statshusmandsbrug, som er oprettet her i Sognet, ikke god Jord og alt for lille. Det varede heller ikke længe, inden den første Ejer, Rasmus Møller, maatte opgive det. Det bliver købt af Anders Nielsen, f. i Assentoft, se 23e, g. m. Anna, f. Holm. Der er mange Børn: Egon, Ebba, Esther, Søren, f. 1914, Karl, f. 1917, Ellen, f. 1919, Emma, f. 1921, Harry, f. 1924, Herluf, f. 1926, og Svend Erik, f. 1929.

Det bemærkes her, at inden A. Nielsen køber, ejes det en kort Tid af Hans Jensen.

Anders Nielsen har bygget nyt Hus, købt en Tillægslod samt en god Fjordeng, og nu har det en Størrelse, der afgiver et passende Brug. Det er købt fra Matr. Nr. 4 Dr., mens Hovedmatr. Nr. er 11, som vistnok har været Fællesjord.

Matr. Nr. 23b Dr. Ejer: Georg Molbo.

Paa dette Kær blev opført et Hus, hvortil der efterhaanden er købt Jord, deriblandt en Parcel fra Uggelhuse, som ligger i Nærheden, samt nogle Kær. Det beboedes først af Jens Peter Mors og senere af Erik Christensen. 1903 bliver der oprettet Statshusbrug af Anders Rasmussen. Murer Peter Nielsen, se 4ba Ass., køber af ham 1917. Han lader opføre nyt Stuehus og sælger Aaret efter til Larsen. Han har været Forvalter, g. m. Lærer Klinges Datter i Værum. Han bor der til 1929, hvorefter Chr. Christensen bor der til 1934, da Ejendommen bliver solgt ved Tvangsauktion og købt af Georg Molbo, f. 1910 i Grendsten.

---

2 Huse. Nedbrudt.

Lige overfor Kærene har der ligget et Hus paa Matr. Nr. 3's Kær nær Vogterhuset, et andet lidt længere mod vest ved Kæret under Bakken paa Matr. Nr. 4's Jorder. Disse Huse er sikkert bygget med det Formaal, dels at en Arbejdsmand kunde bo der med fast Arbejde paa Gaardene, og dels for, at der fra Huset kunde holdes Øje med Kreaturerne i Kærene. De er nu begge nedbrudt. Det ene beboedes af Søren Husmand, som arbejdede paa Gaarden Matr. Nr. 3a i mange Aar.

Hus. Nedbrudt.

Paa Sandlodden til Nr. 4, som Jens Landeværn ejede, blev der opført et Hus ved den gamle Landevej til en Søn fra Gaarden, Søren Mikkelsen. Han boede der til sin Død; han tog sig selv af Dage. Huset bliver nedbrudt, og Jorden overgaar igen til Gaarden.

Matr. Nr. 11c Dr. Langdalhuset. Ejer: Niels Hansen.

Dette Hus er ogsaa betegnet under Matr. Nr. 11, altsaa Fællesjord. Det er bygget ovenfor Svendsdal nord for den gl. Landevej, og det er sandsynligvis det Hus, hvor der var Smugkro.- 1821 bor Niels Pedersen i Huset. Det er muligvis hans Broder, Mogens Pedersen, f. 1794, som bliver g. m. en Enke i Tammestrup. 1832 bor Skomager Hans P. Jacobsen Grønning, Ungkarl, der. Niels Henningsen bor der 1872, Rasmus Hansen fra 1880 til 1919. Det købes af Henning Nielsen 1919; han sælger det til Niels Rønnow 1926. Hans Chr. Hansen ejer det 1928. Niels Hansen, som har købt Jord til og ombygget Huset, har derefter overtaget Ejendommen.

Matr. Nr. 13c Dr. Ejer: Jens Peter Jensen.

Paa dette Stykke Jord, som Landevejen havde skaaret fra Gaarden, og som købes af Søren Jensen, f. i Lihme, søger han Statslaan, som opnaas, og der bliver bygget et Hus med et lille Udhus, samt købt en god Fjordeng. Han rejser snart derfra, og det købes af Læge Lynge, som lader Huset omrestaurere. Der kunde vistnok godt være oparbejdet en ret god Praksis, men da der blev oprettet en Plads til Læge i Lihme, tør han ikke blive ved at bo

og rejser til Grønland. Rasmus Rasmussen, Haldsø, køber Huset med de 2 Td. Land og Fjordengen 1924. Efter hans Død sælger Enken Ejendommen 1926 til Vejmand Jens Peter Jensen, men lader dog Fjordengen overgaa til Sønnen, Karl Nielsen, „Knolden". Vejmanden køber anden Eng. Han er f. 1877 i Galten, g. m. Andrea, f. Sørensen, f. 1872 i Gerlev.

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

Tammestrup.

Matr. Nr. 2a Tmstr. Tammestrupgaard. Ejer: Chr. Jensen.

Denne Gaard har dannet den yderste „Thorp" af Sognet, „Tamesthorp". Saa sent som 1739 nævnes den som een Gaard, men der var 2 Familier, som boede der. Da Assentoft Skole skulde bygges, maatte der søges Forhandling med Gl. Estrup, da Tammestrup hører under dette Gods, og P. Nielsen og Niels Pedersen inggaar paa Ordningen. Under disse Forhandlinger nævnes stadig een Gaard og de 2 Besiddere. Gaarden bestod af 21 Td. 6 Skp. 2½ Fdk. Hartkorn, tilsyneladende en meget høj Ansættelse, naar der skønnes over de mange Sumpe og Heder.

Et gammelt Sagn knytter sig til denne Gaard. Hald Sø hørte ogsaa under Gl. Estrup. Den laa lidt syd for Tammestrup og var meget fiskerig. Jeg har personlig som Dreng overværet et sjældent Syn. Under Slutningen af Udtørringen stod 2 Mænd og skovlede Fisk væk fra Risten, som ellers vilde være stoppet hvert Øjeblik. Sagnet fortæller, at en ond Frue paa Gl. Estrup lod Søen fylde med Træstammer for at forbyde Bønderne i Lund at drage Vaad. Hævnen hjemsøgte Fruen. Hver Nat maatte hun fare med Heste og Vogn hen til Søen, og hendes Vej førte igennem en aaben Port i Tammestrup. Lukkede man Porten om Natten, fandtes den komplet smadret om Morgenen. Der blev saa lavet en lille, snæver Aabning i Porten, og efter den Tid fandtes den hel.

1686 drives den ene Del af Gaarden af Niels Jensen, 1717 af Jens Therkildsen, g. m. Ane Nielsdatter. Det er mest sandsynligt, at hun bliver g. m. Jens Rasmussen Elgaard; han ejer ialtfald Gaarden 1742. 1772 overtages Gaarden af en Søn, Jens Chr. Jensen, g. m. Ane Kirstine Thomasdatter, f. 1750, d. 1817. Derefter kommer deres Søn, Jens Kloster, f. 1787, d. 1818, g. m. Maren Nicolajsdatter fra Værum, f. 1791. De har en Datter, Nicoline, se 10a Dr. Efter hans Død gifter Enken sig med Mogens Chr. Pedersen fra Svendsdal, f. 1794. Deres Børn er: Jens, f. 1819; han deltager i Treaarskrigen 1848 - 49 - 50 og bliver dekoreret med Danebrogskorset, Thomas, f. 1822, Inger, f. 1827, Nielsine, f. 1829, og Mogensine, f. 10 Dage inden FaderensDød 1832.

1833 gifter Enken sig 3. Gang med Jens Chr. Mikkelsen, se 6 Ass. Der var ingen Børn i dette Ægteskab. Maren overlever ogsaa sin 3. Mand, men sælger kort efter Gaarden til Nicolaj Henneberg Harder fra Skive, f. 1820, d. 1857. Han er g. m. Marie Kirstine, f. Teller, fra Holstebro. Børn: Hans Adolf, blev Sagfører, Sofus, f. 1849, fik Gaard i Taarup, Kirstine, f. 1851, Cathincus, f. 1853, Pauli, f. 1855, g. m. Elisabeth Levinsen fra Ravnholt, fik Gaard i Onsild, men solgte den ret hurtig og har siden boet i Aarhus.

Kirstine blev 1872 g. m. Lorange. Han fik den Ide at prøve paa at udtørre Hald Sø. Dennes Vandareal udgjorde 66 Td. Land. Han var Lederen, men det var Harder, der stod bagved og finansierede Foretagendet. Der blev indgaaet en Ordning med Ejerne, Bymændene i Lund, saaledes, at de fik 60 Favne ud for deres Jorder af den udtørrede Sø, men gik ind paa, at der blev gravet en Landkanal, som kunde optage Overfladevandet. Denne blev gravet, inden Pumpningen fandt Sted. Der blev gravet en Kanal rundt om Søen, som samledes i en Hovedkanal, der førtes igennem Sømosen under Vejen ved Stampen, gennem Gunnerupmose, Staanummose, videre forbi Brusgaard, hvor Vandet mødte Ållingaa's øverste Løb,- en lang og besværlig Vej, som gennem Tiden har voldt mange Bryderier. Den nævnte Strækning blev fordybet og reguleret 1922, hvilket har hjulpet betydeligt. Kun een af Gaardene i Lund vandt nogen nævneværdig Fordel derved, da der for de øvriges Vedkommende kun var Sand i Bunden af Søen.

Da Dyndet var bleven nogenlunde tørt, blev Arealet besaaet, og der avledes en stor Græsafgrøde, men af mager Kvalitet. Afgrøden blev solgt paa Roden ved Auktion i lange smalle Stykker paa ca. 1000 Meter. Høet maatte bæres i Land til nordre Side. Det var et baade sent og vanskeligt Arbejde, idet Dyndet ved sin Sammentrækning dannede store Revner. Naar man kom med Bylten paa Nakken, var det lettere at plumpe i end at gaa uden om Revnerne, og saa var der ikke andet at gøre end at vente, til en anden var for.udgaaende for at faa Bylten paa Nakken igen. Jeg har selv deltaget i en saadan Ekspedition.

Harder ejer altsaa den udtørrede Sø, sælger Tammestrupgaard, og bygger 1881 en lille Gaard, „Sølund", ved den østlige Side af Søen. Gaarden sælges til Lehrmann; den staar dengang for 12 Td. 4 Skp. Hartkorn. Lehrmann byggede et stort Stuehus eller Hovedbygning. Kort Tid derefter brænder Udhusene. De blev straks genopført solidt og moderne. Han køber en værdifuld Mose fra Præstegaarden i Virring. Paa Sandlodden mod Nord er der plantet Naaletræer paa 14 Td. Land.

Lehrmann sælger Gaarden til Ejendomshandlere 1904, og de afhænder den straks til Krause fra Aarhusegnen, som atter 1910 sælger til Søren Laursen, der samme Aar sælger til Ham-Schmidt fra Aalborgegnen. 1912 sælger han til Otto Andersen fra Raaby, g. m. Kirstine, f. Lund fra Gjerlev. Udhusene brænder atter, men Kostalden havde ildfast Loft, hvorfor kun Overbygningen brændte, saa Kreaturerne kunde føres derind med det samme. Bygningerne bliver opført paa deres forrige Plads.

1917 brænder Gaarden Mstr. Nr. 3½ ved Lynnedslag. Stuehuset reddes. Andersen køber dette og al den til Gaarden hørende Jord og Eng med paastaaende Avl, ca. 60 Td. Land, og Maskiner. Han bygger en stor Stakkade udenfor Gaarden. Den indkøbte Gaards Jorder bliver drevet under Gaarden.

Der er solgt en Del af de yderst beliggende Jorder. Allere-

de 1859 er solgt 8 Td. Land, Matr.Nr. 2b, vest for Lundvejen til Vejmand Jens Jensen, som bygger paa Lodden. Samtidig en lille Parcel, Matr.Nr. 2c, længst mod Nord, senere en lille Parcel paa 4 Td. Land, Matr.Nr. 3d, til Vejmand Jens Peter Jensen. Den øvrige Del, 25 Td. Land, som ligger syd for Landevejen, til Sølund. En Parcel kaldet „Krogen" er solgt fra Landlodden mod Nord.

1924 udstykker Andersen al den Jord, som er tilbage mod Syd, baade fra hans Gaard og hele den indkøbte, til ialt 7 Statshuse, som hver faar tildelt en lille Fjordeng. Det var ikke ideel Jord til Statshusmandsbrug, bakket, leret, tildels sumpet, med daarlig Vejtilførsel. Andersen paatog sig at bygge dem, men det blev simple Bygninger, og det voldte ogsaa noget Bryderi med Husmandskommissionen at faa dem antaget.

Da han er færdig med Udstykningen, sælger han Gaarden til Chr. Jensen fra Vendsyssel, f. 1882, g. m. Jensine, f. Jensen, fra Hjørring. En Datter, Anna, f. 1916.

Matr. Nr. 2b Tmstr. Nedbrudt.

1859 blev en Parcel paa 8 Td. Land solgt til Jens Jensen, som byggede paa den. Han var Amtets første Vejmand paa den Strækning, f. i Vithen 1829, g. m. Elise, f. Brammer. Han sælger 1874 til Henrik Ladefoged, se 13 Dr., som ogsaa var Vejmand. Efter ham bliver Marius Laursen Vejmand og køber Ejendommen. Han har en Datter, Anine, se 4b Ass. Efter ham ejer Søren Jensen det, indtil han sælger til Rasmus Sørensen, der 1917 sælger til J. Vestergaard, Sølund, og Bygningerne bliver nedbrudt.

Matr. Nr. 2c Tmstr. Ejer: Niels Christensen.

Denne lille Ejendom, som ligger nede ved Svendsdal, blev 1862 beboet af Jeppe Thomsen. Derefter af Chr. Olsen fra 1873 indtil 1893. Han havde et Plejebarn, Boline, g. m. Mads Andersen, nu Ammelhede, se iøvrigt 14a Dr. Han sælger Ejendommen til Chr. Pedersen, f. i Hørning 1856, g. m. Maren, f. Jeppesen, f. i Floes 1863. Børn: Anna, se 5½ Ass., Valdemar, se 5a Dr., en Søn ved Postvæsenet og en Søn, Marius, der bor i Randers.

Efter at have boet der i ca. 40 Aar flytter de til Assentoft og sælger til Niels Christensen, f. i Mygind 1895, g. m. Josefine, f. Sørensen, f. 1902. Børn: Ane Margrethe, f. 1921, Jens, f. 1923, Knud, f. 1925, Gunner, f. 1928, Erik, f. 1929, og Ellen, f. 1932.

Matr. Nr. 2d Tmstr. Ejer: Martin Sørensen.

1907 bliver denne lille Parcel paa 4 Td. Land solgt til Vejmand Jens Peter Jensen, se 13b Dr., der 1927 sælger til Martin Sørensen, f. i Udby 1898, g. m. Magda, f. i Gjesing 1904. Børn: Ruth, f. 1925, Kristen, f. 1927, Else, f. 1928, og Knud, f. 1930.

Matr. Nr. 2- Tmstr. Ejer: Alfred Hansen.

Paa denne Parcel bygger Anton Sørensen efter at have søgt Statslaan. Der bliver købt en Fjordeng - Blødeng - fra Matr. Nr. . 1917 sælger han det til Boje og Mariager, som straks sælger til Jacob Rasmussen, der samme Aar sælger til Smed Martinus Jensen, se 14a Dr., hvis Søn Viggo Jensen overtager det 1924. Han sælger til Kaj Espensen fra Ass. 1936. Han har det kun en Maanedstid, da der opstaar Brand, og alle Bygningerne nedbrænder til Grunden. Det bliver derefter solgt til Alfred Hansen, der har ladet Bygningerne genopføre.

Matr. Nr. 2l Tmstr. Ejer: Aage Boje.

Solgt som Statsbrug til Jens Peter Dyrby 1924. Han sælger det til Aage Boje, f. i Lund 1899, g. m. Astrid,f. Busk, f. 1902. Børn: Anders, f. 1926, og Kirstine, f. 1929.

Matr. Nr. 2m Tmstr. Ejer: Niels Chr. Jensen.

Solgt som Statsbrug 1924 til Niels Chr. Jensen, f. i Aarslev 1898, g. m. Meta, f. Lindqvist, f. i Virring 1900.

Matr. Nr. 2n, 3k Tmstr. Ejer: Anton Nielsen.

Da Gaarden Matr. Nr. 3c brænder, reddes Stuehuset. Det giver Bopæl og Udhus til et Statshusbrug, som købes af Anton Nielsen, f. i Storring 1883, g. m. Ane Kirstine, f. Hansen, f. i Aarslev 1893. Børn: Johanne, f. 1911, Hans, f. 1913, Olga, f. 1915, Edith, f. 1917, Erna, f. 1919, Ingrid, f. 1923, Aage, f. 1925, Ragnhild, f. 1917.

Matr. Nr. 2o Tmstr. Ejer: Chr. Jensen.

Solgt som Statsbrug 1924 til Chr. Jensen, f. 1884 i Asferg, g.m. Jensine, f. Rasmussen, f. 1883 i Marie Magdalene.
Et Barn, Karen, f. 1924.

Matr. Nr. 3a Tmstr. Ejer: Peder Chr. Møller.

Det er en gammel Slægtsgaard, som kan føres tilbage til 1687. Den var paa den Tid en saakaldt Tvillinggaard, som dog beboedes af 2 Familier. 1739, da Assentoft Skole opførtes, laa den under Gl. Estrup Gods, med hvilket der maatte underhandles om Gaardens Ydelse af Naturalier til Skolen. Den betegnedes som Tammestrupgaarden, hvilket viser, at den var sammenbygget og kun udgjorde een Gaard. Den stod opført med 21 Td. 6 Skp. 2 Fdk. Hartkorn. Ydelsen er opført til 4 Td. Rug, 4 Td. Byg og 4 Lispd. Hø foruden Offer til Højtiderne.
1687 beboes Gaarden af Peder Nielsen, g. m. Ane Nielsdatter. Deres Søn, Niels Pedersen har Gaarden 1724. Han er g. m. Bodil Marie Knudsdatter fra Drastrup, d. 1742. Børn: Karen og Peder.

Sidstnævnte overtager Gaarden 1740. Han er g. m. Maren Sørensdatter. Efter Peders Død 1754 gifter Enken sig med Søren Jensen. Herved brydes den lige Linie, og det er i Grunden en ny Slægt, der er opstaaet. Deres Søn, Peder Sørensen, f. 1755, bliver g. m. Margrethe Pedersdatter, f. 1768, P. Knudsen Bangs Datter, Ladegd. Ægteskabet er barnløst, og de lader oprette Testamente saaledes, at den længstlevende bliver Ejer.

Ved denne Lejlighed bliver der optaget en Vurdering af Gaardens Indbo og Besætning. Mærkeligt nok er Løsøret og Hestene ikke medtaget.

Efter vor Tids Maalestok for Pengenes Værdi var det ikke større Summer, der regnedes med. Men efter Datidens Forhold maa det betragtes som et velstaaende Hjem. Vurderingen fandt Sted 1805. Indboets Værdi var ca. 600 Rd. Det var særlig Sengetøjet, som dominerede. Besætningen bestod af 10 Køer = 174 Daler, den bedste Ko = 30 Rd. 4 Kvier = 47 Rd. 4 Kalve 16 Rd. 10 Faar 26 Rd. 8 Lam 10 Rd. 1 So 16 Rd. 2 Sogrise 10 Rd. 5 Bistader 40 Rd. Gaarden havde ca. 12 Td. Hartkorn og var Sognets største Gaard næstefter Essenbækgaard. Det var ingen stor Besætning i Forhold til Hartkornet.

Peder Sørensen dør 1806, og Margrethe arver ifølge Testamentet det hele. Hun gifter sig samme Aar med Peder Jensen, født 1778, vistnok fra Lund. I dette Ægteskab er en Datter, Ane, f. 1807. Margrethe dør 1829, og samme Aar bliver Datteren g. m. Chr. Nielsen (Deastrup), f. 1796. Han køber Gaarden 1856, Købesum 10.000 Rd. med en Udbetaling af 1500 Rd.

En Del Aar senere, inden der skal skiftes med Børnene, søger han Laan. Taksationsmændene for Vurdering til Laan af offentlige Midler, Proprietær Tejsen, Raaballegaard, og Sognefoged, Danebrogsmand Rasm. Mariager, Hørning, foretager en Vurdering af Ejendommen. Paa dette Tidspunkt laa Gaarden længere mod Nord med Stuehuset imod Syd i Flugt med den anden Gaards Stuehus. Der var 5 Længer, hvoraf den østlige bestod af 31 Fag, Stuehuset af 14 Fag. Gaardens Jordareal udgjorde 175 Td. Land, hvoraf de 128 blev betegnet som god lermuldet Jord, hvilket maa betragtes som lidt overdreven Godhed, 12 Td. Land Sandjord, 25 Td. Land Eng, og anslaas til 100 Læs Hø, mest af god Beskaffenhed. Besætningen bestod af 8 Heste, 14 Malkekøer, 20 Stk. Ungkvæg og 36 Faar.

Der er opstillet en Kalkulation over Gaardens Indtægt og Udgift. Den er meget interessant, men kunde vist næppe holde over for vor Tids Skatteraad.

I n d t æ g t.

Hovedmarken:	avlet.								
Rug	160	Td.	10	Fold	a	5	Rd.	.....	800 Rd.
Byg	160	-	8	-	-	4	-	.....	512 -
Havre	320	-	8	-	-	3	-	.....	768 -
Sandmarken: Rug	1½	-	6	-	-	5	-	.....	45 -
Boghvede	1½	-	5	-	-	3	-	.....	22 -
Havre	1½	-	6	-	-	3	-	.....	27 -
14 Køer med Undtagelse af Forbrug i Huset	10	Rd.						.....	140 -
sælger 20 Stk. Ungkvæg					a	15	Rd.	.....	300 -
- 36 Faar					a	4	-	.....	144 -
					ialt Indtægt			.....	2758 Rd.

U d g i f t.

Sæde- og Fødekorn	33½ Td. Rug, 40 Td. Byg, 211 Td. Havre	1060	Rd.
Skatter		133	-
Tiende		88	-
Communeafgifter		36	-
Vedligeholdelse af Arbejdsredskaber		50	-
Kjøbmandsregninger		150	-
Folkelønninger:	4 Karle a 50	200	-
	2 Piger - 20	40	-
	1 Røgter - 30	30	-
	1 Dreng - 10	10	-
	2 Høstpiger - 8	16	-
Aftægt kontant		50	-
	ialt Udgift ...	1863	Rd.
	N e t t o i n d t æ g t ...	895	Rd.

Denne Nettoindtægt kan man jo let se ikke passer; men Tallene er ret interessante, idet de giver et Overblik over Datidens Priser paa Korn og Kvæg, Skatter og Arbejdsløn.

Chr. Drastrup og Ane havde 4 Børn. Det ældste, Margrethe, f. 1831, blev g. m. Anders Sørensen Rold fra Galten. Det synes ikke, at Partiet har været særlig velset, naar der ses hen til den Arv, der bliver overladt dem af Jorden i Forhold til de andre tre Børn, en Bakkeskrænt paa 6 Td. Land, som sandsynligvis aldrig har været dyrket. Det er det nuværende Matr. Nr. 3ᵉ. Mosen foran fik de ikke med; den blev forpagtet af dem i 50 Aar mod en Sum af 50 Rd. een Gang for alle. Mosen kaldes Gammelmose og hører nu til Ejendommen. De overtager Ejendommen 1855, men allerede 1862 flytter de ud til Sletten ved Kolind, og det ses, at de faar lidt mere Arv udbetalt. Børn: En Søn, Niels Christensen (Smed), f. 1839, se 3ᶠ, en Datter, Petrine, f. 1841, se 3ᶜ, en Søn, Peder Christensen(Møller)., f. 1842, overtager Gaarden 1868, g. m. Dorthe Pedersen fra Ølst. Der er 2 Børn: Ane, g. m. Martinus Jensen, Floes, og Peder Chr. Møller, f. 1873, g. m. Marie Pagter, f. 1875, se 7 Ass. I dette Ægteskab er flere Børn: Peder Møller, Pagter Møller, har Gaard i Ølst, Niels, kom ulykkelig af Dage ved at træde paa en nedfalden Traad fra Elektricitetsledningen, Dorthe, Damefrisørinde i Ørsted, og Anker Møller. Marie dør 1916, og P. Chr. Møller bliver g. 2.Gang m. Kirstine Nielsen fra Grund, f. 1883. P. Chr. Møller har fra Gaarden solgt 2 Parceller ved Ammelhede Skel til Statshusbrug. Han har en Del Aar været Formand for Kommunens Sparekasse. Hans Fader lod Gaarden flytte hen paa sin nuværende Plads, men Kostalden er fornyet af P. Chr. Møller.

Matr. Nr. 3ᵉ Tmstr. Ejer: Skifter Holm.

Da Laurs Bording, se 4 Dr., blev g. m. Petrine Christensen, se 3ª Tmstr., fik hun delvis som Arv al den Jord, som ligger fra Ammelhedevejen til det nordlige Skel. Han bygger Gaard ved Landevejen 1858. Der medfulgte en ret stor Eng fra Gaarden. Deres Børn er: Jens Peter Bording, f. 1862, og Carsten, han fik Gaard paa Romalt Mark.

Jens Peter overtog Gaarden 1892; g. m. Kirstine Brask, se 14a Ass., f. 1865. De havde 2 Børn: Ane, 1. Gang g. m. Uddeler Pedersen, se Brugsf. Dr.,, han blev Uddeler i Holte ved København, hvor han døde, 2. Gang g. m. Chr. Bonde fra Kristrup; Nielsine, ugift. Der var købt et Moseskifte i Ammelhede Mose og et Kær fra Langkastrup, og bortsolgt 2 Parceller af den nordlige Del af Sandlodden.

Han sælger Gaarden 1917 til Jens Jensen, se Volk Ml., og køber Statsbruget 7a Dr.Mk. Da Kommunens Sparekasse bliver oprettet, bliver Laurs Bording Formand, og dens Kontor bliver hos ham. Efter hans Død bliver Jens Peter Formandog vedbliver som saadan indtil 1930. 1921 sælges Gaarden til Jens Moeskjær Rasmussen, som Aaret efter sælger til Anton Skriver Sørensen, Fausing, der 1923 sælger til Niels Nielsen fra Salling. Han sælger 1926 til Niels Boel Jensen, g. m. Signe Jensen fra Volk Mølle. Han havde inden Købet været i Amerika, bliver ked af at drive Gaarden, og de rejser til Amerika igen og forpagter Gaarden ud til Nørgaard fra Kristrup. 1934 bliver Gaarden solgt til Skifter Holm, f. 1898 i Gjerlev, g. m. Kirstine, f. Brandorff, f. 1904. Børn: Oluf, f. 1929, Bent, f. 1931, og Jørn, f. 1935.

Da J. P. Bording sælger, fratager han den omskrevne Mose og Kær.

Matr. Nr. 3f Tmstr. Gaarden brændt.

Den saakaldte Hede modtager Niels Christensen (Smed) delvis som Arv fra Gaarden 3a. Han bygger ude paa Marken en Gaard med fire Længer. Han er g. m. Kirstine Gertsen fra Langkastrup.

Gaarden laa meget ensomt. en meget daarlig Vej, undertiden næsten ufarbar, førte ud til Gaarden. Deres Børn: Christen, fik Ejendom ved Kolind, Gert, se 5z Ass., Søren, bor i Randers, Sara, g. m. Søren Therkildsen, Over Romalt, Margrethe, g. m. Tømrer Niels Hansen, Over Romalt. Hun dør, og han bliver g. m. Søsteren Anna.

Efter Niels Smeds Død bliver Enken g. m. Jens Olsen fra Fausing 1885. I dette Ægteskab er 1 Barn, Kathrine, som 1910 bliver g. m. Niels Madsen fra Ammelhede. De overtager Gaarden. Efter at Udhusene er brændt ved Lynnedslag 1917, sælger han Stuehuset og Jorderne til Andersen, Tammestrup og køber Gaard i O. Romalt. Børn: Peter, bor i Støvring, Kirstine, Ane, Jensine, Mette og Margrethe.

Matr. 3b Tmstr. Tammestruplund. Ejer: Victor Jensen.

Anders P. Sørensen Rold fra Galten, f. 1824, blev g. m. Chr. Drastrups ældste Datter, Ane Margrethe, 1831. og overtog dette Matr. NR. Det er den første Udstykning fra den store Gaard. Det har næppe generet Gaarden synderligt at undvære den lille Lod, som kun bestod af en stor stejl Skrænt og et Mosehul. Det er tvivlsomt, om noget af disse 6 Td. Land har været dyrket før. Der bliver bygget derude. Deres Børn er: Søren P. Andersen, f. 1855, Chr. Drastrup, f. 1856, og Anton, f. 1858.

1862 bliver Ejendommen købt af Søren Frandsen Kloster, se 5a Dr., g. m. Ane Madsine Mogensen, se 16a Ass.- Man skulde mene, at denne tilsyneladende simple Ejendom næppe kunde føde en Familie. Men det viste sig, at det kunde lade sig gøre. Ved Flid og Sparsommelighed efterlod de Ejendommen ved deres Død uden

meget generende Forhold til deres Søn, Frands Frandsen (Kloster), f. 1863, g. m. Ane Marie Nielsen fra Uggelhuse. Ogsaa de klarer sig rigtig godt. De er barnløse og sælger Ejendommen 1932 til Charles Thorup fra Mols. De rejser til Assentoft, hvor de køber Hus. Ane Marie dør kort efter. Ejendommen bliver straks solgt til P. Skipper, se 8 Ass. Hans Kone, Agnes, se 3 Ldg., dør 1935. Efter hendes Død sælger P. Skipper samme Aar til Charles Torup, som atter sælger til Victor Jensen, der nu er Ejer af Ejendommen.

Matr. Nr. 3e Tmstr. Krogen. Ejer: Anton Jensen.

Denne Ejendom betegnes som Krogen, et mindre Stykke Jord, hvorpaa der bliver bygget. Den meste Jord blev købt til Stedet fra Langkastrup.

Johannes Zacoe, f. i Bosbro, var g. m. Karen Mikkelsen, se 6 Ass. Han var en kort Tid Smed i Assentoft, inden han køber eller maaske bygger denne Ejendom omkring ved 1870. 1880 Køber jens Peter Bødker, g. m. Maren, f. Pedersen, efter ham køber Andreas Jepsen fra Uggelhuse, g. m. Line, f. Nielsen fra Eldrup. Deres Søn, Jeppe Jeppesen, overtager Ejendommen og køber en Del Jord fra Tammestrupgaard. Han var gift med Line Andersen fra Sahl. Søren Sørensen, som havde været Fodermester paa det kendte Avlssted for Kvæg, „Kollekolle" ved København, køber Ejendommen. Han havde tilsikret sig nogle gode Avlsdyr fra Gaarden og fik en god Besætning opdrættet i den Tid, han var ved Gaarden. Han sælger Ejendommen 1936 til Anton Jensen fra Værum.

Matr. Nr. 3d Tmstr. Ejer: Marius Østergaard.

Til denne Ejendom hører ogsaa Jord fra Uggelhuse. Det er muligvis Niels Christensen fra Stangerum, som 1860 bygger paa Lodden. Der er senere købt lidt mere Jord. 1865 bor Jens Auning der. Han er g. m. Mette Marie Christensen fra Bjerregrav. De har en Datter, Karen Marie, se 5e Dr. Mk.

Han bytter Ejendommen bort til Hans Chr. Laursen, se 26 Ass., som deltager i Krigen 1864; der mistede han det ene Ben og havde Træben. Man sagde som Regel: „Hans Christian paa Pilebenet". Han boede der indtil 1898 og sælger til Niels Jacobsen, se 7g Dr.Mk. Da han 1919 flytter ned i Kærene, køber Foged Ejendommen, driver den et Par Aar, og sælger derefter til Marius Østergaard, f. 1895 i Hornum, g. m. Marie, f. Jensen, f. i Viskum 1896. Børn: Edith, f. 1921, Svend Aage, f. 1923, og Arne, f. 1924.

Matr. Nr. 3m Tmstr. Ejer: Anton Sørensen.

Solgt som Statsbrug til Anders Bach 1924. Han sælger til Andreas Christensen. 1935 overgaar Bruget til Anton Sørensen, f. 1898 i Læsten, g. m. Meta, f. 1900 i Mygind.
Børn: Herluf, f. 1922, Elna Marie, f. 1928.

Matr. Nr. 3g Tmstr. Ejer: Niels Buxen Møller.

Det købes som Statsbrug af Chr. Hansen fra Aarslev 1924, og sælges til P. Chr. Krogh 1930. Han sælger atter 1932 til Niels Buxen Møller, f. 1905 i Aalhøj, g. m. Augusta, f. Rasmussen, f. 1909 i Storring.
Børn: Holger, f. 1931, Chr. Boldsen, f. 1932, Rita, f.1934, og Bent, f. 1934.

Matr. Nr. 3q Tmstr. Ejer: Ejnar Rasmussen.

P. Chr. Møller sælger 1928 som Statsbrug til Ejnar Rasmussen, f. i Aidt 1904, g. m. Ingeborg, f. i Maribo 1910.
Børn: Else, f. 1930, Bodil, f. 1933, og Elly, f. 1935.

Matr. Nr. 3r Tmstr. Ejer: Hartvig Andersen.

Solgt som Statsbrug 1928 af P. Chr. Møller til Hartvig Andersen, f. Haslund, g. m. Dagny, f. Rasmussen, f. i Mejlby.
Et Barn: Birgitte Jenny, f. 1933.

Rettelser.

Side 44, Lin. 7 f. o.: Træslomand læs Træskomand
- 47, - 9 f. o.: Frihedertærede læs Friheder tærede
- 50, - 6 f. o. tilføjes: Ejer: Kristine Rasmussen.
- 55, - 14 f. n.: Matr. Nr. 4$\frac{1}{2}$. læs Matr. Nr. 4$\frac{1}{4}$.
- 57, - 4 f. o.: - - 4 - - - 4$\frac{1}{4}$.
- 63, - 4 f. o.: - - 5$\frac{2}{3}$ - - - 5$\frac{1}{2}$.
- 89, - 7-8 f. o.: Holbækbaard læs Holbækgaard
- 94, - 7 f. n.: Faarden læs Gaarden
- 117, - 25 f. o.: (Deastrup), læs (Drastrup),.

oooooooooooooooooooooooooooo

O v e r s i g t s - R e g i s t e r.

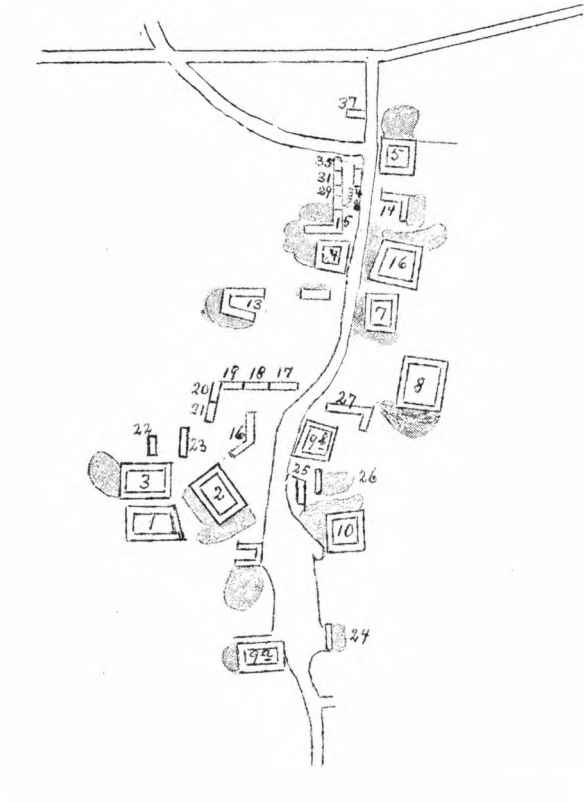
Matr Nr.	Navn	Side
	E s s e n b æ k S o g n	1
	Essenbæk Kloster	9
	A s s e n t o f t B y	15
	Essenbæk Sogns gamle Kirke	19
	Essenbæk Sogns nye Kirke	22
	Assentoft nye Skole	22
2	Assentoft gl. Skole, Chr. Villadsen	25
3	Landpost Kærgaard	26
4	Martin Laursen	27
4	Ejnar Thim	28
5	Gaard udstykket	28
6	Anton Mikkelsen	29
7	Søren Pagter	30
8	Hausgaard Hansen	30
9	Søren A. Sørensen	31
10	Rasm. P. Caspersen	32
11	Forp. Jens Kaa	33
12	Hans Thim	33
13	Gunneruplund	34
14	Floddalsgaard, Laur. Nørgaard	35
14	Søren Rasmussen	36
15	Hougaard Roed	36
16	Martinus Sørensen	37
17	Thorvald Hjelmager	38
18	Anton Caspersen	38
11	Niels Villadsen	39
12	Hus nedbrudt	40
12	Hus nedbrudt	40
15	Hus nedbrudt	40
15	Haldsølund, Theodor Sørensen	40
15	Chr. Møller	41
15	Marius Nielsen	41
18	Grønnemose, Rasmus Rasmussen	42
18	Jens Møller	42
19	Hus nedbrudt	43
20	Karl Nielsen Lykke	43
21	H. Chr. Holleufer	43
22, 66.31	Oskar Hansen	44
66-	Rasm. Nielsen Glas	44
23	Niels Hansen	44
24	Hus nedbrudt	45
26	Hus nedbrudt	45
25	Hus nedbrudt	45

Matr Nr.	Navn	Side
25	Severin Glas	45
37	Nielsine Nielsen	46
28	Frode Rasmussen	46
29, 27	Valdemar Nielsen	46
28	Hus nedbrudt	47
30	Maler P. Borup	47
35	Sine Knudsen	47
35	Chr. Thomsen	48
35	Ane Ibsen Skipper	48
35	Harry Lyngaa	49
35	Kirstine Houlberg	49
35	Emma Helles	49
36	Marius Sten	49
36	Julius Møller	50
38	Kristine Rasmussen	50
38	Christian Thomsen	50
51	Peter Helles	51
51	Niels Jensen	51
70	Theodor Laursen	51
71	Smed Skov	52
3	Anders Chr. Christiansen	53
3	Theodor Alexandersen	53
3	Karl Pedersen	53
4	Marius Andersen	54
4	Anna Espensen	54
4	Søren Jensen	54
4	Chr. Ydes Enke	55
4	Købmand Storgaard	55
4	Jacob Christensen	56
4	Jens Peter Nielsen	56
4	Jordemoderbolig	56
4	Laurs Rasmussen	56
4	Margrethe Christensen	57
4	pens. Lærer Vølver	57
4	Niels Sørensen	57
4	Benedicte Rasmussens Arvinger	57
4	Margrethe Roed	58
4	Søren Bach	58
4	N. C. Frandsen	58
4	Fred. Christiansen	58
4	Niels Anton Nielsen	58
4	Peter Hemmingsen	59
4	Julius Jørgensen	59
5	Thrue Rasmussen	60
5	Julius Lyngaa	60
5	Bødker Andersen	60
5	Madsine Sørensen	61

Matr. Nr.	Navn	Side
5av	Kirstine Bording	61
5at	Amalie Sørensen	61
5au	Frands Kloster Frandsen	62
5aw	Sørine Christensen	62
5ax	Christian Andersen	62
5bl	Haandværkerstiftelsen	63
5bæ	Barber Pedersen	63
5bb	Anker Nielsen	64
5by	Alfred Sørensen	64
5bh	Marie Pedersen	64
5bs	Rasmus Mariager	64
5bå	Chr. Dyrby	65
7b	Alfred Kjær	65
7f	Brugsforeningen	66
3g	Martinus Glerup	66
4e	Ejnar Thim	66
3l	Christian Bech	66
3c	Martin Hansen	66
3a	Georg Carstensen	67
10b	Anker Poulsen	67
10u	Martin Fris	67
10r	Carl Hakon Johansen	67
10s	Jens Vestergaard	67
10t	Robert Johansen	67
3ea	Jens Peter Glerup	68
9c	Søren Schmidt	68
35b	Søren Thim	68
	Frederik Sørensen	68
8i	Jens Andersen	69
6d	Jens Chr. Andersen	69
51c	Ulrik Thomsen	69
4n	Peder Pedersen	70
32a	Stampen, Jens Lyshøj	70
	L a d e g a a r d e	72
1a	Peter Pedersen	72
2e	A. Sørensen	73
3i	Vandamsgaard, L. P. Vinther	74
4b	Jens Poulsen	75
2h	Chr. Olsen	75
2g	Christian Lyngaa	76
4e	Hus nedbrudt	76
5i	Klostergaarden, N. Larsen	76
5e	Sofiekloster, N.Pagter Helles	77
6a	Gyldenlund, Nicolaj Helles	78
7b	Peder Dyrby	78
5k	A. Frost	79
	E s s e n b æ k.	79
1a	Essenbækgaard, Petersen	79

Matr. Nr.	Navn	Side
2	Langagergaard, P. Hvid Pedersen	83
3a	Langagerlund, Peter Jensen	84
4a	Volk Mølle, Jens Jensen	85
5a	Chr. Dyrby	87
5b	Mogens	88
5c	Søren Kastrup	88
	Cementstensfabrikken	88
	Banens Vogterhus	88
	Anton Nielsen	88
	Jernbanestationen	89
	D r a s t r u p B y	91
2a	P. Salling	92
3a	Dyrlæge Langemann	92
4a	Anders Rasmussen	94
5a	Niels Hornbech	95
6a	Jens Thomsen	96
7a	P. Sallings gl. Gaard, nedlagt	97
8a	Svendsdal, Chr. Vestergaard	98
10a	Jens Sørensen	99
	Nedbrudt	100
10b	Peter Amdisen Møller	100
12	Mads Madsen	100
13	Frederik Eriksen	100
14a	Højvang, Chr. Christoffersen	101
15a	Søborghuset, Niels Nielsen	101
3b	Knolden, Carl Nielsen	102
3c	Banens Vogterhus Nr. 7	102
3e	Birkehøj Mejeri	102
4d	Mads Vestergaard	104
4e	Kildegaarden, Fred. Rasmussen	104
5b	Ejnar Hjelmager	104
5d	Valdemar Pedersen	105
6a	Nedbrudt	105
6f	Michael Jespersen	105
6g	Rasmus Hvid	105
6m	Brugsforeningen	105
6e	Nedbrudt	106
7d	Nedbrudt	106
7h	Ørnebjerghuset, Ejnar Jensen	106
7f	Berthaline Nielsen	107
7g	Niels Jacobsen	107
3-7z	Drastrup Skole	107
7b	Birkelund, Niels Christensen	108
7i	Rasm. Rasmussen Svanholm	108

Matr. Nr.	Navn	Side
7k	Anders Peter Troelsen	108
7l	C. Troelsen	109
7m	Sølvsten	109
7n	Christen Pedersen	109
7o	Chr. Eriksen	110
7q	Anna Neergaard	110
7r	Fru Sølvsten	110
12b	Carl Neergaard	110
14b	Jens Peter Jensen	110
5a	Langdalshuset, Niels Henningsen	111
2-	Henning Nielsens Enke	111
2-	Niels Jørgen Hansen	111
11b	Anders Nielsen	111
23b	Georg Molbo	112
	2 Huse, nedbrudt	112
	Hus nedbrudt	112
11c	Langdalhuset, Niels Hansen	112
13c	Jens Peter Jensen	112
	T a m m e s t r u p.	
2a	Tammestrupgaard, Chr. Jensen	113
2b	Hus nedbrudt	115
2c	Niels Christensen	115
2d	Martin Sørensen	115
2h	Alfred Hansen	116
2m	Aage Boje	116
2n	Niels Chr. Jensen	116
2-3k	Anton Nielsen	116
2o	Chr. Jensen	116
3a	Peder Chr. Møller	116
3c	Skifter Holm	118
3f	Nedbrændt Gaard	119
3b	Tammestruplund, Victor Jensen	119
3e	Krogen, Anton Jensen	120
3d	Marius Østergaard	120
3h	Anton Sørensen	120
3g	Niels Buxen Møller	121
3q	Ejnar Rasmussen	121
3r	Hartvig Andersen	121
	Rettelser	122
	Oversigts-Register	123
	K o r t	
	Assentoft By c. 1837	
	- - 1937	
	Essenb.Sogns nordl. Del	
	- - sydl. - .	

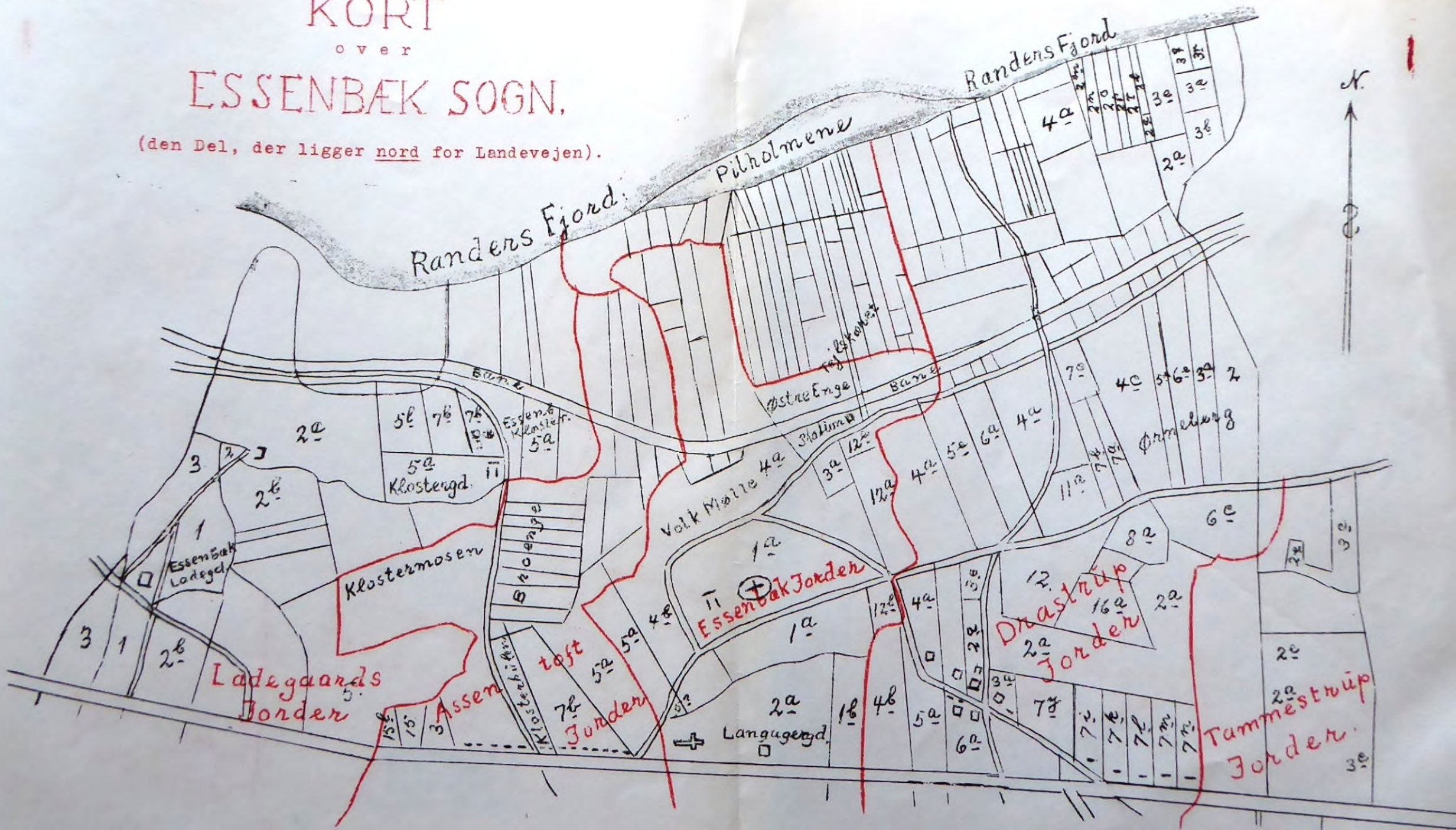


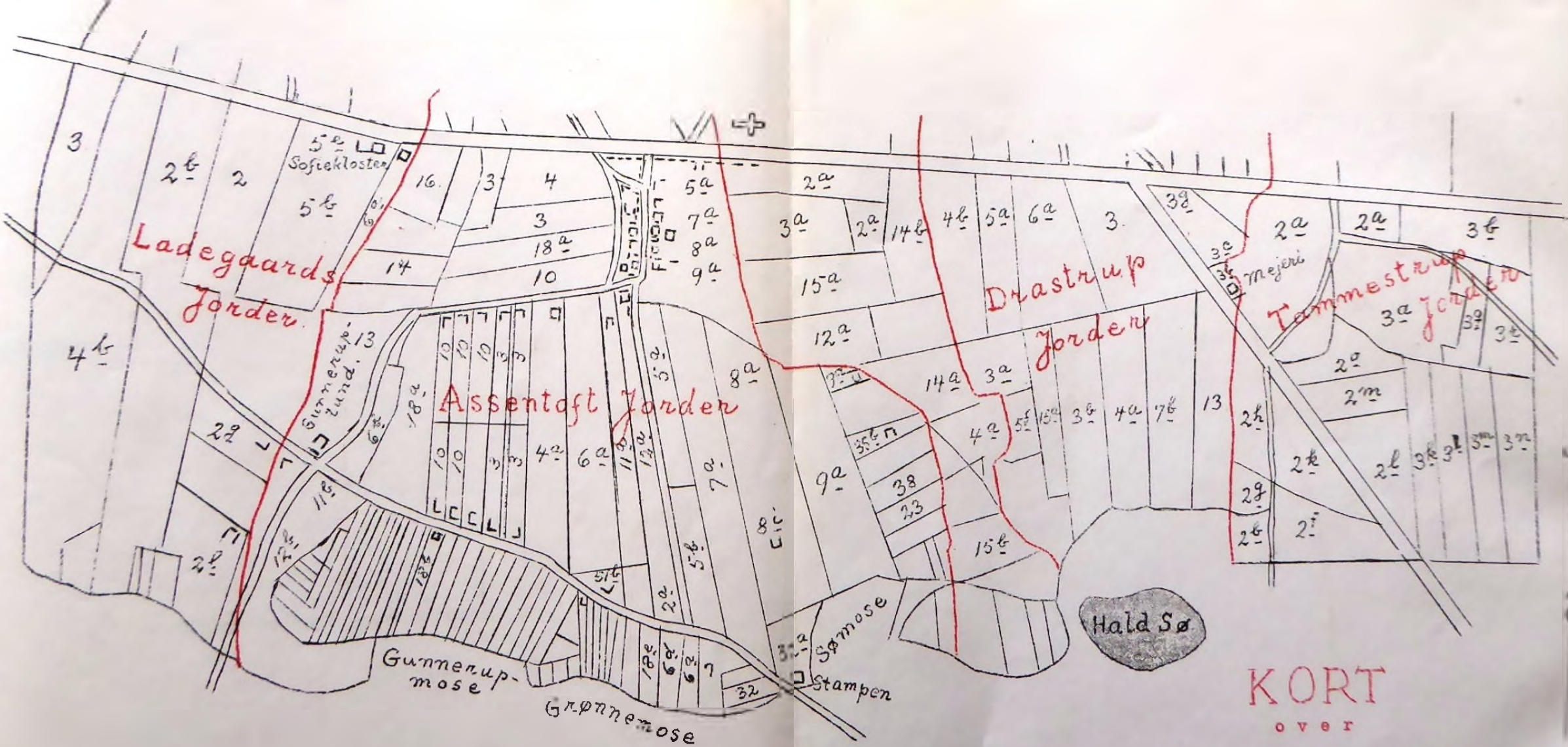
A S S E N T O F T B Y

for Hundrede Aar siden.

KORT
over
ESSENBÆK SOGN.

(den Del, der ligger nord for Landevejen).





KORT
over
ESSENBÆK SOGN.

(den Del, der ligger syd for Landevejen).


MØLLEBÆKKEN
KLOSTER RUIN
N
Nedkørt Vindm.
Nedkørt Klosterkirke.
Til Randers
Til Grenaa
ESSENBÆK KIRKE.
Dam.
VAND-VÆRK
Dam.
Smede-dam.
Til Gjerrild
Til Stampen
Assentoft By
1937.